

CONFLUENTE BIBLIOLOGICE

REVISTĂ DE BIBLIOTECONOMIE ŞI ŞTIINŢELE INFORMĂRII

ISSN: 1857 - 0232

1-2 (63-64), 2023

Confluente Bibliologice

Revistă de biblioteconomie și științele informării

CB

1-2 (63-64), 2023

Director: Elena HARCONIȚA (2005-2020)
Aculina MIHALUȚA (2020-prezent)

Colegiul de redacție:

Lina MIHALUȚA,

directoare Biblioteca Științifică a USARB

Valentina TOPALO,

bibliotecară principală, Centrul Manifestări culturale, coordonatoare CD al ONU

Silvia CIOBANU,

bibliotecară principală, Centrul Marketing. Activitate editorială

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice

Radu MOȚOC,

inginer, Membru de Onoare al Senatului USARB

Maria ȘLEAHTIȚCHI,

dr. în științe filologice, conf. univ.

Nicolae ENCIU,

dr. hab. în științe istorice, conf. univ. Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Republicii Moldova

Mihaela STAVER,

bibliotecară principală, Centrul Cercetare. Activitate metodologică

Clasificare/Indexare: Ana NAGHERNEAC, bibliotecară principală, Centrul de Informare și cercetare bibliografică

Coperta / viziune grafică / machetare / tehnoredactare:

Silvia CIOBANU, bibliotecară principală, Centrul Marketing. Activitate editorială

Adresa redacției:

str. Pușkin, 38, mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel.: +373(231)52445;

E-mail: libruniv@usarb.md;

Web: <http://libruniv.usarb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

ISSN: 1857 - 0232

Sumar / Summary

CARTEA DE VIZITĂ / VIZITING CARD

Lina MIHALUȚA

**Cele mai importante realizări ale
anului 2023 / The most important
achievements of 2023** 5-10

BIBLIOMESAGER /

LIBRARY MESSENGER

**Rubrică îngrijită
de Mihaela Staver/**

Mihaela Staver's column 11-41

PROCESE ȘI TEHNOLOGII

BIBLIOTECARE /

PROCESS AND LIBRARIAN
TECHNOLOGIES

Mihaela STAVER

**Utilizarea diagramei Venn pentru
dezvoltarea gândirii analitice /**
*Using the Venn diagram to develop
analytical thinking* 42-46

Anna NAGHERNEAC

Criminalitatea Informatică /
Computer crime 47-49

Veronica BARBĂROȘ

**Noi instrumente online utile de
îmbunătățire a serviciilor pentru
utilizatori BȘ a USARB / Useful new
online tools to improve library user
services** 50-53

CENTRUL BIBLIOTECOMIC

DEPARTAMENTAL /

DEPARTMENTAL LIBRARY CENTER

Margarita IULIC, Valentina VACARCIUC

**Educația informală – sursă
indispensabilă pentru dezvoltarea
profesională continuă a bibliotecarilor/**
*Informal education – essential source
of continuous professional development
of librarians* 54-61

PAGINI DE ISTORIE /

THE PAGES OF HISTORY

Elena HARCONIȚA

**Faina Tlehuci a lăsat Oameni care
îi urmează cauza și care îi păstrează
vie memoria... / Faina Tlehuci left people
who follow her cause and who keep her
memory alive** 62-64

Radu MOȚOC

Editura „Cartea Românească”/
*Romanian Publishing House „Cartea
Românească”* 65-68

**Ștefan cel Mare și Sfânt(1433 – 2 iulie
1504) 516 ani de la trecerea sa în
veșnicie... / 516 years since the passing
into eternity of Ștefan Cel Mare și Sfânt
(1433 – 2 iulie 1504)** 69-76

Cetatea de Scaun Suceava /

The Seat Fortress of Suceava 77-81

Istoria românilor pentru

examele de bacalaureat – 1941 /
*History of romanians for the baccalaureate
exams, year 1941* 82-84

Statuia lui Ștefan Cel Mare din Iași /

Statue of Stephen The Great in Iași 85-87

Studii brâncovenești /

Constantin Brâncoveanu studies **88-90**

Trei cărți despre Basarabia /

Three books on Bassarabia **91-96**

Limba română în diverse confruntări istorice / The romanian language in various historical confrontations

..... **97-99**

Vasile SECRIERU

Rugăciunea în viața creștinului / Prayer

in the life of a christian **100-106**

Foaia „Cuvântul Adevărului” - publicație a Episcopiei Cetății Albe-Ismail / The sheet „Cuvântul adevărului”, a publication of the Bishop from Ismail White City

..... **107-108**

Unele aspecte privind activitatea

Muzeului eparhial din Ismail/

Some aspects regarding the activity of the Diocesan Ismail – Museum ... **109-111**

SĂRBĂTORI PENTRU SUFLET /

SPIRITUAL FETES

Aliona PURICI, Snejana ZADAINOVA

Marșalcovschii Teo-Teodor – istoriograf, culturolog și conferențiar universitar (1932-2023) / Marșalcovschii Teo-Teodor

- historiographer, culturologist and university lecturer (1932-2023) **112-114**

Elena ȚURCAN

Poezie și muzică /

Poetry and music **115-118**

Lilia UCRAINEȚ

Mircea Regneală - bibliolog și

profesor / Mircea regneală - bibliologist and professor **119-122**

Tatiana POGREBNEAC

Un nume emblematic în

biblioteconomia Moldovei.

În Memoriam: Faina Tlehici –

100 - în memoriam: Faina Tlehici

- an emblematic name in moldovan

librarianship **123-130**

RAFTUL DE SUS / TOP SHELF

Elena CRISTIAN

Dezvoltarea

resurselor informaționale:

achiziții și acces / Development

of information resources: acquisitions

and access **131-139**

Elena CRISTIAN, Svetlana CECAN

Daruri de zeci de mii de cărți

românești de la Asociația culturală

„Pro Basarabia și Bucovina”, filială

„Costache Negri”, Galați, România

/ Gifts of tens of thousands gifts of

romanian books from the Cultural

Association „Pro Bassarabia and

Bucovina”, „Costache Negri” Branch,

Galați, Romania **140-146**

OMAGIERI / OMAGES

Anna NAGHERNEAC - 60 ani de la

naștere / Anna NAGHERNEAC -

60 years since birth **147**

Svetlana CECAN - 50 ani de la

naștere / Svetlana CECAN - 50 years

since birth **148**

MUSAFIRII BIBLIOTECII /

LIBRARY'S GUESTS **149**

AUTORII / AUTHORS **150-151**

CELE MAI IMPORTANTE REALIZĂRI ALE ANULUI 2023

THE MOST IMPORTANT ACHIEVEMENTS OF 2023

Lina MIHALUȚA¹ [ORCID: 0000-0001-5833-3690]

Biblioteca Științifică este una din structurile Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB), centru informațional modern pentru educație, cercetare și formare, clasată de Guvernul Republicii Moldova la categoria superioară, este în același timp, Centru Biblioteconomic Departamental pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ preuniversitar din 15 raioane din Nordul țării și mun. Bălți.

Structura BȘ a USARB integrează 6 Centre, Punct de Informare, 3 colecții internaționale și 11 colecții particulare. Îndeplinește funcțiile de Bibliotecă Depozitară Regională a Băncii Mondiale (2003) și este dotată cu echipament tehnic variat: PC, scanere, imprimante, proiectoare, televizoare, table interactive.

În data de 10 martie 2023, Rectorul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, dr., conf. univ. Natalia Gașțoi a prezentat colectivului BȘ a USARB noua directoare, Lina Mihaluța.

În cadrul relațiilor de colaborare cu parteneri din Moldova și România în vederea Schimbului Național și Internațional de documente, inclusiv donații, vom menționa: Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava, Biblioteca universitară, Biblioteca Universității Transilvania din Brașov, Biblioteca Universității din Craiova.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a primit o donație de echipament tehnic și consumabile din partea Wilmington East Rotary din orașul Wilmington, Carolina de Nord, cu suportul proiectului de cooperare între bibliotecile din statul Carolina de Nord și Republica Moldova. Donația, în valoare de 49 900,00 lei.

Pe parcursul anului 2023 Biblioteca Științifică a oferit informații din 107 baze de date internaționale și naționale la care are

acces gratuit sau abonament. Fiind membru al Consorțiului Resurse Electronice pentru Moldova, Biblioteca a întreprins acțiuni concrete pentru a integra acces la 11 baze pe platforma EBSCOhost. Din contul cotizației REM, Biblioteca Științifică oferă utilizatorilor acces la 10 de baze de date EIFL. Prin intermediul proiectului „Modernizarea serviciilor bibliotecilor universitare din RM”, se oferă acces gratuit la 3 baze de date: SAGE, Cambridge Journals Online, Taylor & Francis Online Journal Library.

Platforma științifică **Research4life**, numele colectiv pentru 5 programe – HINARI, AGORA, OARE, ARDI și GOALI – oferă acces gratuit sau low-cost la conținuri academice și profesionale recenzate în regim online (cu acces suplimentar la **37** baze de date). Aceste **5** baze de date au fost utilizate pentru evaluarea activității științifice a cercetătorilor USARB cu instrumente bibliometrice contemporane oferite pe această

¹Directoarea Bibliotecii Științifice a USARB, aculina12@mail.ru

platformă (BLDS Index to Development Studies, Google Scholar, Scopus (Elsevier), Summon-Country Specific Search, Web of Knowledge Special Edition - Current Contents).

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, membră a Parteneriatului bilateral dintre Republica Moldova și Carolina de Nord, și-a suplinit oferta informațională prin accesul gratuit la platforma North Carolina Community College System – platformă multidisciplinară de Resurse Educaționale Deschise (manuale, prelegeri, cursuri etc.).

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți s-a clasat pe locul 4 în topul instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova și 6 599 în lume, înregistrând o creștere cu o poziție mai sus în comparație cu anul 2022.

În anul 2023, Biblioteca Științifică USARB a participat în 2 Proiecte: MHELM - Conducerea și managementul învățământului superior din Moldova (Moldova Higher Education Leadership and Management), cofinanțat prin Programul Erasmus+ al UE, coordonat de Universitatea Tehnică a Moldovei și programul Women in Online Work (WOW) implementat cu sprijinul financiar al Suediei. Toate aceste proiecte au facilitat accesul la noi cunoștințe, experiențe, vizite de documentare, workshopuri de instruire, webinare, traininguri promovate de experți internaționali, vizibilitate internațională.

Bibliotecarii universitari au participat la mai multe conferințe, ateliere, seminarii atât la nivel național, cât și internațional, cum ar fi: Atelierul pentru coordonatorii Centrelor de informare UE și ai Eurocluburilor din Republica Moldova, organizat de proiectul StratCom al Delegației Uniunii Europene, Ședință online a Parteneriatului Bilateral din Republica Moldova și Carolina de Nord, SUA unde au fost discutate mai multe subiecte ce țin de realizările parteneriatului, acordarea de împrumuturi interbibliotecare bibliotecilor din Republica Moldova și oferirea unui lot de carte, cât și a suporturilor de cărți pentru bibliotecile din Republica Moldova, Forumul Managerilor din cadrul Sistemului Național de Biblioteci, ediția a XXVIII-a cu genericul „BIBLIOTECILE ÎN SUSȚINEREA STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE „MOLDOVA EUROPEANĂ 2030”, Noaptea Cercetătorilor Europeni / Nocturna Bibliotecilor, Campanie Internațională cu genericul „Biblioteca – Sunet – Imagine – Culoare”.

În anul 2023 a fost inițiată Campania Donează o carte comunității în care studiezi!, scopul căreia este de a sensibiliza și încuraja studenții, elevii, cadrele didactice să doneze cărți din bibliotecile personale, care vor constitui lecturi utile în continuare

pentru utilizatorii Bibliotecii și vor îmbogăți colecția cu noi titluri de carte. Biblioteca Științifică a USARB - Centru Biblioteconomic Departamental a organizat în anul 2023, 2 întruniri profesionale a bibliotecarilor din învățământul preuniversitar din zona de Nord, Centru și Sud a Republicii Moldova la care au participat peste 250 de invitați.

BȘ a USARB oferă posibilități avantajoase cercetătorilor USARB de a se înregistra pe platformele de partajare a cercetărilor științifice Academia.edu, ResearchGate, Orcid ce își propun să conecteze oamenii de știință, oferindu-le modalități de comunicare și partajare a desfășurării activităților lor de cercetare. Din alte momente marcante din activitatea Bibliotecii menționăm următoarele: Blogul Biblioteca Științifică: Profesional care reprezintă o modalitate de comunicare profesională eficientă, o posibilitate de interacțiune a comunității bibliotecare online, oferă începând cu anul 2021 mai multe oportunități. Rubrica Lecturi profesionale a continuat să valorifice cele mai relevante articole din domeniul biblioteconomiei și științei informării, înregistrând în 2023, 1441 vizualizări.

În anul 2023 baza de date a bibliotecii s-a completat cu aproximativ 4 936 înregistrări bibliografice (carti/AV, descrieri analitice, publicații seriale). 1 bibliotecară au absolvit Cursurile de formare continuă (75 de ore), promovate de Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova și Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, Chișinău, 27 bibliotecare au participat la instruirii formale oferite de USARB.

Biblioteca Științifică este actuală permanent în comunitatea universitară cu prezentări de resurse electronice, informații utile, oferind acces la sursele deschise din spațiul virtual tuturor categoriilor de utilizatori (echipa managerială a Universității: rectorat, facultăți, catedre), profesori, studenți. În 2023 a fost asigurat acces la colecții enciclopedice: 1 005 649 u.m. în 319 276 titluri; achiziționate – 3 510 u.m. / 1 959 titluri. A fost asigurat confortul și normele estetice pentru 5 793 utilizatori activi, în 12 săli de lectură (793 locuri), 4 săli de împrumut la domiciliu și alte subdiviziuni, care au efectuat 122 997 intrări, cu 358 827 de împrumuturi și furnizări de documente electronice. 7 906 vizitatori ai paginii web care au înregistrat 27 415 de vizite virtuale.

Studenții anului întâi de la USARB, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și ai Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți, studenții de la extensiunea Bălți a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași au fost informați despre serviciile și ofertele Bibliotecii prin intermediul video spotului „Cunoaște Biblioteca Ta. Ea asigură progresul Tău” plasat pe pagina Web, care a acumulat în 2023 peste 1 152 de vizualizări.

Au fost oferite informații privind dotarea lectoratelor pentru 3 de specialități acreditate: referințe integrale, inclusiv ISBN, număr de exemplare și vedete de subiect, elaborate 162 de liste pentru 107 unități de curs; selectate 1 903 titluri de resurse din Catalogul Electronic, ORA USARB, Biblioteca Digitală.

În anul de referință Biblioteca a prestat acces la catalogul electronic PRIMO ExLibris (catalog partajat a 7 biblioteci universitare din RM) cu cca 450 579 de înregistrări; arhivarea și accesul la producția științifică a universității în 5 baze de date proprii cu 1 036 titluri: Repozitoriul instituțional ORA (Open Research Archive) USARB cu 511 titluri (lucrări, articole), vizitatori 473 589 și vizite 482 193; Biblioteca digitală, vizitatori 20 722, vizite 22 356. Au fost livrate – 14 549 de documente electronice, expediate prin e-mail – 3 866 informații studenților și cadrelor didactice. Pe blogurile Bibliotecii au fost postate 206 de informații, au fost vizitate de 1 684 vizitatori și s-au efectuat 3 029 accesări.

La fel au fost create și partajate produse educaționale în spațiile virtuale: Facebook, Twitter, LinkedIn, Pinterest, Instagram. Site-ul Bibliotecii asigură acces la video tutoriale și spoturi de promovare a serviciilor: Întrebă bibliotecarul, Propuneri pentru achiziție, DSI (Diseminarea Selectivă a Informației), Buletinul bibliografic informativ Achiziții recente, expoziții online, resurse tematice pe domenii. Au fost realizate 10 sondaje de opinie online privind impactul bibliotecii asupra utilizatorilor, comunității, societății.

O gamă largă de evenimente, campanii, programe infodocumentare: Zilele Informării, Zilele Catedrelor, Lunarul studenților la ciclul I de instruire, a masteranzilor și doctoranzilor, Salonul editorial Universitaria – Contribuții științifico-didactice ale universitarilor bălțeni, Noul Utilizator, Săptămâna Open Access, Săptămâna Educației Deschise, Ziua Științei, Zilele Universității, Zilele Bibliotecii și Facultății, Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile, audiții muzicale, reviste bibliografice, lansări de carte,

realizate în cadrul Clubului Cărții, Clubului ONU Nord, Salonului Muzical, Clubul BiblioSpiritus, Punctului de Informare NATO, Centrului de Informare al Uniunii Europene, Centrului Educație Civică Europeană, Centrului de Informare al României din Bălți au sporit integrarea Bibliotecii în viața cultural-științifică a Facultăților prin mesaje educaționale, științifice și culturale. 361 de expoziții informative și tematice organizate de bibliotecari pentru a promova documentele și a stimula lecturile de instruire și cercetare ale utilizatorilor. Activitatea Bibliotecii a fost asigurată de 37 bibliotecari, care promovează calitatea, diversitatea și valoarea, 81% din ei constituind personalul profesional, 100% sunt posesori ai categoriilor de calificare: 19 – superior, 18 – întâi.

Cursul de instruire profesională pentru bibliotecarii universitari din cadrul Școlii de Vară 2023 s-a desfășurat într-un mod deosebit. Școala de vară a inclus 19 prezentări și aplicații practice, iar participanții, 37 de bibliotecari, și-au aprofundat competențele digitate fiind implicați în studierea și aplicarea produselor informaționale moderne. Cei 18 formatori ai Școlii de Vară 2023 au prezentat subiecte relevante, oferind cunoștințe și noi abilități ce vor fi implementate în activitatea profesională.

Școala de vară a însemnat un impact semnificativ pentru bibliotecari, oferindu-le oportunități valoroase de învățare, dezvoltare profesională și bune practici.

La 6 octombrie, în cadrul celei de-a 12-a ediții a Conferinței Științifice Internaționale „Tradiție și Inovare în Cercetarea Științifică”, s-au desfășurat lucrările Secți-

unii Biblioteconomie și științele informării, cu genericul „BIBLIOTECA – PARTENER ÎN PROCESUL DE INSTRUIRE ȘI CERCETARE”, unde au fost abordate 14 subiecte relevante domeniului, prezenți 71 de reprezentanți ai mediului profesional din țară și din România - de la Bibliotecile științifice ale instituțiilor de învățământ din Republica Moldova: ASEM, USM, USMF, UTM, UPSC, BRTȘ; BȘ a Universității din Suceava, biblioteci ale colegiilor naționale din Suceava, Roman, Sebeș și alte localități din România.

În data de 24 octombrie 2023, în spațiile Bibliotecii Științifice a USARB a avut loc inaugurarea expoziției itinerante de fotografii „Cărți poștale din Ucraina: cum „russkii mir” distruge cultura”, organizată de Biblioteca Națională a Republicii Moldova în parteneriat cu Institutul Ucrainean și organizația publică „Stop russian aggression-Moldova”. Materialele expuse au fost oferite cu amabilitate de Institutul Ucrainean și fac parte din proiectul Cărți poștale din Ucraina, având scopul de a înregistra și demonstra daunele cauzate culturii ucrainene ca urmare a bombardamentelor din timpul războiului împotriva Ucrainei din 24 februarie 2022.

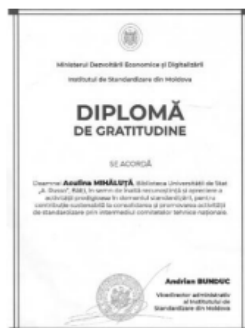
Mai mulți reprezentanți ai Bibliotecii Științifice a USARB au participat, în data de 17 noiembrie 2023, la masa rotundă cu subiectul „Marketingul de bibliotecă”, organizată de către partenerii noștri din Carolina de Nord, SUA, Moderator: Lucy Holman, biblioteca Randall, UNCW. La eveniment au participat peste 44 de bibliotecari din Republica Moldova și Carolina de Nord, SUA, împărtășindu-și experiențele în domeniul marketingului în biblioteci. A fost un panel de discuții interesant și prietenos, cu un schimb reciproc de informații, despre modalitățile de promovare a resurselor.

În data de 20 noiembrie, reprezentanții Bibliotecii Științifice a USARB au participat la cea de-a XIII-a ediție a Zilei Științei organizată de Ministerul Educației și Cercetării cu suportul Uniunii Europene, dedicată zilei profesionale a lucrătorilor din domeniile cercetării și inovării din Republica Moldova. Evenimentul s-a desfășurat la Palatul Republicii în contextul Zilei Internaționale a Științei pentru Pace și Dezvoltare având genericul: „Integrare europeană prin cercetare și inovare”.

Produsul științific al bibliotecarilor a fost publicat în colecțiile: Bibliographia Universitas, inclusiv Antologii – 1; Bibliografii – 1; Materiale ale conferințelor – 2; Documente de transfer tehnologic (politici programe, rapoarte profesionale) – 12; Lucrări didactice, videotutoriale – 3, buletine informative online 61, revistele de specialitate: Confluente Bibliologice și Bibliouniversitas@ABRM.md. Au fost elaborate 88 materiale promoționale (flyere, pliante, ghiduri, inclusiv 4 postere). Experiența Bibliotecii a fost promovată în 23 de articole, 41 studii publicate pe internet (portalul SlideShare).

Munca dedicată a bibliotecarilor a fost apreciată cu diplome și premii profesionale:

► Diploma de grațitudine doamnei Lina MIHALUȚA din partea Institutului de Standardizare din Moldova în semn de înaltă recunoștință și apreciere a activității prodigioase în domeniul standardizării, pentru contribuția sustenabilă la consolidarea și promovarea activității de standardizare prin intermediul comitetelor tehnice naționale.

► Aprecieri doamnei Lina MIHALUȚA din partea Ministerului Culturii al R. Moldova, pentru munca depusă în calitate de expertă în cadrul comisiei de specialitate, responsabilă de procesul de evaluare a bibliotecilor școlare.

► Diplomă pentru participarea la dialogul cultural și artistic între România și Republica Moldova *Cuvântul care ne unește*, Silvia CIOBANU și Angela HĂBĂȘESCU.

► Diplomă de participare la Simpozionul național cu participare internațională: *Contribuția bibliotecii la afirmarea diversității culturale în spațiul românesc*, ed. a VII-a, pentru Lina MIHALUȚA, Valentina TOPALO, Mihaela STAYER, Silvia CIOBANU.

► Diplomă de participare la conferința «Eugeniu Coșeriu - «gigantul de la Tübingen»», organizată de Biblioteca Municipală „Eugeniu Coșeriu” Bălți la 143 de la fondare, pentru Silvia CIOBANU.

În anul 2023, unele spații ale Bibliotecii Științifice au fost renovate, toate geamurile și ușile fiind schimbate, pentru care aducem mulțumiri Administrației USARB.

11-01-2023

Eminescu mereu Eminescu

Biblioteca Științifică a organizat o expoziție consacrată Poetului Național Mihai Eminescu și Zilei Naționale a Culturii. Au fost expuse documente din colecția Bibliotecii Științifice USARB, privind viața și opera poetului: documente din colecția de carte rară, ediții de lux și bibliofile, referințe critice ale eminescologilor din Republica Moldova,

România, care au scris pagini memorabile despre autorul *Luceafărului*. Expoziția a mai oferit documente despre: *Eminescu în publicații periodice*, *Eminescu în teatru și film*, *Eminescu în numismatică*, *în muzică*, *în filatelie*, *în bibliografie*.

13-01-2023

Ziua Națională a Culturii, Ziua nașterii lui Mihai Eminescu celebrată în Clubul Cărții

De Ziua Națională a Culturii și 173 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu „*partea noastră cea mai bună*” (C. Noica), Clubul Cărții al BȘ a USARB a adus un omagiu marelui poet, al cărui destin s-a intersectat cu cel de a fi bibliotecar, prin organizarea a unui șir de evenimente închinat cinstirii operei marelui poet Mihai Eminescu. Peste 250 de utilizatori ai comunității academice: studenți, cadre didactice, bibliotecari, oaspeți, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB au luat act de opera poetului Mihai Eminescu, personalitate care definește valorile esențiale ale culturii naționale.

Ziua Eminescu a conceput cu o călătorie diacronică prin universul colecției eminesciene prezentată în expoziția digitală **Eminescu mereu Eminescu**, expozițiile tradiționale: **Imensitatea universului eminescian** (Sala de împrumut nr. 1 Documente Științifice, beletristică), **Leagănul poeziei românești – eternul Eminescu** (Referințe Bibliografice), **„Luceafărul” de Mihai Eminescu (1883) - 140 de ani de la publicare** (Sala de lectură nr. 2 Științe Filologice), **M. Eminescu în versiunea electronică** (Mediateca).

Opera eminesciană (cărți rare, ediții de lux și bibliofile, adevărate opere de artă: poemul *Doina* - 140 de ani de la publicare, *Luceafărul* - 140 de ani de la publicare, volume ilustrate de diferiți pictori din Republica Moldova și România) a fost prezentată de Valentina Topalo, bibliotecară principală, de bibliotecarele Olga Dascal și Natalia Luchianciuc. Un viu interes a trezit informația privind *Luceafărul* - poem de

98 de strofe cusut cu arnică pe o panză de 7 metri, realizată de Maria Todor, Cugir, România.

Pentru o clipă cei prezenți au putut citi versuri, fragmente de proză din „Manuscrisele” poetului Mihai Eminescu, dăruite Bibliotecii Științifice de Academia Română.

Elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” (gr 104) au citit și recitat versurile lui Eminescu cu inspirație, interes, prețuire și delicatețe, demonstrând astfel atitudinea și respectul față de creația lui Mihai Eminescu.

Ziua Culturii Naționale și Ziua de Naștere a Poetului Național Mihai Eminescu au fost sărbătorite cu elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, studenții Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte. Evenimentul a fost coordonat de Veronica Rusov, prodecan al Facultății de Științe ale Educației, Pedagogie și Artă și Vasile Garbuz, director adjunct, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”, Valentina Topalo, bibliotecară principală, responsabilă de activitatea Centrului Manifestări Culturale BȘ a USARB.

La televizorul din hol a fost derulat programul evenimentului, însoțit de melodia „Eminescu” interpretată de Ion Aldea Teodorovici pe versurile lui Grigore Vieru și cunoscutul poem a lui Mihai Eminescu „Luceafărul”.

Activitățile desfășurate pot fi urmărite de către utilizatori pe site-ul și rețele sociale ale Bibliotecii Științifice a USARB.

20-01-2023

Membrii Parteneriatului Bilateral dintre Republica Moldova și Carolina de Nord (SUA) s-au întrunit, vineri 20 ianuarie 2023, într-o ședință online prin aplicația Zoom.

Participanții la reuniune, Mihaela Staver și Valentina Topalo, BȘ a USARB, Carolyn Argentati, Peggy Gross, Renee Bosman, Lucy Holman, Susannah Benedetti, Catherine Lee, Donna Flake (reprezentanți ai bibliotecilor din Carolina de Nord), Silvia Ciubrei (BȘM USMF), Viorica Lupu (BȘ, UTM) au discutat mai multe subiecte ce țin de realizările parteneriatului, acordarea de împrumuturi interbibliotecare bibliotecilor din Republica Moldova și oferirea unui lot de carte, cât și a suporturilor de cărți pentru bibliotecile din Republica Moldova. Au fost puse în discuție idei constructive cu privire la îmbunătățirea parteneriatului.

25-01-2023

Un grup de bibliotecari de la Biblioteca Științifică USARB: Elena CRISTIAN, șefă serviciu, Angela HĂBĂȘESCU, șefă birou și bibliotecara Olga DASCAL au participat la Lecția publică de diseminare a noutăților și publicațiilor despre agricultura ecologică cu genericul „Efectele schimbărilor climatice în Moldova și Europa prin prisma agriculturii durabile, inclusiv ecologice”.

Activitatea a fost organizată în cadrul Proiectului „InfOrganic Moldova 2020-2022”, realizat de Asociația „Educație pentru Dezvoltare” (AED) și implementat cu suportul financiar al Fundației „Servicii de Dezvoltare din Liechtenstein” (LED).

Leccióna a fost moderată de Liliana Calmațui, managerul proiectului. Au participat studenții și profesorii USARB, Boris Boincean, dr. hab. în științe agricole, profesor și cercetător, Directorul Institutului de Cercetare a Culturilor de Câmp „Seleccióna” din Bălți, alți angajați ai instituțiilor de învățământ cu profil agricol și ecologic.

La finele activității, Biblioteca Științifică a USARB a primit în dar de la Nicolae Eremia, dr. hab., expert al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), două lucrări personale și un lot de carte (peste 360 u.m) de la Asociația Obștească „Educație pentru Dezvoltare”. Donațiile vor constitui un real suport informațional-practic util în procesul de studii, cercetare și de formare a viitorilor specialiști din domeniile Științe ale Naturii și Agroecologie, persoanelor interesate de agricultura ecologică și produsele ecologice.

31-01-2023

Bibliotecarii universitari bălțeni: Lina Mihaluța, Valentina Topalo, Mihaela Staver, Silvia Ciobanu, Ludmila Răileanu, Varvara Ganea, Taisia Aculova, Tatiana Pogrebneac au participat, în data de 31 ianuarie 2023, la seminarul informativ „Măsurile de protecție a datelor cu caracter personal în biblioteci”. În cadrul întrunirii au fost puse în discuție subiecte privind prevederile legislative actuale, drepturile și obligațiile bibliotecarilor în prelucrarea datelor cu caracter personal în procesul de evidență a utilizatorilor.

Seminarul s-a desfășurat în format hibrid, organizator Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică, Chișinău. Invitați speciali: formatori certificați din cadrul Centrului Național de Protecție a Datelor cu Caracter personal.

01-02-2023

Astăzi, 01 februarie 2023, în cadrul Bibliotecii Științifice a USARB, sala de lectură nr. 2 Științe Filologice, s-a desfășurat activitatea consacrată Campaniei Naționale „Citim cu voce tare împreună”, ediția a XII-a. La eveniment au participat elevii clasei a XI-a D de la Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din cadrul USARB, îndrumați de profesoara de limba și literatura română, doamna Alina Cojocari.

În cadrul evenimentului s-au dus discuții despre Campania Națională „Citim cu voce tare împreună”, organizată anual cu ocazia celebrării Zilei Internaționale a Cititului Împreună (ZICI 2023). Este o activitate globală promovată de către organizația LitWorld, începând cu anul 2010.

Au fost trecute în revistă problemele importanței și beneficiilor lecturii în devenirea personalității. Elevii au lecturat cu voce tare fragmente din operele preferate, regăsite la expoziția de carte cu genericul *Citeste textul preferat cu voce tare*. Expoziția cu documente din literatura română și universală: nuvele, romane, povestiri, povești, poezii lirice, patriotice (sunt documente studiate conform planului de învățământ) a

fost organizată și prezentată de Natalia Luchianciuc, bibliotecară, Sala de lectură nr. 2 Științe Filologice.

În Sala de lectură nr. 4 Documente în limbi străine a fost organizată expoziția *Documente din literatura română și universală*. Au participat activ studenții din grupele EGT31Z, EG11Z, ES11Z, Facultatea de Litere USARB (specialitățile: Traducere și interpretare. Limba germană și limba engleză; Limbi străine. Limba engleză și limba spaniolă; Limbi străine. Limba engleză și limba germană).

Biblioteca Olga Dascal a prezentat o altă expoziție de carte cu genericul *Modele interactive de citire cu voce tare*, care a inclus: cărți electronice cu hyperlinkuri, audiobookuri, cărți sonore, site-uri web, care pot fi citite interactiv, având drept conținut documente ale scriitorilor români, francezi, germani, pe diverse suporturi informaționale. Textele poetice și poveștile audio sunt interpretate într-o manieră deosebită de scriitori, actori și cântăreți renumiți. Utilizarea colecției Mediatecii se impune prin prezența documentelor electronice din cele mai variate, absolut necesare în contextul de învățare, predare, alfabetizare media și participare la activități curriculare universitare și preuniversitare.

Dna Alina Cojocarua a menționat importanța și beneficiile lecturii, a subliniat rolul și impactul acestea.

La finele evenimentului, participanților le-au fost înmânate certificate.

08-02-2023

Anual, în peste 170 de țări, în a 2-a săptămână a lunii februarie, este marcată **Ziua Siguranței pe Internet**. În scopul promovării utilizării responsabile a tehnologiilor online și a telefoanelor mobile de către tineret, în Biblioteca Științifică a USARB a avut loc Campania de promovare a Zilei Internaționale a Siguranței pe Internet.

Olga Dascal, bibliotecară, responsabilă de activitatea Mediatecii, a informat utilizatorii despre exploatarea responsabilă a tehnologiilor online, prevederile *Netichetei* - codului social al internetului, regulile de protejare a datelor personale în siguranță, încurajând utilizatorii să contribuie la crearea unui Internet mai bun.

Angela Hăbășescu, șefă birou, Secția de Relații cu publicul, a prezentat expoziția tematică *Siguranța informațional-psihologică a tinerilor în spațiul informațional virtual*, trecând în revistă publicațiile din colecția Bibliotecii, în care sunt abordate subiectele legate de siguranța on-line și securitatea informațiilor.

La activitate au participat elevii grupei 101, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB și elevii claselor a 11-a A și 11-a B ale Liceului Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți însoțiți de cadrele didactice: Puiu Rodica și Tîrnovschi Maria.

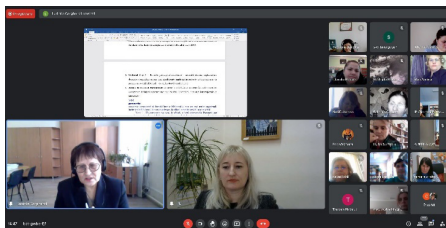

La finele activității participanții au fost îndemnați să completeze Chestionarul *Siguranța online a utilizatorului Bibliotecii Științifice*, cu scopul de a identifica opiniile utilizatorilor privind la siguranța online, căile de evitare a pericolelor pe Internet, în vederea asigurării procesului de căutare, selectare, evaluare și utilizare corectă a informațiilor electronice.

09-02-2023

În anul 2022, bibliotecile din învățământul preuniversitar (școli, gimnazii, licee) au fost evaluate, conform criteriilor stipulate în Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor.

În data de 9 februarie, a avut loc o sesiune informativă de sinteză pentru personalul din bibliotecile școlare (gimnazii și licee), reprezentanți ai administrației publice locale, fondatori ai bibliotecilor din Zona Nord, care au fost informați despre rezultatele evaluării bibliotecilor din învățământul preuniversitar și familiarizați cu recomandările membrilor comisiei de evaluare. Subiectele abordate:

- evaluarea ca impact asupra imaginii bibliotecii din învățământ;
- indicatori statistici și de performanță;
- recomandări și sugestii de îmbunătățire a dosarelor – impact pentru activitatea profesională;
- orientări pentru dezvoltarea competențelor în biblioteconomie și științe ale informării; cunoașterea/informarea formabililor privind rezultatele evaluării bibliotecilor din învățământ

Experți: Ecaterina RUDACOV, Ministerul Culturii al Republicii Moldova; membrii Comisiei de Evaluare a Bibliotecilor din Învățământ – Diana SILIVESTRU, Ludmila CORGHENCI, Aculina MIHALUȚA, Ecaterina SCHERLET, Tamara CROITORU, Svetlana JAVELEA.

14-02-2023

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, în data de 14 februarie (a fost marcată pentru prima dată în Republica Moldova, Ziua Națională a Lecturii) a organizat Gala Premiilor Concursurilor Naționale pentru anii 2021, 2022.

În cadrul evenimentului au fost anunțate rezultatele concursurilor naționale **„Cel mai bun bibliotecar al anului”** și **„Cele mai reușite lucrări în domeniul Biblioteconomiei și Științelor Informării”**, organizate anual de către asociație.

Cu acest prilej, echipa Bibliotecii Științifice a USARB aduce sincere felicitări colegei noastre **Snejana Zadainova**, bibliotecară, categorie de calificare superioară, Biblioteca Științifică a USARB, care a obținut titlul de „CEL MAI BUN BIBLIOTECAR AL ANULUI 2021-2022”.

Concursul „Cel mai bun bibliotecar al anului” a fost instituit în scopul identificării și valorificării potențialului creativ al resurselor umane din biblioteci, amplificării imaginii și poziției Bibliotecarului în comunitatea profesională și socială, promovării experiențelor reprezentative în domeniu, provocării unei competiții profesionale creative, orientată spre creșterea performanței în activitate și motivării bibliotecarilor.

În cadrul concursului „Cele mai reușite lucrări în Biblioteconomie și Științe ale Informării”, ediția 2021-2022, Biblioteca Științifică a USARB s-a învrednicit de mai multe premii pentru lucrările: **Contribuții pedagogice ale universitarilor bălțeni. Vol. 1, 2; Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor USARB, 2015-2020. Vol. 1, 2; Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor: Anuar 2021; Gheorghe Popa. Biobibliografie. Ediția a 3-a; „Serviciile moderne de bibliotecă și transformarea digitală”: masă rotundă; Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie”, conferință științifico-practică, Ediția a 2-a**, la care au contribuit: Lina MIHALUȚA, Mihaela STAYER, Elena SCURTU, Anna NAGHERNEAC, Diana GAINA, Valentina TOPALO; **Climăuții mei...**, autor Silvia Ciobanu.

15-02-2023

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a fost vizitată de oaspeți din România: Ana Efros, bibliotecară, grad 1A, secția colecție specială Carte Rară, Biblioteca universitară din Suceava și Vasilie Efros, profesor de la Departamentul de geografie a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava (USV). Musafirii au fost însoțiți prin spațiile Bibliotecii de directoarea Lina Mihaluta.

Oaspeții au donat o colecție de carte și au înscris câteva impresii în *Cartea de Opinii* a Bibliotecii.

5-02-2023

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a sărbătorit, pe 14 februarie, Ziua Națională a Lecturii, Ziua Comemorării Poetului Grigore Vieru și Ziua Internațională a donației de carte.

În subdiviziunile Bibliotecii au fost organizate un șir de activități de promovare a lecturii conform programului.

Cei mai fideli utilizatori ai Bibliotecii Științifice USARB s-au învrednicit de diplome.

23-02-2023

Astăzi, 23 februarie, bibliotecarii universitari bălțeni au ținut un minut de reculegere, comemorând-o pe FAINA TLEHUCI, ex-directoarea Bibliotecii Științifice a USARB care ar fi împlinit 100 ani de la naștere.

Biblioteconomistă, manager în biblioteconomie, ambițioasă, plină de idei temerare, posedând cunoștințe profunde în biblioteconomie, cu stagieri în străinătate de unde revenea plină de idei, pe care le dorea realizate acasă, Faina Tlehuci a reușit să edifice la Bălți un adevărat Templu al Cărții. În anul 1986 s-a împlinit cel mai mare vis al Directoarei, vis ce numai datorită insistenței Domniei sale, forței de convingere, cunoștințelor și talentului de a relaționa cu autoritățile, a fost realizat.

Astfel a reușit să construiască și să lase o moștenire inedită pentru cultura și învățământul național - Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

„Amintirile frumoase ne hrănesc sufletește, și ar fi bine să se întâmple în viața fiecăruia cât mai multe amintiri de acest gen... Directoarea Faina Tlehuci a lăsat moștenire, mai întâi de toate, un splendid edificiu pentru Biblioteca Universității din Bălți, o clădire ce nu a fost construită nici până, nici după anul 1986 în Republica Moldova. A trăit 17 ani de convingeri, implicări, lobby, proiecte, decizii... până și-a văzut rodul muncii finalizat. Nimeni nu a cutezat de atunci încoace să-și asume responsabilitatea de a ridica o construcție - „monument” în care să se simtă bine cărțile, cititorii și bibliotecarii, precum susținea Dumneaei. Discipolii Directoarei au completat această triadă cu noile tehnologii informaționale și au înlocuit cititorii cu utilizatorii – sunt cuvintele consemnate de Elena HARCONIȚA, directoarea BȘ a USARB (2001–2020).

În cadrul întrunirii a fost prezentată expoziția **„Faina Tlehuci – 100 de ani de la nașterea directoarei Bibliotecii Științifice: 1962-2001”**, ce oferă informații despre viața și activitatea Dnei directoare, care a fost la timona Bibliotecii Științifice a USARB timp de 40 de ani, înregistrând succese remarcabile în toate direcțiile de activitate, iar colegii s-au împărtășit cu amintiri și momente frumoase de pe timpuri.

Un omagiu bine cuvent pentru tot ce a făcut la Bălți Faina Tlehuci a fost adus cu plecășiuni moldave de către multstimatul Radu MOȚOC.

Dumnezeu să o odihnească în pace!

01-03-2023

01 martie 2023, prima zi a primăverii, când este marcată sărbătoarea Mărțișorului - simbolul alb-roșu al schimbării și renașteri. Echipa Bibliotecii Științifice a USARB s-a întâlnit într-o ședință de formare profesională continuă, menită să consolideze abilitățile deținute și să dezvolte altele noi.

Un mesaj de felicitare cu soseirea primăverii a fost adresat de doamna directoare Lina Mihaluța,

care a urat tuturor o primăvară minunată, plină de sănătate, pace și liniște sufletească.

Și de această dată, formatorii: Olga Dasca, Ludmila Răileanu, Ala Lîsîi, Stela Covalciuc au prezentat conținuturi deosebit de utile și relevante în contextul formării bibliotecarilor universitari. *Axe de conținut:* Platforma eIFL – accesul la cunoștințe pentru educație, instruire, cercetare și dezvoltare comunitară durabilă; Retrospectiva activităților dedicate Zilei Naționale a Lecturii la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Moderatoare: Mihaela Staver, bibliotecară principală, Centrul de cercetare și activitate metodologică.

02-03-2023

În cadrul **Lunarului studenților de la ciclul I de instruire, masteranzilor și doctoranzilor** (perioada 17.02.2023 - 02.03-2023) au participat studenți de la ciclul I de instruire de la facultățile: de Litere (grupele: ES21Z, EF21Z, EG21Z, EGT21Z, GE31Z, GET31Z, EF41Z, EG41Z, ES41Z, RE41Z, RF41Z, RG41Z – împreună cu cadrele didactice: Oxana CHIRA, dr. conf. univ. șefa Catedrei de filologie engleză și germană, Viorica CEBOTAROȘ, dr. conf. univ., Viorica CONDRAT, dr. conf. univ), de Științe ale Educației, Psihologie și Arte (grupele: PS31Z, PE41Z, PP41Z – cadru didactic Tatiana GÎNJU, dr., lectoră univ., Catedra de științe ale educației).

Programul activității a inclus prezentări ale expozițiilor: *Achiziții recente* pe domenii de profil, noutățile Salonului Editorial *Universitaria: „Contribuții științifico-didactice 2022”*, Ed. a 13-a, comunicările: facilitățile Catalogului Partajat *PRIMO ExLibris*, repozitoriului *ORA USARB*; serviciilor electronice pe Pagina web a Bibliotecii. Au mai fost oferite informații despre oportunitățile Serviciului de referințe *Întrebă bibliotecarul* (prin e-mail), chatul (Bibliotecarul online), modalitatea de organizare a referințelor și citărilor într-o lucrare științifică.

Participanții au avut posibilitate de a-și forma deprinderi de navigare în baze de date, de a se familiariza cu noi instrumente de regăsire a informației, de a însuși reguli de prezentare a referințelor bibliografice la tezele de licență.

3-03-2023

Adunarea de producere, din 3 martie, 2023, a pus în discuție realizările Bibliotecii Științifice pe parcursul anului 2022, prezentate de directoarea Bibliotecii și șefii de secții și centre.

Lina Mihaluța, directoarea Bibliotecii, a menționat, că Biblioteca Științifică USARB și-a concentrat eforturile pentru atingerea obiectivelor prevăzute în Programul de activitate și a obiectivelor de dezvoltare stabilite. Prezentarea a inclus toate realizările Bibliotecii pe parcursul anului 2022 cu participare în Proiectele: MHELM - Conducerea și managementul învățământului superior din Moldova (Moldova Higher Education Leadership and Management), cofinanțat prin Programul Erasmus+ al UE și programul de formare continuă; MANAGEMENT ÎN CULTURĂ, destinat conducătorilor din domeniu, organizator Centrul Educațional PRO DIDACTICA, în parteneriat cu Ministerul Culturii și Ministerul Educației și Cercetării; proiectul „WOMEN'S DIGITAL CENTER” cu programul Women in Online Work (WOW) implementat cu sprijinul financiar al Suediei.

Biblioteca, fiind membru al Consorțiului Resurse Electronice pentru Moldova, a întreprins acțiuni concrete pentru a integra acces la 12 baze pe platforma EBSCO HOST WEB. A fost asigurat acces la colecții enciclopedice de 1 005 733 u.m în 317 550 titluri în valoare de 15 091 850, 07 lei. În anul 2022, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a trecut prin procesul de evaluare a bibliotecilor, confirmându-i-se categoria de evaluare superioară.

Prioritățile majore ale Bibliotecii au fost focusate spre susținerea procesului de învățământ și cercetare științifică, îmbunătățirea și oferirea utilizatorilor a unor servicii și produse moderne. Prin selectarea, colectarea și comunicarea unor informații și documente relevante, indiferent dacă ele circulă pe suport tradițional sau în format

electronic, a fost cu succes susținută lectura activă a utilizatorilor.

Șefii de Secții și Centre au relatat despre cele mai importante realizări obținute în anul 2022 și au propus idei de perspectivă pentru îmbunătățirea unor servicii în anul 2023.

Biblioteca Științifică a fost centrată pe satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori, oferindu-le informații pe suport tradițional și online.

Elena Cristian – Secția Dezvoltarea resurselor informaționale a informat despre evoluția colecției de resurse informaționale a Bibliotecii Științifice USARB, care s-a extins și s-a diversificat, pe parcursul anului 2022, cu 3 304 u.m. în 2 339 titluri (același nivel ca și în 2021). Colecțiile Bibliotecii Științifice a USARB la 01.01.2023 constituie 1 005 733 u.m. în 317 550 titluri, 57 limbi. Baza de date a Bibliotecii a fost completată cu 4 568 înregistrări bibliografice (carti - 2 335, descrieri analitice - 1 923, publicații seriale - 6).

Ludmila Răileanu – Secția de Relații cu publicul a raportat despre realizările compartimentului *Utilizare și utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB*, evidențiind serviciile infobibliotecare, oferite celor 5 050 utilizatori activi din cei 6 204 utilizatori înscrși, care au intrat în spațiile Bibliotecii de circa 110 290 ori și au împrumutat / consultat 367 123 documente. La fel, Biblioteca Științifică a USARB a asigurat accesul la internet și diverse baze de date, furnizând servicii și produse informaționale de înaltă calitate tuturor categoriilor de utilizatori pentru o dezvoltare sustenabilă: servicii documentare, de informare bibliografică, bibliometrice (determinarea indicelui Hirsch prin aplicarea softului Publish or Perish, Google Scholar), servicii de comunicare, socializare și loisir (tururi ghidate și consultații privind orientarea în spațiile funcționale, activități culturale, educative, științifice), de formare (sesiuni de traininguri). Comitent, bibliotecarii au propus o varietate de tutoriale online, ghiduri și alte suporturi didactice pentru a ajuta studenții și elevii în căutarea, localizarea, evaluarea și aplicarea corespunzătoare a informațiilor, inclusiv utilizarea softurilor personale de gestiune a referințelor: Endnote, Mendeley, Zotero.

Anna Nagherneac – Centrul de Informare și cercetare bibliografică a vorbit despre acoperirea necesităților informaționale ale comunității universitare, subliniind că un rol important în procesul educațional și de cercetare, în instituțiile superioare de învățământ, revine activității informaționale, care are misiunea de a răspunde celor mai actuale probleme cu care se confruntă comunitatea, prin formarea la viitorii profesioniști a unor capacități noi de gândire, atitudine, activitate. Asistența informațională a fost realizată, în parteneriat și colaborare eficientă cu cadrele didactice USARB, cu utilizarea elementelor de Bibliotecă 3.0 (e-mail-uri personale, PW, bloguri și rețele sociale). Formele și mijloacele utilizate: tradiționale: expoziții, prezentări verbale și virtuale, ședințe ale catedrelor, întâlniri cu studenții de la ciclul I de instruire, masteranzii și doctoranzii; electronice: e-Buletinul bibliografic informativ cu achiziții recente pentru catedre, servicii de referințe în regim cerere-ofertă, expoziții online) au facilitat accesul la colecția Bibliotecii, la sursele de informare naționale și internaționale, având un efect benefic asupra tuturor categoriilor de utilizatori.

Valentina Topalo – Centrul Manifestări culturale a menționat că Centrul a promovat servicii moderne de bibliotecă, organizând, în anul de referință, 395 de expoziții (tematice, on-line) dedicate evenimentelor, problemelor reale ale tim-

pului modern în susținerea studiului și cercetării, omagierii datelor aniversare și comemorabile. 73 de expoziții ODD au fost prezentate unui număr impunător de utilizatori – 2756. Au fost efectuate 12 activități (culturale, educaționale, științifice, inclusiv și a CLUB-urilor), ore de instruire non-formală a utilizatorilor, accesate de 6487 ori pe pagina BŞ A USARB. În felul acesta, se realizează obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”:

Tatiana Prian a prezentat activitatea Centrului de Informatizare, vorbind despre administrarea și întreținerea resurselor și serviciilor electronice: pagina web libruniv.usarb.md, resursele media, colecțiile de date, serviciile și aplicațiile online, realizate prin asigurarea informațională și funcțională a acestora, editarea și gestionarea versiunii electronice a formularului Cercetare statistică anuală № 6-c. Au fost realizate și lucrări de editare a conținutului atât pentru site cât și pentru alte resurse: revistele electronice, blogurile bibliotecii, rețelele Instagram și YouTube.

Olga Dascal – Mediateca a menționat că Biblioteca Științifică a oferit acces la conținuturi electronice din 107 baze de date internaționale și naționale, la care are acces gratuit sau abonament la peste 1 991 410 e-cărți, 188 676 e-reviste. În anul 2022, bazele de date achiziționate au fost utilizate pentru identificarea nivelului de acoperire informațională a disciplinelor, programelor de studiu în procesul de acreditare, asigurarea informațională cu cărți și reviste electronice din baze de date științifice și repozitorii, platforme, etc., la care Biblioteca oferă utilizatorilor acces de pe pagina web. Publicațiile descărcate din aceste resurse științifice/educaționale au acoperit cu succes necesitățile informaționale ale profesorilor (S. Briceag, V. Prițcan, M. Șleahtițchi, A. Brițchi, C. Tcaci, Iu. Postolache, V. Rusov, L. Nacai, etc.), doctoranzilor, masteranzilor și studenților de la toate facultățile USARB. În anul de referință, au fost expediate prin e-mail 2 698 mesaje la 4 899 utilizatori (164 cadre didactice, 1283 masteranzi, 4899 studenți, liceeni, elevi ai Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”).

Mihaela Staver - Centrul de Cercetare și activitate metodologică a prezentat rezultatele activității de cercetare și de formare a cadrelor bibliotecare. Bibliotecarii universitari bălțeni au acumulat cunoștințe și abilități noi în cadrul a 17 instruirii în cadrul instituției, 7 bibliotecari au participat și la alte instruirii formale și non-formale - 125 întruniri, 1211 ore academice, 265 participanți. Subiectele prezentate în cadrul formării profesionale s-au soldat cu îmbunătățirea competențelor profesionale ale angajaților pentru o activitate mai relevantă, orientată spre susținerea procesului de instruire și de cercetare în conformitate cu cerințele USARB, standardele internaționale, tendințele moderne de îmbunătățire a serviciilor infodocumentare, consolidarea și extinderea cunoștințelor în domeniul biblioteconomiei și științelor informării.

Silvia Ciobanu - Centrul de Marketing. Activitate editorială a informat colegii despre promovarea imaginii Bibliotecii. Elaborarea, designul, redactarea, tehnoredactare materialelor promoționale (ghiduri, flyere, pliante, calendare etc.).

La finele adunării au fost revizuite succesele profesioanle ala angajaților Bibliotecii pentru anul 2022. Munca dedicată a bibliotecarilor a fost apreciată cu diplome și premii profesionale:

În cadrul concursului, „Cele mai reușite lucrări în Biblioteconomie și Științe ale Informării”, ediția 2021-2022, Biblioteca Științifică USARB s-a învrednicit de mai multe premii pentru lucrările: **Contribuții pedagogice ale universitarilor bălțeni. Vol. 1, 2; Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor USARB, 2015-2020. Vol. 1,**

2; Contribuții Științifice ale profesorilor și colaboratorilor: Anuar 2021; Gheorghe Popa. Biobibliografie. Ediția a 3-a; „Serviciile moderne de bibliotecă și transformarea digitală”: masă rotundă; Tradiție și noi paradigme de cercetare în biblioteconomie”; conferință științifico-practică, Ediția a 2-a, la care au contribuit: Lina MIHALUȚA, Mihaela STAYER, Elena SCURTU, Anna NAGHERNEAC, Taisia Aculova, Diana GAINA, Valentina TOPALO; **Climăuții mei...**, autor **Silvia Ciobanu**. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și-a desemnat câștigătorii concursurilor naționale. Snejana ZADAINOVA, bibliotecar, categorie de calificare superioară, Biblioteca Științifică USARB, a obținut titlul de „CEL MAI BUN BIBLIOTECAR AL ANULUI 2021-2022”.

Rezultatele obținute și prezentate la adunare permit a vedea pregătirea profesională de calitate a bibliotecarilor, reflectată în activități, servicii variate și diversificate, în susținerea procesului de instruire, studiu și cercetare. Obiectivele de viitor ale Bibliotecii vor fi centrate pe procesele de continuă dezvoltare a colecțiilor prin diverse achiziții, în baza planului de activitate al BȘ a USARB, Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030. Se va asigura, în felul acesta, accesul utilizatorilor la resursele informaționale care satisfac necesitățile de informare, studiu și cercetare.

06-03-2023

BȘ USARB a dat startul celei de-a 8-a ediții a Săptămânii Educației Deschise, care are drept scop creșterea gradului de conștientizare privind mișcare și impactul acesteia asupra predării și învățării, evidențierea succeselor inovatoare ale educației deschise la nivel comunitar din întreaga lume.

În acest context, luni, 6 martie, în Clubul Educație Civică Europeană, studenții anului întâi, grupele DR11Z, AP11Z, însoțiți de Mariana Spatari, conf. univ., doctor în drept, Facultatea de Drept și Științe Sociale au participat la un panel de discuții,

abordate fiind următoarele subiecte:

- Angela Hăbășescu, șefă birou, le-a vorbit studenților despre *Recomandările UNESCO 2019 privind resursele educaționale deschise la nivel instituțional, Educația Deschisă în Republica Moldova*.
- Valentina Topalo, bibliotecară principală, a prezentat *Avantajele Resuselor Educaționale deschise, utilizarea, aplicarea și implicarea licențelor*.
- Olga Dascal, bibliotecară, s-a axat pe *pagina web a Bibliotecii Științifice a USARB – instrument educațional în susținerea învățământului superior deschis, aportul pe care îl au resursele educaționale deschise din repozitoriul instituțional ORA USARB; baze de date în aprofundarea cunoștințelor universitare*.

09-03-2023

Programul **Săptămânii Educației Deschise** a continuat la 9 martie cu un panel de discuții în cadrul Clubului Educație Civică Europeană, cu participarea studenților anului I de studiu de la Facultatea de Științe Reale, Economice și ale Mediului. Participanții au primit răspunsuri la o serie de întrebări legate de incluziunea și resursele educaționale, oportunitățile de dezvoltare pentru viitoarea profesie, oferite de programele educației deschise la distanță de diferite universități din lume.

În data de 3 și 7 martie 2023, în cadrul *Lunarului studenților de la ciclul I de instruire a masteranzilor și doctoranzilor* a fost promovată ora de informare pentru studenții grupelor GE21Z, GET 21Z, ES31Z, EF31Z, EG31Z, însoțiți de cadrele didactice: Oxana CHIRA dr. conf. univ., șefa Catedrei de filologie engleză și germană, Viorica CONDRAT, dr. conf. univ. de la Facultatea de Litere.

Activitățile au fost desfășurate în Centrul de Informare al României și Sala de Conferințe a BȘ a USARB.

Programul **activității** a inclus prezentări ale expozițiilor: *Achiziții recente pe*

domenii de profil, noutățile Salonului Editorial *Universitaria*: „Contribuții științifico-didactice 2022”, Ed. a 13-a. Au mai fost oferite informații despre facilitățile Catalogului Partajat *PRIMO ExLibris*; repozitoriului ORA USARB; serviciilor electronice pe pagina web a Bibliotecii; Platforma EIFL (*Electronic Information for Libraries*) cu acces la cunoștințe pentru educație, instruire, cercetare și dezvoltare comunitară durabilă, oportunitățile Serviciului de referințe *Întrebă bibliotecarul* (prin e-mail), chatul *Bibliotecarul online*, precum și modalitatea de organizare și prezentare a referințelor și citărilor într-o lucrare științifică.

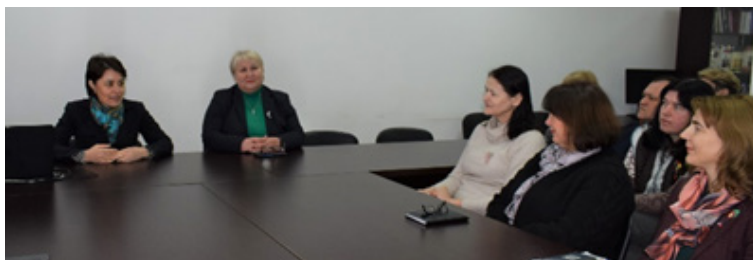
Grupul de bibliotecari care au organizat și promovat activitatea: Anna NAGHERNEAC (coordonator), Angela HĂBĂȘESCU, Elena ȚURCAN, Olga DASCAL, Tatiana POGREBNEAC, Gabriela CAZACU.

10-03-2023

Rectorul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, dr., conf. univ. Natalia Gașițoi a prezentat colectivului BȘ a USARB noua directoare, Lina Mihaluța, dorindu-i succes și subliniind că îi revine o mare responsabilitate, care necesită muncă asiduă pentru dezvoltarea instituției cărții, venind mereu cu idei și soluții pentru îmbunătățirea serviciilor de bibliotecă, modernizarea spațiilor bibliotecii.

La fel, în cadrul evenimentului, au fost discutate un șir de subiecte utile ce vin în susținerea instruirii și cercetării, precum și asigurării condițiilor pentru evoluție în viitoarea carieră a studenților și a cadrelor didactice.

Lina Mihaluța, Directoarea BȘ a USARB a mulțumit pentru încrederea acordată și a precizat că va depune tot efortul pentru ca Biblioteca să cunoască o continuitate frumoasă, care să ofere mari perspective de documentare și informare comunității academice.

Echipa Bibliotecii Științifice USARB i-a dorit multă putere, energie, sănătate, mai multe victorii și realizări în noua funcție, un potențial și mai mare, oportunități largi și perspective permanente!

Felicitări! Mult succes și realizări, doamnă directoare Lina Mihaluța!

17-03-2023

Biblioteca Științifică a USARB, Clubul Cărții a sărbătorit, la 17 martie 2023, Ziua Comemorării scriitorului Alecu Russo - 204 ani de la naștere (17 martie 1819 - 04 februarie 1859). Studenții anului întâi (40) a Facultății Științe ale Educației, Psihologie și Arte au participat la programul activității în cauză.

În cadrul evenimentului Valentina Topalo, bibliotecară principală, Centrul Manifestări Culturale a prezentat expoziția digitală „**Alec Russo - poet, prozator, eseist, memorialist și critic literar român**”, care a înserat peste 90 de documente din

colecția Bibliotecii Științifice a USARB cu informații despre viața, creația și activitatea lui Alecu Russo, patronul spiritual al USARB (1959). Expoziția a cuprins mai multe compartimente atât din opera scriitorului (în limbile engleză, franceză, germană), cât și a documentelor critice: monografii, culegeri de articole, publicații periodice, evidențiindu-se, în mod special, valoarea documentară și estetică a baladei *Miorița*. Din această prezentare, studenții au aflat mai multe detalii din biografia lui Alecu Russo, puțin cunoscut până la 1900. Conform cercetărilor critice, numărul operelor autorului - antumele și postumele - egalează aproape sub raport cantitativ și valoric și este singurul scriitor care nu și-a adunat opera în volum. Deși a scris puțin, Alecu Russo poate fi considerat un critic acerb al susținerii tradițiilor populare, un folclorist, care are meritul descoperirii documentului istoric - *Miorița*, punând, una din cele mai valoroase creații populare.

Studenții au lecturat cu interes și inspirație fragmente din operele scrise de Alecu Russo: *Cântarea României*, *Soveja*, *Amintiri*. Participanților li s-a propus să asculte *nemuritoarea baladă Miorița* (platforma Youtube.com) în interpretarea lui Nicolae Sulac, frumoasă voce cu multe nuanțe timbrale, legendă a muzicii populare basarabene.

În subdiviziunile Bibliotecii au fost organizate un șir de activități de promovare a lecturii conform programului.

Mulțumim conducerii Facultății Științe ale Educației, Psihologie și Arte și tuturor participanților!

23-03-2023

În data de 23 martie, în Mediateca BȘ a USARB a avut loc o oră de informare pentru studenții grupelor BA31Z, CT31Z, însoțiți de Alina Suslenco dr., lect. univ. de la Catedra de științe economice, Facultatea de Științe Reale Economice și ale Mediului.

Programul activității a inclus prezentări ale expozițiilor: *Achiziții recente* pe domenii de profil, (expoziția a fost organizată și prezentată în sala de lectură nr. 1 Științe Socioumanistice și economice), *Noutățile Salonului Editorial Universitaria: „Contribuții științifico-didactice 2022”*, Ed. a 13-a.

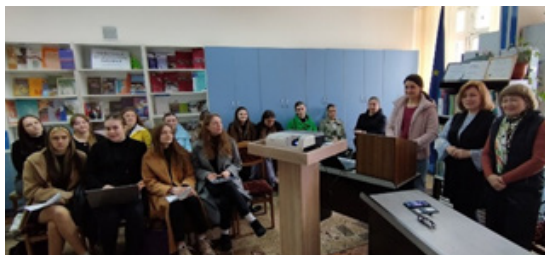

Au mai fost oferite informații despre facilitățile Catalogului Partajat *PRIMO ExLibris*, repozitoriului *ORA USARB*; serviciile electronice pe Pagina Web a Bibliotecii, Platforma *EIFL (Electronic Information for Libraries)* cu acces la cunoștințe pentru educație, instruire, cercetare și dezvoltare comunitară durabilă; oportunitățile Serviciului de referințe *Întrebă bibliotecarul* (prin e-mail), chatul (*Bibliotecarul online*), precum și modalitatea de organizare și prezentare a referințelor și citărilor într-o lucrare științifică.

Grupul de bibliotecari care au organizat și promovat activitatea: Anna NAGHERNEAC (coordonator), Angela HĂBĂȘESCU, Elena ȚURCAN, Olga DASCAL, Tatiana POGREBNEAC, Snejana ZADAINOVA.

27-03-2023

Fiecare profesor, bibliotecar din cadrul comunității academice participă la modelarea personalității studentului/utilizatorului pentru ca acesta să devină un bun, inteligent, apreciat și competent specialist în viitoarea carieră. Una din căile de realizare a acestor obiective este

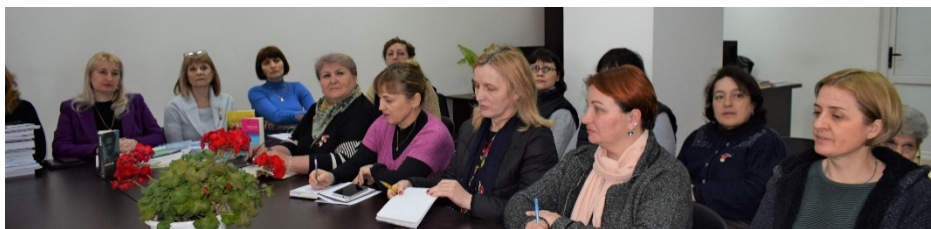
lectura, revigorarea lecturii studenților, elevilor. Lectura cărților constituie pentru doamna Micaela Belinschi-Țaulean, dr. în pedagogie, conferențiar universitar, Catedra de filologie engleză și germană, Facultatea de Litere, USARB, o activitate fundamentală, or contribuie la îmbogățirea vieții fecărui student.

Pătrunderea în lumea cărților, afirmă doamna Micaela Belinschi-Țaulean, *ne ajută să descoperim plăcerea de a explora, de a dezvolta abilități de învățare și de căutare a informațiilor, de a veni cu idei noi sau de a le îmbogăți și a le completa pe cele existente.* Astfel, studenții (gr. PP11z, PP12z, MZ11z) au descoperit lumea prin lecturarea cărților scrise de scriitorii englezi și americani. Ei au povestit și discutat cu pasiune despre cărțile preferate scrise de Alan A. Milne „*Winnie-the-Pooh*”, Arthur Conan Doyle „*The Lion's Mane*”, „*The study in Scarlet*”, Lewis Carrol „*Alice in Wonderland*”, John Steinbeck „*The red pony*”.

28-03-2023

În cadrul *Orei de informare bibliografică*, echipa de bibliotecare Ala Lîsîi (coordonator), Veronica Barbaroș, Lilia Iavorscaia, Elena Țurcan, Natalia Luchianciuc și Olga Dascal au prezentat colegilor achizițiile recente din colecția Bibliotecii Științifice a USARB din lunile ianuarie-februarie 2023. Au fost trecute în revistă atât resurse informaționale tipărite, cât și cele electronice, ce conțin o multitudine de informații din diverse domenii.

Bibliotecarii au fost invitați să se informeze și cu alte achiziții din colecția BȘ a

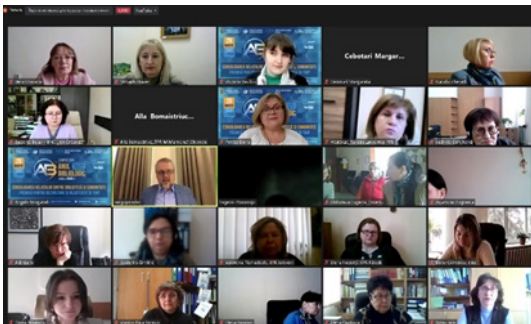

USARB, consultând expozițiile din subdiviziunile secției de *Relații cu publicul*, precum și din *Centrul de Informare și cercetare bibliografică*.

29-03-2023

Lina Mihaluța, directoarea Bibliotecii Științifice a USARB, Tatiana Prian, directoare adjunctă, Mihaela Staver, bibliotecară principală, Centrul Cercetare și activitate metodologică și alți bibliotecari universitari bălțeni au participat la Simpozionul *Anul Bibliologic 2022*, ediția a XXXII-a cu genericul „Consolidarea relațiilor dintre bibliotecă și comunitate: premisă pentru dezvoltare și rezistență în timp”, care s-a desfășurat în data de 29 martie 2023, în regim online (zoom) cu transmisiune live pe pagina oficială de YouTube a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Inaugurarea Simpozionului a inclus mesajele lui Sergiu PRODAN, Ministrul Culturii al Republicii Moldova, Angela BRAȘOVEANU ERIZANU, Consilier al Președintelui Republicii Moldova în domeniul culturii, Elena PINTILEI, director general, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, etc.

Scopul evenimentului a ținut de totalizarea/reliefarea rezultatelor aplicării de către biblioteci a priorităților anului 2022, identificarea reușitelor și a problemelor, dar și schimbul de experiențe inovatoare ale bibliotecilor.

30-03-2023

Elena Țurcan, bibliotecară principală a participat, în data de 30 martie 2023, la Seminarul artistico-didactic internațional *Muzică, poezie, voce umană: multitudine de ipostaze* cu lansarea de carte „Să purtăm același dor. Mi s-a pus pată pe suflet – Poezia”, autor Laura Mogorean unde a prezentat expoziția *Profesionalism, creativitate, originalitate*. S-a subliniat importanța colaborării științifice dintre Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți și Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași. A fost susținut un discurs filosofic despre poezia și muzica autoarei Laura Mogorean. Manifestarea a fost organizată de Catedra de Arte și Educație artistică, Laboratorul Științific Psihopedagogia și Filosofia artei și Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți.

Lina Mihaluța, Directoarea Bibliotecii Științifice a USARB a participat, în data de 30 martie 2023, la evenimentul de constituire a Inițiativei Naționale Cloud pentru Știința Deschisă din Republica Moldova (MD-NOSCI), care a avut loc în incinta Universității de Stat din Moldova.

Evenimentul a fost organizat de Universitatea de Stat din Moldova, Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare și Asociația RENAM, cu suportul Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova și Academiei de Științe a Moldovei.

Scopul principal al evenimentului a fost constituirea Cloud-ului Național pentru Știința Deschisă în contextul dezvoltării ecosistemului Cloudului European pentru Știința Deschisă (European Open Science Cloud – EOSC). Inițiativele Naționale Cloud pentru Știința Deschisă reprezintă o modalitate principală adoptată de mai multe țări din Europa pentru activarea participării în EOSC la nivel național – promovarea, extinderea și utilizarea resurselor acestui ecosistem.

Bibliotecarele din sala de lectură Științe psihopedagogice, ale naturii, reale. Arte a Bibliotecii Științifice USARB, Angela HĂBĂȘESCU și Valentina VACARCIUC au fost prezente la Seminarul metodic „Metode didactice inter-active: aspecte practice” cu expoziția de carte „Metode didactice interactive: invitație la documentare”. Au fost selectate și prezentate cele mai relevante documente din colecție, în care se tratează subiectul abordat.

Activitatea a fost organizată pentru cadrele didactice din Colegiul Pedagogic „Ion Creanga” din cadrul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, formator: Veronica Rusov, asistent universitar, prodecană Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte.

31-03-2023

Valentina Topalo, bibliotecară principală, coordonatoarea Centrului de Informare al Uniunii Europene, a participat la Atelierul pentru coordonatorii Centrelor de informare UE și ai Eurocluburilor din Republica Moldova, organizat în cadrul proiectului StratCom al Delegației Uniunii Europene.

Organizatorii/responsabilii acestui atelier au fost Raluca Costache, Lider de echipă, StratCom Moldova, Ghenadie Cojocar, coordonator, formator Rețea Centre de Informare UE și Euro cluburi.

În cadrul atelierului coordonatorii au relatat:

- despre acțiunile realizate de Centre / Cluburi în 2022;
- despre planurile generale și individuale privind organizarea Zilei Europei 2023;
- s-au dus dezbateri privind draftul Acordului de colaborare StratCom – Centru / Club, cât și Regulamentul de activitate elaborat în baza acestui draft.

Programul a mai conținut un master-class *La plăcinte* desfășurat în cadrul sesiunii motivaționale la care am aflat cum gospodinele din zona respectivă coc placinte tradiționale moldovenești.

Evenimentul s-a desfășurat în Eco-Resort Butuceni, zona turistică a Orheiului Vechi, respectiv participanții au beneficiat și de o excursie prin zona.

Centrul de Informare al Uniunii Europene al Bibliotecii Științifice USARB a intrat în posesia unui set de cărți și materiale promoționale valoroase privind activitatea Uniunii Europene în Republica Moldova.

07-04-2023

Angela Hăbășescu, șefă birou, sala de lectură nr.3 *Științe psihopedagogice, ale naturii, reale. Arte*, a participat, în data de 7 aprilie, la Ediția a III-a a Colocviului Științific „Stres, sănătate psihică și stil de viață”, prezentând expoziția „*Ce spun cărțile despre sănătatea psihică*”, care a cuprins resurse informaționale din colecțiile Bibliotecii Științifice a USARB cu subiectele: stres, stres ocupațional, sănătate psihică, emoții, psihologie pozitivă, ameliorarea stresului, tehnici de relaxare, stil de viață etc.

Evenimentul a fost organizat de Catedra de psihologie, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte, în cadrul programului „Zilele Sănătății”, care este la cea de-a XIV-a ediție și se desfășoară, în fiecare an, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. Colocviul Științific a inclus comunicări ale studenților de la ciclului I, licență, program Psihologie.

28-29-04-2023

Un grup de bibliotecari ai BȘ USARB: Valentina TOPALO, Silvia CIOBANU, Elena ȚURCAN, Angela HĂBĂȘESCU, Lilia ABABII, Ala LÎȘÎL, Natalia LUCHIANCIUC, Stela COVALCIUC și Marina ȘULMAN au participat la Conferința „*Cuvântul care ne unește*”, ediția a III-a, organizată de Liga Scriitorilor Români (LSR), Filiala Iași Nord-Est în parteneriat cu Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, care s-a desfășurat în sala

polivalentă a universității.

Participanții evenimentului: critici literari, artiști, scriitori, profesori s-au întrunit pentru a elogia limba română, cultura și istoria comună de pe ambele maluri ale Prutului.

În ziua a II-a a acestei ample manifestări oaspeții din România au vizitat Biblioteca Științifică USARB, fiind ghidați de Angela HĂBĂȘESCU, șefă oficiu, care a prezentat infrastructura, colecțiile, procesele tehnologice, resursele și serviciile oferite utilizatorilor.

Svetlana CECAN, bibliotecară, secția Dezvoltarea resurselor informaționale, a prezentat valorile bibliofile din Colecția Documente Rare a Bibliotecii.

În final, poetele și interpretele de muzică populară Rodica Murgu și Veronica Rusu-Bucico (profesoară la L. T. „V. Alecsandri” din Bălți), membre ale LSR, Filiala Iași Nord-Est, au donat pentru utilizatorii Bibliotecii Științifice un set de cărți.

13-05-2023

În fiecare an, la 9 mai, este sărbătorită **Ziua Europei**, o zi dedicată păcii, solidarității și unității în Europa. Anul acesta activitățile dedicate Zilei Europei 2023 au avut loc pe tot parcursul lunii mai și au evidențiat valorile și cultura Uniunii Europene, precum și asistența oferită de UE și statele sale membre, în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.

La inițiativa domnului Petrișor DUMITRESCU, Consulul general al României la Bălți, în cadrul Centrului de Informare al României, în data de 13 mai s-a desfășurat Simpozionul cu genericul *Uniunea Europeană: istorie, structură, legislație, simboluri*. La eveniment au participat: Petrișor DUMITRESCU, consulul general al României la Bălți, Anatol MORARU, directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, Vladimir RUSU, șef oficiu teritorial al Cancelariei de Stat, Cristian CAINAREAN, șef adjunct oficiu teritorial al Cancelariei de Stat, Lilia ABABII, bibliotecară, coordonatoarea Centrului de Informare al României.

Oaspeții au vorbit despre conceptele și obiectivele Uniunii Europene, ca spațiu de libertate, securitate și justiție și au evidențiat relația dintre UE și Republica Moldova ce se înscrie în consolidarea democrației și a statului de drept, dezvoltarea durabilă a economiei și aderarea la UE.

Activitatea a fost moderată de către Valentina TOPALO, coordonatoarea Centrului de Informare al Uniunii Europene din cadrul USARB. Cu comunicări au evoluat elevii grupei 104, Colegiul Pedagogic „Ion Creangă”: Nicoleta ȚANCU, *Ce este UE?*; Elena SÎRBULEȚ, *Instituțiile principale ale UE*; Adrian UFIMȚEV, *Simbolurile Uniunii Europene*; Ernest GUȚU, *Moldova și integrarea europeană*, Valentina TOPALO, *Centrul de Informare al Uniunii Europene din cadrul USARB – oportunitate de informare inovatoare*.

La finele Simpozionului, Petrișor Dumitrescu, consulul general al României la Bălți, le-a înmănat vorbitorilor certificate de participare. Din partea Centrului de Informare al Uniunii Europene elevii au primit cadouri (punguțe, maiouri și chipiuri cu genericul *Ziua Europei-Împreună mai puternici*).

15-05-2023

Biblioteca Științifică a USARB a fost total integrată, în data de 13 mai 2023, în promovarea evenimentului **Ziua Ușilor Deschise**, organizat de către USARB, dedicat elevilor de la instituțiile preuniversitare de învățământ din întreaga țară și având drept scop familiarizarea lor cu activitatea departamentelor Universității în organizarea: procesului didactic, cercetării științifice, ocupațiilor culturale și sportive. Evenimentul a fost organizat în Scurul Central al Universității. Reprezentanții Bibliotecii Științifice:

directoarea Lina Mihaluța, salariații: Igor Afatin, Tatiana Prian, Ludmila Răileanu, Mihaela Staver, Silvia Ciobanu, Anna Nagherneac, Elena Cristian au dialogat cu potențialii studenții ai Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, prezentând oferta informațională și editorială a Bibliotecii: banere, postere, lucrări editate de bibliotecari, descriind perspectivele pe care le oferă utilizatorilor în formarea lor profesională.

Elena Țurcan, bibliotecară principală și Angela Hăbășescu, șefă birou, au participat, în data de 15 mai 2023, la Atelierul de arte și educație timpurie cu lansarea monografiei „Educație timpurie prin arte”, autori: Marina Morari, Margareta Curtescu, Zinaida Ursu. Evenimentul și-a ținut lucrările în cadrul Zilei Ușilor Deschise la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, organizat de laboratorul științific Cercetări Interdisciplinare în Domeniile Artelor din cadrul catedrei de Arte și educație artistică, Facultatea de Științe ale educației, Psihologie și Arte.

Biblioteca Științifică a prezentat expoziția de carte: *Integralizarea domeniilor de educație timpurie prin artă: provocări și perspective*, la care au fost expuse lucrările științifice și metodologice ale titularilor facultății de Științe ale educației, Psihologie și Arte, dedicate educației timpurii prin arte. Un compartiment al expoziției a inclus lucrările Marinei Morari, doctor în științe pedagogice, conf. univ. cu o arie geografică cuprinzătoare: Moldova, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie, România, Estonia, Finlanda, Ucraina, Belarus, Rusia.

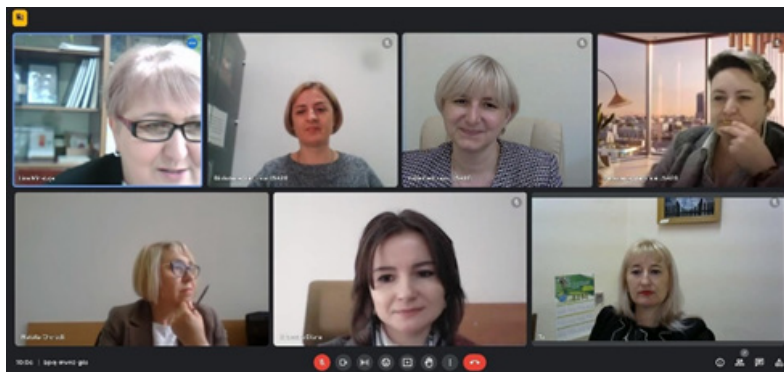
17-05-2023

Conform *Regulamentului privind modul de conferire a categoriilor de calificare a personalului de specialitate din biblioteci*, în ziua de 17 mai 2023, s-a desfășurat evenimentul de atestare a cadrelor bibliotecare. Scopul atestării personalului de specialitate din biblioteci, care are loc o dată la 5 ani, este aprecierea nivelului de cunoștințe și aptitudini profesionale, precum și stimularea perfecționării abilităților profesionale și sporirii eficienței activității zi de zi.

Comisia de atestare a personalului de specialitate din biblioteci pentru conferirea/confirmarea categoriei a Bibliotecii Științifice a USARB, în urma examinării și interviuării solicitanților, a confirmat categoria de calificare întâi pentru 3 bibliotecare și a conferit categoria de calificare întâi unei bibliotecare.

Bibliotecarele universitare bălțene și-au demonstrat capacitățile, prezentând realizările profesionale, acumulate timp de 5 ani, în Raportul de autoevaluare și interviul de performanță.

Felicitări bibliotecarelor și mulțumiri membrilor comisiei pentru implicare și apreciere obiectivă!

24-05-2023

Lina Mihaluța, directoarea Bibliotecii Științifice a USARB, Tatiana Prian, directoare-adjunctă, Liudmila Răileanu, șefă de serviciu au participat, în data de 24 mai 2023, la Conferința zonală gazduită de Biblioteca Publică Raională „Vasile Alecsandri”, raionul Telenești (Zona Centru).

Lina Mihaluța a prezentat comunicarea „Promovarea dezvoltării durabile. Obiectivul 4.

Educație de calitate prin prisma activităților info-documentare”, autor fiind Valentina Topalo, bibliotecară principală, BȘ a USARB.

Conferințele Zonale au scopul de a sprijini bibliotecile din cadrul sistemului național în implementarea inițiativelor profesionale, stabilite pentru anul de referință, prin cunoașterea experiențelor reprezentative, centrarea pe inovații în activitatea profesională, îmbunătățirea relațiilor de parteneriat.

Bibliotecarii din bibliotecile raionale, orășenești, universitare, inclusiv biblioteci publice teritoriale din această zonă, au avut ocazia să cunoască persoane noi, să împărtășească idei și experiențe.

Bibliotecara Angela Zatic, Biblioteca Publică „George Munteanu” s. Bravicea, r-nul Călărași, a oferit în dar Bibliotecii Științifice a USARB cartea „Istorie scrisă despre deportații din Bravicea”, autor Asea M. Timuș.

26-05-2023

Cu ocazia sărbătoririi, în ziua de 25 mai, a **Zilei filologului**, în sala de lectură nr. 4 Documente în limbi străine a avut loc *Revista Literară Orală* cu participarea studenților de la Facultatea de Litere, USARB, grupa SE21Z, specialitatea *Limba și Literatura Rusă și Limba Engleză* și elevi de la Colegiul Pedagogic „Ion Creangă” din Bălți, grupa 105, specialitatea *Învățământ primar*; moderatoarea activității - *Victoria*

Barbun, doctor, lector universitar, profesoară de limba și literatura rusă, invitați de onoare - *Anatol Moraru*, directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, doctor *Vladimir Brajuc*, dr., conferențiar universitar, șeful Catedrei de slavistică.

Cuvântul de salut a fost rostit de dr. Victoria Barbun, după care au urmat două felicitări poetice. Marina Șulman, bibliotecară, Secția de Relații cu publicul a prezentat expoziția (62 documente) cu genericul „Textul literar și sensul lui”. Au fost rostite, câteva comunicări cu privire la biografiile și realizările științifice și literare ale lui *M. Lomonosov*, savant, poet și filolog rus, *Alexander von Humboldt*, om de știință, scriitor german și reprezentanții Școlii de lingvistică din Kazan. Un referat a avut drept tematică dilema vorbirii, tăcerii și cuvântului ca motiv literar în poeziile lui *Vasili Jukovski*, poet rus, personalitate marcantă a literaturii ruse din prima jumătate a secolului al XIX-lea, *Fiodor Tiutcev*, renumit poet și diplomat rus și *Osip Mandelștam*, poet și eseist rus.

Manifestarea a cuprins și un program de divertisment cu un recital de poezie din creația autorilor ruși, ucraineni, români, francezi și englezi și o schiță dramatizată din romanul în versuri „Evgheni Oneghin” de Alexandr Pușkin.

Pe marginea programului prezentat la activitate, a vorbit, dr. conf. univ. Vladimir Brajuc, care a salutat inițiativa și a mulțumit participanților pentru prestație excelentă. Anatol Moraru, directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă”, le-a urat celor prezenți succes în studierea științelor filologice.

29-05-2023

Săptămâna Internațională a Educației Artistice, proclamată în anul 2012 de Conferința Generală a UNESCO pentru a patra săptămână a Lunii mai, a fost inaugurată la Biblioteca Științifică a USARB în data de 23 mai. Activitățile din cadrul Salonului Muzical, pe parcursul săp-

tămânii, au inclus prezentări de expoziții offline și online, audiții, excursii virtuale și tradiționale... Studenții au avut posibilitatea să vizioneze fragmente din filme artistice și documentare conform programului. Elena Țurcan, coordonatorul Salonului Muzical, a prezentat 2 expoziții cu subiectul **MUZICA: Ciprian Porumbescu** – un cântăreț al neamului (170 de ani de la naștere -14 octombrie 1853 - 06 iulie 1883), însoțită cu secvențe din filmul artistic „Ciprian Porumbescu” și **Eugeniu Coca** – violonist, violist, dirijor și compozitor (130 de ani de la naștere - 15 aprilie 1893 - 09 ianuarie 1954).

Bibliotecarele Veronica Barbaroș și Natalia Luchianciuc, în prezentările sale, au subliniat importanța **LITERATURII: Biblioteca pentru toți. Colecția Nobel** (selecții) și **Aniversările anului în literatură 2023**.

O altă prezentare cu subiectul **SCULPTURA** lui **Alexandru Plămădeală** - sculptor, pictor, grafician (135 de ani de la naștere - 9 octombrie 1888 - 15 aprilie 1940) a fost susținută de Valentina Vacarciuc, bibliotecară în Secția de Relații cu publicul. Prezentarea a fost animată cu secvențe din filmul documentar „Statuia lui Ștefan cel Mare și Sfânt”.

Informație despre Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Bălți cu genericul **TEATRUL: Cuvânt, privire, gest...** a inclus prezentarea Angelei Hăbășescu, șefă oficiu.

Date despre colecția electronică a Mediatecii, cu tematica **Forța artei pentru dialog**, au fost oferite utilizatorilor de Olga Dascal, bibliotecară, responsabilă de activitatea Mediatecii;

S-a bucurat de succes

expoziția **Символы женственности в истории живописи** organizată de bibliotecara Marina Șulman;

Semnificativă a fost prezentarea Liliei Ababii, bibliotecară, coordonatoarea Centrul de Informare al României cu tematica **ARTA POPULARĂ românească - izvor de veșnicie**. Sufletul românesc se purifică și vibrează admirând frumusețea artei în lemn, lut, piatră, costumul național și dansul popular, credința ...

La activitățile Salonului Muzical au participat 51 studenți din grupele PE11-12Z ale Facultății Științe ale Educației, Psihologie. Arte; grupele EF31Z, EG31Z, ES31Z a Facultății de Filologie; grupa DR11Z a Facultății Drept și Științe Sociale și grupele PP11Z, PE11Z, MI21Z, EI21Z ale Facultății Științe Reale, Economice și ale Mediului împreună cu profesorii: Eugenia Foca, asist. univ., drd., Viorica Cebotaroș, conf. univ., dr., Lilia Răciulă, conf. univ., dr. și Lilia Nacai, asist. univ., drd.

Activitățile consacrate **Săptămânei Internaționale a Educației Artistice** au scos în evidență forța nesecată a artei (muzica, literatura, teatrul, sculptura, pictura, arta populară) pentru dialog, coeziune socială și pace. Educația artistică este una

dintre activitățile-cheie pentru deblocarea potențialului culturii și diversității culturale în formarea noilor itinerare către pace și dezvoltare durabilă.

30-05-2023

În cadrul Centrului de Informare al României, s-a desfășurat Seminarul științific în cadrul cursului „Traducerea literară și de specialitate – abordări lingvistice și practice” cu tema: **Femei care au marcat literatura**. Activitatea a avut drept scop abordarea problemelor teoretice și practice privind traducerea unor fragmente originale din opera autorilor români multilingvi.

Evenimentul a demarat cu un cuvânt de salut din partea membrilor comitetului organizatoric: Estelle VARIOT, doctor habilitat, conf. univ., Universitatea Aix-Marseille, Franța; Adrian CHIRCU, doctor habilitat, prof. univ., Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România; Ludmila CABAC, doctor, conf. univ., Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Activitatea a fost moderată de profesorul universitar Adrian CHIRCU.

În cadrul seminarului au evoluat cu comunicări: Estelle VARIOT, MCF HDR, Universitatea Aix-Marseille, ALLSH, CAER, Maison de la Recherche, Franța: **Carmen Sylva, observații asupra unei selecții a operei sale în limba română** (proză și poezie); Ludmila CABAC, MCF, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova: **Carmen Sylva, România și Provence prin revista L’Astrado** (L’Astrado, nr. 3, Toulon, SNIP, 1967); Lilia ABABII, coordonatoarea Centrului de Informare al României din Bălți: **Carmen Sylva. Uimitoarea regină Elisabeta a României** cu prezentarea expoziției de carte din colecția Bibliotecii Științifice a USARB.

Studentii participanți la activitate, pe lângă comunicările fascinante audiate, au avut parte și de o frumoasă expoziție de carte, ce le-a oferit posibilitatea să se familiarizeze cu viața și opera uneia dintre cele mai mari personalități a României, Regina Elisabeta, pe numele ei complet Elisabeth Pauline Ottilie Luise zu Wied, sau Carmen Sylva - pseudonimul literar. Soția Regelui Carol I s-a remarcat prin implicarea în numeroase activități sociale, filantropice și culturale, dar și prin talentele literare și artistice. O femeie fascinantă, atipică pentru vremea ei, modernă în gândire, puternică și ambițioasă, de o forță și de o sensibilitate care i-au uimit pe contemporani și care ne inspira până în ziua de astăzi.

05-06-2023

La Biblioteca Științifică a USARB a fost lansată cea de-a 7 ediție a Școlii de Vară.

La prima întrunire au fost abordate următoarele subiecte :

- Politici de formare a BȘ USARB – M. Staver
- Drepturi de autor și Domeniul Public - V. Topalo

- Tipurile principale ale designurilor de cercetare – G. Cazacu
Aplicații web de la [123apps - editați, convertiți, creați](#) - T. Prian

La reuniunile școlii de vară, bibliotecarii universitari bălțeni participă la sesiuni interactive și ateliere practice, în care explorează cele mai noi tendințe și instrumente din domeniu.

Școlile de vară pentru bibliotecari oferă oportunități excelente de a-și dezvolta abilitățile și cunoștințele în domeniul biblioteconomiei. Prin participarea la școala de vară, bibliotecarii pot învăța noi tehnici și abordări pentru a-și îmbunătăți serviciile de bibliotecă pentru a răspunde mai eficient nevoilor utilizatorilor și pentru a rămâne la curent cu ultimele tendințe și inovații din domeniu.

6-06-2023

A doua ședință a școlii de vară a inclus o serie de subiecte relevante care vizează dezvoltarea abilităților și cunoștințelor specifice domeniului. Printre subiectele abordate în cadrul formării profesionale se numără:

- *Catalogarea documentelor conform modelelor conceptuale ale IFLA* – Varvara Ganea
- *Etica Cercetării* (cap. din lucrarea „Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării” / N. Țurcan) – Natalia Luchianciuc, Diana Găină
- *Indexarea literaturii din domeniul „Războaie”* – Taisia Aculova
- *Crearea cărților electronice cu Storyjumper* – Elena Țurcan

Formatorii și-au împărtășit cunoștințele și experiența lor cu colegii într-un mediu interactiv și participativ. Formabilii au avut, de asemenea, ocazia de a interacționa, adresa întrebări, oferind feedback și informații suplimentare, acest aspect fiind cel mai valoros în cadrul evenimentului. Interacțiunea și discuțiile atât cu participanții, cât și

cu formatorii, contribuie la o experiență bogată și benefică în cadrul evenimentului.

07-06-2023

Dezvoltarea competențelor și cunoștințelor necesare pentru a oferi servicii de calitate studenților, profesorilor și cercetătorilor a continuat la ședința din 7 iunie.

Subiecte abordate:

- *Regulamentul privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă* – Elena Cristian, Lina Mihaluța
- *Istoria catalogării corporative* – Adella Cucu
- *Слово года* – Marina Șulman

08-06-2023

Reuniunea de formare, din 08.06.2023, a pus accent pe tehnologii și instrumente care pot sprijini și îmbunătăți activitatea în bibliotecă. Tehnologia este pretutindeni și tinde să-și extindă utilizările în toate domeniile societății.

Tematicile abordate în cadrul activității au inclus o varietate de subiecte relevante pentru bibliotecari, cum ar fi:

- *Flipsnack – șabloane interactive de proiectare a materialelor promoționale* – Silvia Ciobanu
- *Redactarea datelor din conturile: Google Scholar, ORCID, BASE, Academia.edu: practici pentru bibliotecari* – Elena Țurcan, Mihaela Staver
- *Training privind accesarea resurselor în bazele de date* – Olga Dascal
- *Piktochart – instrument digital pentru elaborarea produselor de design grafic* – Angela Hăbășescu
- *Bibliologul și profesorul Mircea Regneală – „omul unei profesii” la 80 ani* - Lilia Ucraineț

Participanții au avut ocazia să-și împărtășească experiențele și să învețe unii de la alții, să creeze noi conexiuni și să-și extindă abilitățile. Introducerea tehnologiei în activitatea bibliotecarilor este, fără îndoială, cea mai eficientă modalitate de a oferi utilizatorilor, oricând și oriunde, accesul la o informație de calitate.

12-06-2023

La Biblioteca Științifică a USARB, a finalizat cursul de instruire profesională pentru bibliotecari din cadrul *Școlii de Vară - 2023*, coordonatoare Mihaela Staver, perioada de desfășurare 05-12 iunie 2023.

Încheierea cursului marchează sfârșitul unei etape de formare, iar bibliotecarii universitari bălțeni sunt deschiși să își dezvolte abilitățile și să învețe în mod continuu, participând la ateliere, conferințe și alte evenimente relevante pentru domeniu. O comunitate puternică este cea

în care mai multe persoane manifestă gândire critică, spirit de inițiativă și implementează idei inovatoare.

Programul a inclus 19 prezentări și aplicații practice, iar participanții, 37 de bibliotecari, și-au aprofundat competențele digitale fiind implicați în studierea și aplicarea produselor informaționale moderne.

Cei 18 formatori ai Școlii de Vară 2023 au prezentat subiecte relevante, oferind cunoștințe și noi abilități ce vor fi implementate în activitatea profesională.

Domeniul biblioteconomiei este în continuă evoluție, iar noile tehnologii și practici apar în mod constant.

Subiectele abordate azi, 12 iunie, au avut drept teme de discuție:

- *Crearea unei diagrame Venn* – Mihaela Staver
- *Noi instrumente online utile de îmbunătățire a serviciilor pentru utilizatori BȘ a USARB* – Veronica Barbăroș
- Principii de bază privind (crearea/prezentarea) referințelor bibliografice a documentelor electronice *conform SM ISO 690:2022 Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare* (în vigoare din data de 06.04.2022) – CICB – Anna Nagherneac, Aculina Mihaluța.
- *Evaluarea finală*

Școala de vară a însemnat un impact semnificativ pentru bibliotecari, oferindu-le oportunități valoroase de învățare, dezvoltare profesională și bune practici.

14-06-2023

În cadrul *Orei de Informare pentru bibliotecari*, membrii grupului *Promotorii resurselor info-documentare* (coordonator Ala Lișii): Valentina Vacarciuc, Angela

Hăbășescu, Snejana Zadainova, Natalia Luchianciuc și Lilia Ababii au prezentat cele mai relevante achiziții recente din colecția Bibliotecii Științifice a USARB (lunile aprilie - mai 2023): monografiile, biobibliografii, ghiduri metodologice, note de curs, culegeri de teste, opere literare din domeniile: management, psihologie, politică, economie, marketing, drept, pedagogie, medicină, agricultură, artă, literatură română și critică literară, proveniența acestora fiind, achiziții și donații: de la Camera Națională a Cărții, Centrul de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Sfintei Mănăstiri Putna, Institutul de Științe ale Educației, Institutul Național de Justiție, precum și donații de la persoane particulare.

16-06-2023

În data de 15 iunie 2023, a avut loc întrunirea profesională pentru bibliotecarii din învățământul preuniversitar din Nordul Republicii Moldova, organizată de Biblioteca Științifică a USARB - Centru Biblioteconomic Departamental, de comun acord cu Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

La eveniment au participat 71 bibliotecari (școlari, de colegiu și școli profesionale) și specialiști-responsabili de activitatea bibliotecilor școlare și din învățământul profesional tehnic, din raioanele de Nord: Drochia, Edineț, Fălești, Florești, Glodeni, Ocnița, Râșcani, Rezina, Soroca, Șoldănești, Telenești, Ungheni și mun. Bălți.

Ședința a fost moderată de către Lina MIHALUȚA, directoarea Bibliotecii Științifice a USARB și Mihaela STAVER, bibliotecară principală, Centrul de Cercetare și activitate metodologică.

La deschiderea întrunirii, Lina MIHALUȚA a adresat un mesaj de bun venit celor prezenți, menționând importanța atelierelor profesionale și încurajând implicarea activă în discuții, crearea unui dialog deschis care va ajuta să se obțină din cele mai bune rezultate în cadrul întrunirii.

Invitata evenimentului a fost Diana SILIVESTRU, consultant principal, Direcția Arte, Industrii Creative și Educație Artistică, Ministerul Culturii, care a menționat, în alocuțiunea sa, că Biblioteca Științifică a USARB are o cultură și o vizibilitate aparte, oferind diverse instruirii bibliotecarilor din rețea.

Diana SILIVESTRU a prezentat bibliotecarilor statistici și orientări de perspectivă privind evaluarea bibliotecilor din învățământ (școli, gimnazii, licee), Zona Nord în anul 2022, răspunzând la o serie de întrebări.

În continuarea ședinței, Lina MIHALUȚA a trecut în revistă cele mai importante evenimente profesionale: [Simpozionul „Anul Bibliologic” 2022 și Conferința Zonală 2023](#), care a avut ca generic „Bibliotecile în susținerea incluziunii digitale, sociale și culturale a membrilor comunității”.

Această întâlnire a avut drept scop de a reuni bibliotecarii școlari din zona de Nord pentru a discuta despre aspectele legate de practica lor profesională, pentru a

învăța unii de la alții și pentru a se conecta într-un mediu de învățare și dezvoltare profesională.

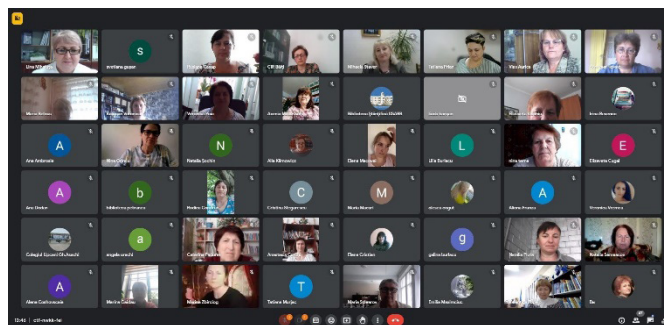
Despre importanța promovării Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Obiectivul 4. Educație de calitate prin prisma activităților infodocumentare a relatat Valentina TOPALO, bibliotecară principală, coordonatoarea Centrului de Informare al Uniunii Europene din cadrul BȘ a USARB.

Tatiana PRIAN, directoare adjunctă, a prezentat tabloul statistic al Bibliotecilor Școlare din Nordul Republicii Moldova în 2022, cu cele mai recente explicații și recomandări.

Elena CRISTIAN, șefă serviciu, Lina MIHALUȚA, BȘ a USARB au prezentat noul [Regulament privind gestionarea colecțiilor de bibliotecă, aprobat prin Ordinul Ministrului Culturii nr. 196 din 03.10.2022.](#)

Un alt subiect prezentat și discutat în cadrul întrunirii a fost UNESCO – *Cultura informației în bibliotecile preuniversitare*, Valentina TOPALO, bibliotecară principală a menționat că noua carte de Informare și Educație Media de la UNESCO sau noul curriculum privind *Cultura Informației*, absolut necesar în lumina noilor evoluții în domeniul digital, inclusiv inteligența artificială, include diverse module detaliate care acoperă gama de competențe necesare pentru a naviga în ecosistemul de comunicații de astăzi, orientat spre dezvoltare durabilă și educație culturală.

Educația informală a personalului de specialitate, din bibliotecile din învățământ, are o importanță semnificativă pentru dezvoltarea profesională continuă a acestora și pentru asigurarea unui mediu de învățare și cercetare de calitate în instituțiile din învățământ. Acest subiect a fost cercetat și pus în discuție de bibliotecarele Margarita IULIC, Valentina VACARCIUC în comunicarea [Educația informală a personalului de specialitate din bibliotecile din învățământ.](#)

Mihaela STAYER, bibliotecară principală, Centrul de Cercetare și activitate metodologică, BȘ a USARB, a vorbit despre importanța [Diagramelor Venn \(modulul Aplicații\)](#), care poate fi un instrument util în explicarea și înțelegerea diferitor concepte. Prin reprezentarea vizuală a relațiilor și a suprapunerilor între concepte, categorii, idei, elevii pot obține o mai bună înțelegere și pot vizualiza conexiunile dintre ele.

Olga DASCAL, bibliotecară, a prezentat publicului informația despre *Resursele utile în ajutorul bibliotecarului din învățământ*, punând accent pe publicațiile periodice profesionale autohtone și străine, platformele electronice cu materiale didactice digitale destinate profesorilor, bibliotecile electronice cu conținuturi digitale, ce pot fi descărcate pentru diversificarea resurselor oferite de bibliotecile din învățământ.

În cadrul acestei întruniri, participanții au avut oportunitatea de a explora

resurse inovatoare și de a discuta despre provocările specifice cu care s-au confruntat în cadrul activității, adresând întrebări, oferind un feedback constructiv.

Această întâlnire a avut drept scop reunirea bibliotecarilor școlari din zona de Nord, pentru a discuta despre aspectele legate de practica lor profesională, pentru a învăța unii de la alții și pentru a se conecta într-un mediu de învățare și dezvoltare profesională creativă.

19-06-2023

Finalizarea cursului de instruire profesională pentru bibliotecarii Bibliotecii Științifice a USARB, din cadrul Școlii de Vară 2023, anul acesta, s-a desfășurat într-un mod deosebit. Încheierea cursului de formare s-a soldat cu o vizită, pe 17.06.2023, la *Castelul Mimi*, unul dintre cei mai buni producători de vin și una dintre cele mai frumoase destinații turistice din Republica Moldova.

Conacul familiei Mimi (denumit și *Castelul Mimi*) este un monument de arhitectură de importanță națională, un chateau în stil francez din localitatea Bulboaca, raionul Anenii Noi, Republica Moldova, construit spre sfârșitul secolului al XIX-lea. Spiritul vremurilor de odinioară s-a resimțit în acest local vinicol subteran, crescut din beciuri largi, în care sunt găzduite butoaie ce poartă amprenta timpului.

La finalul excursiei, grupul de bibliotecare au făcut un popas într-o poieniță, în apropiere de orașul Chișinău. Doamna Lina Mihaluța, directoarea BȘ a USARB, pe fundalul trilului voios al păsărilor și freământul melodios al copacilor, a adus un mesaj de felicitare colegilor și a mulțumit echipei de bibliotecari pentru implicare, colaborare, relevanță, spirit de inițiativă.

De asemenea, au fost înmânate Certificate formatorilor și formabililor participanți în cadrul Școlii de Vară - 2023.

UTILIZAREA DIAGrameI VENN PENTRU DEZVOLTAREA GANDIRII ANALITICE

USING THE VENN DIAGRAM TO DEVELOP ANALYTICAL THINKING

Mihaela STAVER¹ [ORCID: 0000-0001-7068-205X]

Abstract: The article presents information about the Venn Diagram, which is a graphic method used to represent the relationships between different sets or groups of elements. The purpose of the research is to answer some questions regarding the use of this diagram in the library, demonstrating the advantages and disadvantages of its use.

Keywords: Venn Diagram, Library, Critical Thinking

O diagramă Venn este o reprezentare grafică a relațiilor logice între diferite seturi de elemente, noțiuni care utilizează cercuri pentru a arăta relațiile dintre lucruri sau grupuri.

Diagramele Venn sunt ideale pentru a ilustra asemănările și diferențele dintre câteva grupuri sau concepte diferite. O diagramă Venn utilizează cercuri care se intersectează pentru a ilustra similitudinile, diferențele și relațiile dintre concepte, idei, categorii sau grupuri.

Cercurile care se suprapun au o caracteristică comună, în timp ce cercurile care nu se suprapun exclud aceste particularități.

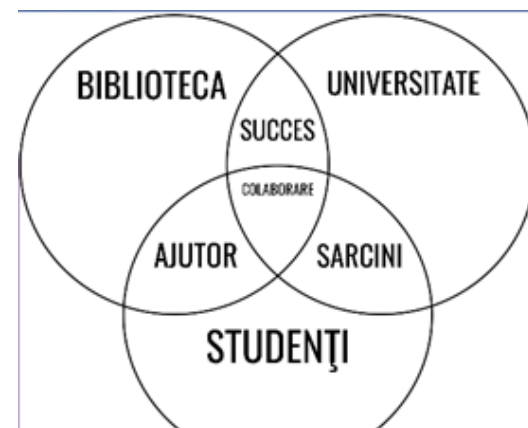
Diagrama a fost creată de matematicianul și filozoful englez John Venn. El a utilizat, pentru prima dată, acest tip de diagramă în 1880. Dar originile acestui tip de diagramă se atestă în jurul secolului al XIII-lea, când filozoful Ramon Llull a aplicat un tip similar de diagramă. Matematicianul și filozoful Gottfried Wilhelm von Leibnitz a creat și el o formă similară de diagramă la sfârșitul secolului al XVII-lea. Predecesoarea diagramei Venn este considerată, de majoritatea specialiștilor, Diagrama Euler a matematicianului elvețian Leonard Euler.

Scopul acestor diagrame este de a ilustra modul în care elementele dintr-un anumit domeniu se leagă între ele. Diagramele Venn sunt o modalitate excelentă de a vizualiza datele și faptele în mod clar și eficient. Finalitatea diagramei Venn este de a afișa clar datele și relațiile și îmbunătăți vizual prezentările.

Diagramele Venn, numite și diagrame logice, sunt adesea folosite în matematică, logică, statistică, informatică, lingvistică și biblioteconomie. Diagrama Venn facilitează înțelegerea relațiilor dintre două (sau mai multe) noțiuni, permite ierarhizarea unor termeni sub raportul gen-specie, evidențiază ideile contrastante și cele comune într-o problemă, constituind un suport valoros pentru perceperea noțiunilor și ideilor.

Putem folosi diagrama Venn atât în Excel, cât și Power Point. Gama largă de diagrame setate din PowerPoint poate fi utilizată într-o varietate de moduri.

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, staver.mihaela@gmail.com

Astfel, tot felul de relații și suprapuneri pot fi prezentate grafic cu ajutorul diagramelor Venn.

Ce reprezintă diagrama Venn?

Diagramele Venn constau din două sau mai multe cercuri care se suprapun pentru a arăta punctele comune:

- *Set*: un grup care are o temă comună
- *Intersecție*: reprezintă punctele comune dintre cele două seturi. În această diagramă, zona albastru închis = intersecția.
- *Triunghi Reuleaux*: Forma creată de trei cercuri care se intersectează (albastru închis în acest caz).

Ce forme de diagramă Venn există?

- *Diagrama Venn standard* - pentru a ilustra punctele comune și relațiile dintre responsabilități, departamente, etc.
- *Venn liniară* - pentru afișarea elementelor care ar putea să nu fie conectate direct sau pentru segmente ale unui proces
- *Diagrama Venn stivuită* – ilustrează suprapuneri și creștere, folosită pentru compararea cantităților.
- *Diagrama Venn radială* – este utilizabilă pentru colectarea ideilor și suprapunerea zonelor de interes.

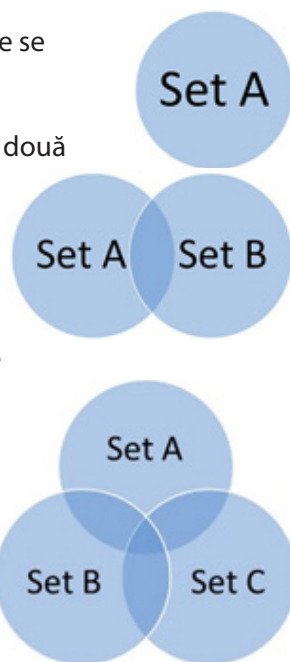

Diagrama Venn este o tehnică de organizare grafică a informației, rezultând din discutarea a două sau mai multe concepte, noțiuni, idei, texte care au afinități și deosebiri. Se aplică la etapa evocării sau reflecției. La etapa evocării, diagrama Venn se proiectează pentru centrarea atenției asupra unui subiect, pentru fixarea unei informații cunoscute.

La etapa reflecției se utilizează pentru introducerea în scheme proprii a conceptelor analizate, a sensurilor deduse.

Diagrama Venn activează mai multe inteligențe și dezvoltă gândirea analitică. Sugestii unde pot bibliotecarii folosi diagrama Venn.

Colecții de resurse:

Diagrama Venn pentru a reprezenta diferite colecții disponibile în bibliotecă, cum ar fi cărți tipărite, cărți electronice, reviste academice, baze de date, resurse multimedia etc. Aceasta vă poate ajuta să vizualizați cum se suprapun aceste colecții și să identificați zonele în care există lacune sau posibilități de extindere.

Utilizatori și servicii: aveți posibilitatea de a utiliza Diagrama Venn pentru a reprezenta modul în care serviciile Bibliotecii se suprapun și cum puteți adapta ofertele pentru a răspunde nevoilor specifice ale fiecărei categorii.

Analiza preferințelor cititorilor:

Diagrama Venn poate fi utilizată pentru a vizualiza preferințele și interesele cititorilor. Bibliotecarii pot crea o diagramă Venn în care fiecare cerc reprezintă o categorie de gen literar (de exemplu, romane polițiste, romane de dragoste, science-fiction) și suprapunerile dintre cercuri reprezintă preferințele comune ale cititorilor.

Aceasta poate ajuta la înțelegerea preferințelor cititorilor și la organizarea, în consecință, a colecției

Identificarea lacunelor în colecție:

Utilizarea unei diagrame Venn poate ajuta bibliotecarii să identifice lacunele în colecția de cărți. Se poate crea o diagramă Venn care ar reprezenta diferitele categorii de cărți disponibile în bibliotecă și observa zonele unde nu există suprapuneri între cercuri. Aceasta poate indica faptul că colecția ar putea beneficia de achiziții suplimentare în unele categorii specifice.

Organizarea programelor și evenimentelor:

Bibliotecarii pot utiliza o diagramă Venn pentru a planifica și organiza programe și evenimente în bibliotecă. Fiecare cerc poate reprezenta un aspect diferit, cum ar fi programe pentru studenți, programe pentru cadre didactice și programe educaționale. Suprapunerile dintre cercuri pot indica posibilități de colaborare între diversele programe și evenimente.

Servicii și activități:

Bibliotecile școlare oferă adesea și alte servicii și activități, cum ar fi cluburi de lectură, ateliere de scriere, prezentări de autor etc. Utilizând Diagrama Venn, se poate reprezenta suprapunerile și intersecțiile între aceste servicii și activități, ceea ce poate ajuta elevii să identifice și să participe la evenimentele potrivite intereselor lor.

Colecții de resurse:

Diagrama Venn se poate utiliza pentru a reprezenta suprapunerile și intersecțiile între diverse tipuri de resurse disponibile în bibliotecă, cum ar fi cărți tipărite, reviste, cărți electronice, materiale multimedia etc. Acest lucru poate ajuta utilizatorii să înțeleagă gama largă de resurse disponibile și să identifice sursele potrivite pentru diferite nevoi de învățare.

Categorii de lectură:

Bibliotecile școlare oferă, de obicei, cărți și materiale destinate elevilor de la începători la avansați. Utilizând Diagrama Venn, se poate reprezenta suprapunerile și intersecțiile între aceste niveluri, ceea ce poate ajuta elevii să identifice cărțile potrivite pentru nivelul lor de competență și să-și dezvolte abilitățile de citire.

Subiecte de studiu:

În funcție de programele școlare și domeniile de studiu, Diagrama Venn se poate utiliza pentru a reprezenta suprapunerile și intersecțiile între diversele subiecte de studiu. Acest lucru poate facilita identificarea resurselor relevante pentru diferite subiecte și stimula cercetarea și învățarea interdisciplinară.

Cum se creează o diagramă Venn în PowerPoint

Pentru a crea o diagramă Venn în PowerPoint, urmați acești pași:

1. Deschideți un nou fișier PowerPoint;
2. Accesați fila Inserare de pe panglică;
3. Faceți clic pe instrumentul SmartArt;
4. Selectați din meniu Relație ca tip de grafic pe care doriți să îl adăugați;
5. Selectați Basic Venn din biblioteca de diagrame
6. Faceți clic pe OK.
7. Introduceți diagrama.

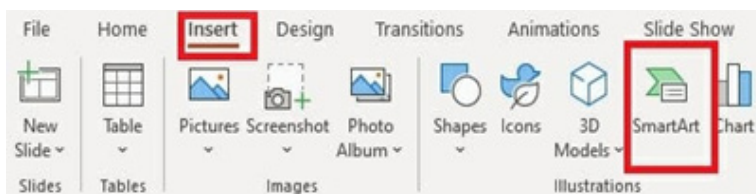

8. Editați etichetele și personalizați diagrama.

PowerPoint oferă mai multe versiuni ale diagramei Venn.

lată toate opțiunile pentru toate diagramele Venn:

- PowerPoint
- SmartArt

Beneficiile utilizării unei diagrame Venn în PowerPoint sunt:

- Vizualizează clar datele;
- Ilustrează relațiile și conexiunile dintre două sau mai multe grupuri;
- Crează simplu și ușor;
- Adaugă atractivitate vizuală unei prezentări.

În cazul când nu sunteți interesat să vă creați propria diagramă Venn și preferați să utilizați șabloane profesionale gata, atunci oferim mai jos adrese utile cu modele gata create.

- <https://www.mindonmap.com/ro>
- <https://app.genial.ly/dashboard>
- <https://edit.org/edit/cat/0/249>
- <https://www.free-power-point-templates.com/>
- <https://www.presentationgo.com/>

Cretoarere de diagrame online pe care îl puteți folosi pentru a crea diagrame Venn:

Acestea sunt doar câteva exemple de utilizare a Diagramelor Venn în biblioteci. În funcție de specificul și nevoile bibliotecii, se pot adapta și dezvolta idei pentru a sprijini utilizatorii în explorarea și utilizarea eficientă a resurselor disponibile.

Urmați instrucțiunile și profitați de numeroasele beneficii ale diagramelor Venn!

Referințe bibliografice:

1. MORALES, *Jade*. *Diagrama Venn - Definiție, simboluri și cum se creează* [online]. Disponibil: <https://www.mindonmap.com/ro/blog/venn-diagram/>
2. CARTALEANU, Tatiana, Olga COSOVAN. *Formarea competențelor profesionale prin dezvoltarea gândirii critice* [online]. Disponibi: <http://prodidactica.md/wp-content/uploads/2020/03/Gandirea-Critica.pdf>
3. *What is a Venn Diagram* [online]. Disponibil: <https://www.lucidchart.com/pages/tutorial/venn-diagram>
4. RĂDULESCU, *Adriana*. *Metoda Diagrama Venn* [online]. Disponibil: <https://www.scribd.com/doc/58158587/Metoda-Diagrama-Venn#>

CRIMINALITATEA INFORMATICĂ

COMPUTER CRIME

Anna NAGHERNEAC¹ [ORCID: 0000-0002-8300-0748]

Abstract: *The article is devoted to the phenomenon of computer crime, of major magnitude in contemporary society. It is argued the need to use information technologies with great responsibility in institutions, including infodocumentation, as well as the importance of continuous training of employees, in order to obtain knowledge in the field of digital education, to ensure a high degree of cyber security.*

Keywords: *computer crime, information technologies, digital education, cybernetic security*

Pe parcursul ultimelor decenii, spațiul cibernetic a avut un imens impact asupra tuturor componentelor societății umane. Evoluția umanității și activitățile societății moderne, apărarea drepturilor fundamentale, interacțiunile economice și sociale depind tot mai mult de infrastructurile de comunicații și tehnologia informației.

Criminalitatea informatică reprezintă o noutate pentru mulți dintre noi, aceasta diversificându-și modurile de operare de la o perioadă la alta, și obținând performanțe" îngrijorătoare o dată cu dezvoltarea noilor tehnologii. *Criminalitatea informatică reprezintă totalitatea faptelor comise în zona noilor tehnologii, într-o anumită perioadă de timp și pe un anumit teritoriu bine determinat* [1, p. 32]. În încercarea de a defini crima informatică, frecvent au fost folosiți termenii de „utilizare improprie” și „utilizare abuzivă” a calculatoarelor, deși, prezintă incidente sensibil diferite [2, p. 97]. Este cunoscut faptul că, în cercetarea criminologică, criminalitatea ca fenomen social cuprinde: *criminalitatea reală* care presupune totalitatea faptelor penale săvârșite pe un anumit teritoriu și într-o anumită perioadă de timp; *criminalitatea aparentă* care cuprinde întregul set de infracțiuni semnalate organelor abilitate ale statului și înregistrate ca atare; *criminalitatea legală* care reprezintă totalitatea faptelor de natură penală comise în spațiul informatic și pentru care s-au pronunțat hotărâri judecătorești definitive. Fiecare segment de criminalitate își are corespondența și în criminalitatea informatică. Diferența dintre criminalitatea informatică reală și criminalitatea informatică aparentă reprezintă *cifra neagră* a acestui nou gen de crimă și cuprinde toate acele fapte sancționate de legiuitor, dar, care din anumite motive rămân nedescoperite de către organele abilitate ale justiției penale [3, pp. 31-32].

Ca orice fenomen social, criminalitatea informatică reprezintă un sistem cu proprietăți și funcții proprii, distincte calitativ de cele ale elementelor componente [4, p. 231]. Lumea criminalității informatice include, pe lângă actele infracționale clasice (fraudă, contrafaceri, prostituție, înșelăciune...) și fapte proprii domeniului cibernetic (pirateria software, furtul de carduri sau falsificarea instrumentelor de plată electronice, virusarea rețelelor, terorismul electronic, hărțuirea prin e-mail etc.) Aceste fapte sunt de o amenințare/pericol aparte, unele intrând pe terenul a ceea ce este denumit, potrivit amiralului J. Owens – *infowar* (războiul informatic) [5, p. 35].

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică a USARB, ana.nagherneac@gmail.com

Informatica a dat naștere unei multitudini de forme noi de deturnare și abuz, care pot și trebuie să fie considerate în egală măsură, drept acte criminale. Într-o societate care suportă repercusiunile economice și sociale ale criminalității informatice, zilnic se face uz de calculatoare în aproape toate domeniile, de la controlul traficului aerian, feroviar, rutier, și până la coordonarea serviciilor medicale și securitatea națională. Cea mai mărunță dificultate în funcționarea acestor sisteme poate pune în pericol mii de vieți omenești, fapt care ne demonstrează incidența noilor tehnologii asupra ființei umane, pe de o parte, și, pe de altă parte, dependența societății față de noile sisteme informatizate [6, p. 19]. Accesul la bazele de date cât mai numeroase a sporit vulnerabilitatea acestor sisteme, iar ocaziile de a face uz în mod abuziv, sau de a le folosi în scopuri criminale, nu au întârziat să apară. Criminalitatea informatică poate să aibă un preț foarte ridicat pe plan economic, dar și în termenii securității umane. Marile rețele informatice au avut o ascensiune extrem de rapidă, atât în plan național, cât, mai ales, în plan internațional, făcând posibilă accesarea a numeroase sisteme, atât prin legături telefonice (fixe) cât și prin intermediul telefoniei (mobile). Cele mai răspândite infracțiuni care pot fi comise cu ajutorul computerului:

Folosirea neautorizată a computerului (pătrunderea în baza de date a computerelor, înfractorii modifică sau distrug din informațiile stocate, ori din programele de computer ale altei persoane. *Furtul de servicii*. În ultima perioadă de timp, tot mai multe servicii sunt plătite cu ajutorul cărților de credit sau debit. Într-un asemenea context, oricine încearcă să obțină un serviciu, sau să influențeze, ori să încerce să convingă un furnizor de servicii să accepte plata acestora pe baza cărților de credit/ debit, având cunoștință că acestea sunt furate, comite o faptă care îl plasează în afara legii. *Accesarea neautorizată a sistemului de computer și a serviciilor informatice; reproducerea neautorizată a programelor de soft conduce la avarierea și modificarea datelor computerilor și a materialelor adiacente.*

Conform Dreptului penal o faptă infracțională trebuie să îndeplinească cumulativ trei condiții: 1) *fapta să fie comisă cu vinovăție*; 2) *să prezinte pericol social*; 3) *să fie prevăzută de legea penală* [7]. Lipsa unuia dintre cele trei elemente esențiale ale infracțiunii, face ca aceasta să nu fie considerată faptă de natură penală, să nu fie infracțiune. Ca atare, întreaga legislație penală referitoare la criminalitatea informatică va trebui să stabilească o distincție între utilizarea improprie, accidentală, a unui sistem informatic, utilizarea improprie prin imprudență și accesul intenționat sau neautorizat, ori o utilizare abuzivă.

Plecând de la aceste considerente, apreciem că *infracțiunea informatică reprezintă o faptă comisă cu ajutorul noilor tehnologii, care trebuie să prezinte pericol social, să fie comisă cu vinovăție și să fie sancționată de legea penală* [8, p. 285]. Este evident că faptele comise în câmpul virtual trebuie să fie sancționate prin lege, ele prezentând caracteristici care evidențiază particularitatea fiecăreia, însă, dacă se înlătură caracteristicile proprii, rămân drept caracteristici esențiale și comune tuturor faptelor: pericol social, vinovăția și incriminarea, cu corolarul său – sancțiunea. Aceste trei elemente esențiale nu trebuie să lipsească nici în cazul infracțiunilor informatice, de aceea ele dau – prin reunirea lor – noțiunea generală de infracțiune și, implicit de infracțiune informatică.

Este evident, că astăzi trăim într-o lume tehnologizată, în care revoluția digitală este tot mai evidentă în multe domenii. Tehnologiile informaționale, inteligența

artificială, precum și sfera roboticii nu pot fi ignorate având în vedere impactul acestor domenii în societate.

Dacă tehnologiile ar putea fi folosite doar în scopuri benefice și nu distructive pentru omenire, evoluția inteligenței umane ar fi de bun augur. Prin urmare evoluția accelerată a tehnologiei generează multe oportunități, dar și multe provocări pentru societatea informațională. Având în vedere amploarea fenomenului criminalității informatice considerăm că și instituțiile infodocumentare pot cădea pradă fenomenului în cauză. În această ordine de idei este necesar și util să ne informăm asupra pericolelor la care ne expunem și să fim pregătiți pentru a le evita. Internetul trebuie protejat continuu de intervenții criminale, abuzuri și incidente. Pentru a face față provocărilor actuale este nevoie de o dezvoltare rapidă a unor noi aptitudini, acumulare de noi cunoștințe, de o schimbare a culturii cibernetice din partea fiecăruia, de o nouă abordare educațională în domeniu (formele și metodele pot fi diferite), deoarece *libertatea online necesită siguranță și securitate* [9]. Reglementarea spațiului virtual trebuie să ofere soluții problemelor legate de anonimitate, de disponibilitate în timp real la solicitările organelor de drept, de activitate a mecanismelor de blocare ale atacurilor malițioase etc. [10]. A nu educa tinerii în ceea ce privește utilizarea responsabilă a noilor tehnologii, înseamnă a le limita oportunitățile și a-i supune unor serii de riscuri. Împreună însă, familia, instituțiile de învățământ, bibliotecile pot reduce aceste riscuri și modela cetățeni responsabili ai lumii digitale de mâine.

Referințe bibliografice

1. AMZA, Tudor. *Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică*. București: Ed. Lumina Lex, 2002, p. 32. ISBN 973-588-492-5.
2. AMZA, Tudor, Cosmin-Petronel AMZA. *Criminalitatea informatică*. București: Ed. LUMINA LEX, 2003, p. 97.
3. AMZA, Tudor. *Criminologie*. București: Ed. Lumina Lex, 1998, pp. 31-32. ISBN 973-9186-33-5.
4. NISTOREANU, Gheorghe, Costică PĂUN. *Criminologie*. București: Ed. Europa Nova, 1996. 318 p. ISBN 973-9183-26-3.
5. OWENS, William A. Infowar. In: *Planeta internet*. 1997, nr. 2, p. 35. ISSN 1224-8274.
6. VOICU, C., I. DASCĂLU, Em. STAN. *Investigarea infracțiunilor digitale*. București: Ed. Argument, 2002, p. 78.
7. Codul penal al Republicii Moldova: Nr. 985 din 18.04. 2002. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2002, nr. 128-129 [online] [citat 13 febr. 2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=286230>
8. DIACONESCU, Gheorghe, Constantin DUVAC. *Tratat de drept penal. Partea specială*. București: Ed. C.H. BECK, 2009, p. 285.
9. VARĂ, Octavian. *Criminalitatea informatică* [online] [citat 13 febr. 2019]. Disponibil: <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2014/11/REZUMAT-TEZA-DE-DOCTORAT-VARA-OCTAVIAN.pdf>
10. ȘCHEAU, Mirce-Constantin. Educația în fața provocărilor cibernetice. In: *Securitatea cibernetică: provocări și perspective în educație*. Craiova: Sitech, 2020, p. 201. ISBN 978-606-11-7675-5.

NOI INSTRUMENTE ONLINE UTILE DE ÎMBUNĂTĂȚIRE A SERVICIILOR PENTRU UTILIZATORI BȘ A USARB

USEFUL NEW ONLINE TOOLS TO IMPROVE LIBRARY USER SERVICES

Veronica BARBAROȘ¹ [ORCID: 0000-0002-7207-4557]

Abstract: *The article presents information about new online tools used in modern library services, useful for librarians as well as for their users.*

Keywords: *Online tools, web platforms, web applications, information technologies*

Cartea și Biblioteca sunt mesageri ai cunoștințelor și constituie mereu o atență preocupare pentru utilizatorii de diferite vârste. La sfârșitul secolului XX, bibliotecile au fost supuse unor transformări succesive, esențiale și a fost necesar să se țină cont de tehnologiile noi și de faptul că informația a devenit un element vital. Tehnologiile informaționale moderne oferă o gamă largă de aplicații, resurse educaționale deschise, medii virtuale de învățare, precum și diferite instrumente online. Prin aplicarea tehnologiilor și instrumentelor digitale instituțiile de învățământ, bibliotecile vor reuși să facă față provocărilor timpului și să răspundă nevoilor educaționale ale nativilor digitali.

Instrumentul online este o platformă, o aplicație, pagină web, un spațiu de afișare ce rulează pe un server web și este accesat printr-un browser de un număr nelimitat de clienți, care permite utilizatorilor: încărcarea (text, imagine, video, etc.), editarea, crearea, prezentarea, descărcarea pentru o varietate de resurse educaționale digitale, cu elemente de navigare interactivă: prezentări, infografice, postere, colaje de fotografii, afișe în format digital, jocuri interactive, videouri, ghiduri, teste, etc.

Există o varietate de instrumente online utile de îmbunătățire a serviciilor de bibliotecă, atât pentru bibliotecari cât și pentru utilizatori, care sunt aplicate independentă de scopul utilizării lor:

- ✓ **Instrumente web pentru gândire creativă / exerciții de imaginație**
- ✓ **Aplicații pentru organizare / prezentarea informațiilor**
- ✓ **Instrumente web pentru evaluarea online**

Cercetând și analizând diverse platforme online, am selectat următoarele instrumente online:

Genially reprezintă o platformă ce:

- creează experiențe educaționale interactive de învățare;
- animează conținutul static într-un conținut interactiv, dinamic;
- facilitează procesul de învățare prin parcurgerea unui conținut în propriul ritm;
- creează experiențe de explorare și schimb de idei în spațiul comunitar de utilizatori ai platformei;
- permite să se creeze o varietate de resurse educaționale digitale, cu

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, barbarosv807@gmail.com

elemente de navigare interactivă: prezentări, infografice, postere, jocuri interactive, videouri, ghiduri, teste, etc.

Se poate accesa de aici: <https://genial.ly/>.

Padlet este o aplicație care autorizează utilizatorii să afișeze materialele într-un perete virtual. Peretele este o pagină web care permite utilizatorilor încărcarea diferitelor materiale pe o temă dată, materiale pe tipul documentelor, prezentărilor, legăturilor spre diferite site-uri web. Este gratuită, dar necesită crearea unui cont. Te poți loga cu contul de gmail sau Facebook. www.padlet.com.

Miro – <https://miro.com/> este o aplicație online care vă ajută să generați și să captați idei, să elaborați strategii și să colaborați cu o echipă. Înregistrarea la *Miro* este gratuită și puteți începe să utilizați forumul online imediat. Puteți să desenați, să adăugați autocolante, forme sau text și poate fi folosită ca tablă interactivă. Tutoriale: <https://www.youtube.com/watch?v=7L1-0DOGHDY>.

Openboard – <http://openboard.ch/> este un software de predare multiplă, platformă open source pentru tablă interactivă, conceput, în principal, pentru utilizare în școli și universități. Poate fi utilizat atât cu tablă albă interactivă, fie într-o configurație cu ecran dublu, cu un afișaj cu pixuri și un beamer. Tutoriale: http://openboard.ch/download/Tutoriel_OpenBoard_1.5EN.pdf

eVaunt <https://www.evaunt.com/> Această aplicație vă permite să creați cărți de vizită digitale cu un design receptiv care este optimizat pentru dispozitivele mobile. De asemenea, eVaunt vă permite să încorporați o hartă Google, să încărcați o fotografie de profil și să afișați iconițe de rețele sociale. Cum funcționează vedeți: <https://aplicatiutileinscoala.weebly.com/evaunt.html>

Dropbox permite selectarea de fotografii, documente și videoclipuri de oriunde și distribuirea acestora cu ușurință. Fișierele salvate în Dropbox pot fi accesate, în mod facil, de pe orice computere, telefon, tabletă și de pe web. Soluția este utilă și ca back-up, în cazul în care unul dintre echipamentele utilizate are careva probleme. Astfel, fișierele de interes pot fi în continuare accesate, deoarece acestea sunt salvate în cloud. Dropbox criptează fișierele încărcate, iar descărcarea se realizează prin intermediul unei conexiuni securizate HTTPS, ceea ce înseamnă că fișierele sunt protejate. Aplicația se poate instala de pe site-ul <https://www.dropbox.com/ru/> sau pentru echipamentele mobile, din magazinele de aplicații: Google Play, App Store, Microsoft Store.

Dropbox ajută la realizarea cu ușurință a următoarelor acțiuni:

Back-up automat pe server: programul crează folderul Dropbox, în care fișierele de interes sunt copiate și sincronizate automat cu serverul Dropbox (atunci când există o conexiune de internet);

Lucru colaborativ: se poate partaja un fișier, fie invitând alți utilizatori de Dropbox, fie acceptând invitațiile altor utilizatori. Spre deosebire de Google Docs, Dropbox permite editarea colaborativă, dar nu simultană, pe orice tip de fișiere;

Sincronizare între mai multe echipamente: dacă există Dropbox instalat pe mai multe echipamente (de exemplu, un laptop, un desktop și un telefon inteligent) se va sincroniza automat conținutul directorului pe toate echipamentele;

Publicarea pe Internet a fișierelor salvate în subfolderul Public al folderului Dropbox: fiecare fișier salvat în folderul Public, beneficiază de un link unic, ce poate fi accesat de alți utilizatori, chiar și de cei care nu au creat cont de Dropbox; aplicația permite doar partajarea de fișiere nu și de foldere.

Evernote permite crearea de notițe, liste, memento-uri, atașarea de documente, salvarea de fotografii sau linkuri, inserarea de desene în documente, editarea de documente pdf, crearea de agende etc. Aplicația poate fi accesată de pe orice dispozitiv (laptop, telefon, tableta, etc.) și se poate instala de pe site-ul www.evernote.com sau pentru echipamentele mobile - din magazinele de aplicații: Google Play, App Store, Microsoft Store.

Evernote propune utilizatorilor 3 tipuri de conturi – cel de bază, care este gratuit dar are un acces limitat la funcțiile ce pot fi accesate (cu planul de bază se pot sincroniza două device-uri și uploada conținut lunar de până la 60MB -poze, notițe audio, sau pagini web) și două tipuri de conturi premium, care vin cu funcții suplimentare și presupun costuri de utilizare. În Evernote se pot lua notițe scrise, sub forma unui document de sine stătător, notițe scrise pentru ecranele tactile, dar și notițe prin Webcam sau microfon. Acestea din urmă se utilizează pentru a nota rapid idei, în cazul în care timpul de utilizare al aplicației este limitat. Notițele pot fi trimise prin e-mail către alți utilizatori, sub forma unui text din corpul mesajului, prin Facebook, Twitter sau LinkedIn.

Aplicația le permite utilizatorilor să creeze notițe de tip text, foto și audio care se sincronizează apoi pe toate dispozitivele folosite de aceștia, precum smartphone, tabletă sau computer. După salvarea notițelor în Evernote, utilizatorul poate atașa acestora un document, o fotografie sau un fișier video/audio sau poate crea și adăuga pe moment o poză sau o notiță audio și poate chiar dicta conținutul notiței.

Evernote vă ajută să realizați cu, ușurință, următoarele acțiuni: redactare și distribuire de note rapide, pentru a nu pierde idei importante; salvare poze/documente și idei de pe site-uri web pentru analiză ulterioară; realizarea de planificări și gestionare a listei de activități; colaborare mai ușoară în grupuri; adnotare note și schițe; înregistrare interviuri/conversații; scanare notițe scrise de mână; Salvare emailuri importante.

Edpuzzle – <https://edpuzzle.com/> este o platformă care permite crearea sau reutilizarea de conținut video. Pe parcursul unei secvențe video alese, pot fi inserate întrebări și sarcini de lucru. Platforma permite accesul cu un cont google (de exemplu, contul dvs. educued sau contul gmail) Exemple de activități de învățare: <https://digitaledu.ro/aplicatii/edpuzzle/>

Bubbl.us – <https://bubbl.us> este un instrument digital care permite realizarea de hărți conceptuale colaborative online. Tutoriale: Exemple de activități de învățare și alternative la Bubbl.us: <https://digitaledu.ro/aplicatii/bubbl-us/>

Voki – <https://www.voki.com/> este o aplicație online care permite crearea de avatare personalizate, care prezintă un text pe care îl scrieți, pe care îl înregistrați pe loc sau pe care îl încărcați ca fișier audio. Un avatar virtual este un personaj digital, care poate fi, de cele mai multe ori, personalizat sau customizat. Poate fi animat sau static. Adesea, poate reda un text pe care îl tastați sau pe care îl înregistrați (direct din aplicație sau încărcând un fișier audio).

Este recomandat pentru teme în care elevii, studenții realizează un avatar. Varianta gratuită are limitări de lungime de text și de șabloane care pot fi utilizate.

Tutoriale: Exemple de activități de învățare: <https://digitaledu.ro/aplicatii/voki/>

Mentimeter <https://www.mentimeter.com/> este o aplicație care îți permite să interacționezi cu un grup țintă în timp real. Este un instrument pentru sondaje unde

poți pune întrebarea și grupul țintă poate da răspunsul folosind un telefon mobil sau orice alt dispozitiv conectat la internet.

Cum funcționează? <https://aplicatiutileinscoala.weebly.com/mentimeter.html>

Practic, astăzi, fără informație nu se mai poate face nimic. Dar, pentru a salva, a prezerva și a disemina informația, ea trebuie stocată și conservată. Aceste informații, adunate în diverse forme și stocate în diferite medii sau suporturi, constituie patrimoniul mondial universal al umanității.

Webliografie:

1. <https://gutenberg.ro/instrumente-digitale-pentru-predarea-online/>
2. <https://profesor.md/instrumente-online/>
3. <https://rosioru.ro/2020/07/13/peste-100-de-instrumente-online-utile-in-educatie/>
4. <http://www.ccdarges.ro/divers/Formare%20continua/Instrumente%20online%20pentru%20platforme%20de%20invatare.pdf>
5. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/44-49_17.pdf
6. <https://eduform.snsr.ro/campanie-online/instrumente-web-utilizate-in-activitatea-didactica>
7. <https://alem.aice.md/resources/instrumente-web-pentru-evaluarea-online/>
8. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/39-44_29.pdf
9. <https://www.clasaviitorului.md/instrumente-digitale-utile-procesul-de-predare-invatare/>
10. <https://business.tutsplus.com/ro/articles/online-free-presentation-software--cms-30002>
11. <https://socialeducation.ro/8-instrumente-digitale-pentru-prezentari-captivante-la-clasa/>

**EDUCAȚIA INFORMALĂ – SURSĂ INDISPENSABILĂ
PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A BIBLIOTECARILOR**

*INFORMAL EDUCATION – ESSENTIAL SOURCE OF CONTINUOUS
PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF LIBRARIANS*

Margarita IULIC¹ [ORCID: 0000-0002-4702-2368]

Valentina VACARCIUC² [ORCID: 0000-0002-9950-5257]

Abstract: *This article provides information about the professional skills training of specialized library staff, which can also be achieved through informal education, recognized as one of the most effective ways to develop skills for identifying, analyzing and exploiting informational resources. In the Scientific Library of the USARB, informal education is presented through a wide range of events, which increase the degree of personal and professional development of librarians through their educational, scientific and cultural content.*

Keywords: *formal education; non-formal education; informal education, self-education, professional skills, USARB Scientific Library*

Formarea profesională continuă este o realitate, având drept scop învățarea pe parcursul întregii vieți, cu atât mai mult că angajații contemporani recunosc nevoia de îmbunătățire continuă a cunoștințelor, aptitudinilor, deprinderilor. Necesitățile educaționale ale personalului de specialitate din biblioteci sunt diverse, dar, în același timp, și resursele educației sunt variate. Cele mai importante servicii oferite de bibliotecă depind de buna pregătire și instruirea continuă a personalului acesteia, astfel încât calitatea oportunităților educaționale curente este de interes vital pentru bibliotecari.

Educația profesională cuprinde însușirea cunoștințelor teoretice, formarea abilităților și configurarea sistemului de valori al specialistului în devenire. Dezvoltarea abilităților necesare pentru a îndeplini funcții specifice de serviciu nu are loc doar în cadrul programelor de educație formală, dar și în cadrul celor nonformale și informale.

În *Manifestul bibliotecilor publice al IFLA/UNESCO (2022)* se menționează: „Bibliotecarul este un intermediar activ între utilizatori și sursele de informare. Educația profesională continuă a bibliotecarului este indispensabilă pentru asigurarea celor mai bune servicii de bibliotecă”.

Un alt document dezvoltat de către Departamentul de Dezvoltare Profesională Continuă și Învățare la Locul de Muncă (Continuing Professional Development and Workplace Learning Section, CPDWL) al IFLA *Dezvoltarea profesională continuă: Principii și acumularea celei mai bune experiențe*, stabilește 10 principii care trebuie să asigure o dezvoltare profesională continuă de o înaltă calitate a personalului unei biblioteci, printre care se evidențiază:

- Evaluarea periodică a nevoilor de învățare;

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, ritaiulic1@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, valentina.vacarciuc62@gmail.com

Centrul Biblioteconomic Departamental

- Gamă largă de oportunități de învățare, atât formală, cât și informală; oferte precise făcute în mai multe formate și destinate să vină în întâmpinarea unor nevoi clare, în module structurate pentru acoperirea subiectelor de la nivel introductiv până la cel avansat;
- Diseminarea largă a informației privind educarea continuă și a surselor de informație, descrise în mod clar;
- Aproximativ 10% din orele de muncă să fie asigurate atât pentru participarea la workshopuri/ateliere de lucru, conferințe, învățare la locul de muncă și alte activități educaționale, cât și pentru proiecte de învățare informală.

Formele educației pot fi diferențiate în funcție de nivelul de organizare și de structură, de condițiile în care are loc învățarea, de funcționalitatea și aplicabilitatea cunoștințelor, aptitudinilor și atitudinilor, de nivelul de certificare a rezultatelor învățării.

Conform Codului Educației al Republicii Moldova, formarea competențelor profesionale ale personalului de specialitate din biblioteci poate fi realizată prin: educația formală; educația nonformală; educația informală.

– Educație formală – ansamblul acțiunilor didactice și pedagogice proiectate instituțional prin structuri organizate sistemic, pe niveluri și cicluri de studii, în cadrul unui proces de instruire realizat cu rigurozitate, în timp și spațiu.

– Educație nonformală – ansamblul acțiunilor instructive proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extrașcolar, constituit ca o punte între cunoștințele asimilate la lecții și cunoștințele acumulate în contextul educației informale.

– Educație informală – ansamblul influențelor instructive și pedagogice exercitate spontan și continuu asupra individului în familie, în localitate, în cartier, în stradă, în (micro)grupuri sociale, în mediul social (cultural, profesional, economic, religios etc.), în comunitate (națională, zonală, teritorială, locală) și prin mass-media (presa scrisă, radio, televiziune etc.)

Relația dintre ele demonstrează că educația informală ocupă cea mai mare parte din viața unui individ, depășind celelalte forme ale educației, ca durată, conținut și modalități de realizare, dar nu și ca valoare. Educația informală este destul de diferită de celelalte două forme de educație, deși în anumite cazuri este capabilă să mențină o relație strânsă cu ambele. Toate formele de educație (formală, nonformală și informală) contribuie la sporirea dezvoltării și adaptabilității personalului de specialitate din biblioteci.

Din punct de vedere etimologic, termenul de *educație informală* provine din latinescul „*informis/informalis*” care înseamnă „spontan”, „neașteptat”. Numeroși cercetători, în special cei preocupați de învățarea adulților și de educația permanentă, și-au îndreptat atenția asupra educației informale, examinând-o în termenii: „*educația din afara clasei*”, „*învățarea incidentală la locul de muncă*”, „*învățarea în interiorul comunității*”, etc.

Termenul de educație informală a fost introdus în lexiconul pedagogic în anii '60-'70 ai secolului XX, în timpul unor comunicări internaționale privind educația din țările dezvoltate. La etapa actuală, termenii de educație nonformală și informală sunt utilizați la studierea problemei educației adulților.

În literatura de specialitate există numeroase definiții ale educației informale care sunt interconectate:

Centrul Biblioteconomic Departamental

- Acțiune ocazională, paralelă, spontană, difuză: ca o totalitate de informații neintenționate, eterogene, voluminoase cu care se confruntă individul în practica de zi cu zi și care nu sunt selectate, organizate și prelucrate din punct de vedere pedagogic.

- Capacitatea cognitivă individuală care însoțește viața noastră de zi cu zi și nu este neapărat intenționată.

- Comunicare, lectură, vizitarea instituțiilor de cultură, biblioteci, călătorii, mass-media, etc. Potențialul educațional al societății se transformă în factori eficienți ai dezvoltării fiecăruia

- Compensarea deficitul de competențe profesionale.

Reieșind din aceste definiții, menționăm că educația informală implică mai mult decât o simplă dezvoltare intelectuală. Prin educație informală, personalul de specialitate din biblioteci va învăța să folosească gândirea în viață, va aplica cunoștințele în practică, va cunoaște cum să interacționeze cu colegii, utilizatorii și alți actori.

Educația informală se realizează grație influențelor cotidiene, prin interacțiunea individului cu alte persoane în mediul social, cultural, economic, etc. Sunt influențe ce se situează în afara unui cadru organizat, instituționalizat, provenite din partea întregului mediu de viață, a ambianței familiale, ca și a celei imediate (civilizație urbană, viață a satului, grupuri de vârstă) și se datorează muncii efectuate, meseriei prestate, participării la viața social-culturală, etc. Aceste activități nu îmbracă forme explicit educative. Educația informală include experiențe trăite, idei aplicate sau valori „încercate” în viața cotidiană. Educația informală devine o condiție pentru dezvoltarea personală și profesională a personalului de specialitate din bibliotecile Republicii Moldova, implementată în patru domenii:

- Aspect personal (dezvoltarea propriei personalități, intuiției, calităților personale, etc.);
- Aspect axiologic (formarea unui sistem de valori);
- Aspect cognitiv (achiziționarea de noi cunoștințe despre persoană, cultură, despre sine);
- Aspect creativ (activitatea propriu-zisă, autorealizarea).

În Republica Moldova anual se ține o evidență statistică cu privire la instruirea personalului de specialitate din sistemul național de biblioteci. În formularul „*Cercetare statistică anuală № 6-c – activitatea bibliotecilor*” se indică participările personalului din bibliotecă la activități de educație formală (cursuri, programe de recalificare, etc.), realizate de centre de instruire, instituții sau organizații, care oferă servicii de educație și programe de formare profesională autorizate sau acreditate de ANACEC / Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (de ex., Departamentul Formare Continuă al USM). De asemenea, sunt reflectate participările personalului din bibliotecă la cursuri, traininguri, lecții și alte activități de educație nonformală (neautorizată/neacreditată), organizate de biblioteca raportoare. Colectarea datelor referitor la educația informală a personalului de specialitate din biblioteci nu este prevăzută.

În jurul nostru totul se transformă, inclusiv mediul educațional și informațional, iar cel mai important este că s-au schimbat utilizatorii noștri, nevoile și cerințele lor. Pentru a ține pasul cu aceste procese, personalul de specialitate din biblioteci trebuie să învețe continuu. Din perspectiva educației permanente, educația informală se

Centrul Biblioteconomic Departamental

află în corelație cu procesul de autoinstruire (autoînvățare). În acest context, calea principală a evoluției profesionale a bibliotecarilor constă în realizarea celor trei „auto”: autoeducație, autoinstruire, autodezvoltare. Între aceste concepte sunt asemănări, dar există anumite diferențe.

- Autoeducația – activitate conștientă și complexă a ființei umane desfășurată în scopul desăvârșirii propriei personalități. Prin autoeducație bibliotecarul dobândește conștiința identității de sine, se cunoaște, se identifică și se evaluează.

- Autoinstruirea – dorința de învățare de sine stătătoare, de învățare autodirijată. Bibliotecarul trebuie să conștientizeze necesitatea acumulării unor cunoștințe suplimentare, competențe intelectuale pentru a putea percepe problemele, a formula și a planifica măsurile relevante de soluționare a problemelor.

- Autodezvoltarea – reprezintă un proces conștient, orientat spre dezvoltarea personală care include perfecționarea individuală a cunoștințelor, competențelor, calităților personale și funcționale și care asigură eficiența activității profesionale. Remarcăm faptul că termenul de educație informală este mult mai complex decât conceptul de autoeducație, cuprinzând educația spontană, deseori neconștientizată de persoană, dar care influențează formarea și dezvoltarea personalității sale.

Cercetătoarea Nelly Turcan identifică condițiile favorabile pentru autodezvoltarea profesională de succes a personalului de specialitate din biblioteci: susținerea din partea colegilor și a managerilor; buna organizare a timpului de lucru; posibilitatea de a studia în afara orelor de muncă.

În cele din urmă, rezultatele autodezvoltării pot fi:

- încrederea mai bună în forțele proprii la locul de muncă;
- creșterea autoaprecierii;
- consolidarea competențelor pentru activitatea independentă;
- dezvoltarea capacităților de realizare a obiectivelor;
- îmbunătățirea semnificativă a calității activității profesionale.

Ca forme de autodezvoltare pot fi lecturile profesionale, revistele, cărțile de specialitate, paginile web, bloguri ale bibliotecilor, site-urile și rețelele de socializare, în special Slideshare, Face-book, Youtube, etc.

Educația informală este procesul care se întinde pe toată durata vieții, prin care individul dobândește informații, își formează priceperi și deprinderi, își structurează convingerile și atitudinile, se dezvoltă prin intermediul experiențelor cotidiene. Educația informală se realizează individual sau prin interacțiuni cu prietenii, membrii familiei sau colegii de serviciu, proces de învățare tacită, experiențială, neconștientă și neplanificată. Evaluarea are loc în mod mai complicat pentru că se realizează la nivelul opiniilor și reușitelor personale și sociale, pe baza analizei comportamentale și factuale. Educația informală nu are în vedere, în mod necesar, acordarea de titluri sau diplome, ea doar completează atât educația formală, cât și pe cea nonformală.

Educația informală furnizează: sensibilizare în contactul cu mediul ambiant; momentul declanșării unui interes de cunoaștere pentru subiect; posibilitatea trecerii de la un interes circumstanțial la o integrare mai cuprinzătoare; posibilitatea unei explorări personale, fără obligații sau prescripții ferme; marjă de libertate, de acțiune pentru elaborarea unui proiect personal; posibilitatea de a gestiona propriul proces de formare.

Educația informală poate avea cât avantaje, atât și dezavantaje. Avantajele

activităților/influențelor din cadrul educației informale:

- Este o învățare cu caracter pluridisciplinar, completând-o pe cea din cadrul celorlalte forme de educație;
- Inițiativa învățării revine individului;
- Educația este voluntară;
- Grilele de evaluare sunt altele decât în educația formală, competența într-un domeniu sau altul fiind criteriul reușitei.

Dezavantajele activităților/influențelor din cadrul educației informale:

- Lipsa unei acțiuni pedagogice, instituționalizate și organizate sistematic la nivel structural și funcțional (funcție formativă redusă), adică puține informații devin cunoștințe;
- Prin intermediul influențelor incidentale, individul are acces la informații care pot veni în contradicție cu scopurile educației formale și nonformale;
- Lipsa de încredere în cel care învață;
- Rezultate ce nu pot fi prezise, ceea ce ar putea duce la pierdere de timp.

În contextul educației informale din sistemul de competențe profesionale ale personalului de specialitate din biblioteci cele mai importante pot fi următoarele:

- *Competența de „a învăța să înveți”*. Acest domeniu de competențe arată statutul său complex: a învăța să înveți pentru o anumită activitate; a învăța să înveți pentru relații armonioase și constructive cu colegii de breaslă, cu mediul în care activezi; a învăța să înveți pentru a te înțelege, valorifica, căuta succesul personal și profesional; abilitatea de a organiza propria învățare prin managementul eficient al timpului și al informațiilor, individual și în grup; acumularea, procesarea și asimilarea noilor cunoștințe și abilități.

- *Competența de comunicare*. Competența de comunicare se bazează pe abilitatea de a înțelege, de a exprima și de a interpreta gânduri, sentimente și fapte atât pe cale orală, cât și în scris într-o gamă potrivită de contexte sociale – la serviciu, acasă, în procesul de educație și instruire. Dezvoltarea tehnologiilor de informare și comunicare necesită de la personalul de specialitate din biblioteci cunoașterea utilizării noilor tehnologii pentru a se confrunta cu o serie de probleme comunicaționale. Astfel, prin intermediul comunicării online la nivel de instituții infodocumentare, se urmărește scopul de a interacționa direct cu utilizatorul. Menționăm faptul că exprimarea corectă, un vocabular bogat, decent și gramatical corect, un ton ferm, convingător, cu o anumită tonalitate și colorit afectiv, completează „cartea de vizită” a bibliotecarului.

- *Competența digitală*. La baza competenței digitale, una dintre cele opt competențe-cheie, stau și un șir de concepte-cheie, ca: înțelegerea; cunoștințe tehnologice de utilizare a TIC; cunoștințe informaționale (evaluarea și utilizarea dificilă); cunoștințe digitale (adresare, integrare, creare, distribuire); cunoștințe mass-media (comunicare și mesaje). Competența digitală este inclusă în cadrul european de referință revizuit pentru competențele-cheie privind învățarea pe tot parcursul vieții. La etapa actuală, societatea are nevoie de un bibliotecar bine pregătit în domeniul managementului datelor deschise sau al accesului deschis. În procesul de autoinstruire, personalul de specialitate din biblioteci trebuie să beneficieze de resursele educaționale deschise.

Pentru dezvoltarea acestor competențe profesionale motivația și încrederea sunt decisive (convingerea importanței instruirii pe tot parcursul vieții, dezvoltarea

Centrul Biblioteconomic Departamental

profesională și creșterea în carieră, încrederea în propriile abilități de a asimila un conținut educațional, etc.).

La Biblioteca Științifică USARB formarea profesională continuă este elementul prioritar care asigură efectiv succesul instituției și se realizează corespunzător cu *Politica de Formare Profesională Continuă a personalului de specialitate* în cadrul Bibliotecii Științifice USARB. Documentul este elaborat în conformitate cu: *Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20.07.2017* (Cap. IV. Managementul și personalul bibliotecilor publice); *Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014*; *Codul Muncii al Republicii Moldova nr. 154 din 28 martie 2003*, (Titlu VIII, art. 212 -221 „Formarea profesională”); *Strategia de dezvoltare 2017-2022 a BȘ USARB* ș.a.

Scopul Politicii de Formare Profesională Continuă a personalului este de a organiza și desfășura activități de formare profesională continuă a personalului de specialitate din BȘ USARB, precum și a celui din instituțiile de învățământ preuniversitar din zona de Nord, astfel încât să avem personal competent, performant, capabil să asigure realizarea obiectivelor strategice ale BȘ USARB și furnizarea serviciilor de calitate utilizatorilor.

Viziunea: Procesul de formare profesională continuă în cadrul BȘ USARB se soldează cu crearea resurselor umane competente, motivante și dezvoltate în contextul culturii organizaționale moderne, cu scopul de a oferi utilizatorilor o multitudine variată de servicii și produse de calitate.

Conform prevederilor documentelor legislative, Biblioteca Științifică USARB ține cont de contextele formării profesionale continue:

- Sistemul de formare profesională continuă a personalului de specialitate din cadrul Bibliotecii Științifice USARB se bazează pe structurile organizatorice, pe implicarea personalului de nivel strategic și tactic: de la bibliotecari la manageri de diferite niveluri.

- Sistemul de FPC întrunește totalitatea structurilor, mecanismelor, proceselor, formelor, metodelor, programelor de instruire etc. Formarea continuă a personalului Bibliotecii Științifice USARB este realizată prin învățare: formală, nonformală, informală.

Printre varietatea de metode aplicate în dezvoltarea competențelor profesionale și personale care pot fi atribuite educației informale, biblioteca oferă:

- programe de învățare liberă* – prin care la dispoziția personalului de specialitate se propun materiale de studiu, cum ar fi: manuale, ghiduri, programe, publicații de specialitate, educație on-line, prezentări și altele, asigurând sprijin prin consultanță și explicații directe;

- studii de caz* - prin simularea problemelor din activitatea profesională curentă sau de perspectivă;

- învățarea din practică* (action learning) – dezvoltarea capacității persoanelor pentru acțiuni independente se realizează prin a solicita personalului să adune și să evalueze date pentru o problemă reală, să identifice soluțiile relevante;

- învățarea de la colegi* – împărtășirea cunoștințelor: cele mai bune practici, lecțiilor învățate, schimb de opinii și experiențe;

- autoinstruire* – autoobservația, autoanaliza, introspecția; dialogul cu sine; studiul de caz; lectura, notițe de reper, cercetarea și descoperirea; proiectul; portofoliul; agendă personală. Implicarea în activități prin educație informală, permit bibliotecarilor să-și asigure un anumit succes în activitatea profesională, dar și în dezvoltarea personală.

Centrul Biblioteconomic Departamental

Motivarea și asigurarea condițiilor de autoformare în contextul educației informale cuprind activități de instruire la locul de muncă, în comunitate, vizite în alte biblioteci, activități de voluntariat, din mass-media, participarea la manifestări culturale-științifice, discuții ocazionale, documentare pe Internet, pagina web din cărți reviste de specialitate etc., blogul *Bibliotecarii USARB: Profesional* <https://bsusarbprofesional.blogspot.com/>, stabilirea unui climat de învățare bazat pe încredere, colaborare, acceptare, prietenie.

Educația informală în Biblioteca Științifică USARB este prezentată printr-o gamă largă de evenimente, campanii, programe infodocumentare, diseminări, flashmob-uri. Menționăm unele din ele: Săptămâna Open Acces, Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile, reviste bibliografice, audiții muzicale în cadrul Salonului Muzical, lansări de carte, realizate în cadrul Clubului Cărții, Clubului ZIG-ZAG CAFÉ, Clubului BiblioSpiritus, Centrului de Informare a Uniunii Europene, Centrului de Informare a României. Toate aceste activități sporesc gradul de dezvoltare personală și profesională a bibliotecarilor prin conținutul lor educațional, științific și cultural.

Realizându-și principalele sale funcții, Biblioteca păstrează tradițiile relevante, completându-le cu forme de lucru moderne, aspirând mereu spre creșterea calitativă și performanță.

În concluzie, putem remarca faptul că, un sistem de educație care pune accent doar pe contextul formal și nonformal nu corespunde cerințelor și provocărilor contemporanității. Din aceste considerente, în ultimele decenii se acordă o atenție deosebită educației informale, devenind importantă și necesară dezvoltării profesionale.

O proporție semnificativă a activităților de instruire are loc la locul de muncă, în cadrul unor organizații ale societății civile sau în mediul virtual oferit de Internet și de dispozitivele mobile, în mod individual sau împreună cu alte persoane.

Educația informală presupune utilizarea modelelor și formelor variate de dezvoltare, de la interacțiuni cu diferite persoane până la acumularea experiențelor de învățare.

Lecturile profesionale, după opinia specialiștilor din biblioteconomie, constituie repere- cheie ale educației informale a personalului de specialitate din biblioteci. Educația informală este o condiție a creativității și a inovației în bibliotecă.

Educația informală contribuie la dezvoltarea abilităților de identificare, analiză și valorificare a resurselor informaționale, cunoașterea unor modalități și formare a unor competențe necesare pentru a face față în mod constructiv situațiilor imprevizibile și dificile. Educația informală este recunoscută ca una dintre cele mai bune modalități de a dezvolta abilități care necesită mai multă practică decât teorie în diverse domenii.

Actualmente orice oportunitate a bibliotecarului devine un avantaj al său, iar investirea în propria dezvoltare va duce la competitivitate, va permite la maxim realizarea propriului potențial.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Activități educaționale pentru bibliotecari: răspuns la criza provocată de pandemie. In: *Magazin Bibliologic*. 2020, nr. 3-4, pp. 9-11. ISSN 1857-1476 [print]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1212>

Centrul Biblioteconomic Departamental

2. *Dicționar enciclopedic de educație a adulților*. Iași: Ed. Univ. „Al. I. Cuza”, 2011. pp. 113-115. ISBN 978-973-703-711-4.
3. *Liniile directoare IFLA pentru dezvoltarea profesională continuă: principii și cele mai bune practici* [online] [citată 20.03.2023]. Disponibil: <https://archive.ifla.org/VII/s43/pub/cpdwl-qual-guide-ro.pdf>
4. *Politica de formare profesională continuă a personalului de specialitate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți* [online] [citată 20.03.2023]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/strategii_politici/Politica_formare-USARB.pdf
5. POVESTCA, Lilia. *Educația informală a personalului de specialitate din biblioteci : Suport educațional*. Chișinău: BNRM, 2021. 88 p. ISBN 978-9975-3510-6-5 [online] [citată 19.03.2023]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/L.Povestca.%20Educa%C8%9Bia%20informal%C4%83.pdf>
6. STAYER, MIHAELA. *Instruirea formală și non-formală a bibliotecarului USARB* [online] [citată 21.03.2023]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/articole/2019_2/Conf_2_2019-040-045.pdf
7. ȚURCAN, Nelly. Autodezvoltarea bibliotecarilor – condiție sine qua non a evoluției profesionale. In: *BiblioPolis*. 2014, nr. 2, pp. 43-53. ISSN 2587-3113 [print]. Disponibil: ; <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/387>
8. ȚURCAN, Nelly. *Formarea profesională continuă a bibliotecarilor din Republica Moldova între necesitate și realitate* [online] [citată 20.03.2023]. Disponibil: http://moldlis.bnrm.md/bitstream/handle/123456789/1093/%c8%9aurcan_Formarea_profesional%c4%83.pdf?sequence=1&isAllowed=y

CZU 02(478)“19”(092)Tlehuci F.

**FAINA TLEHUCI A LĂSAT OAMENI CARE ÎI URMEAZĂ CAUZA
ȘI CARE ÎI PĂSTREAZĂ VIE MEMORIA...**

*FAINA TLEHUCI LEFT PEOPLE WHO FOLLOW HER CAUSE
AND WHO KEEP HER MEMORY ALIVE...*

Elena HARCONIȚA¹ [ORCID: 0000-0002-6449-7488]

Abstract: *The article is devoted to Manager Faina Tlehuci Tlehuci (1962-2001), a symbolic name in Moldovan librarianship who left a splendid edifice for the University Library in Balti.*

Keywords: *Faina Tlehuci, librarianship, USARB Scientific Library, library management, document collections, users*

Oamenii lasă ceva în urmă atunci când se simt cel mai confortabil,
atunci când simt că sunt apreciați
(Haruki Murakami)

Directoarea Faina Tlehuci a lăsat moștenire, mai întâi de toate, un splendid edificiu pentru Biblioteca Universității din Bălți, o clădire ce nu a fost construită nici până, nici după anul 1986 în Republica Moldova. A trăit 17 ani de convingeri, implicări, lobby, proiecte, decizii ... până și-a văzut rodul muncii finalizat. Nimeni nu a cutezat de atunci încoace să-și asume responsabilitatea de a ridica o construcție - „monument” în care *să se simtă bine cărțile, cititorii și bibliotecarii*, precum susținea Dumneaei. Discipolii Directoarei au completat această *triadă* cu noile tehnologii informaționale și au numit utilizatori pe cititori.

Faina Tlehuci era deosebit de previzibilă, avea simțul noului, a tot ceea ce ținea de schimbare, de creativitate și cele mai bune practici. Promovarea cărții prin cunoașterea intereselor de lectură ale studenților a fost o mișcare puternică în instituțiile bibliotecare din anii 70-80. Ghidare, studii sociologice, sintetizarea datelor – toți bibliotecarii erau prinși în aceste activități, fiecare fiind responsabil de câteva grupe studentești cărora le cultivau atracția pentru carte, lectură, bibliotecă. Experiențele bălțene erau publicate în revistele și culegerile de specialitate, fiind recomandate spre implementare în bibliotecile instituțiilor de învățământ superior din fosta urss.

¹ Ex-director Biblioteca Științifică a USARB: elena.harconita@mail.ru

În anii '90 preocuparea fundamentală a Directoarei era reformarea colecțiilor pentru o acoperire documentară în limba română a disciplinelor de studiu universitare. Nu numai mesajele scrise au plecat spre bibliotecile mari din România, dar și vizitele personale au intrat în istoria acestor eforturi. Am însoțit-o pe Directoare la Iași și la Galați, unde am găsit înțelegere și mare ajutor. Trebuie să menționăm că Faina Tlehuci era un vorbitor înflăcărat și deosebit de convingător, avea o prestanță și influență puternică asupra celor cu care contacta. Comunitatea culturală a Galațiului a rămas surprinsă și încântată de verva și limba curat românească (limba mamei) a Doamnei, de mângâierea cărții – gest ce i-a cucerit totalmente pe toți care au cunoscut-o. Evident că, au urmat coletele pline cu cărți și reviste, în special de la Filiala Galați „C. Negri” a Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, secretar Radu Moțoc: „N-am să uit niciodată nici eu, nici colegii mei nu vor uita acele câteva zile din decembrie anul 1992 când prietenii noștri din Galați ne-au adus acea bogăție. Fiecare carte am ținut-o în mână și nu-mi venea a crede că noi suntem proprietarii unei bogății la care am visat, dar nu mi-am închipuit că acest vis o să se împlinească”, își amintea Faina Tlehuci.

Acum zece ani în urmă constatam că circa 30 000 de documente în valoare de peste 100 000 Euro au fost investite în Biblioteca Științifică USARB prin truda și dedicația lui Radu Moțoc, rămas prieten pentru totdeauna a universitarilor bălțeni, în special al bibliotecarilor.

Plauzibilitatea modernizării și-a găsit reflectare în desfășurarea procesului de informatizare a Bibliotecii. Directoarea a fost absorbită integral de provocarea Fundației SOROS care lansase apelul de depunere a Proiectelor de automatizare. Ambițioasă și pasionată, Faina Tlehuci și-a creat echipa cu acelaș intelect, împreună am elaborat Proiectul, acesta primind nu numai o susținere generoasă, dar a și fost implementat printre primele în Republica Moldova. Atâtea au fost realizate de atunci în acest domeniu! Cu câtă mândrie se bucura de prima versiune a paginii web a Bibliotecii, de primele calculatoare și prima conexiune la Internet care s-a întâmplat anume la Bibliotecă, precum își amintea și Academicianul Nicolae Filip, rectorul universității bălțene în anii 1986 - 2007.

A fost un manager exemplar în toate, dar recunoștea că cel mai dificil este să lucrezi cu oamenii. Nu toți care au ajuns la Biblioteca institutului, apoi a universității (mai bine de 500 foști colaboratori), au rezistat exigențelor și cerințelor Directoarei Faina Tlehuci. Cunoștințele, curiozitatea, disciplina, onestitatea, coerența, corectitudinea, spiritul de echipă – aceste însușiri predominante erau solicitate de la cei care rămâneau să lucreze alături de Directoarea, consacrată domeniului bibliotecar timp de 40 de ani. „Numai la Biblioteca Institutului, la Faina Tlehuci, să mergi la lucru !”, îmi spunea regretatul profesor și bibliograful Ion Madan, când ziceam că revin după studii la Bălți, acasă. 25 din cei 42 de ani de activitate profesională am lucrat alături de Directoarea Faina Tlehuci.

A lăsat multe în urma Sa, a lăsat un model de instituție info-documentară, a lăsat Oameni care îi urmează cauza și care îi păstrează vie memoria...

Dar s-a simțit oare confortabil și apreciată, precum ne sugerează cunoscutul scriitor Haruki Murakami? Da, erau adesea momente de confortabilitate și apreciere, însă am fost și martora slăbiciunilor umane, a lacrimilor vărsate și a umilinței suferite atunci când nu era înțeleasă, nu era prețuită nici Dumneaei, nici colegii... Neglijența venea din partea unor autorități de care astăzi nu își mai amitește nimeni... Au fost

situații atunci, se mai întâmplă și acuma când bibliotecarul nu este pus în valoare, nu este recunoscut ca un profesionist deplin integrat în procesul de educație și cercetare științifică, mai cu seamă astăzi, în era digitalizării și inteligenței artificiale.

Timpul este inefabil, în urma trecerii lui rămânem cu amintirile despre Faina Tlehuci, o Doamnă cu un aspect întotdeauna îngrijit, cu o ținută bine gândită ce îi etala rafinamentul. Nu își demonstra eleganța prin haine scumpe și accesorii de lux, dar se remarcă prin minimalism și detalii laconice pe care le asocia cu gust, le combina cu ușurință și se lăsa măgulită, ca orice femeie, de complimente, de cuvintele pline de politețe și respect.

„Ce frumoasă ești Doamna mea !”, îi repeta soțul Marc, atunci când pășea pragul biroului și îi aducea primele brândușe și ghiociei, florile Dumneaei preferate.

Amintirile frumoase ne hrănesc sufletește, să se întâmple în viața fiecăruia cât mai multe amintiri de acest gen...

CZU 655.4(498)

EDITURA „CARTEA ROMÂNEASCĂ”

ROMANIAN PUBLISHING HOUSE „CARTEA ROMÂNEASCĂ”

Radu MOȚOC¹

Abstract: *This article presents the history of the most prestigious and oldest Romanian publishing house, „ Cartea românească Romanian Book”, which was established in 1919 formed by the merger of several publishing houses and printers. The personalities who contributed to the activity of the publishing house are listed, as well as the writers who published their works.*

Keywords: *Publishing House „Cartea românească”, Romanian personalities, books, collection, readers, authors*

Editura *Cartea românească* a apărut în contextul epocii interbelice, fiind considerată o editură reprezentativă din acea perioadă și rămâne un model editorial emblematic pentru începutul secolului al XX-lea.

Înființată în anul ce a urmat *Marii Uniri*, editura își ia un nume cu rezonanță pentru cultura și conștiința românească.

Data de naștere a editurii este 19 august 1919, în rezultatul de unire a mai multor edituri precum:

- Tipografia lui C.I. Rasidescu
- Editura *Ioanițiu și fiii*, înființată în 1858
- Librăria Școalelor, înființată în 1891
- Editura *Minerva*, înființată în 1898

Capitalul inițial a fost de 10 milioane lei, grație contribuției remarcabile a lui *Vintilă Brătianu*, prin intervenția sa la Banca Românească, precum și aportul său personal, care au fost hotărâtoare.

Primul statut al editurii a fost semnat la Iași de prof. *Ion Athanasiu*. Noua editură atrage atenția intelectualității și a publicului larg prin fondatorii și personalitățile din conducerea editurii. Trebuie să menționăm o parte din aceste personalități:

- Prof. *Ioan Athanasiu* – rectorul Universității din București
- Prof. *Ion Simionescu*, membru al Academiei Române
- *Sarmisa Bilcescu Alimănișteanu*, prima femeie care a luat titlul de doctor în drept la Paris
- *Nicolae Th. Ionnițiu*, director al editurii *Cartea Românească*
- *C. I. Rasidescu*, director industrial al editurii
- *I. R. Krannich*, conduce atelierele de grafică ale editurii

¹ Inginer, Galați, România, motoc.radu@yahoo.com

- Vasile Constantinescu, șef la atelierul de culegere a textelor².

Fig. 2 Ion Simionescu

Dar, cu siguranță, cel care a contribuit cel mai mult la funcționarea acestei edituri este **Ion Simionescu** (1873-1944)³, care s-a născut la Fântânele, jud. Bacău și a urmat cursurile la Facultatea de Științe ale Universității din Iași. A fost președintele Societății de Geologie al Academiei Române. A publicat mai multe lucrări în seria *Cunoștințe folositoare* la editura *Cartea Românească*. Menționăm doar câteva din aceste lucrări: *Cum era omul primitiv*, *Omul de la Cucuteni*, *Lămurirea potopului*, *Viața Plantelor* etc.

O serie de lucrări publicate de Simionescu se refereau și la gazele naturale, petrol și cărbune, resurse energetice, care trebuiau mai bine cunoscute pentru dezvoltarea economică românească.

S-a preocupat și de popularizarea unor personalități internaționale și românești în lucrarea *Oameni aleși*, care a avut un mare succes, fiind editată în cinci ediții. În prefața primei ediții, Simionescu avea să scrie: „Copiilor țării mele o închin. Pentru ei este scrisă, sufletului lor o închin cu toată dragostea. Am luat pe acei reprezentanți ai gândirii, voinții și muncii omenești, ale căror scrieri le cunoaștem. Am ales din viața lor, tot ce am socotit că poate să intereseze pe copil”⁴.

Dintre străinii prezentați amintim pe Michelangelo, Beethoven, Cicero, Dante, Goethe, Darwin, Pasteur, Edison etc.

Al doilea volum prezintă personalitățile românești cu o explicație interesantă în prefață destinată copiilor: „Pentru noi este mai necesar, chiar imperios, să pomenim mai des pe cei care, învingând cumpenele vremii din trecut, prin jertfa lor, ne-au asigurat puțința vieții de azi. Trebuie însă să-i privim în cadrul timpurilor tragice în care au avut tăria să se manifeste”⁵.

Printre personalitățile românești prezentate de Simionescu amintim pe: Dimitrie Cantemir, Ștefan cel Mare, Gh. Șincai, Gheorghe Lazăr, M. Kogălniceanu, T. Maiorescu, Creangă, Eminescu, Grigorescu, Andrei Șaguna, B.P. Hașdeu etc.

O altă carte de popularizare scrisă de Simionescu a fost *Orașele din România*, o carte de geografie urbană, care prezenta pe scurt situația orașelor din România Mare, prima ediție a apărut în anul 1925⁶.

Obiectivul declarat al membrilor fondatori a fost de a crea o editură care să contribuie la tipărirea unor lucrări ieftine, menite a răspunde nevoilor populației românești și de a ajuta astfel la educația și emanciparea românilor.

Colecția cu cea mai largă audiență în epoca respectivă a fost „Cunoștințe folositoare”, editată în patru serii tematice:

² Prof. dr. Elena Tîrziman, *Cartea Românească*, pag. 1,2

³ A avut o fiică Cecilia Maria Simionescu (1900-1961) cunoscută cu pseudonimul **Sanda Marin** ca autoarea unei frumoase cărți de bucătărie.

⁴ Muzeul Universității din București, *Ion Simionescu*, pag. 1,2,3,7,8

⁵ *Ibidem*, pag. 8,9

⁶ Muzeul Universității din București, *Ion Simionescu (1873-1944)*, pag. 10

Știința de la noi
Sfaturi pentru gospodari
Din lumea largă
Știința aplicată

Lucrările, editate după un plan bine stabilit, s-au impus printr-o excelentă calitate grafică și editorială, fiind premiată în țară și străinătate. Editura *Cartea Românească* a inaugurat și un sistem propriu de informarea bibliografică, constând din cataloage editoriale cu apariție semestrială⁷.

Ajustarea tirajelor era făcută în funcție de studiile de piață, de cerințele reale ale publicului cititor, pentru a garanta o eficiență economică.

Un mare avantaj al editurii a fost acela că ea dispunea de clădiri, spații proprii și de personal cu înaltă specializare. Editura „Cartea românească” avea clădiri în proprietate la București, Timișoara, Iași, Cluj și Chișinău⁸.

Fiecare broșură avea 32 de pagini, numerele mai vechi costau 5 lei, iar numerele noi, tipărite pe hârtie bună, costau 8 lei exemplarul. Pe ultima pagină era publicată o reclamă, care invita la citit: „Răspândiți. Cunoștințe Folositoare. Este unica bibliotecă în România cu un cuprins atât de variat și folositor oricui, de la învățătorul și preotul din sat, până la marele cărturar specializat. Nici în străinătate nu se găsește o bibliotecă la fel, relativ cu ieftinătatea și interesantul cuprins, scrisă de specialiști”⁹.

Până în anul 1930, au apărut la această editură 163 de broșuri. Cred că merită să menționăm câteva dintre ele pe fiecare serie, pe lângă cele menționate ca autor I. Simionescu:

Seria A. **Știința pentru toți**

- Nr. 13 – *Telefonia fără fir* de Tr. Lalescu
- Nr. 23 – *Bacteriile folositoare* de I. Popu Câmpianu
- Nr. 41 – *Isvoare actuale de energie*, de E. Severin

Seria B. **Sfaturi pentru gospodari**

- Nr. 1 – *Îngrijirea păsărilor* de prof. C. Motaș
- Nr. 7 – *Morcovul și alte legume*, de P. Roziade
- Nr. 24 – *Păstrarea cărnei de porc* de G. Gheorghiu
- Nr. 27 – *Cum trebuie să ne hrănim* de E. Severin

Seria C. **Din Lumea largă**

- Nr. 14 – *Românii de peste Nistru* de V. Harea
- Nr. 25 – *Cetățile moldovenești de peste Nistru*, de Apostol Culea
- Nr. 26 – *Românii din Bulgaria* de Em. Bucuța
- Nr. 30 – *Macedo-Românii* de Tache Papahagi
- Nr. 31 – *Românii din Banatul iugoslav* de Pr. Bizeria

Seria D. **Știință aplicată**

- Nr. 2 – *Motorul Diesel* de Ing. Casetti

⁷ Op. cit. Elena Tîrziman, pag. 2,3

⁸ *Ibidem*, pag. 4

⁹ *Cunoștințe Folositoare*, Seria C din Lumea Largă, Blajul nr. 39, pag. 32

- Nr. 15 – *Aparat de radiofonie* de Lt. M. Zapan
- Nr. 24 – *Fabricarea sticlei* de G. A. Florea¹⁰.

În august 2019, s-au împlinit 100 de ani de la apariția acestei edituri în spațiul românesc și se cuvine să omagiem locul său în cultura noastră și chiar să învățăm din experiența sa.

27 noiembrie 2022

¹⁰ *Ibidem*, pag. 2,33,34

CZU 94(478)“14/15”(092)Ștefan cel Mare

**ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT (1433 – 2 IULIE 1504)
516 ANI DE LA TRECEREA SA ÎN VEȘNICIE...**

516 YEARS SINCE THE PASSING INTO ETERNITY OF ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT
(1433 – 2 IULIE 1504)

Radu MOȚOC

Abstract: *The article reviews the essential data related to the activity of ruler Ștefan the Great, the most legendary figure in the history of Moldova. His unchanging position as a defender of Christianity and Europe against the Turks and Islam is presented. The acts of courage and the wise ruling of the ruler over the whole of Moldavia, throughout his long reign, are highlighted.*

Cuvinte cheie: Ștefan cel Mare, domnitori, istorie, Moldova, scrieri istorice

Intrat, definitiv, în conștiința neamului românesc, Domnitorul Ștefan cel Mare este cea mai legendară figură a istoriei Moldovei, prin înaltele sale trăsături de vajnic apărător al hotarelor țării și al Credinței strămoșești, dovedite cu prisosință în cei 47 de ani de domnie (1457-1504), durată care nu a mai fost egalată vreodată în toată istoria țării noastre. Ștefan cel Mare rămâne, fără îndoială, o adevărată, nepieritoare și emblematică personalitate a istoriei Evului Mediu românesc și nu numai.

Se împlinesc, iată, la 2 iulie 2020, **516 ani de nemurire.**

După jumătate de mileniu și încă peste un deceniu și șase ani de atunci, tot mai strălucitoare și mai glorioase ne rămân, în conștiința noastră de contemporani, excepționalele sale calități

de om politic, strateg și diplomat, de neînfricat luptător pentru apărarea integrității Moldovei și de sensibilă și bine conturată inițiativă pentru dezvoltarea și înflorirea culturii; la acestea adăugându-se, cu pregnanță, nestrămutata sa poziție de apărător al creștinătății și al Europei împotriva turcilor și al islamului. Această ultimă afirmație este întărită și de cele conținute în scrisoarea de felicitare ce i-a fost adresată de Papa Sixtus al IV-lea, după glorioasa și răsunătoarea sa victorie obținută împotriva turcilor, în condițiile unei evidente inferiorități ale oștirii moldovene, în Lupta de la Podul Înalt (Vaslui -1475), care l-a numit „Athleta Cristi” (*atletul lui Cristos*), Victoria de la Podul Înalt a stopat impresionant și decisiv marșul triumfal al turcilor spre centrul Europei – leagănul creștinătății.

Cronicile vremii lui Ștefan cel Mare, cât și cele ale vremurilor ce au urmat, precum

și scrierile istorice ce se continuă cu nedezmîniț interes și în zilele noastre, pomenesc cu luare aminte despre însemnătatea actelor de curajoasă și înțeleaptă cărmuire a poporului și a întregii Moldove de-a lungul îndelungatei sale domnii, consemnând percepția definitivă a acestuia în tradiția și creația populară: „Ștefan Vodă, domn cel Mare /seamăn pe lume nu are/ decât numai mândrul Soare!”

Dar se cuvine, la ceas de praznic împărătesc, să-i receptăm figura, așa cum este ea încrustată în filele de *Cronică* de pana măiastră a lui Grigore Ureche: „Fost-au acest Ștefan, om nu mare la statu, mînios, și degrabă a vărsa sânge nevinovat: de multe ori, la ospete omorâia fără giudeț. Amintrelea era om întreg la fire, neleneșu și lucrul său știa a-l acoperi și unde nu gândeai, acolo îl aflai. La lucruri de războaie meșter, unde era nevoie, însuși se vărâia ca văzându-l ai săi să nu îndărăpteze și pentru aceia raru războiu de nu-l biruia și unde-l biruiau alții nu pierdea nădejdea că știindu-se căzut gios se ridica deasupra biruitorilor. Mai apoi, după moartea lui și fiul său, Bogdan-vodă, urma lui luase de lucruri vitejăști cum se tâmplă: den pom bun roade bune or să iasă.»

Și tot din *Cronica Țării Moldovei* aflăm, luând izvor de mărturisire, despre nestrămutata lui împărtășire și slujire cu sfințenie credinței ortodoxe a neamului moldovenesc, după cum „glăsuiesc”, nepieritoare, filele sale îngălbenite de vremea trecătoare. Astfel, după memorabila victorie asupra Imperiului Otoman, prin înfrângerea zdrobitoare a numeroasei armate turcești de peste 120 mii de „spahii”, conduse de Suleiman Pașa, Ștefan cel Mare „nu a fost cuprins de trufie, ci a postit patru zile numai cu pâine și apă și în toată țara a dat de veste ca nimeni să nu se laude cu această izbândă, ci s-o atribuie lui Dumnezeu și numai Lui această laudă.”

A ajuns pe tronul Moldovei după ce l-a înfrânt, la 12 aprilie 1457, pe Petru Aron, răzbunându-se astfel pe cel care i-a ucis tatăl (*Bogdan al II-lea*) și după ce, la 14 aprilie 1457, merge „pe locul ce se chema câmpia Direptății, lângă cetatea de scaun, întrebă pe cei de față, dacă le este cu voie să le fie domn. Adunarea în frunte cu mitropolitul Teoctist, boieri, târgoveți, ostași și toată țara proclamară pe Ștefan ca domn legiuit al Moldovei.”

Priviți, acum, sub aspect retrospectiv, cei 47 de ani de domnie îndelungată a lui Ștefan cel Mare pe tronul Țării Moldovei, pot fi rezumați, cu prețiozitatea lor, prin impunerea, pe plan intern, a unei stabilități politice a țării, întărirea apărării hotarelor Moldovei, ce se întindea de la Carpații răsăriteni și până la Nistru, împotriva popoarelor năvălitoare și a celor cu pretenții de expansiune, încurajarea comerțului prin instaurarea unei depline securități a drumurilor, ce i-a asigurat țării și domnitorului „cele de îndestulare a luptelor și a construcțiilor” ridicate în toată țara, iar, pe plan extern, statornicirea unor relații de comuniune cu țările vecine: Ungaria, Țara Românească și Polonia, împotriva puternicului pericol expansionist al Imperiului Otoman, îndeosebi după cucerirea Constantinopolului, la 1453.

Cei 47 de ani ai domniei sale nu au fost toți luminoși pe de-a întregul, datorită vicisitudinilor și convulsiiunilor vremurilor. De-a lungul acestora, Ștefan cel Mare, mereu în fruntea oastei țării, a dus 36 de bătălii, din care a ieșit biruitor în 34 dintre ele, pierzând doar 2, (*Chilia - 1462 și Războieni - Valea Albă - 1476*), dar și în cazul acestor două înfrângeri Domnitorul a dovedit o profundă conștiință duhovnicească: „a stat în voința lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcate și lăudat să fie numele Său!”

Legenda, țesută în jurul vitejiei Mărețului Domnitor, spune că acesta obișnuia după fiecare biruință „să aducă laudă Domnului prin înălțarea unui sfânt lăcaș de închinăciune”. Desigur, că această legendă nu poate fi, cea reală, dar, cu siguranță, cele

mai multe dintre acestea au fost ridicate de Domnitor „întru pomenirea celor căzuți în lupte și ca mulțumire pentru anumite biruințe.”

După unele izvoare istorice, Ștefan cel Mare a ctitorit în toată domnia sa 44 de biserici și mănăstiri, după altele, acestea ar fi fost numai 40, dar, oricum ar fi cifrele apreciate, însemnătatea acestor sfinte lăcașuri, ridicate de-a lungul și de-a latul întregii Moldovei, ba chiar și peste hotarele ei (în *Sfântul Munte Ahtos, în Ardeal și Țara Românească*) este nu doar una ce dă expresie credinței duhovnicești a domnitorului, ci și una de strălucită dezvoltare a culturii, apreciată ca fiind o adevărată „*epocă ștefaniană*”. Chiar dacă astăzi doar 30 dintre aceste ctitorii ne mai sunt autentice mărturii ale acelei epoci,

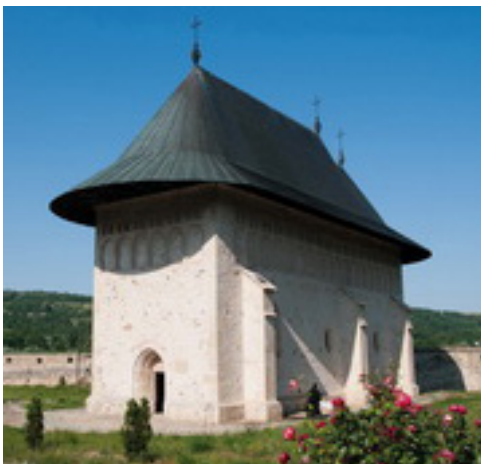
acestea înfățișează cu dărnicie vizitatorilor adevărate giuvaiere: „manuscrite de o rară frumusețe, Tetraevanghele, Mine, Viețile Sfinților, cădelnițe, ferecături de Evanghelie, broderii cu aur și argint”, toate înmănunchind un inestimabil tezaur al culturii românești din acele vremuri.

Prima ctitorie a lui Ștefan cel Mare este *Mănăstirea Putna*, cu hramul de închinăciune, *Adormirea Maicii Domnului*.

Ea a fost construită între anii 1466- 1469, având încrustată doveditor pisania Domnitorului, ce se păstrează și acum la locul ei de cinste: „*Binecredinciosul domn a toată țara Moldovei, Io, Ștefan voievod, fiul lui Bogdan voievod, a zidit și a făcut mănăstirea aceasta întru numele Sfintei Născătoare de Dumnezeu, în timpul arhimandritului Ioan, în anul 6989 (1481).*”

Iubindu-și foarte mult această primă închinăciune a lui către Dumnezeu, nu va fi de mirare, când, peste timp, Ștefan cel Mare o va alege ca „loc de îngropăciune și odihnă veșnică”.

Și rămânând în contextul ctitoriilor ștefanieni, putem menționa și *Mănăstirea Dobrovăț*, cu hramul de închinăciune, *Pogorârea Sfântului Duh*, ca fiind ultima sa ctitorie.

Și la această Sfântă mănăstire pisania domnească este la fel de edificatoare: „*Binecredinciosul și de Hristos iubitorul, Io, Ștefan voievod din mila lui Dumnezeu domn al țării Moldovei, fiul lui Bogdan voievod, a zidit această casă întru numele Coborârii Sfântului Duh, care s-a început a se zidi în anul 7011 (1503), luna aprilie, ziua 27 și s-a sfârșit în anul 7012 (1504), iar al domniei sale anul al patruzeci și optulea curgător, luna...*”

Cu puterea sa clarvăzătoare asupra însemnătății unor localități privind dezvoltarea și viitorul Moldovei, fără a fi

avut în apropierea acestora vreo luptă de biruință, Ștefan cel Mare a ctitorit cu evlavie sprijinitoare și în aceste lăcașuri de închinăciune. Între aceste localități de înaltă apreciere domnească se numără și orașul Iași, unde Domnitorul a ridicat, între anii 1491, iunie și 1492, 10 august, *Biserica „Sfântul Nicolae”* din imediata apropiere a *Curții Domnești temporare de la Iași*, sfânt lăcaș în care, începând cu a doua domnie a lui Alexandru Lăpușneanu (1563- 1568), ce a mutat capitala Moldovei de la Suceava la Iași, au fost „unși” toți domnitorii Moldovei până la Alexandru Ioan Cuza, motiv pentru care ctitoria *ștefaniacă ieșeană* a primit binemeritata denumire de *Biserica „Sfântul Nicolae Domnesc”*.

Și astăzi, odată cu efectuarea unor ample lucrări de restaurare, sfântul lăcaș, aflat acum în imediata apropiere a Palatului Culturii, construit între anii 1908-1925 pe locul fostei *Curți Domnești*, devenit *Mănăstirea „Sf. Nicolae Domnesc”*, se poate mândri cu minunata frescă votivă, poate una dintre cele mai frumoase, ce-l înfățișează expresiv pe *Marele Voievod*, însoțit de cele trei soții ale sale și de fiii lui, închinând cu cucernică smerenie *Sfântului Nicolae* chivotul ctitoriei sale. Desigur, la cea vreme (1492) dintre cele 3 soții nu mai era în viață, după cum se va vedea, decât ultima dintre ele, *Maria Voichița*.

Și pentru că deja am atins viața familială a lui *Ștefan cel Mare*, în jurul căreia s-au ținut multe controverse, este bine să amintim că în acea perioadă convulsivă a istoriei căsătoriile domnești se făceau mai mult din rațiuni politice ale asigurării unei stabilități teritoriale și mai puțin din sentimente de dragoste. Urmând aceeași „rețetă a timpului”, în 1463, *Domnul Moldovei* se căsătorește cu *Evdochia*, fiica împăratului de la Kiev, alianță care-i asigura garanția

hotarelor de răsărit ale Moldovei.

După cinci ani de la moartea acesteia (1467), în 1472, s-a recăsătorit cu *Maria de Mangop* din Cneazatul Crimeii, care provenea din străvechea spiță bizantină a paleologilor. Odată ce Crimeea a fost cucerită de tătari, această căsătorie nu mai prezenta interesul politic scontat, așa că după numai un an, în 1473, *Domnitorul* aduce la Curte, în compania primei Doamne, pe soția și fiica lui *Radu Vodă (cel Frumos)*; cu aceasta din urmă, *Maria Voichița*, căsătorindu-se, în 1478, după moartea prematură, din decembrie 1477, a *Mariei de Mangop* care a fost foarte mâhnită de compania respectivă.

Din cele trei căsătorii au rezultat opt copii, dintre care, ca o „cruce” a *Voievodului*, cinci au murit în timpul vieții lui. După trecerea lui *Ștefan cel Mare* la cele veșnice (2 iulie 1504), i-a urmat la tron, după rânduiala domnească, singurul său fiu supraviețuitor, *Bogdan al III-lea*, provenit din cea de a treia căsătorie.

Diversele ipoteze cu privire la numeroși copii nelegitimi ai *Voievodului* proveniți din afara căsătoriilor sale, în urma unor cercetări minuțioase ale izvoarelor istorice, au fost demolate pe rând cu argumente imbatabile. Totuși, potrivit cronicilor cercetate cu

luare aminte, s-a admis în mod cert existența unui singur „copil din flori”, rezultat în urma unei „legături aventuroase” cu „o țăitoare din familia Rareș din Târgul Hârlăului”, care a fost „recunoscut” chiar de însuși Ștefan. Acesta a fost *Petru Rareș*, cel care, ulterior, ajuns și el pe tronul Moldovei (1527-38)(1541-46), avea să confirme și să continue strădania întru rugăciune și smerenie față de Dumnezeu a vestitului său tată, devenind, după cum consemnează cronicile, un mare ctitor de biserici, un iubitor al sfințelor lăcașuri, al culturii și credinței neamului, ridicând sfințele mănăstiri: *Probota, Moldovița, Humor, Rarău, Râșca*).

Mormântul lui Ștefan cel Mare și al soției sale Maria Voichița din groznița bisericii mănăstirii Putna

Obosit și suferind de peste 40 de ani de la o rană la un picior, căpătată într-o luptă biruitoare, ce a dus chiar la „amputarea acestuia”, la 2 iulie 1504, marți, la ora 01.00 dimineața, Ștefan cel Mare părăsește această lume și se înalță spre *Împărația Cerurilor și a Veșniciei*, lasând în urmă jalea imensă a unui întreg popor ce l-a iubit cu toată ardoarea, după cum o descrie cronicarul *Grigore Ureche* în *Letopisețul Țării Moldovei*: „iară pe Ștefan Vodă l-au îngropat țara cu multă jale și plângere în mănăstire în Putna, care era zidită de dânsul. Atâta jale era, de plângea toți, ca după un părinte al său, că cunoștia toți că s-au scăpatu de mult bine și de multă apăratură. Ce după moartea lui, până astăzi, îi zicu „Sveti Ștefan Vodă”!

După moartea sa, în semn de aleasă prețuire, figura Domnitorului Ștefan cel Mare, încrustată luminos și definitiv în conștiința întregului neam românesc, reprezintă o temă de mare importanță atât pentru istoriografia, cât și pentru mitologia românească.

În șir nesfârșit, din generație în generație, Ștefan a fost mereu slăvit ca: „**cel Mare, cel Bun și cel Sfânt**”; numele său glorios, fiind nu numai al Moldovei, ci și al întregului neam românesc, a însuflețit mereu și mereu strădaniile de gând, faptă și simțire românească în momentele de răscruce ale istoriei naționale, a unit românii de pretutindeni la mormântul său de veci prin serbările naționale de la Putna, amintind revelator pe cea de la 1871, inițiată și însuflețită de tânărul poet *Mihai Eminescu*, cum și pe cea grandioasă, din 1904, la marcarea celor 400 de ani scurși de la trecerea la cele Veșnice a

Marelui Ștefan, a inspirat generos literatura, folclorul și arta spre a da urmașilor o pildă de vitejie și demnitate, un adevărat model viabil și capabil să ne recâștige încrederea în forțele noastre și în credința neamului, pentru a ne păstra identitatea națională și pentru a riposta la orice amenințare dinăuntru și dinafară.

Invocată semnificativ de *Mihai Eminescu* în memorabila sa *Doină*, creată special de poet pentru ceremonia fastuoasă a inaugurării statuii ecvestre a *Voievodului*, la 5 iunie 1883, în fața fostei Curți Domnești de la Iași, devenit *Palatul ocârmuirii*, figura **Marelui Ștefan** pare a fi singura izbăvire a situației grele a României de atunci:

Ștefane, Măria Ta,

Tu la Putna nu mai sta,
Lasă-arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija sfinților
În seama părinților
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreagă,
Toți dușmanii or să piară

Tu te scoală din mormânt
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-ai suna din corn odată
Ai s-aduni Moldova toată,
De-ai suna de două ori
Îți sar codrii-n ajutor,
De-ai suna și-a treia oară
Din hotară în hotară!

Poate s-o-ndura Dumnezeu
Ca să-ți mântui neamul tău.

De asemenea, finalul apoteozant al strălucitoarei piese „*Apus de soare*” a lui *Barbu Ștefănescu Delavrancea*, ce cuprinde declamația de înaltă simțire a lui **Ștefan cel Mare: Moldova nu este a mea, nu este a voastră, ci a urmașilor urmașilor voștri!**, va însufleți întotdeauna cu putere iubirea oricărui român pentru pământul sfânt al țării.

Despre **Domnul Ștefan** au scris și alte personalități de frunte ale literaturii române, între care: *Dimitrie Bolintineanu, Vasile Alecsandri, Gh. Asachi, Al. Vlahuță, Mihail Sadoveanu, Ștefan Oct. Iosif, Octavian Goga, Nicolae Gane, Eusebiu Camilar, Ioan Alexandru*. Toate creațiile artistice, toate baladele și legendele populare, toate scrierile și cercetările istorice ce s-au scris și se mai scriu cu același interes și asiduitate despre **Ștefan cel Mare** aduc mereu și mereu, an de an, noi și prețioase dovezi edificatoare pentru întregirea figurii **Celui mai Mare Român al neamului românesc**, așa cum a fost el apreciat la finalul concursului național al TVR, cu același nume, din 2006.

Să notăm cu vrednică luare aminte că încă din perioada „luminată” de dinaintea lui '89, mai exact în 1978, celebrul pictor Sabin Bălașa, un renaștantist al epocii sale, a zugrăvit în fresca aflată pe „*Sala*

pașilor pierduți”, denumită pe drept cuvânt „Capela sixtină a neamului românesc”, aura legendară a **Marelui Voievod, Ștefan cel Mare**, care a apărut timp de 47 de ani, cu paloșul său viteaz și cugetul dârz, smerit și cârmuitor, întregul pământ al Moldovei, întipăririi-i pe chip privirea mândră de dincolo de mormânt îndreptată asupra urmașilor urmașilor săi care n-au reușit peste veacuri să păstreze intacte hotarele Moldovei, așa cum el le-a statornicit la răsărit, la cele două râuri între care acum este deschisă și sângerează „rana sufletului românesc”.

În ceea ce privește canonizarea sa de către *Biserica Ortodoxă Română*, aceasta a venit cam târziu, în 1992, la aproape 490 de ani de la moartea sa, deși numeroase mărturii ale trecutelor vremi frământate au subliniat **sfințenia Voievodului Ștefan**, între care se menționează grăitor: *Cronica germană, cronica lituaniană, cronica franceză, bula Papei Sixt al IV-lea, cronica poloneză*, din care extragem aprecierea arhidiaconului catolic *Maciej Staryjewski*, făcută cu prilejul vizitei sale în Moldova, la 1575: „**din cauza nespusei sale vitejii îl socotesc ca un sfânt**”, *cronica în piatră a Bătăliei de la Războieni ș.a.*, iar poporul întreg îl cinstea ca pe un **sfânt** încă de la moartea sa, fără a simți nevoia oficializării acestei percepții.

Întârzierea acestei canonizări nu poate fi pusă pe deplin în sarcina exclusivă a Bisericii Ortodoxe Române, deoarece aceasta nu avea în practica ei curentă canonizarea sfinților, precum în cazul Bisericii Elene sau Ruse. B.O.R. se mulțumea doar cu tradiția românilor lăsată din strămoși de a-și cinsti sfinții în mod spontan, cu o firească evlavie, fără o decizie venită de la Sfântul Sinod. Dar, pe măsura trecerii veacurilor de la moartea **Marelui Ștefan**, se accentua vizibil necesitatea recunoașterii acestuia și a **sfințeniei Sale**.

La dreapta judecată făcută de către Sinodul BOR privind canonizarea lui **Ștefan**, au fost îndelung cumpănite faptele sale glorioase și cucernice, cum și păcatele sale omenești, pentru care s-a căit de atâtea ori în fața lui Dumnezeu. Verdictul acestei judecăți duhovnicești a lui **Ștefan cel Mare** nu putea să fie decât cel ce era unul previzibil și care venea binecuvântat și strălucitor din vârtoarea veacurilor de cinstire aduse neîncetat **Domnitorului**.

Astfel, la 20 iunie 1992, *Biserica Ortodoxă Română* l-a canonizat în rândul **sfinților săi** sub denumirea de **Ștefan cel Mare și Sfânt**, ce se prăznuiește de atunci în calendarul ortodox la data de **2 iulie** – *dată la care acesta a trecut la cele veșnice*.

Dovezile grăitoare ale **sfințeniei Sale** le găsim în viața și faptele lui, în neprețuitul tezaur pe care l-a lăsat creștinătății, prin cele peste 40 de biserici și mănăstiri ce se disting printr-un propriu stil arhitectonic, admirat de milioane de pelerini din toate colțurile lumii, tezaur ce nu a fost egalat de nimeni în plan local și european.

Sfințenia Sa rezidă și din iubirea și jertfirea pentru neam și țară și din smerenia cu care **Ștefan cel Mare și Sfânt** s-a îndreptat mereu spre Dumnezeu, iar poporul l-a

răsplătit prin cinstire și evlavie. Poate că de aceea pe pergamentul icoanei **Sfântului Ștefan cel Mare** stau înscrise cuvintele-testament pentru urmași: „**Mai presus de tihna noastră stă apărarea ființei și neatârnamarea țării noastre.**”

Acum, **joi, 2 iulie 2020**, la fericita coincidență calendaristică a prăznirii lui **Ștefan cel Mare și Sfânt**, când împlinitu-s-a pe răbojul vremii **516 ani de la nemurirea Sa**, ca păstrători vrednici ai moștenirii Sale neperitoare - iubirea de țară și credința neamului - trebuie să dovedim și de aici înainte că suntem oricând în stare să o păstrăm și să o transmitem nealterată urmașilor noștri.

La **2 iulie 2020**, la **Putna**, la toate **mănăstirile ștefaniene**, cât și la toate bisericile ortodoxe românești, clopotele bat în dangă întru pomenirea **Sfântului Ștefan cel Mare și Sfânt**. Cuprinși de înfiorarea înălțătoare în spirit a momentului, parcă deslușim în reverberația lor versurile de cinstire aduse de *Octavian Goga*:

*Acolo dormi și tu, arhanghel bătrân
Tu, Ștefane, sfânt voievoade,
Ce-ai scris strălucirea norodului tău
Cu sânge dușman de noroade.*

*De sfânta ta dreaptă, de spada ta sfântă
Spun toate poveștile slovei
Să nu se-nfioare de numele tău
Nu-i frunză în codrii Moldovei...*

Poate că astăzi, mai mult ca oricând, lumina candelii nestinse de la mormântul **Marelui și Sfântului Voievod Ștefan**, aflat la Mănăstirea Putna, trebuie să ne unească, să ne întărească și să ne călăuzească pe toți românii într-un același crez nestrămutat al iubirii țării și neamului.

CZU 728.8(498)

CETATEA DE SCAUN SUCEAVA

THE SEAT FORTRESS OF SUCEAVA

Radu MOȚOC

Abstract: *The article presents the history of the Seat Fortress in Suceava, which remained a living testimony of a glorious and turbulent past of the Principality of Moldova. The rulers (Petru I Mușat, Ștefan cel Mare, Bogdan al III-lea and Ștefăniță Vodă, Alexandru Lăpușneanu, Vasile Lupu) who contributed to the construction of this historical monument are mentioned.*

Key words: *history of the Romanians, the Seat Fortress of Suceava, Moldova country, voivodeship residence*

Orașul Suceava a fost timp de aproape două secole capitala țării Moldovei. Numeroasele monumente ale Sucevei sunt mărturii ale unui trecut glorios și, totodată, zbuciumat, care arată îndârjirea cu care poporul a luptat pentru independență, împotriva cotropitorilor.

Minunatele lucrări de arhitectură, de pictură monumentală, miniaturile manuscriselor, broderiile lucrate în fir de metal prețios, filigranate și alte obiecte ale meșterilor populari moldoveni au stârnit o meritată admirație din partea cunoscătorilor din întreaga lume. Tot cu aceeași pricepere, meșterii moldoveni făureau arme, când buciumele vesteau primejdiile.

Așezat pe o colină pe malul râului Suceava, orașul oferă o priveliște superbă celor care vin dinspre Siret. Urme de viață omenească se găsesc încă din orânduirea primitivă, dovadă sunt fragmente de ceramică neolitică de tip Cucuteni, unelte de silex etc. Tot aici, s-au descoperit și urme de așezări feudale timpurii, începând cu secolul al VIII-lea. Aceasta dovedește faptul că pe teritoriul orașului Suceava a existat o continuitate de viață încă din epoca primitivă și până la data când localitatea devine capitala Moldovei. Întemeierea Cetății de Scaun, a Curții domnești și a altor așezăminte laice și religioase, în deceniile ce au urmat, au fost legate de distrugerea prin ardere a altor așezări mai vechi.

Numele orașului vine de la denumirea râului Sucevei. În timpul lui Ștefan cel Mare, orașul putea avea între 10.000 și 15.000 de locuitori. Dintre cele mai remarcabile construcții din Suceava este Curtea Domnească, reședința voievozilor pe timp de pace¹.

Este bine de folosit termenul de *Cetatea de Scaun a Sucevei*, deoarece în Suceava sunt două cetăți: Cetatea de Scaun și Cetatea de Apus (Cetatea Șcheia), ambele fiind construite de voievodul *Petru I Mușat*. În anul 1388, Petru I Mușat (1375-1391) a mutat capitala Principatului Moldovei din orașul Siret în orașul Suceava. Voievodul era căsătorit cu sora regelui Poloniei, Vladislav II Jagello. Așa se explică faptul că într-un document datat la 10 februarie 1388, voievodul Moldovei, Petru I împrumută 3.000 de ruble de argint regelui Poloniei, care garantează împrumutul cu provincia Pocuția.

¹ Grigore Foiț, *Cetatea de scaun Suceava*, București, 1958, pag. 3-10.

Petru I Mușat a construit în Suceava un castel fortificat, pentru a-i servi ca reședință voievodală. Castelul avea forma unui patrulater, cu laturi egale și la exterior, în fiecare colț al cetății, erau dispuse turnuri pătrate de apărare cu latura de 4m. La o distanță de 4 metri de zid a fost săpat un șanț de apărare, cu o adâncime de 10 m. În castel se intra printr-o poartă semicirculară în curtea interioară, destul de largă. De-a lungul zidurilor erau săpate pivnițe boltite, deasupra cărora erau mai multe încăperi: camera domnitorului, camera doamnei, baia domnească, depozitul de alimente, un paraclis și o închisoare.

Fig. 1 Cetatea de Scaun a Sucevei

Pentru a proteja intrarea în cetate de mijloacele de artilerie, domnitorul *Alexandru cel Bun* (1400-1432) a construit un zid paralel cu zidul cetății și a pavat curtea interioară și căile de acces spre cetate .

Ștefan cel Mare (1457-1504) a înțeles cel mai bine necesitățile construirii clădirilor fortificate pentru a apăra Principatul Moldovei de atacurile turcilor, tătarilor, ungarilor sau polonezilor. El a construit primele mănăstiri fortificate din Moldova și a întărit cetățile existente. La Cetatea Sucevei, el a construit un zid de incintă, care a înconjurat fortul mușatin ca un inel. Zidul avea înălțimea de 15 m. și era prevăzut cu creneluri. În anul 1476, Cetatea Sucevei a fost asediată de oștile turcești conduse de sultanul Mahomed al II-lea. Oștile moldovene, conduse de hatmanul Șendrea, s-au apărat eroinic și otomanii au fost nevoiți să se retragă. Pentru a întări și mai mult cetatea, Ștefan cel Mare a adăugat la primul zid de incintă al doilea zid cu grosimea de 2 m., la care au fost construite alte șapte bastioane. În anul 1477, a fost pusă o pisanie cu stema Moldovei pentru a aminti de lucrările de refacere. Pisania a fost restaurată în anul 1971. Intrarea în cetate a fost mutată pe o altă latură, unde a fost construit un pod cu o parte fixă și una mobilă, suspendată pe doi piloni peste șanțul săpat cu un secol în urmă. Vizitatorii nepoftiți, odată cu trecerea podului, dădeau de o capcană unde puteau să-și piardă viața. Cetatea a fost asediată, din nou în anul 1485, de armatele otomane, și în anul

1497 de oștile poloneze conduse de regele Ioan Albert. Niciunul dintre aceste atacuri nu au reușit să ducă la predarea cetății².

Fig. 2 Curtea interioară a Cetății

Urmașii lui Ștefan cel Mare, Bogdan al III-lea (1504-1517) și Ștefăniță Vodă (1517-1527) au efectuat lucrări de mică amploare la refacerea cetății.

În anul 1538, oastea otomană condusă de sultanul Soliman Magnificul năvălește în Moldova cu gândul să o ocupe. În același timp, tătarii din Crimeea atacă Moldova din est și trupele Ungariei o atacă din vest. Boierii moldoveni, nemulțumiți de politica autoritară a domnitorului Petru Rareș (1527-1538, 1541-1546), decid să predea Cetatea Sucevei sultanului. Petru Rareș fuge în Transilvania, în Cetatea Ciceu, care îi aparținea ca feudă și în anul 1538 Soliman Magnificul intră în cetatea Sucevei cu mare alai .

La solicitarea turcilor, domnitorul *Alexandru Lăpușeanu* (1552-1561, 1564-1568) mută capitala Moldovei de la Suceava la Iași, care era lipsită de fortificații. El a fost obligat să dărâme toate cetățile, pentru ca țara să fie incapabilă să se apere. Domnitorul, cu excepția Cetății Hotinului, incendiază toate cetățile din Moldova.

Domnitorul *Vasile Lupu* (1634-1653) întreprinde lucrări de restaurare a Cetății Sucevei, printre care refacerea zidurilor din cărămidă, reamenajează pivnițele, iar sobele din cetate sunt placate cu plăci și cahle pentru sobe³.

Un misionar catolic, M. Bandinus, care vine în anul 1646 la Suceava, arată că în preajma Curții se afla în stare de ruină o biserică pentru credincioșii catolici. Pe timpul lui Vasile Lupu, se construiește lângă palatul Curții domnești o bisericuță sveltă, păstrată până în zilele noastre, biserica *Sf. Ion Botezătorul*, cunoscută ca „Biserica doamnelor” sau a „beizadelor”⁴.

² Grigore Foit, *Cetatea de scaun Suceava*, București, 1958, pag. 3-10.

³ Wikipedia, *Cetatea de Scaun a Sucevei*, pag. 2-3.

⁴ *Ibidem*, pag. 3-4.

Fig. 3 Holul de acces

Domnitorul *Eustatie Dabija* (1661-1665) dispune instalarea în Cetatea Sucevei a unei monetării, care funcționează în perioada anilor 1662-1668, unde au fost emise ultimele monede moldovenești din aramă, numite „șalăi”.

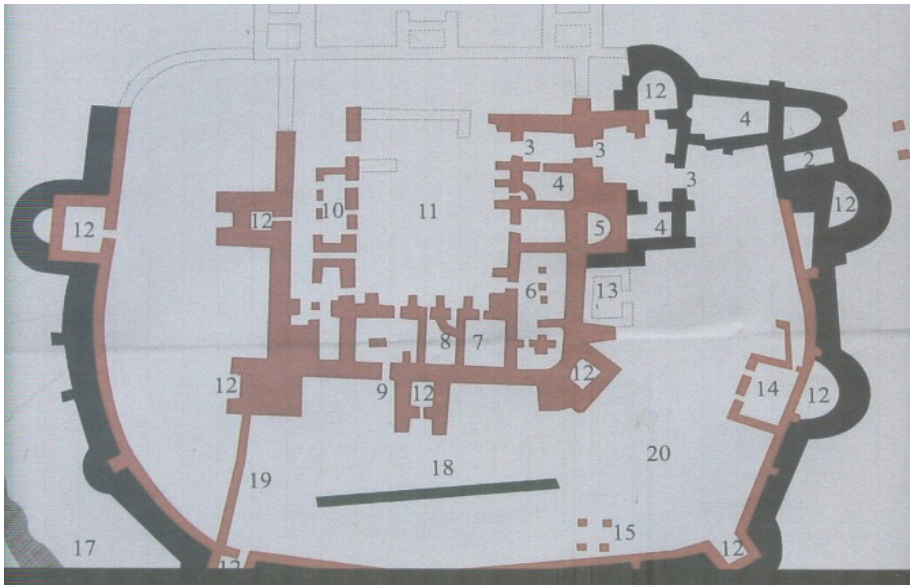

Fig. 4 Planul Cetății de Scaun a Sucevei.

Cu roșu este perioada lui Petru Mușat. Cu negru este etapa lui Ștefan cel Mare

În anul 1673, în cetate se instalează o garnizoană poloneză cu acordul domnitorului Ștefan Petriceicu (1672-1674).

După șase luni de luptă, oștile turcești reușesc să-i alunge pe polonezi și îi poruncesc domnitorului *Dumitrașcu Cantacuzino* (1673-1675) să dărâme cetatea.

Cronicarul Nicolae Costin precizează: „Cetatea Sucevei neputând-o strica cu praf de pușcă, au umplut-o cu lemne și cu paie, apoi le-au dat foc. Și astfel, slăbindu-i zidurile din pricina fierbințelei, s-a risipit cetatea”.

În anul 1684, sub domnia lui Gheorghe Duca, întreaga latură de nord a cetății s-a prăbușit în urma unui puternic cutremur, printre care și turnul cel mare din Cetatea Sucevei .

Timp de peste două secole, Cetatea Sucevei a fost părăsită și s-a ruinat tot mai mult. La începutul secolului al XX-lea, arhitectul austriac Karl A. Romstorfer (1854-1916) a efectuat lucrări de restaurare a Cetății de Scaun.

Primele săpături arheologice (1895-1904), prin degajarea ruinilor și consolidarea părților care erau amenințate să se prăbușească, au constituit un subiect pentru o monografie a Cetății Sucevei, care a fost intitulată „Cetatea Sucevei descrisă pe temelii propriilor cercetări făcute între anii 1895-1904”, care a apărut în anul 1913, cu 113 ilustrații⁵.

Cercetările arheologice, efectuate în anul 1956, au avut șansa să descopere două tezaure, care se presupune că au fost ascunse în perioada luptelor din anul 1653.

Primul tezaur constă din piese de argint și de aur, dar cuprinde și fragmente de cruci, paftale, cărți bisericești, talgere, provenite de la mănăstirile Dragomirna, Putna, Zamca etc.

Multe piese poartă gravate inscripții slavonești, armenonești și latinești.

Al doilea tezaur este format din circa 300 de piese din aur și aproape 800 perle și alte obiecte. Cele două tezaure pot fi datate anterior anului 1653.

Au mai fost descoperite două casete cu 1.440 de monede polone și ungurești. Cea mai veche monedă poloneză datează din anul 1507. Se presupune că acest tezaur a aparținut unui negustor străin în trecere prin Moldova⁶.

În anul 1951, la inițiativa Academiei Române, a fost organizat primul șantier de arheologie medievală din România, sub conducerea prof. Ion Nestor (1905-1974).

În perioada anilor 1961-1970, s-au făcut ample lucrări de protejare, consolidare și restaurare parțială a cetății.

A fost conservat paraclisul refăcut de Ștefan cel Mare și s-au înălțat cu câțiva metri unele ziduri ale fortului mușatin.

În incinta pulberăriei s-a amenajat un muzeu al cetății. Pentru delimitarea zidurilor vechilor ruine de cele înălțate de restauratori a fost trasată o dungă albă, ce șerpuiește în interiorul zidurilor.

În anul 2004, cu prilejul comemorării a 500 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare s-a aplicat pe zid în apropierea intrării o placă memorială din marmură.

La cetate se organizează acum expoziții temporare de pictură sau expoziții cu figuri de ceară pe teme diferite⁷.

Această *Cetate de Scaun din Suceava* merită a fi vizitată, fiind o mărturie a unui trecut glorios și zbuciumat al Principatului Moldovei.

21 noiembrie 2022

⁵ *Ibidem*, pag. 5.

⁶ *Ibidem*, pag. 5.

⁷ Grigore Foiț, *op cit.* pag. 11.

CZU 94(498)(072.3):373.27

ISTORIA ROMÂNILOR PENTRU EXAMENELE DE BACALAUREAT – 1941

HISTORY OF ROMANIANS FOR THE BACCALAUREATE EXAMS, YEAR 1941

Radu MOȚOC

Abstract: The article presents information about professor Pamfil Georgian's textbook „History of Romanians for Bacculaureate Exams”, a volume published for the first time in 1929.

Keywords: Romanian history, bacculaureate, Romanian principalities, ancestors

Profesorul Pamfil C. Georgian, de la Colegiul Național Sf. Sava, inițiază publicarea unui volum despre istoria românilor, destinat elevilor ce urmau să se prezinte la bacalaureat.

Volumul a apărut în anul 1941, la editura Librăria Academică din București, fiind la ediția a doua, pentru prima dată a fost publicat în anul 1929, la Buzău.

Prezentăm mai jos și alte lucrări publicate de acest remarcabil profesor:

- *Știri geografice din opera lui Miron Costin – 1925*
- *Istoria în învățământul secundar – 1925*
- *Invaziile tătarăști până la întemeierea Principatelor – 1925*
- *Știri tradiționale cu privire la Mănăstirea Ciolanu – 1927*
- *Istoria Românilor și Geografia României – 1928*
- *O latură a vieții economice în Daciile Nord-Dunărene – 1928*
- *Biserica ortodoxă a Moldovei sub Alexandru cel Bun – 1929*
- *O carte de judecată și un act de danie a biv vel vornicului Nicolae Balș – 1931*
- *Câteva documente privitoare la Mănăstirile românești – 1931*
- *Contribuțiuni la Istoria Episcopiei Buzăului – 1932*
- *Problema clădirilor școlare – 1937*
- *Eminescu și școala românească – 1939*
- *Întemeierea dinastiei Române – 1940*
- *Pietre de granit la temelia României – 1941¹.*

În prefață la lucrarea *Istoria românilor*, autorul avea să mărturisească: „*Istoria Românilor și Geografia României* pentru bacalaureat a apărut întâi în 1928, la Buzău. Din primul an al apariției s-a simțit nevoia unei noi ediții, pe care am amânat-o din considerațiuni de ordin pedagogic. De data aceasta, a apărut *Istoria Românilor* separată de *Geografia României*, care a apăruse în anii trecuți. Socotesc că această carte va fi de folos celor ce se prezintă la examenele de bacalaureat și pentru cei ce vor să aibă un tablou scurt și complet al Istoriei Românilor.”²

Lucrarea are mai multe capitole cu date din istoria României, pe care încercăm s-o sintetizăm în următoarea prezentare:

- Strămoșii și românitătea răsăriteană
- Formarea poporului român și războaiele de neatârnavare față de vecini

¹ Pamfil C. Georgian, *Istoria Românilor*, Ed. Librăria Academică, București, 1941, pag. 1

² *Ibidem*, pag. 4

- Organizarea statelor românești și epoca lui Mihai Viteazul
- Epoca lui Brâncoveanu și a fanarioților
- Epoca redeșteptării naționale, revoluția de la 1848 și Unirea principatelor
- Regatul României

După cum se vede, lucrarea fiind scrisă în anul 1941, nu a fost cenzurată și conține adevărul istoric corect.

Merită a fi prezentată o selecție din capitolul intitulat *Epoca de formare a poporului Român*, dedicat strămoșilor noștri autohtoni. Aceștia sunt dacii sau geții, din neamul tracilor, cel mai numeros neam după indieni. Tracii locuiau ținutul între Marea Egee și apusul Asiei Mici și între mlaștinile Pripetului și podișul Boemiei. Erau împărțiți în mai multe triburi tracice:

- **Odrizii**, la sud de Balcic, au fost puternici sub regele Sitalches, dând ajutor în luptele ateniienilor.
- **Bessii** – între Balcani și Rodope. O parte dintre ei au trecut mai târziu în Dobrogea, în jurul Histriei și la Ulmetum.
- **Crubizii** – în Dobrogea, între Callatis (Mangalia) și Odessos (Varna).
- **Moesii** – între Dunăre și Balcani, mai ales în partea de vest.
- **Dacii** sau **geții** – strămoșii noștri, la nordul Dunării, erau cei mai viteji și mai cinstiți dintre traci. Locuiau între Dunăre, Tisa, Marea Neagră și Nistru, dar trecuseră și peste aceste hotare. Aveau ca vecini la răsărit pe sciții iraniei, la vest pe germani și celți, la sud-vest pe iliri și la nord pe germani și slavi.

Strămoșii noștri au fost influențați de sciți și de neamul scitic al agatirșilor, așezat în Munții Apuseni și pe Târnave. Sciții ai fost în final asimilați. Dacii au fost influențați și de greci, care, în sec. VII și VI î. Hr. au înființat la țărmul Mării Negre coloniile: Dionysopolis (Balcicul), Callatis (Mangalia), Tomis (Constanța), Histria, Tyras (Cetea Albă), dar și de celți (300 î. Hr.), ei fiind întemeietorii orașelor Singidunum (Belgrad), Durostarum (Silistra) și Noviodunum (Istria).

În anul 512 î. Hr., geții au luptat cu Darius, regele perșilor, care urmărea pe sciți prin Dobrogea; au luptat și cu Alexandru Macedon, în anul 335 î. Hr., care trecuse Dunărea în ținuturile lor.

Dromichetes, regele geților, luptă la 229 î. Hr. cu macedonenii și prinde pe regele lor Lisimach cu toată armata. Regele get **Remaxos**, în 200 î. Hr., își întinde stăpânirea în Dobrogea, având legături cu grecii din coloniile pontice.

Burebista este cel care a unit triburile getice, a învins pe celți și a întins țara din Boemia până în Balcani, stăpânind țărmul Mării Negre. Avea o armată de 200.000 de oameni, dar a fost asasinat la puțină vreme după omorârea lui Cezar (anul 44 î. Hr.).

Dacii erau împărțiți în două clase sociale: nobilii, care purtau căciuli și oamenii de jos, care umblau cu capul gol. Erau împărțiți în triburi: *carpii* din Moldova centrală și sudică, *burii* din Oltenia și costobocii din nordul Moldovei și Bucovina.

Trăiau în orașe și sate, care purtau nume, ce se terminau în *dava*: Petrodava, Singidava, Ramidava. Erau agricultori, păstori, viticultori, crescători de vite și exploatau minele de aur, argint și fier, drept pentru care aveau și monede. Cunoșteau medicina și se conduceau de principiul ca trupul și sufletul să fie sănătos. Credeau în zeul Zamolxis, în nemurirea sufletului și se rugau pe munți.

În anul 46 d.Hr., romanii erau stăpâni pe tot malul drept al Dunării. Domițian intră în lupte cu dacii, care erau conduși de Decebal. În anul 89, generalul Tettius Iulianus îi bate pe Daci în Banat, la Tapae.

Împăratul Traian a cucerit Dacia, purtând două războaie. În primul război (101-102) armata romană trece Dunărea pe la Viminacium, îi bate pe daci la Tapae și înaintază pe valea Bistrei spre Sarmisegetuza.

Al doilea război începe în anul 105. Apolodor din Damasc a construit un pod peste Dunăre la Turnu Severin. Capitala Sarmisegetuza este cucerită și Decebal se omoară, iar nobilii daci beau otrăvă. Războiul se termină în toamna anului 106. Prada luată de romani este imensă. La Roma se sărbătorește acest eveniment timp de 123 de zile și se ridică Columna lui Traian, pe care sunt săpate luptele cu dacii. În Dobrogea, la Adamclisi, s-a ridicat Tropaeum Traiani. Dacia a fost cucerită din nevoia Imperiului Roman de a avea o provincie înaintată în fața barbarilor năvălitori³.

Ultimul capitol este dedicat *Regatului României și Stării românilor sub stăpânire străină*, deosebit de interesant prezentat, din care selectăm câteva pasaje.

„Sub înțeleapta domnie a *regelui Carol I*, România a făcut progrese pe toate tărâmurile. Din punct de vedere economic, s-a mărit puterea producției agricole, s-au înființat instituții de credit și Banca Națională. S-au făcut căi ferate și podul de peste Dunăre și portul Constanța.

În 1913, *Regele Carol I* a făcut Campania din Bulgaria, câștigând prin Pacea de la București Cadrilaterul.

Românii din *Transilvania* au luptat pentru libertatea lor. Mitropolitul Andrei Șaguna a cerut, prin memorii, Împăratului dreptate pentru români.

În anul 1881, românii s-au hotărât să nu mai ia parte la viața politică din Ungaria, iar în 1892 o delegație de români, în frunte cu dr. Ion Rațiu, Gheorghe Pop de Băsești și pr. Vasile Lucaciu au prezentat Împăratului un *Memorandum*, după care au fost arestați.

Sub austrieci, *Bucovina* a îndurat mult. Averile mănăstirilor au fost luate de statul austriac. Românii au luptat pentru drepturile lor, în frunte cu frații Hurmuzachi și Aron Pumnul.

Românii din *Basarabia* s-au bucurat de libertate puțin timp. Rușii au adus peste ei coloniști ruși, bulgari, germani și mulți evrei, iar românii, în bună parte, au fost duși în Ucraina, în Caucaz și chiar în regiunile asiatice. Politica rusească de deznaționalizare a început de la 1842. În anul 1867, toate școlile au fost rusificate, dar românii și-au păstrat limba și legea lor, având norocul să aibă și cărturari de seamă precum: Costache Stamati, Alex. Hâjdeu, Bogdan Petriceicu-Hasdeu, Alecu Mateevici etc.

Românii din *Balcani* au fost și mai năpăstuiți. Mulți din ei s-au pierdut în masa înconjurătoare. Aromânii erau grupați în Munții Pindului, în sudul Albaniei, în Macedonia sârbească, pe valea Vardarului. La nord de Salonic trăiesc meglaniții. Mai sunt români în Epir și Tesalia.

În 1913, românii din Macedonia și Pind au fost împărțiți între greci, albanezi și sârbi. După război, cei mai mulți dintre ei au venit în Cadrilat⁴.

Este remarcabilă atitudinea profesorului Pamfil C. Georgian pentru activitatea publicistică și grija cu care a tratat elevii pentru ca aceștia să fie pregătiți la obiectul *Istoriei Românilor* pentru examenului de bacalaureat.

Volumul a fost editat în format mic A6 (105 x 148 mm) cu 120 de pagini, care reprezintă o performanță pentru concentrarea unei asemenea tematici de mare dimensiune. Pe copertile volumului sunt indicate 47 din lucrările acestui profesor, scrise în perioada 1925-1941, unele au fost semnalate în acest articol.

15 august 2022

³ *Ibidem*, pag. 5-9.

⁴ *Ibidem*, pag. 116-119.

CZU 730(498)

STATUIA LUI ȘTEFAN CEL MARE DIN IAȘI

STATUE OF STEPHEN THE GREAT IN IAȘI

Radu MOȚOC

Abstract: *The article reviews essential data on erection of the Statue of Stephen the Great in front of the Palace of Culture in Iași, dedicated to Stephen the Great (1457-1504), the Moldavian ruler, the most legendary figure in the history of Moldova. The idea of raising the ruler's statue belongs to Theodor Balș, deputy of the ruler of Moldavia between July 1856 and February 17, 1857. After many debates, Stephen's statue was entrusted to the French sculptor Emmanuel Frémier (1824-1910). Also, in the article are highlighted, the stages of sculpture, the basic elements of sculpture and the contribution of the outstanding personalities of the cultural and scientific life of those times.*

Keywords: *Stephen the Great, ruler, history, Moldova, statue, pedestal, famous personalities*

Ideea ridicării la Iași a unei statui a marelui voievod al Moldovei datează din anul 1856, din dorința caimacamului Theodor Balș. În acest scop, el a numit o comisie formată din spătarul Mihai Cantacuzino, postelnicul Gheorghe Asachi și postelnicul Nicolae Istrati, care au început o campanie de strângere de fonduri.

Gheorghe Asachi a fost cel care a schițat portretul marelui voievod, după pictura lui Ștefan cel Mare de la biserica din Bădăuți, ctitorită de domnitor. Conform schițelor, a rezultat un voievod cu barbă. Această pictură din biserică a fost restaurată de pictorul Epaminonda Bucevschi, când era tânăr și nu avea încă o viziune generală a imaginii voievodului din tablourile votive de la mănăstirile din Bucovina.

Au trecut ani și în 1871, Consiliul comunal al orașului Iași a hotărât ca primarul Cristodulo Cerchez, împreună cu Gheorghe Mârzescu, M. Kogălniceanu, V. Alecsandri și D. Gusti să reprezinte orașul Iași la serbarea de la Putna. La acest eveniment s-a reluat ideea înălțării la Iași a unei statui a lui Ștefan cel Mare.

Propunerea s-a rediscutat în 1875, când s-a constituit o Comisie, care a lansat un apel adresat locuitorilor țării să contribuie la înălțarea statuii ecvestre a marelui domnitor al Moldovei. Primăria din București a hotărât să contribuie cu suma de 1.126 de lei. După Războiul de Independență, s-a reluat activitatea de colectare a sumelor necesare și Consiliul municipal Iași a contribuit cu suma de 10.000 de lei. S-a elaborat și un studiu istoric necesar pentru informarea sculptorului și alegerea locului de amplasare a statuii.

Execuția statuii a fost încredințată sculptorului francez **Emmanuel Frémier** (1824-1910), apreciat ca unul dintre cei mai talentați artiști ai vremii. Documentația predată artistului includea tabloul votiv de la biserica Bădăuți, care fusese restaurată greșit de bucovineanul Epaminonda Bucevschi. Pictura autentică a lui Ștefan cel Mare a fost descoperită de episcopul Melchisedec Ștefănescu, membru al Academiei Române, cu ocazia unei călătorii făcută în septembrie 1881 în Bucovina ocupată de

austrieci, pe una din paginile unei Evanghelii dăruită de Ștefan cel Mare mănăstirii Humor. În ședința din 13 noiembrie 1881, episcopul Melchisedec a făcut la Academia Română o comunicare asupra descoperirii sale. Pictorul bucovinean Epaminonda Bucevschi descoperise la mănăstirea Putna și el o broderie cu chipul lui Ștefan cel Mare, care seamăna cu cel pictat în Evanghelia de la Humor.

Fig. 1 Statuia lui Ștefan cel Mare din Iași

În ședința Academiei din 24 ianuarie 1882, când statuia era deja terminată, pictorul Epaminonda Bucevschi, a prezentat copii făcute de el după toate tablourile votive din bisericile lui Ștefan cel Mare din Bucovina. Acum s-a putut constata că în tablourile votive, Ștefan cel Mare era pictat fără barbă.

În septembrie 1882, se terminaseră lucrările fundației și s-a redactat un document închis într-o cutie de metal, care a fost amplasată sub soclul statuii. În document s-au consemnat numele membrilor Comitetului: beizadea Grigore M. Sturdza, Vasile Alecsandri, Nicolae Gane, Scarlat Pastia, Leon Negruzzi și arhitectul A. Stamatopulo. S-a precizat și suma de 135.000 de lei, costul statuiei, care a fost strânsă prin subscripție națională¹.

Piedestalul statuii este executat din marmură roz de Carrara. Pe părțile laterale ale piedestalului, se află două altoreliefuri din bronz, reprezentând **Lupta de la Codrii Cosminului - 1497** și **Lupta de la Podul Înalt - 1475**².

Consiliul municipal Iași a anunțat fixarea zilei de **5 iunie 1883** pentru dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare, în cadrul unei mari serbări naționale. S-au construit tribune, iar în cortul ridicat lângă stradă s-a așezat „tronul lui Ștefan cel Mare, săpat în piatră”, adus la Iași din satul Vânători - Neamț, unde fusese găsit.

Solemnitatea a început la orele 10, printr-un serviciu religios oficiat de Mitropolie. Procesiunea, în frunte cu muzicile militare, care intonau marșuri naționale, s-a îndreptat

¹ Nicolae Grigorsăș, *Turist în Orașul Iași*, 2020.

² *Statuia lui Ștefan cel Mare din Iași*, Wikipedia, pag. 2.

la orele 12 spre piața Palatului Administrativ. Începutul ceremoniei s-a anunțat prin 21 de lovituri de tun, iar după un scurt serviciu religios, oficiat de mitropolitul Naniescu, a urmat, la un semnal prelung de bucium, dezvelirea statuii. Muzicile militare au intonat imnul lui Ștefan cel Mare și cântecul lui Vasile Alecsandri: *Ștefan, Ștefan cel Mare*, pe muzică de Gavriil Muzicescu.

Au urmat cuvântările Regelui Carol I, Nicolae Gane, Leon Negruzzi primarul de Iași, C. A. Rosetti, Dimitrie Sturdza, Nicolae Ionescu, B.P. Hasdeu.

În discursul său, Carol I s-a referit la dragostea și „*admirația cu care poporul nostru a păstrat memoria faptelor lui Ștefan cel Mare, care împreună cu Mihai Viteazul a întemeiat renumele armelor noastre. Jurăm în fața monumentului său ca în împrejurări grele vom fi pururi strânși uniți, având ca țel, ca și Ștefan cel Mare, independența, suveranitatea și fericirea Patriei. Încredințez lașului, leagănul Unirii, această statuie, împreună cu două tunuri udate cu sângele prețios al generațiunii prezente, spre a le păzi ca un sfânt odor, în onoarea neamului românesc*”.

Depunerea coroanelor pe soclu s-a făcut de către delegați, în ordinea trecerii lor prin fața statuii. Delegația Adunării Deputaților a depus o coroană turnată în bronz, jumătate în forma frunzelor de stejar, iar cealaltă a frunzelor de dafin³.

După unele zvonuri din epocă, s-a vehiculat mult timp ideea că în atelierul sculptorului Frémier ar fi existat două comenzi, una din România și una din Polonia, iar după finalizarea lor s-a produs o confuzie și se vorbea că adevărata statuie a lui Ștefan cel Mare ar fi la Cracovia⁴.

Această confuzie a fost întreținută și de faptul că domnitorul Ștefan cel Mare a fost redat cu barbă, fiind definitiv eliminată printr-un studiu deosebit de interesant, semnat de către regretatul istoric din Iași, Sorin Iftimi.

8 martie 2023

³ Nicolae Grigoraș, *op. cit.*

⁴ Wikipedia, *Op. cit.*, pag. 3.

CZU 94(498)“16/17”(092)Brâncoveanu C.

STUDII BRÂNCOVEȘTI

CONSTANTIN BRÂNCOVEANU STUDIES

Radu MOȚOC

Abstract: Răzvan Theodorescu in his „Studii Brâncovenești / Brâncovenești Studies”, reflects some representative passages about the reign of Constantin Brâncoveanu from a historical, cultural and artistic aspect. The ambition of this text is to draw attention to the personality of Constantin Brâncoveanu is highlighted in the religious and residential architecture, in the mural painting.

Keywords: Constantin Brâncoveanu, Romanian history, civilization, culture, architecture, Brancovean era

Epoca brâncovenească a fost studiată sub mai multe domenii de foarte mulți istorici, printre care trebuie amintiți: Andrei Busuioceanu, Florin Constantiniu, Ioan Aurel Pop, Constantin Rezachevici, Paul Cernovodeanu, Virgil Cândea, Dan Berindei etc.

Un studiu special dedicat Brâncovenilor a fost redactat de regretatul acad. Răzvan Theodorescu (1939–2023), care a fost publicat la Ed. Academiei Române în anul 2014.

Lucrarea conține mai multe capitole:

- Constantin Brâncoveanu, un model princiar
- Un veac valah între martiri și trădări
- Note istorisite în arta brâncovenească
- Istorie și profeție în arta Țării Românești în prima jumătate a secolului al XVIII-lea.

Interesant este și faptul că acest studiu este ilustrat cu 27 de imagini legate de bisericile domnești.

Pentru a prezenta acest studiu vom selecta anumite pasaje mai reprezentative:

Un principe autentic al vremurilor de tranziție către modernitate era **Constantin Brâncoveanu**.

Cel care, într-un timp al nesiguranței, își cerceta viitorul pe căile oculte ale astrologiei, consultând horoscoape dar care, într-un timp baroc, privea cu orgoliu către trecutul bizantin spre care coborau rădăcinile neamului său matern; de unde venea stema cu acvila bicefală cioplită în piatră, ce face trecerea din pridvor în pronausul bisericii mari a Mănăstirii Hurezi; de unde apărea galeria de portrete cantacuzinești.

Fig. 1 Studii Brâncovenești de acad. Răzvan Theodorescu

Fig. 2 Portalul bisericii Hurezi, cu stema brâncovenească și cantacuzină

De numele acestui principe valah se leagă și noutatea arhitecturii rezidențiale. Suntem în epoca în care în Europa englezii inventau cuvântul *confort*, iar francezii pe cel de *comfortable*¹.

O arhitectură găsită în vechi centre politice încărcate de prestigiul istoriei, precum Târgoviște sau București și Mogoșoaia unde, în pisania din 1702, apare, pentru întâia oară în limba română, termenul de *palat*.

Înțelegerea civilizației românești din jurul anului 1700, epoca hotărâtoare a trecerii spre evul modern, fără răsturnări spectaculoase, într-un lent dar hotărât gest de sincronizare cu restul culturii europene, și-a câștigat tot mai mulți adepți. În centrul ei, istoricii deslușiră personalitatea **Brâncoveanului**, care se manifesta printr-o arhitectură religioasă și rezidențială sau în pictura murală cu sentimentul cel nou al demnității omului de merit, indiferent de obârșie, a omului care începe a ști să ducă o existență confortabilă și *civilizată* în pas cu Europa².

Încercarea lui **Constantin Brâncoveanu** de a instaura, cu ambiții pe măsură, o stabilitate politică demult neatinsă, într-o domnie de mai mult de un sfert de veac, rămâne în istoria noastră un gest eroic.

Fig. 3 Biserica Hurezi

¹ Răzvan Theodorescu, *Studii Brâncovenești*, Ed. Academiei Române, 2014, pag. 8-9.

² *Ibidem*, pag. 9-10.

În această nestatornicie românească își făcea loc un oportunism al boierimii presărat cu trădări. Au trădat Cantacuzinii cei cultivați pe nepotul lor **Constantin Brâncoveanu**. Rădăcinile acestei trădări au fost găsite în conflictul dintre fiii voievodului și progenitura stolnicului Constantin Cantacuzino. Dar trădau și pe turci în folosul Habsburgilor și al Romanovilor.

Cercetările recente în arhivele otomane au scos la iveală faptul că Divanul imperial de la Stambul numise domn în Valahia pe Ștefan Cantacuzino, în locul vărului său primar **Constantin Brâncoveanu**, pe când acesta se afla încă domnitor la București³.

Domnia lui **Constantin Brâncoveanu**, lungă și stabilă, este plasată într-un moment de tensiune maximă a conflictelor dintre puterile vecine – în 1699, pacea de la Karlowitz tranșa în favoarea Habsburgilor lungul război cu Imperiul Otoman, iar în 1711, la Stănilești, stăvâlea vremelnic pretențiile lui Petru cel Mare⁴.

Sfârșitul lui **Constantin Brâncoveanu** a fost voit de călăii săi, nu departe de chioșcul sultanului Ahmed al III-lea, aidoma unui spectacol care venea să înfricoșeze. Se încheia astfel o viață de erou parcă desprins dintr-o dramă barocă așa cum se scriau atâtea în perioada lui⁵.

Fig. 4 Stema cantacuzină de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus

După trei ani de la decesul domnitorului **Brâncoveanu**, în anul 1720, trupul martirizat al ctitorului Hurezilor era adus de la o mănăstire din Marmara și coborât în cripta unei alte biserici monahale din inima Bucureștiului. În 12 iulie 1720, doamna Maria Brâncoveanu punea candela de argint deasupra mormântului de la biserica Sf. Gheorghe Nou, al celui mai ilustru dintre victimele românești ale deceniului ce se încheiase atunci⁶.

Este demn de remarcat faptul că distinsul istoric acad. **Răzvan Theodore** a studiat epoca domniei lui **Constantin Brâncoveanu** aspectele istorice și culturale artistice.

Merită să semnalăm și lucrarea redactată de Paul Cernovodeanu și Florin Constantiniu dedicată lui *Constantin Brâncoveanu*, editată de Academia Române în anul 1989. Lucrarea prezintă și un arbore genealogic al familiei Brâncoveanu.

19 februarie 2023

³ *Ibidem*, pag. 15-17.

⁴ *Ibidem*, pag. 21.

⁵ *Ibidem*, pag. 15

⁶ *Ibidem*, pag. 45, 47.

CZU 94(478)“17/19”

TREI CĂRȚI DESPRE BASARABIA

THREE BOOKS ON BASSARABIA

Radu MOȚOC

Abstract: *The article presents the analysis of three books on the history of Bessarabia written by Nicolae Iorga in the work „The Romanian Nation from Bessarabia”: I. H. Zucker „Bessarabia. Observations and reflections”, I. G. Kolh, „Reisen in Sudrusland” and Dumitru C. Moruzzi, „Bessarabia and its past (1712-1905)”.*

Keywords: *history, Romanian nation, Romanian language, Bessarabian peasants, Bessarabian cities*

Așa se intitulează lucrările prezentate de Nicolae Iorga la sfârșitul volumului: **Neamul Românesc în Basarabia.**

Prima lucrarea aleasă de marele savant este cea a lui **I. H. Zucker**, despre care mărturisește: „Între cărțile de la Pașcani, în jud. Ilfov, ale bibliotecii lui Alexandru Dimitrie Ghica, Domn și apoi, la 1856, Caimacan al Țării Românești, se păstrează și o broșurică de care până la vizita mea acolo nu aveam nici o cunoștință, precum nu pare s-o fi cunoscut nimeni dintre istoricii noștri sau dintre cei ce s-au ocupat de Basarabia.

Ea se cheamă: **Basarabia. Observații și cugetări, cu prilejul unei șederi de mai mulți ani în această țară.**

Autorul este dr. **I.H. Zucker**. Lucrarea, de 86 de pagini, s-a tipărit la Frankfurt pe Main în anul 1834 și prefața autorului este din 1 mai 1834. Pe o foaie de legătură, autorul a scris o dedicație franceză către Ghica, atunci Domn muntean¹.

Analizând mai detaliat lucrarea lui I. H. Zucker, N. Iorga lui menționează: „Este o ciudată amestecătură de capitole dintre care unul expune pe scurt drumul din Bucovina, pe care l-a făcut Zucker, cu douăzeci de ani în urmă. Altul se cheamă poșta în Basarabia, cu care a trebuit să facă cunoștință drumețul. Al treilea capitol poartă titlul Chișinău și este destul de bogat. Câteva pagini sunt consacrate moldovenilor și limbii moldovenești și valahă.”².

„Ciuma de la 1829 și holera de la 1830 sunt subiecte care îl preocupă pe autor care era medic. N. Iorga avea să-l caracterizeze astfel: „**Zucker** era un bun observator, are un spirit cumpănit și drept, un străin nepărtinitor și fără trufie față de noi, un medic milos, o inteligență în stare să găsească totdeauna legăturile și să tragă concluzii. Fusesse și în măsură să cunoască bine pe românii din Basarabia, și chiar pe ardeleni ” .

Aflăm că Zucker, un timp oarecare, a stat într-un târgușor la 5 mile de Chișinău, unde a fost pe vremea holerei din 1831. Cu un an înainte a lucrat la carantina de la Sculeni, împotriva ciumei.

Analizând spusele lui I. H. Zucker referitor la populația din Basarabia, despre care era foarte bine informat, Nicolae Iorga prezintă citate elocvente: „Noua clasă de

¹ N. Iorga, Neamul românesc din Basarabia, Ed. Socecu din București, 1905, pag. 191.

² *Ibidem*, pag. 192.

moșieri își cumpără un caftan moldovenesc oarecare și se îmbogăți foarte repede în marea mișcare economică ce cuprinse Basarabia. Între ei firește că grecii și armenii luară locurile cele dintâi. Cei mai mulți dintre negustori sunt evreii poloni, care fac de sigur a treia parte din populația întregului oraș. **Zucker** recunoaște că în cea mai mare parte sătenii basarabeni sunt români. Bucuria de oaspeți este o deosebită însușire a moldoveanului de orice stare”³.

„Țăranul moldovean e cu totul lipsit de învățătură, dar nu prost. Cei mai mulți dintre dâșii vorbesc cu o limpeziciune și hotărâre, care se întâmplă numai rare-ori la țăranul german.

Femeia e mai harnică decât bărbatul, care doarme iarna, pe când ea lucrează din furcă. Ea ține așa de curat căsuța ei săracă, încât cele mai multe țărănci germane, s-ar rușina văzînd-o. După vechea datină moldovenească, țăranul este dator cu douăsprezece zile de lucru pe an, care se prefac cu socoteli viclene, în optsprezece până la douăzeci și fără dijma produsului. Țăranul nu poate să plece de pe moșie. I se dă atâta pământ cîte vite are ”⁴.

Înteressantă este și descrierea legată de răzeși, care sunt considerați urmașii celei mai vechi, mai bune și mai viteze boierimi.

„Astăzi, spune **Zucker**, ei sunt numai țărani mai bogați pe locul unde din casa strămoșului s-a făcut un sat întreg. Partea fiecăruia se vede din spița neamului, din arborele genealogic, ea atârnă după numărul de copii ce a fost într-o ramură. Vânzarea terenului trebuie să se facă totdeauna la un alt răzăș, la un frate de moșie. Puțini țărani sunt care să nu aibă boi și cîte unul bogat are 20-30 de capete cornute și de cai”.

În finalul lucrării I. H. **Zucker** prezintă informații despre Basarabia după anexare.

„La început erau cinci districte: **Ismail, Akkerman, Bender, Orhei, Hotin**. Din Bender s-a desfăcut un nou district al **Leovei**. În fiecare district era un ispravnic, cu comisari, un tribunal cu un judecător, 2-4 asesori și un procuror. La Chișinău stătea guvernatorul, procurorul provinciei, Guvernul și Camera de conturi.

În **Chișinău** se clădise un palat pentru Mitropolit. Abia se începuse lucrul la biserica catedralei, când veni vestea că va sosi Împăratul Alexandru I, care întreba de obicei despre grădini. Așa se făcea că s-a hotărât facerea unei grădini publice în fața catedralei. Se aduseră mii de copaci de pădure și anotimpul fiind prielnic, cei mai mulți se prinseră⁵.

A doua lucrare este scrisă de I.G. Kohl

Nicolae Iorga avea să-l prezinte pe acest german cu anumite detalii interesante: „Al doilea călător în Basarabia este un om de știință, cunoscut autor de călătorii, și un scriitor vioi și spiritual, german așezat în Rusia.

I. G. Kohl a pornit, în 1838, să facă o cercetare a ținuturilor Rusiei de sud. A văzut Crimeia, Odesa și partea de curând anexată - teritoriul dintre Nistru și Prut, Moldova Țarului.

Descrierea sa de călătorie, **Reisen in Sudrussland**, a găsit o bună primire,

³ *Ibidem*, pag. 193.

⁴ *Ibidem*, pag. 198.

⁵ *Ibidem*, pag. 205, 206.

și în 1847, autorul trebuia să dea o a doua ediție, la Arnold din Dresda și Lipsca”⁶.

„Călătorul fu ispitit să vadă **Cetatea-Albă**, o veche cetate genoveză, un vechi port de negoț și apărare al Moldovei, care avea cel puțin 13.000 de locuitori, față de 28.000 de astăzi

Oficial însă se numărau numai 2.600 pentru că **Akkermanul**, era un adăpost al tuturor celor care nu puteau înfățișa pașaport, adică a oamenilor fără de căpătăi. În ciuda amestecului de oameni, **Kohl** crede că poate deosebi: evreii, armenii, printre care și hangiul său, gruzini, greci, germani, din multele sate de coloniști, ce înconjura cetatea, ruși, moloruși și lipoveni pescari, bulgari din colonii veniți după 1812, francezi și moldoveni de-ai noștri.

Kohl pleacă să vadă **Boazul**, golful de la Mare, prin care se încheie Nistrul. În cale el găsește un sat de alsacieni, cu preot polonez, mari dușmani ai luteranilor⁷.

„Călătorul german ajunge la Nistru în față Benderul, venind din noul oraș **Tiraspol**. Vede cetatea **Benderului**, cu strașnic de înalte ziduri și turnuri groase rotunde. Câteva biserici mari, noi. În cetate stă un regiment de infanterie, cu o baterie. În târg, se văd moldoveni, evrei, armeni, bulgari, maloruși. Turci nu mai sunt de loc, firește; timpurile lor sunt amintire doar de un minaret singuratec, ce se ridică dintr-un maidan”⁸.

„Despre satul vecin, **Varnița**, călătorul știe să spună povești cu privire la Carol al XII-lea. Oamenii și-ar fi adus aminte încă de dânsul și vorbesc despre comorile pe care, în beciuri adânci, le păzește fata Craiului pribeag, ce-și așteaptă încă mântuitorul.

Chișinăul e ținta cea dintâi a călătoriei. N. Iorga îl citează: „Han armenesc, cu obiceiuri rusești. Oraș enorm ca întindere, pentru numai 40.000 de evrei, ruși, tătari, moldoveni, turci, armeni, bulgari”⁹.

„**Kohl** numără 800 de familii, negustori de vite, cu mii de capete de cireadă și neapărat, grădinari. Nemți (200 de luterani, cu biserică) francezi (la școlile nobilimei, trei de toate), greci, polonezi și încă câteva neamuri mai puțin numeroase. Pe evrei îi socotește la 15.000 de oameni, mai mulți decât la Odesa.

Ei fac toate afacerile cu produse. Au o sinagogă și șapte școli. Țiganii își exercită meșteșugurile tradiționale. Pomeniște și de familii vechi din Basarabia precum: un Balș, cel mai bogat proprietar basarabean, un Sturdza, o Catinca Ghica, pe care **Kohl** o socotea a fi sora Domnului muntean de atunci, Alexandru- Vodă. Observă și menționează că în mahalale sunt basarabeni în căsuțe cu cerdac din lemn și ferestre împietrite. Dar face și o precizare legată de negoțul de lemne și exportul de 8.900.000 vedre de vin. Urmează o schiță istorică asupra românilor.

Sentimentele moldovenilor față de stăpânirea rusească este diferită față

⁶ *Ibidem*, pag. 211, 212.

⁷ *Ibidem*, pag. 212.

⁸ *Ibidem*, pag. 213, 214.

⁹ *Ibidem*, pag. 215.

de simpatia pentru fosta cârmuire turcească. I s-a spus că atunci plătea numai cel bogat, pe când săracul nu dădea chiar nimic.

Acum însă trebuie ca toți să plătească mai mult, iar cu deosebire cei săraci. Țăranul moldovean nu putea să vadă cu plăcere străinii. Ei se simțeau concuși și amenințați.

În casa de poștă **Kohl**, prețuiește covoarele moldovenești¹⁰.

„Ajuns la **Bălți**, călătorul este nevoit să poposească mai mult datorită unei stricăciuni la trăsură. Așa se face că poate aprofunda atmosfera de la Bălți. „Țîrgul numără 9.000 de locuitori și are un vestit bâlci-iarmaroc- de vite. Se strîng 8-12.000, ba chiar 20.000 de capete de vânzare. Multe vite se cumpără de austrieci, exportul basarabean în Austria fiind de 50.000 de capete. Dintre cei 4.500 de locuitori din anul 1838, 4.000 erau moldoveni și evrei, cam tot atâția din fiecare neam. La Bălți trăiau 26 de boiernași și 13 boieri, nobili deplini. Țîrgul era înființat pe moșia boierului Catargiu”¹¹.

„De la Bălți în sus, se simte apropierea Bucovinei. La **Lipcani**, pe Prut, este așezată una din carantine, celelalte fiind la Sculeni, Leova, Reni și Ismail. Ostași moldoveni în uniforme rusești pe malul drept, ce se ține de Moldova. Un evreu bătrân, născut în Hotin, unde merge călătorul nostru, zugrăvește viața turcească de odinioară, în Hotin: Erau 30.000 de locuitori, turcii erau oameni buni, care stăteau liniștiți în cetate, lăseau pe fiecare în voia lui și nu căutau să schimbe lucrurile cu de-a sila. Cei mai mulți beau apă, pe care o aduceau de la Prut, care era mai bună decât cea din Nistru. Negustorii turci aduceau dulceațuri din Constantinopol, pe care puteai să le cumperi cu două parale.

Această descriere se încheie cu remarca că un evreu neamț, care trăiește în Basarabia, vorbește rusește, leșește și moldovenește¹².

UN AUTOR ROMÂN CONTEMPORAN

Nicolae Iorga pune în valoare un alt scriitor, care face multe referiri la Basarabia. Istoricul îl descoperă cu mare plăcere și amintește multe din articolele acestui scriitor.

„În ziarul bucureștean *Cronica* din acest an, 1905, a apărut asupra Basarabiei de astăzi, o serie de articole, care nu au mai fost de loc ținute în seamă, cu toate că fără îndoială ele nu sunt lipsite de valoare.

Autorul studiului, intitulat: „**Basarabia și trecutul ei (1712-1905)**”, este **Dumitru C. Moruzi**, fost subprefect în Dobrogea, un basarabean emigrat în România, care cunoaște împrejurările din țara sa de obârșie. Domnul D. Moruzi scrie bine, foarte colorat și energic, în icoane splendide uneori. Domnia sa are cunoștințe de politică foarte întinse și dovedește o iubire de neam pe care n-o întunecă nici anumite rânduri neașteptat de batjocuritoare, pe care le aruncă

¹⁰ *Ibidem*, pag. 216.

¹¹ *Ibidem*, pag. 217, 218, 219, 220.

¹² *Ibidem*, pag. 222.

amintirii aceluia cortegiu al lui Ștefan cel Mare, din iulie 1904¹³.

Nicolae Iorga mărturisește că nu intenționează să reproducă părți întregi din frumoasa carte, dar dorește să noteze unele informații noi, mai prețioase, fiind puse alături cu acelea din cărțile germane pe care le-am analizat, și cu notele basarabene ce formează temeiul acestei lucrări.

„**D. Moruzi**, afirmă N. Iorga, își arată părerea de rău că românii din alte părți cunosc prea puțin Basarabia, că poezii acestui popor nu au cântece și pentru dânsa și îi îndeamnă să vadă biserița tainică de lângă **Tribujeni**, săpată într-o stâncă înaltă de peste o sută de metri de la nivelul apelor visătoare ale Răutului. Și N. Iorga regretă că nu a văzut aceste locuri superbe. Legat de viața creștină din satele basarabene este amintit acest pasaj: „Preotul, dacă nu știe românește, este un străin, îi calcă în biserică numai femeile și copiii, care și ei nu au a face decât cu icoanele și nu cu slujba. Și mai străin este dascălu de la școală, care se încredințează repede că moldovenii sunt proști, își iau leafa și lasă o muncă zadarnică. Pe țărani, funcțiile nu-i atrag. Rareori săteanul se lasă a fi ales în consiliul județean permanent, care hotărăște despre drumuri, școli, biserici, și ajutorarea de tot felul locuitorilor”¹⁴.

„Legat de căsătorii, se menționează că soldații de pe graniță nu au acces să se însoare cu o basarabeană. Iar cei ce vin în mijlocul lor, lucrători, coloniști, nu-i țin în seamă deocamdată, ci îi așteaptă să vie la limba, la datina moldovenească, fără de care nu se poate frăție și încuscrire.

Despre România, spune **Moruzi**, țăranul basarabean ar avea păreri stricate și rele, ce li s-ar fi pus înadins în cap. Românii ar fi pentru ei un neam de moldoveni, amestecați cu unguri și bugari, regele, un străin, un neamț de altă lege. Dar din scurta lui experiență, **N. Iorga** afirmă că lui nu i s-a confirmat această rătăcire la țăranii basarabeni.

I s-a părut că ei cred numai într-un mare neam moldovenesc, ce se întinde în sus, în jos, în dreapta, în stânga, peste Nistru și peste Prut, până unde încep liftele. Miine, dacă s-ar deschide Prutul, această strălucită minune ar fi pentru dânșii un fapt obișnuit, ca și cum lucrurile, după o mică zăbavă, și-ar fi luat iarăși înfățișarea firească, lăsată de la Dumnezeu¹⁵.

Boierimea e bine cunoscută lui **Moruzi**, afirmă N. Iorga, din cea mai înaltă boierime se trage el însuși, a cunoscut încă de prin anii 1850 mai toate familiile nobililor români ai Basarabiei, pe un **Iorgu Balș**, care și-a lăsat pentru un orfelinat curțile din Chișinău, pe un **lordachi Catargiu**, care a primit la el, în 1877, pe împăratul care mergea la război, pe atâția alți care, dintr-o generație acum dispărută, se făleau de a fi boieri moldoveni, vorbind între ei românește.

Moruzi arată mai departe cum fiii acestor boieri au trebuit să urmeze Universității rusești, să îmbrace uniforma de cadeți în regimentele Țarului, numai ca să rămână nobili și să se bucure de multele drepturi, care au rămas

¹³ *Ibidem*, pag. 223, 224

¹⁴ *Ibidem*, pag. 225.

¹⁵ *Ibidem*, pag. 226, 227.

până astăzi în mâinile acestei clase.

Dar iubirea de pământ nu a dispărut odată cu iubirea de neam.

Astfel s-a format o a doua generație de boieri români basarabeni, care trăiau pe lângă străini din toată lumea¹⁶.

„Dar tot **Moruzi** amintește de păstrarea datinei în mâncare, în sărbătorile zilelor mari, păstrarea iubirii pentru duiosă noastră doină pe care „patrioții ruși cu idei pansaviste o ascultau cu ochii plini de lacrimi”.

În continuare autorul acestor scrieri amintește că: „La porțile Chișinăului, în jurul orașelor de provincie, ca și în sătuțele cele mai depărtate, pretutindeni unde a fost, sau unde s-a înființat un nou sat românesc, rămâne pentru vecie, ca port, limbă și obiceiuri”¹⁷.

În încheiere **N. Iorga** atrage atenția și asupra altor surse importante legate de Basarabia precum: „**Cele două lucrări ale lui Zanfir Arbore intitulate Basarabia în secolul al XIX-lea** (din 1899, cu hartă) și **Dicționarul geografic al Basarabiei** (1904)”¹⁸.

3 ianuarie 2021

¹⁶ *Ibidem*, pag. 228, 229, 230.

¹⁷ *Ibidem*, pag. 230.

¹⁸ *Ibidem*, pag. 232, 233.

CZU 811.135.1`01(092)Stoicescu N.

LIMBA ROMÂNĂ ÎN DIVERSE CONFRUNTĂRI ISTORICE

THE ROMANIAN LANGUAGE IN VARIOUS HISTORICAL CONFRONTATIONS

Radu MOȚOC

Abstract: *The article gives a selection of significant passages from the work of the honorary member of the Romanian Academy Nicolae Stoicescu, which demonstrates the need for struggle against right and left opportunism to strengthen unity of the Romanian language in various historical confrontations.*

Keywords : *Romanian language, historical documents, national consciousness, national identity*

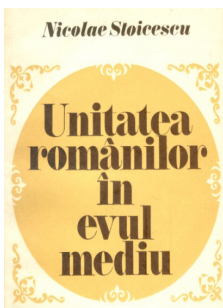

Subiectul unității limbii române a preocupat pe foarte mulți cercetători, printre care trebuie menționat și **Nicolae Stoicescu** (1924 - 1999), un medievalist și membru de onoare al Academiei Române.

A editat monografii dedicate unor domnitori precum: Vlad Țepeș, Matei Basarab, Constantin Șerban și Radu de la Afumați.

În mod special, trebuie semnalate câteva lucrări de mare importanță precum:

- Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România (1970)
- Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova: sec. XIV-XVII (1971)
- Unitatea românilor în Evul Mediu (1983) .

Lucrarea **Unitatea românilor în Evul Mediu** cuprinde 10 capitole, care acoperă o tematică foarte diversificată: unitatea geografică, economică, social-politică, culturală, de credință a românilor, precum și a limbii române.

În continuare prezentăm o selecție de pasaje semnificative din lucrarea sus numită.

„Un factor puternic de unitate a fost limba română, considerată de specialiști drept cea mai unitară limbă dintre cele de origine latină. Unitatea limbii române a fost asigurată de unitatea de relief a țării noastre, ca și de mișcarea intensă și aproape permanentă a oamenilor pe teritoriul etnic românesc.

Un alt moment important în procesul de unificare a limbii literare românești a avut loc la mijlocul sec. XVIII, când diferențele de ordin regional, din textele religioase tipărite în cele trei țări românești au fost abolite, prin acceptarea normei literare muntene în cărțile moldovenești și ardelenesti.

Ceea ce caracterizează limba română, îndeosebi în Transilvania, este puterea ei

de rezistență în fața tentativelor străine de a o desființa.

Când Dieta, din 1842, a încercat să introducă limba maghiară ca limbă oficială, revoluționarul sas Ștefan Ludwig Roth arăta zădărnicia acestor eforturi, deoarece Transilvania nu simțea nevoia de o astfel de limbă, pentru că avea una pe care o înțelegeau toți locuitorii ei, cea românească.

Unitatea limbii române și latinitatea ei au fost remarcate de numeroși învățați și călători străini în evul mediu.

La 1476, cronicarul polon Jan Dlugosz (1415-1480) afirma că muntenii au aceeași limbă și aceleași obiceiuri cu moldovenii.

Învățatul sas Martin Schmeitzel (1769-1747), ajuns profesor la Universitatea din Halle, afirma în 1728 că limba muntenească și moldovenească este una singură.

Pentru a dovedi latinitatea și unitatea poporului român, Schmeitzel tipărește un *Tatăl nostru* în limba română.

O altă dovadă a unității de limbă a moldovenilor cu muntenii o constituie faptul că dialectul vorbit în Moldova medievală a fost numit de străini român sau valah, nu limbă moldovenească.

De pildă, jurământul lui Ștefan cel Mare de la Colomeea (astăzi în Ucraina, pe malul Prutului), din 1485, a fost tradus *ex valachico in latinum*, deci din română în latină.

Dacă ar fi existat o limbă moldovenească, separată de cea română, desigur că deosebiriile ar fi fost remarcate și de acești străini.

Această așa-zisă limbă moldovenească, vorbită între Prut și Nistru, este în realitate doar un grai al limbii române, în al cărui lexic s-a păstrat, datorită scindării Moldovei în 1812 și separării populației celor două părți, un fond arhaic de cuvinte, care în procesul de evoluție al limbii moderne române a ieșit din uz la apus de Prut.

Pe de altă parte, prin izolarea de limba română și de procesul de modernizare a ei, cât și prin politica de rusificare forțată promovată de guvernul țarist, în vocabularul acestui grai au pătruns cuvinte din limba rusă, care nu au afectat însă fondul principal de cuvinte românești și cu atât mai puțin structura gramaticală de caracter românesc.

Mitropolitul Varlaam Moțoc (1580-1657) spunea cărții sale *Carte românească de învățătură* și o considera ca un dar limbii românești.

Tot un dar făcut limbii românești, mitropolitul Dosoftei Barilă (1624-1693) considera *Liturghierul* său din 1679, tradus în limba românească.

Uneori, noțiunea de limbă românească era asociată cu aceea de neamul românesc.

De pildă, la 2 februarie 1796, Iosif Sevastias, Întâiul Episcop al Argeșului (1745-1820), scria neguțătorului aromân Constantin Hagi Pop despre intenția sa de a traduce *Tâlcul Evangheliei* al sfântului Teofilact, arhiepiscopul Bulgariei, foarte de folos pentru neamul nostru, care încă nu s-a tipărit niciodată în limba românească.

Unitatea limbii vorbite în Țara Românească și Moldova stătea la baza colaborării oamenilor de cultură din cele două țări.

Dimitrie Cantemir susținea că locuitorii Valahiei și Transilvaniei au aceeași limbă ca și moldovenii, deoarece alcătuiau același neam.

Corifeii Școlii ardelenene au susținut cu tărie unitatea limbii. Petru Maior va susține că limba românilor e împărțită în mai multe dialecte, a căror deosebiri stă în pronunțare.

La 1807, boierii moldoveni cereau împăratului Napoleon I unirea țării lor cu Țara Românească și pentru motivul identității de limbă.

Cazania lui Varlaam Moțoc din 1643 a ajuns în Transilvania la Agrașul Mare.

Se poate spune că limba vorbită în Moldova era aceeași cu cea vorbită în Transilvania și Muntenia, ceea ce și explică circulația intensă a cărților între cele trei provincii.

Nu poate fi vorba deci de două popoare sau de două limbi, ci de o singură realitate etnică, cea românească, exprimată, ca pretutindeni, în variante regionale.

Așa-zisa limbă moldovenească din Basarabia (astăzi Republica Moldova) este în realitate tot limbă română, dar scrisă și azi cu litere chirilice, la care poporul român a renunțat de mai bine de un secol” .

„Limba moldovenească era denumirea dată limbii române în Moldova sovietică, denumire folosită și după proclamarea independenței din 1991.

Pe data de 13 martie 2023, Parlamentul Republicii Moldova a hotărât că limba moldovenească nu există și că limba română este limba oficială a Republicii Moldova.

În prezent denumirea de *limbă moldovenească* nu mai există în Constituția Republicii Moldova, fiind denumită limba română.

În republica separatistă Transnistria, limba moldovenească este încă scrisă cu literele chirilice rusești¹.

„Un pendant al unității limbii poate fi considerată unitatea toponimiei folosită pe întreg teritoriul locuit de români.

Ca urmare a legăturilor permanente dintre populația din Transilvania și cea din Țara Românească și Moldova (inclusiv Basarabia), există numeroase cazuri de localități, care poartă aceleași denumiri de o parte și de alta a lanțului carpatic.

Un caz interesant îl oferă regiunea din nordul Gorjului și Țara Hațegului, unde se întâlnesc localități ce poartă aceeași denumire: Hobița. Ohaba, Obârșia, Gureni, Peșteana, Suseni.

Aceste concordanțe toponimice vorbesc nu numai despre revărsările de populație, ci și despre contactele permanente ale celor două populații, contacte care explică asemănările lingvistice.

Din analiza mărturiilor invocate, rezultă că la baza acestei unități a stat unitatea geografică a teritoriului vechii Dacii, unde au locuit, fără întrerupere, urmașii dacoromanilor.

Rezultantă a tuturor acestor aspecte care dovedesc unitatea românilor este conștiința unității de neam, după cum reiese cu claritate din numeroasele mărturii din epocă, această conștiință a fost foarte puternică la poporul român de-a lungul secolelor trecute, constituind baza ideologică a luptei pentru alcătuirea statului unitar”².

Unitatea românilor... este o lucrare de mare valoare cu foarte multe informații utile și bine documentată, cu multe citate din diferite lucrări studiate de autor.

1 august 2023

¹ Nicolae Stoiecescu, *Unitatea românilor în evul mediu*, Ed. Academiei RSR din 1983, pag. 62 - 72.

² Wikipedia, *Limba moldovenească*, pag. 1,2.

CZU 243

RUGĂCIUNEA ÎN VIAȚA CREȘTINULUI

PRAYER IN THE LIFE OF A CHRISTIAN

Preot Vasile SECRIERU

Abstract: *The given article tells about the importance and purpose of prayer in human life. The meaning of the word prayer is specified, the types of prayers are listed and the provisions of the so-called Alphabet of spiritual life that must be respected by every Christian*

Keywords: *prayer, faith, God, Christian, Orthodoxy, church*

*„Silește-te să faci multe rugăciuni, căci rugăciunea este lumină sufletului tău”
Cuviosul Isaia Pustnicul*

*„Învrednicește-mă, Doamne, să fiu martor mărturisitor, martir al dumnezeirii Fiului Tău
Iisus Hristos pe pământ”
Ieromonah Arsenie Boca*

„Auzi, Dumnezeule, cererea mea, ia aminte la rugăciunea mea. De la marginile pământului către Tine am strigat; când s-a mâhnit inima mea, pe piatră m-ai înălțat. Povățuindu-m-ai, că ai fost nădejdea mea, turn de tărie în fața vrăjmașului. Locui-voi în locașul Tău în veci; acoperi-mă-voi cu acoperământul aripilor Tale. Că Tu, Dumnezeule, ai auzit rugăciunile mele; dat-ai moștenire celor ce se tem de numele Tău. Zile la zilele împăratului adaugă, anii lui din neam în neam. Rămâne-va în veac înaintea lui Dumnezeu; mila și adevărul va păzi. Așa voi cânta numelui Tău în veacul veacului, ca să împlinesc făgăduințele mele zi de zi.” - Psalmul 60

Anul 2022 a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, *Anul omagial al rugăciunii în viața Bisericii și a creștinului.*

Termenul *rugăciune* semnifică faptul de a se ruga la divinitate, rugare, rugă, cerere umilă, implorare, mulțumire sau laudă adresată de credincioși divinității, rugăminte¹. Rugăciunea este convorbirea omului cu Dumnezeu. Unul dintre pustnici afirma că rugăciunea este plugăria sufletului.

Credința în Dumnezeu este de neconceput fără *rugăciune*. Cea mai simplă definiție a ei este următoarea: *Rugăciunea este ridicarea minții și a voii noastre către Dumnezeu*. Fericitul Augustin afirma că rugăciunea este „*cheia visteriei darurilor dumnezeiești*”, încât de la Dumnezeu poți dobândi orice lucru bun prin rugăciune. Însuși

Mântuitorul Iisus Hristos făgăduiește acest lucru: „Și toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi” (Matei, 21, 22). Nici o rugăciune, nici cea bine făcută, nici cea rău făcută, nu este pierdută înaintea lui Dumnezeu. Prin rugăciune cel păcătos câștigă iertarea și din păcătos ajunge drept. Tâlharul răstignit împreună cu Hristos numai atât a rugat pe Mântuitorul: „*Pomenește-mă, Doamne, când vei veni în Împărăția Ta*” (Luca, 23, 42), și Hristos l-a iertat. Rugăciunea este folositoare nu numai pentru cel ce trăiește după voia lui Dumnezeu, ci și pentru cel ce caută să părăsească drumul pierzării².

Sfântul Ioan Gură de Aur afirma că „*Rugăciunea este lumina sufletului, adevărată cunoaștere a lui Dumnezeu, mijlocitoare între Dumnezeu și oameni. Ea face ca sufletul să se ridice la cer și să îl îmbrățișeze pe Dumnezeu cu îmbrățișări inefabile, gustând laptele divin, asemenea copilului care, plângând, o cheamă pe mama sa; prin rucăciune, sufletul își expune propriile dorințe și primește daruri mai mari decât toată natura vizibilă*”. Sfântul Apostol Pavel, apostolul neamurilor, în *Epistola către Tesaloniceni*, ne îndeamnă cu multă dragoste să ne rugăm neîncetat.

Toate rugăciunile făcute individual sau de către mai mulți credincioși împreună, sau/și de către preot își au rostul lor. Totuși, rugăciunea de obște este ca focul în grămada cu cărbuni: se aprinde unul de la altul, aprinzând chiar și lemnele vierzi. Zice Mântuitorul: „*larăși grăiesc vouă că, dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ în privința unui lucru pe care îl vor cere, se va da lor de către Tatăl Meu, Care este în ceruri. Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor*” (Matei 18, 19-20). Trebuie să ne rugăm tot timpul: când avem de toate și ne este bine, când suntem cuprinși de nevoi și grele încercări, când suntem bătuiți de ispite. De asemenea, cu sfânta rugăciune trebuie să începem orice lucrare. Ne rugăm pentru noi, pentru semenii noștri, dar și pentru vrăjmașii noștri. Înălțăm rugăciuni și pentru cei adormiți, deoarece prin ele nu numai ușurăm starea sufletului celui trecut la Domnul, prin iertarea de păcate, ci câștigăm și noi mîntuirea sufletului nostru. Sfânta Scriptură ne îndeamnă și chiar ne cere: „*și vă rugați unul pentru altul*” (Iacov 5, 16); „*Rugându-vă totodată și pentru noi*” (Col. 4, 3)³. De cele mai multe ori, însă, din păcate, când asupra creștinului se abat bolile și necazurile, acesta nu se apropie dar se îndepărtează de Dumnezeu, considerând că El este vinovat de cele întâmplare. Trebuie să menționăm faptul că judecata lui Dumnezeu este alta față de cea a oamenilor.

Rugăciunea reprezintă cea mai mare faptă bună sufletească săvârșită atât pentru sine cât și pentru aproapele, în orice loc și orice timp. Cel ce în deplină conștiință păcătuiește nu se poate ruga nici pentru sine nici pentru altul, dacă nu se pocăiește. Nici profetul Ieremia n-a fost ascultat de Dumnezeu atunci când s-a rugat pentru rătăcitul popor evreu: „*Însă tu să nu mai mijlocești pentru poporul acesta, nici să faci cereri și rugăciuni pentru ei, căci nu-i voi asculta nicidecum când Mă vor chema, siliți fiind de nenorocirea lor*” (Ierem. 11, 14). Nu la toți cei ce se roagă lui Dumnezeu li se împlinesc cererile, căci: „*Sau că le cer mai înainte de vremea cuviincioasă, sau că le cer cu nevrednicie, sau sunt stăpâniți de orgoliu, sau că după ce le-ar fi dobândit, s-ar fi mândrit, sau după ce ar fi câștigat cererea ar fi căzut în păcatul leneverii și al destrăbălării*” (Scara 26). Săvârșesc o mare greșală acei clerici și credincioși neștiutori care primesc să se roage pentru moartea sau nenorocirea cuiva. Atunci rugăciunea lor se va întoarce spre păcat, cum zice Psalmistul David. Se cuvine ca cineva să se roage numai pentru împăciuirea și îmblânzirea rău-făcătorilor și pentru dobândirea celor de folos vieții sufletești și trupești, iar dreapta răsplătire s-o lase în seama dreptei judecăți a lui

Dumnezeu⁴.

Există trei tipuri de rugăciuni: *rugăciunea de cerere*, *rugăciunea de mulțumire* și *rugăciunea de laudă*. *Rugăciunea de cerere* se face atunci când creștinul are nevoie să obțină ceva de la Dumnezeu, sau să scape de unele primejdii sau ispite. Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan ne vorbește foarte frumos: „Orice veți cere de la Tatăl în Numele Meu, veți dobândi... cereți și veți afla, pentru ca bucuria voastră să fie deplină” dar numai atunci când se cuvine. *Rugăciunea de mulțumire* se face atunci când omul, fie că a dobândit cererea sa, fie că n-a obținut-o fiindcă nu-i era de folos, el este dator să mulțumească în tot timpul pentru viața sa: „Nu vă îngrijorați cu nimic: ci în orice lucru aduceți cererile voastre la cunoștința lui Dumnezeu, prin rugăciuni și cereri, cu mulțumiri, și pacea lui Dumnezeu, care este mai presus de orice pricepere omenească, vă va păzi inimile și cugetele întru Iisus Hristos” (Filip. 6, 6-7). *Rugăciunea de laudă* este cea mai înaltă dintre rugăciuni. Scopul celor 7 Laude și a Sfintei Liturghii este de a aduce laudă Veșnicului Făcător. Creștinul, în rugăciunea de laudă, se unește cu toată făptura, și în seninătatea inimii sale, aduce datornică închinăciune ca pe o jertfă curată a sufletului său⁵.

În timpul Bisericii primare, cei care nu se îngrijeau de rugăciune, erau aspru pedepsiți: „Dacă vreun episcop sau prezbiter, sau diacon, sau vreunul dintre cei ce sunt rânduiți în cler, sau laic, neavând nici o nevoie prea grea sau lucru greu ca să lipsească pentru un timp mai îndelungat de la biserică sa, ci, petrecând în oraș, nu ar merge la biserică în trei zile de duminici din trei săptămâni, de va fi cleric, să se caterisească, iar de va fi laic să se îndepărteze de la împărtășire”. – VI Ecum. 80; Sard. 11. „Cine se mârșnește de buna voia lui de rugăciune și de cântare, și va umbla ca un dobitoc să aibă acela pocăință un an, și metanii 100 în zi” PBG, p. 101⁶.

Fiecare creștin trebuie să țină cont de prevederile așa-zisului *Abecedarul vieții duhovnicești*:

- Trezindu-te din somn, amintește-ți, în primul rând de Dumnezeu și însemnează-te cu semnul Sfintei Cruci;
- Nu amâna pravila rugăciunii pe care o ai, ci începe-ți ziua cu ea;
- Pe parcursul zilei, în orice lucru, roagă-te lui Dumnezeu cu rugăciuni scurte;
- Rugăciunile sunt aripile sufletului; sufletul prin rugăciune se face locaș al lui Dumnezeu;
- Pentru ca rugăciunea să fie auzită de Dumnezeu, roagă-te din toată inima ta;
- Nu părăsi rugăciunea atunci când vrăjmașul te împresoară cu indiferență; cel ce se nevoiește spre rugăciune când sufletul cade în nesimțire este mai presus decât cel ce se roagă cu lacrimi;
- În timpul liber citește scrierile sfinților părinți;
- În ispite și necazuri întărește-te cu citirea *Psaltirii* și a *Paraclisului Maicii Domnului*;
- Atunci când demonii aruncă în tine săgețile sale, când se apropie păcatul de tine, cântă cântările Săptămânii Patimilor și ale Sfintei Învieri, citește canonul și Acatistul Preadulcelui Iisus Hristos și Domnul va surpa legăturile întunerului care te-au înfășurat. Strigă către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și către Îngerul Păzitor. Rostește

- cât mai des rugăciunea: *Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucură-te...;*
- Dacă nu poți nici cânta, nici citi, în clipele luptei pomenește numele lui Iisus, stai neclintit lângă Crucea Lui și te vei tămădui prin lacrimile tale;
 - Ca Dumnezeu să audă și să primească cererile tale, roagă-te pentru vrăjmașii tăi, dorindu-le binele;
 - La rugăciune, afară de Dumnezeu, nimănui să nu-i arăți lacrimile de umilință și râvna ta pentru mântuire;
 - Tristețea și neliniștea vin de la puținătatea rugăciunii;
 - În orice loc și vreme chiamă-l în ajutor pe Îngerul tău păzitor;
 - Înainte de somn roagă-te cu lacrimi și metanii, împacă-te cu toți din toată inima;
 - Să adormi însemnându-te cu Sfânta Cruce și cu rugăciunea inimii „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”⁷.

Domnul Iisus Hristos ne îndeamnă să priveghem și să ne rugăm pentru a nu cădea în ispită, rostind cuvintele: *„Tatăl nostru, nu ne lăsa pe noi să cădem în ispită, izbăvește-ne de cel rău și viclean, nu ne lepăda de la fața Ta, Doamne”*⁸.

Așa și noi în necazurile noastre, când strigăm către Dumnezeu și nu ni se împlinesc cererile, să nu ne pierdem credința, căci Dumnezeu nu doarme, se află lângă noi și ne aude. Să ridicăm glasul nostru cu multă încredere și să simțim prezența dumnezeirii Lui lângă noi și printre noi păcătoșii și să avem răbdare, așteptând, fiindcă ne mai pune uneori credința la încercare. Apoi, să ne mai gândim și altfel, de câte ori a strigat și El la noi ca să ne întoarcem și n-am voit să-L auzim?! Pe atâtea căi ne strigă să ne întoarcem la El și nu dorim să auzim. Când vine vreme rea în viața ta, creștine, și toți te părăsesc, strigă la Dumnezeu, căci se ivește Mântuitorul și-ți spune și ție ca lui Petru: *„Nu te teme, nu te înpăimânta, că Eu sunt cu tine și te scap”*⁹.

Pentru ca Dumnezeu să ne asculte rugăciunile trebuie și noi să îndeplinim unele condiții, și anume: prima - rugăciunea să izvorască din credință neclintită; a doua - să fie făcută cu inimă smerită, nu cu mândrie ca fariseul; a treia - să nu cerem lucruri nedrepte sau vătămătoare altora; a patra - rugăciunea să fie stăruitoare, ca a femeii din parabola judecătorului nedrept; a cincea - rugăciunile și darurile nu sunt primite aceluia care poartă supărare, dușmănie și nu pot ierta; a șasea - să se știe că rugăciunile nu sunt primite celor necununați la biserică, cu binecuvântarea religioasă de către preot, fie chiar și acasă; a șaptea - nu sunt primite rugăciunile părinților pentru copiii care au murit în vreuna din religiile rătăcite; a opta - nu sunt primite rugăciunile femeilor care se roagă cu capul descoperit, vopsite, fardate, cu fustele scurte, cu pantaloni, parfumate, înzorzonate, toate acestea se roagă cu mândrie și sunt o scârbă înaintea lui Dumnezeu; a noua - nu sunt primite rugăciunile femeilor care și-au spurcat bărbații, punându-le în mâncare sau în băutură fel de fel de spurcăciuni, de la vrăjitoare sau descântătoare¹⁰.

Trebuie să ne rugăm deoarece rugăciunea ne apropie de Dumnezeu și ne face mai evlavioși și mai hotărâți în lupta împotriva răului și în săvârșirea binelui, pentru că prin ea dobândim și păstrăm harul dumnezeiesc necesar pentru mântuire. Deci, să ne rugăm: a) cu luare aminte și cu cuviință, adică să avem gândul îndreptat spre Dumnezeu

și spre cel ce rostim, iar nu în altă parte; b) cu umilință, adică să ne recunoaștem slăbiciunea și nevrednicia înaintea lui Dumnezeu și să nu socotim că ni se cuvine orice vom cere, ci să așteptăm ca Dumnezeu să ne îplinească cererea când și cum va voi El; c) cu încredere, adică să nu ne îndoim că Dumnezeu va asculta rugăciunea noastră și o va împlini într-un chip oarecare, dacă ea va fi dreaptă și folositoare de suflet; d) stăruitor, adică să nu încetăm a ne ruga, chiar dacă rugăciunile de mai înainte ni se părea că nu ne-au fost ascultate. Mântuitorul ne îndeamnă să ne rugăm fără încetare, căci rugăciunea este pentru suflet ceea ce respirația este pentru trup și pentru că, orice am face, putem să ne înălțăm în același timp mintea la Dumnezeu și deci să ne rugăm în tot momentul. Dacă nu facem aceasta, trebuie neapărat să ne rugăm cel puțin dimineața și seara, la așezarea și scularea de la masă, ori de câte ori începem și sfârșim un lucru și în orice împrejurare fericită sau nefericită. Mai ales în duminici și sărbători trebuie să ne rugăm mai mult și mai cu căldură, căci acestea sunt zilele de întărire sufletească. Este îngăduit să ne rugăm în orice loc ne-am afla. Când suntem la noi acasă, să ne rugăm în singurătatea camerei noastre, cum ne învață Domnul Hristos, iar când suntem pe drum sau la lucru, să ne rugăm unde ne găsim. În duminici și sărbători însă trebuie să ne ducem la biserică și acolo să ne rugăm împreună cu ceilalți creștini, căci rugăciunea obștească sporește evlavia inimii¹¹.

Dacă rugăm pe Dumnezeu cu multă credință, El oferă fiecăruia dintre noi cele folositoare pentru suflet și trup. Noi comunicăm cu Dumnezeu prin rugăciune fierbinte. El ne vorbește prin cuvintele din Sfânta Scriptură, prin sfaturile preoților, părinților și învățătorilor noștri care sunt credincioși. În rugăciunile noastre îi mulțumim lui Dumnezeu pentru toate câte ne-a dăruit. Îl laudăm pentru puterea Sa și dragostea Lui față de noi. Îi cerem ajutorul pentru ceea ce ne este de folos. Ca rugăciunea noastră să fie primită de Dumnezeu, noi cerem și ajutorul Maicii Domnului, îngerilor și al sfinților. Ei sunt prietenii lui Dumnezeu și ocrotitorii noștri. Dumnezeu răspunde la rugăciunile noastre în diverse feluri. Totdeauna răspunsul dat de El este cel mai potrivit pentru noi¹². Noi, oamenii, trebuie să ascultăm învățăturile transmise de Dumnezeu. Numai dacă rugăciunea noastră este sinceră și stăruitoare, ea devine o cale de comunicare cu Dumnezeu¹³.

Prin rugăciune dobândim harul lui Dumnezeu și prin urmare tot ce este necesar pentru mîntuirea sufletului nostru, căci ea este *cheia cerului* cum o numește un scriitor bisericesc. „*Cînd rugăciunea se înalță către cer, harul lui Dumnezeu se coboară pe pămînt*”, afirma același autor. Rugăciunea alungă întristarea, alină suferințele și revarsă în suflet bucurie, pace și liniște cerească. Ea întărește în virtute, ferește de vicii și alungă ispitele. Sfîntul Ioan Gură de Aur spunea că rugăciunea îngrozește pe demoni mai mult decît răcnetul leului pe celelalte animale. Rugăciunea înnobilează și înfrumusețează sufletul și revarsă asupra trupului o lumină cerească¹⁴.

Așa cum trupurile noastre nu pot exista fără aer și hrană, așa este și importanța rugăciunii pentru sufletele noastre. Rugăciunea reprezintă o jertfă pe care noi o aducem lui Dumnezeu, izvorită din adîncul inimii noastre. Din păcate, mulți creștini invocă faptul că nu au timp pentru rugăciune, dar găsesc ore în șir pentru vizionarea unor seriale sau meciuri de fotbal. Este uneori ridicol atunci când creștinii ajunși la vîrsta de 70-80 ani și nu cunosc nici cea mai mică rugăciune, dar știu nume de personalități, actori, fotbaliști etc. Dacă nu avem posibilitate să oferim aproapelui nostru un medicament, o bucată de pâine, o haină, putem să ne rugăm pentru el

și atunci Dumnezeu îi trimite mult mai mult decât noi i-am fi putut dăru, fiindcă rugăciunea are mare putere de a soluționa diverse probleme, ceea ce nu este cu puțință la noi, oamenii, este cu puțință la Dumnezeu. Când ne rugăm nu trebuie să-i poruncim lui Dumnezeu, trebuie să o facem în chip smerit cu inima zdrobită, ca și vameșul din Evanghelie. Fără rugăciune nu există mântuire, pierdem legătura cu Făcătorul cerului și al pământului. Să urmăm întodeauna rugăciunea neîncetată: Doamne ajută-mă, Doamne păzește-mă, Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului, la lucru, în transport etc. Prin rugăciune suntem mai aproape de Dumnezeu, îngeri, Maica Domnului și toți sfinții. Mereu gândul nostru să fie la Dumnezeu. Rugăciunea să fie cât mai fierbinte și neîntreruptă. Să nu lipsească rugăciunea înainte de masă și după masă. Părinții să se roage acasă cu copiii lor, să le insuflă dragostea față de Dumnezeu. În duminici și sărbători, părinții să ducă copiii la sfânta biserică, acolo unde este casa Preasfintei Treimi, să-i învețe pe aceștia rugăciuni, să se roage împreună cu ei și să le insuflă frica de Dumnezeu.

Omul care se roagă devine mai credincios, mai blând, mai smerit, mai răbdător, mai înțelept, mai milostiv, dobândește o voință mai mare și este mai sensibil față de suferințele celor din jurul său. Fața celui care se roagă iradiază mereu de multă lumină și bucurie. Rugăciunea stăruitoare reprezintă mijlocul cel mai important de alimentare a sufletului nostru, o cale sigură de dobândire a vieții veșnice. Dacă pierdem acest exercițiu duhovnicesc important, care se numește rugăciunea, atunci sufletul nostru ajunge rece și însingurat. În timpurile străvechi, creștinii noștri nu cunoșteau prea multe rugăciuni, dar rugăciunea lor era simplă dar profundă, rostită din toată inima. Așa cum mâncarea nu are nici un gust fără sare tot astfel este și rugăciunea pentru creștin. Rugăciunea sinceră ne înalță sufletele către limanul mântuirii, către lumina necreată a lui Dumnezeu.

Un adagiu patristic spune așa: „Adu-ți aminte de Dumnezeu, ca și Dumnezeu întodeauna să-și aducă aminte de tine”. Astăzi, trăind într-o societate mult secularizată, este necesar să fim mai statornici și fierbinți în rugăciune. În viața creștinului rugăciunea trebuie să aibă un loc aparte, să constituie un mic univers, un izvor nesecat de apă vie, mereu să fim în legătură strânsă cu Tatăl Nostru cel Ceresc. Cauza tuturor suferințelor, ispitelor și a provocărilor prin care trece creștinul și societatea contemporană este îndepărtarea Omului de Creator.

Note:

1. *Noul dicționar al limbii române*. Ed. a III-a. București: Ed. Litera Internațional, 2009, p. 1384.
2. *Pomelnic*. Chișinău: Ed.: Cu drag, 2017, p. 12.
3. *Ibidem*, p. 12-13.
4. SACHELARIE, Nicodim. *Pravila bisericească (Manual pentru duhovnicie)*. [S.I.], Ed.: Crediința strămoșească, 2009, p. 309-310.
5. *Ibidem*, pp. 310-311.
6. *Ibidem*, p. 311.
7. *Rugăciuni. Acatiste. Canoane. Psaltire*. Chișinău: Tipogr. Mănăstirii Noul-Neamț „Sf. Paisie Velicovschi”, 2005, pp. 3-15.
8. Predici „Pâine și apă pentru suflet” de Ierodiacon Visarion Iogulescu. Brașov: Biserica Ortodoxă „Buna Vestire I”. In: *Revistă creștin-ortodoxă*. 2004, nr. 3, p. 37.

9. Predici „Pâine și apă pentru suflet” de Ierodiacon Visarion Iogulescu. Brașov: Biserica Ortodoxă „Buna Vestire I”. In: *Revistă creștin-ortodoxă*, 2004, nr. 4, p. 13.
10. Predici „Pâine și apă pentru suflet” de Ierodiacon Visarion Iogulescu. Brașov: Biserica Ortodoxă „Buna Vestire I”. In: *Revistă creștin-ortodoxă*, 2004, nr. 3, p. 31.
11. MIHĂLCESCU, Irineu, Mitropolitul. *Catehismul creștin ortodox*. București, Ed.: Credința Noastră, [?.], pp. 57-58.
12. MOCANU, Elena, MUHA, Camelia, ORZETIC, Maria, NECHITA, Vasile. *Religie. Cultul Ortodox: Manual pentru clasa a II-a*. Ed.: Basilica a Patriarhiei Române, 2010, p. 42.
13. MUHA, Camelia, ORZETIC, Maria, MOCANU, Elena. *Religie. Cultul Ortodox: Manual pentru clasa a I-a*. Ed.: Basilica a Patriarhiei Române, 2010, p. 56.
14. Pr. Const. Minculescu fost inspector al învățămîntului religios din seminarii. In: *Morala creștină pentru clasa VI-a secundară*. București: Cugetarea - Georgescu Delafras, 1947, p. 81.

CZU 070.482

FOAIA „CUVÂNTUL ADEVĂRULUI” - PUBLICAȚIE A EPISCOPIEI CETĂȚII ALBE - ISMAIL

THE SHEET „CUVÂNTUL ADEVĂRULUI”, A PUBLICATION OF THE BISHOP FROM ISMAIL WHITE CITY

Preot Vasile SECRIERU

Abstract: *The article presents information about the activity of the bishops of the diocesan of Ismail - White Fortress, Policarp Marușca and Antim Nica oriented towards the enlightenment of the people by editing the publication „CUVÂNTUL ADEVĂRULUI” and the Bulletin of the Ismail White Fortress Episcopate, publications that cultivated love for the homeland and nation.*

Keywords: *bishops, Christian publications, ancestral values, spiritual enlightenment*

Episcopul locotenent Policarp Morușca¹, fost misionar în America, în luna septembrie 1941, după instalarea sa în scaunul episcopal al Cetății Albe-Ismail, emite o *Circulară* către „toate oficiile protopopești și parohiale și către toți bunii creștini de Dumnezeu păzită Eparhie a Cetății Albe-Ismail”. În punctul 18, al acestei circulare, Episcopul Policarp făcea referire la foaia „Cuvântul Adevărului”: „ În vederea editării unei foi de zidire sufletească pentru popor, cucernicii preoți ne vor trimite, direct secretariatului Consiliului Eparhial, cel puțin câte 15-20 adrese exacte ale membrilor consiliilor parohiale și alți fruntași ai satelor. În comune mari și mai multe adrese, până la 50; la începutul listei așezând pe cei despre care se crede că vor abona foaia și către sfârșit pe cei mai puțin sigur, ca să ne servească de orientare”².

Ceva mai târziu, aproape peste un an de zile, în luna iunie 1942, a văzut lumina tiparului foaia de zidire sufletească pentru popor „Cuvântul Adevărului”³, în localitatea Ismail, cu binecuvântarea și sub îndrumarea Preasfințitului Policarp Morușca, Episcop al Cetății Albe-Ismail. Această publicație urmărea scopul de a veni în ajutorul activității pastorale și misionare a clerului și tuturor organizațiilor culturale, creștine românești. În fiecare număr al acestui buletin articolele de fond erau scrise de către însuși Episcopul Policarp, iar ca redactori ai acesteia erau desemnați distinșii preoți inspectori misionari: Iacob Petrovan și Mihail Sberea.

Această foaie a găsit un mare și de nădejde sprijin din partea clerului care, cu avânt și cu mare dragoste, a colaborat la ziarul care își propunea luminarea poporului prin cuvântul tipărit. Însuși creștinii au primit această hrană sufletească cu mare bucurie, subscriind abonamente. Foaia apărea în circa 7000 exemplare, iar în anul 1943, erau înregistrați 5360 abonați cu plată.

Din partea Preasfințitului Policarp Morușca s-au trimis arhieresti binecuvântări tuturor clericilor care au colaborat la foaie, precum și celor care „au depus multă străduință pentru ca aceasta să fie răspândită cât mai mult în mijlocul poporului”⁴.

În ziua de 23 februarie 1943, Episcopul Policarp își sărbătorea ziua numelui, prăznuirea Sfântului Policarp. În *Felicitarea*, adresată ierarhului de către colegiul de

redacție al revistei *Buletinul Episcopiei Cetății Albe-Ismail*, printre numeroasele realizări, se menționează și contribuția pe care acesta avut-o la înființarea publicației *Cuvântul Adevărului*: „Din inițiativa și contribuția sub îndrumarea P.S. Sale a luat ființă foaia de zidire sufletească pentru popor „Cuvântul Adevărului”, la care sunt abonați peste 5000 de credincioși și care cu ocazia vizitelor canonice se împarte gratuit în sute de exemplare, în masa mare a poporului”⁵.

După Episcopul Policarp Morușca, în scaunul episcopal al Cetății Albe-Ismail, a urmat vrednicul de pomenire Preasfințitul Antim Nica⁶, un mare ierarh cărturar și patriot, originar din codrii Orheiului, un vrednic fiu al Basarabiei, „poate că ar trebui de inițiat procedura de aducere a osemintelor sale la baștină, de ce nu a canonizării sale, sau în sudul Basarabiei, acolo unde a păstorit, unde a întocmit *Rapoarte lunare* cu privire la activitățile desfășurate pe lunile aprilie și mai 1944, pe care le-a înaintat Ministerului Cultelor și Artelor de la București”⁷. Astfel, aflăm că, în luna aprilie 1944, s-a editat foaia „Cuvântul Adevărului” numărul 89, iar în luna mai, numărul 90.

Din referatul intitulat *Ce am realizat de când sunt preot? Idealuri, greutăți și realizări*, prezentat de preotul Memnon I. Mârza, din parohia Pandaclia, județul Ismail, la 5 iulie 1944, în cadrul conferinței preoțești, care s-a desfășurat în localitatea Alexăndrești, acest cleric consemna faptul că „cu toate că satul este minoritar, am reușit în primul an să (abonez – n.n.) la „Cuvântul Adevărului” 46, iar în al doilea an 52 (creștini n.n.)”⁸.

Trebuie de remarcat faptul că această publicație, în perioada 1942-1944, a apărut alături de o altă prestigioasă publicație a Episcopiei Cetății Albe-Ismail -, *Buletinul Cetății Albe-Ismail* Ambele au jucat un rol extrem de important în vederea informării, luminării clerului și credincioșilor din sudul Basarabiei prin cuvântul scris. Ele deveniseră adevărate candelă aprinse ale românismului în Basarabia, niște surse nesecate de propovăduire a *Evangeliei* dar și a valorilor strămoșești ale Neamului nostru românesc.

Note:

1. PĂCURARIU, Mircea. *Dicționarul teologilor români*. București: Ed. Univers enciclopedic, 1996. pp. 422-423.
2. *Mărturisiri înaintea mării încercări*: Conferințele preoțești din Episcopia Cetății Albe-Ismail (iulie 1944). Studiu introductiv, note și comentarii de George ENACHE. Chișinău: [S.n.], 2018. p. 64.
3. *Presa Basarabeană de la începuturi pînă în anul 1957*. Catalog. Chișinău: Ed. EPIGRAF, 2002. p. 142.
4. *Mărturisiri înaintea mării încercări ... Op. cit.*, pp. 77-78.
5. *Buletinul Episcopiei Cetății Albe-Ismail*. Ismail: Tipografia Centrală, 1943. An. 20, nr. 2 (februarie), pp. 25-26.
6. PĂCURARIU, Mircea. *Op. cit.*, pp. 449-450.
7. *Mărturisiri înaintea mării încercări ... Op. cit.*, pp. 124-125.
8. *Mărturisiri înaintea mării încercări ... Op. cit.*, p. 321.

CZU 069(477)

UNELE ASPECTE PRIVIND ACTIVITATEA MUZEULUI EPARHIAL DIN ISMAIL

SOME ASPECTS REGARDING THE ACTIVITY OF THE DIOCESAN ISMAIL - MUSEUM

Preot Vasile SECRIERU

*A scrie istoria e o datorie pentru omenire, a o adăugi cu
ce-ai aflat e o obligație pentru fiecare
Nicolae Iorga*

Abstract: *The article evokes moments of creation of the diocesan museum of the Ismail - White Fortress I. Also, thoughts are expressed about the importance of opening such museums in other localities of the country.*

Keywords: *churches, objects of worship, diocesan museums*

Trebuie de amintit faptul că în Basarabia, în afară de Chișinău, după anul 1918, mai exact, după data de 10 martie 1923, atunci, când s-au creat încă două eparhii pe teritoriul Basarabiei: la Ismail și Bălți, s-au înființat și aici muzee eparhiale, care aveau în colecțiile lor numeroase cărți de cult, veșminte și diverse obiecte vechi bisericești.

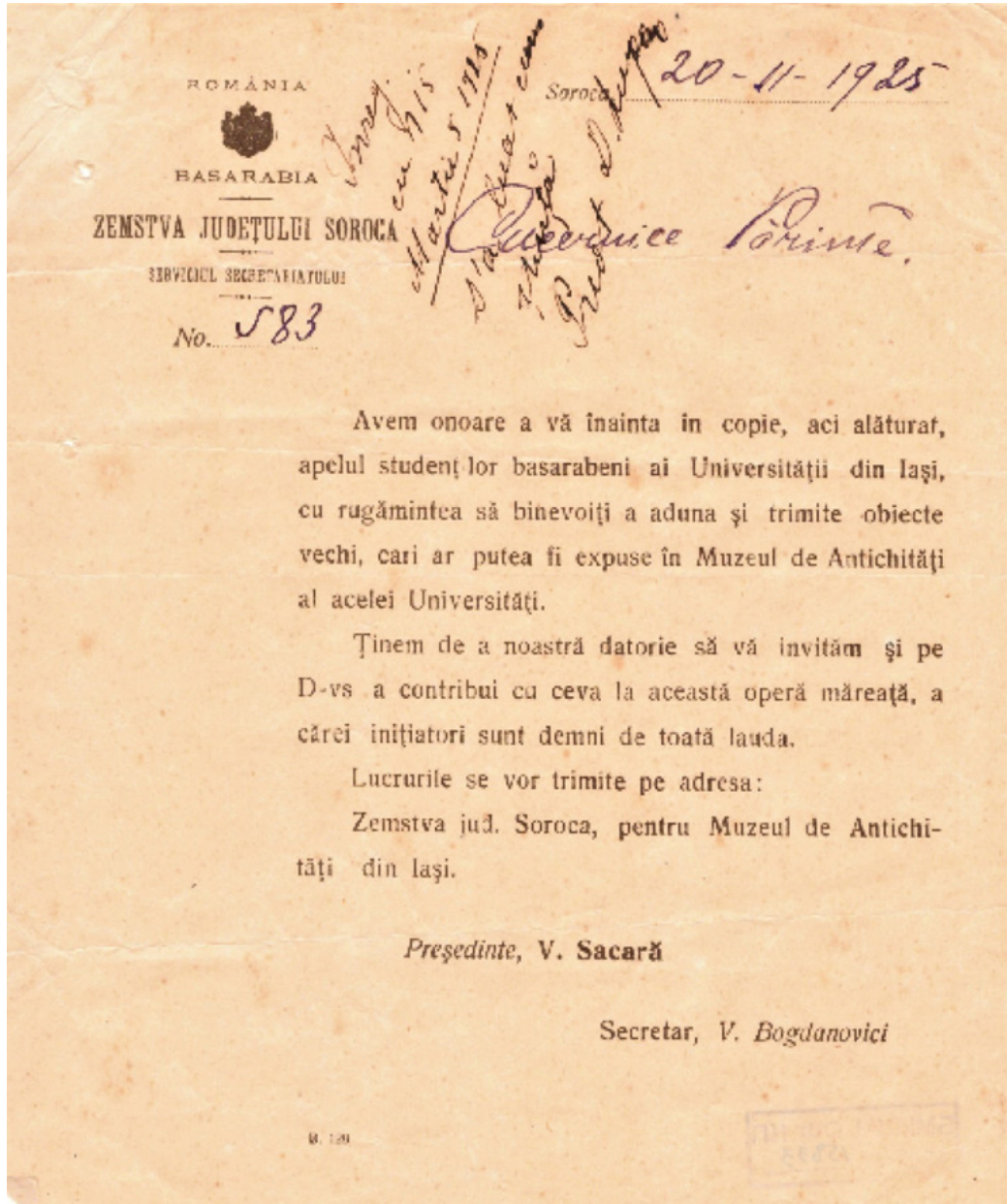
Zestrea inițială a Muzeului eparhial din Ismail era alcătuită dintr-o colecție de 34 icoane vechi din secolele XVI-XVIII, diverse veșminte bisericești, 4 potire de argint, 3 cruci de aur, o colecție de cărți vechi, cădelnițe, monede vechi și două bucăți de catapeteasmă, a căror pictură, în opinia istoricului Nicolae Iorga, datau din secolul al XVI-lea. În prestigioasa publicație *Anuarul Comisiunii Monumentelor Istorice din Basarabia*, Chișinău, din anul 1924, istoricul basarabean Ștefan Ciobanu pomenește de câteva icoane vechi, provenite din biserica Sfântul Nicolae din Ismail, zidită în anul 1810, în stil rusesc, pe locul unei vechi biserici românești cu același hram. În anii 20 ai secolului al XX-lea, aceste icoane se aflau în colecția Muzeului Episcopiei din Ismail. Una din aceste icoane, stilul căreia vădea certe influențe italo-renascentiste, îl reprezenta pe Sfântul Hubert înaintea unui cerb. Era datată cu anul 1653, luna martie și conținea inscripția votivă, scrisă în slavonește, din care aflăm că această icoană a fost donată bisericii Sfântul Nicolae din Ismail (din Șmil) de „păcătosul rob al lui Dumnezeu” Stamadi Dimovici¹.

Muzeul eparhial al Episcopiei Cetății Albe-Ismail a luat naștere în anul 1924, din îndemnul distinsului istoric și profesor Nicolae Iorga, care, împreună cu Episcopul Nectarie Cotlarciuc al Cetății Albe-Ismail, primul ierarh al acestei noi înființate eparhii, vizitează mănăstirea Cetatea, unde, într-o magazie, găsesc câteva icoane vechi, constituind nucleul viitorului muzeu eparhial. Episcopul Nectarie Cotlarciuc face un *Apel*, către toți clericii și credincioșii din eparhia pe care o păstora, de a colecta icoane și obiecte vechi bisericești pentru muzeul bisericesc eparhial. La Muzeul eparhial din Ismail se păstrau mai multe cărți bisericești vechi, printre care, menționăm: *Dumnezeiasca Evanghelie* (București, 1760), *Apostolul de la Buzău*, *Liturghier* (Sibiu, 1814), *Psaltire* (Sibiu, 1857) și altele.

În luna septembrie 1924, la Ismail, a fost convocat Congresul Eparhial al Episcopiei Cetății Albe-Ismail, la una dintre ședințe s-a discutat și acceptat Referatul *Despre muzeul de obiecte bisericești*, prezentat de I. Gheorghiuță, directorul administrației episcopale. La acest Congres s-a hotărât ca Muzeul bisericesc din Ismail să fie numit „Muzeul eparhial Nicolae Iorga”. Până în anul 1940, colecția muzeului eparhial a fost îmbogățită simțitor, iar în acest an, acesta a fost devastat de bolșevici, după data de 28 iunie, astfel, au dispărut fără urmă toate exponatele acestui muzeu eparhial².

Peste aproape 20 de ani, în *Raportul de activitate în plan cultural și misionar*, pentru perioada 1 aprilie 1942 - 1 aprilie 1943, prezentat în cadrul Adunării eparhiale a Episcopiei Cetății Albe-Ismail, sesiunea ordinară din 23 mai 1943, la punctul 10, se stipula următoarele: „Înainte de refugiu, pe lângă reședința episcopală, era un muzeu

Avem onoare a vă înainta în copie, aci alăturat, apelul studenților basarabeni ai Universității din Iași, cu rugămintea să binevoiți a aduna și trimite obiecte vechi, cari ar putea fi expuse în Muzeul de Antichități al acelei Universități.

Ținem de a noastră datorie să vă invităm și pe D-vs a contribui cu ceva la această operă măreață, a cărei inițiatori sunt demni de toată lauda.

Lucrurile se vor trimite pe adresa:

Zemstva juđ. Soroca, pentru Muzeul de Antichități din Iași.

Președinte, V. Sacară

Secretar, V. Bogdanovici

bisericesc, înființat în anul 1924, din îndemnul d-lui prof. Nicolae Iorga, și în care se păstrau multe obiecte de o netăgăduită valoare istorică, ca icoane, cruci, potire, cădelnițe, veșminte, monede vechi și două bucăți de catapeteasmă, a căror pictură, după părerea d-lui prof. N. Iorga, datează din secolul al XVI-lea. Acest muzeu a fost complet devastat de bolșevici, nemairămânând niciun obiect. Vom face din nou apel stăruitor către clericii și bunii creștini din eparhia noastră, ca să doneze Sfintei Episcopii obiecte istorice cu caracter bisericesc, pentru a putea reînființa muzeul devastat”³.

Acest proiect privind reînființarea Muzeului de obiecte bisericesti vechi în cadrul Episcopiei Basarabiei de Sud (fostă a Cetății Albe-Ismaïl), la Cahul, dar și cele din Chișinău și Bălți, poate fi inițiat și adus la bun sfârșit de către clerici și muzeele de istorie. Existența acestor muzee ar consitui o adevărată mândrie nu numai pentru Biserică dar și pentru întreaga noastră societate. Fiecare muzeu parohial, acolo unde ele există, colecționari de obiecte bisericesti vechi, creștini de bună credință, vor putea să contribuie la îmbogățirea colecțiilor muzeelor de obiecte vechi bisericesti. Se impune, deci, reînființarea acestui Muzeu eparhial la Cahul, dar și cele din Chișinău și Bălți. În cadrul acestor muzee eparhiale ar fi necesar să activeze și cercetători care să se ocupe de explorarea istoriei bisericesti din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, având și o publicație de specialitate. Considerăm că ar fi util și creerea unui Institut de Istorie bisericescă în cadrul Academiei de Științe de la Chișinău. Un imbold și un drept exemplu de a reînființa muzeele eparhiale ni-l oferă *Apelul studenților basarabeni ai Universității din Iași către Zemstva județului Soroca* din anul 1925⁴, a cărei copie se păstrează astăzi la Muzeul de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți.

În final, se impune concluzia că un Neam fără credință, educație și cultură nu are sorți de izbândă. Căci, așa, după cum afirma Nicolae Bălcescu, unul dintre fruntașii pașoptiști: „Istoria este cea dintâi carte a nației în ea își vede trecutul, prezentul și viitorul, o nație fără istorie este barbară și vai de acel popor ce și-a pierdut istoria suvenirilor”.

Note:

1. Constantin Ion Ciobanu, Tudor Stăvilă. *Icoane vechi din colecții basarabene*. Chișinău: Ed. ARC, 2000, pp. 27-28.,
 2. *Alfa și Omega*. Chișinău. 1996, din 16-30 aprilie, p. 3.
 3. *Mărturisiri înaintea mării încercări*: Conferințele preoțești din Episcopia Cetății Albe-Ismaïl (iulie 1944). Ed.: George ENACHE, Valentin MINODOR, Alin Marius SAVIN, Lilia TOMA. Chișinău: Tipogr. „Lexon-Prim”, 2018, p. 70.
- Apelul studenților basarabeni ai Universității din Iași către Zemstva județului Soroca* din anul 1925, a cărei copie se păstrează astăzi la Muzeul de Istorie și Etnografie din municipiul Bălți.

CZU 94(478)''19/20''(092)Marșalčovschii Teo-Teodor

**MARȘALCOVSCHII TEO-TEODOR – ISTORIOGRAF, CULTUROLOG ȘI
CONFERENȚIAR UNIVERSITAR (1932-2023)**

MARȘALCOVSCHII TEO-TEODOR - HISTORIOGRAPHER, CULTUROLOGIST AND UNIVERSITY
LECTURER
(1932-2023)

Aliona PURICI¹ [ORCID: 0000-0002-4790-861X]
Snejana ZADAINOVA² [ORCID: 0000-0002-6418-6874]

Abstract: *The article is dedicated to Teo-Teodor Marșalčovschii (1938-2023, university lecturer, a scientist with essential contributions to the research of the Romania history*

Keywords: *Teo-Teodor Marșalčovschii (1932-2023), Balt university personalities, activity, research, memory*

Teo-Teodor Marșalčovschi, doctor în științe istorice, profesor universitar a fost o persoană ce s-a remarcat și în domeniul culturii. S-a născut la 22 aprilie 1938, în satul Dobrușa, județul Orhei, România. Studiile medii le face în satul Negureni, Telenești. A absolvit Școala Pedagogică din Soroca, Școala Profesională de radiotehnică aviatică militară (Riliak, Rusia), Universitatea de Stat din Chișinău, facultatea de istorie, finalizând studiile în 1966. Își aprofundează cunoștințele la studiile de doctorantura de la USM (1974) cu stagieri la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași.

Își începe activitatea în calitate de învățător, apoi inspector la Direcția Școlii Superioare a Ministerului Învățământului din RSSM. Din 1967 este angajatul Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți: asistent universitar, lector superior, conferențiar universitar. În anii (1970-1974) a fost director al Teatrului Moldovenesc muzical-dramatic „V. Alecsandri” (la moment: Teatrul Național „V. Alecsandri” din Bălți).

A fost președinte și membru al Consiliului Partidului Forțelor Democratice (1993-2002), Membru al Consiliului Național al Partidului Social-Liberal și membru al Comisiei de Cenzori de Etică de Partid (2002-2023).

A fost un profesor excelent, care-și promova orele de curs cu dăruire, pasiune și entuziasm. A fost un optimist, cu simțul umorului, provocând studenții la discuții și creând o atmosferă creatoare la lecții.

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, puricialiona47@gmail.com

² Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, snejanazadainova@gmail.com

Savantul-medievist Teodor Marșalcovschi este autorul a peste 100 publicații, având drept obiect de cercetare istoria medievală a Moldovei și probleme de critică teatrală. A fost titular al cursurilor universitare: Istoria Moldovei/Românilor, Istoria Teatrului Universal, Cultura și Civilizația Universală, Dramaturgia Universală, Arta Clasică Antică: Grecia și Roma.

Este pasionat de cercetare încă în anii studenției, investigând istoria ruptășilor din Basarabia. Publică un articol cu acest subiect în „Analele științifice ale U.S.M.” Monografia „Razeșii din Moldova” rămâne, și până în prezent, unica lucrare științifică în istoriografia românească cu privire la această categorie socială din epoca medievalului târziu.

Un monument literar, un document istoric și un material lingvistic bogat, ce dezvăluie istoria unei generații, a unei limbi, a unui mod de a interpreta lumea este „*Manuscise de Dimitrie Balica comisul*” (Teo-Teodor Marșalcovschi, Margareta Curtescu, Elena Harconița), ce a văzut lumina zilei în anul 2013. Volumul include romanul transpus din elino-grasâcă, „Polidor și Hariti”, care prezintă istoria sentimentală a doi tineri ce reușesc să depășească surprizele dure ale destinului. Cel de-al doilea manuscris este un melanj de texte educative, pornind de la proverbe, zicători, până la fabule și povestiri.

Este autorul a mai multor studii, articole, eseuri publicate în culegeri și ediții periodice din Moldova: „*P. Pavel Gore: promotor al mișcării de eliberare națională din Basarabia*”, „*Marea Unire de la 1918*”, „*Istoricul Anton Moraru*”, „*Consemnări istorice pentru Basarabia : 180 de ani de la anexarea Basarabiei la Rusia*”, „*Expert în cunoașterea obștii răzeșești : [Demir Dragnev]*”, „*Acest destin aparte*”, „*O carte de interes larg : [N. Enciu „Tradiționalism și modernitate în Basarabia anilor 1918-1940”]*”, „*Profesorul Mihai Muntean, cel cunoscut și cel necunoscut (20.09.1922 - 3.03.1983)*”, „*Răzeșii*”, „*Teatrul dramatic rus (moldo-rus) (1947-1957)*” și altele.

Nu a rămas indiferent și față de istoria Bălțiului, publicând articole de amploare în care demonstrează că anul 1421 nu este anul fondării orașului: „*Bălți : Geneza și istoria urbei*”, „*Geneza municipiului Bălți: concept urbanistic și prima atestare*”.

A colaborat la mai multe publicații periodice: Arta și educația artistică, Curierul de Nord, Moldova suverană, Literatura și Arta, Timpul, Jurnal de Chișinău, Destin românesc, Cuvântul (Rezina), СП, Anuarul catedrei Discipline Socioumanistice...

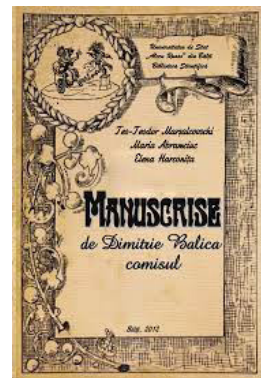
Profesorul Marșalcovschi a scris și versuri: „*Lui Ioan Caproșu : [poezie dedicată profesorului de istorie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza]*”, piese de teatru. Una din aceste piese a fost închinată lui Filimon Bodiu – „*De mă trec, rămâne Codrul*”, cânta la vioară și pian, juca șah, ținea discursuri cu un patetism înconfundabil, știa să analizeze opere de pictură și spectacole de teatru.

Un astfel de erudit polyvalent nu poate să nu placa studenților, să nu vrăjească orice public. Se distingea printr-o alură de profesor și savant.

A fost persoana care studia și crea fără încetare. O adus o viață consacrată idealului național românesc.

Activitatea sa a fost foarte înalt apreciată de comunitatea științifică din Republica Moldova.

Astfel, vicepreședintele Asociației Istoricilor din R. Moldova, Ion Negrei, a

subliniat că aproape „toate lucrările D-lui Marșalcovschi au fost bazate pe documente de arhivă”. Cu mult înainte de restructurare, Teo-Teodor Marșalcovschi a participat la mișcarea de eliberare națională, a susținut Declarația de Independență, a pledat pentru predarea istoriei românilor în școală.

Academicianul Demir Dragnev a menționat că protagonistul nostru „ca profesor universitar, cercetător științific, merită cea mai înaltă apreciere”.

Profesorul de limba franceză Valeriu Jitaru consemna că profesorul Marșalcovschi este „un bun exemplu pentru tineretul contemporan, emană blândețe, cumsecădenie, cunoaște profund istoria românilor, știe să-i adune, să-i împace pe oameni”.

Participări active de lansări de carte, organizate în incinta Bibliotecii Științifice USARB: Ziarele românești despre unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei, vol. I-V, coordonatori: Marius Diaconescu și Andrei Sora, Universitatea din București; Nicolae

Enciu. 1918 pe ruinele imperiului spulberat de istorie. Basarabia în pragul modernității, Editura Arc; Nicolae Enciu. În componența României întregite. Basarabia și basarabenii de la Marea Unire la notele ultimative sovietice, Editura Istros; Emmanuel de Martonne – l'avocat de la Roumanie a la conférence de paix a Paris, Éditions universitaires européennes; Scrierea și rescrierea istoriei, Editura Arc .

A fost Laureat al premiului „Literatura și Arta”, 2011, 2012.

În anul 1978 i-a fost decernată Diploma Ministerului învățământului superior a URSS.

Viața și activitatea lui Teo-Teodor Marșalcovschi s-a aflat permanent în atenția publicului, căruia îi revine misiunea să-i păstreze cu grija amintirea.

Referințe bibliografice:

1. DOBROGEANU, Ludmila. Geneza Bălțiului viziuni asupra conceptului și primei atestări. In: *Vocea Bălțiului*. 2008, 19 decembrie (Nr 45), p. 3.
2. JITARU, Valentin. *Personalități bălțene*: Enciclopedie. Chișinău: [S. n.], 2018. 399 p. ISBN 978-9975-53-932-6 [print]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/3939>.
3. JITARU, Valentin, RUSU, Dumitru. Teo-Teodor Marșalcovschi, Pedagogul-emblemă. In: *Făclia*. 2013, 3 mai (Nr 17), p. 3.
4. MORARU, Anton. Istoriograf, culturolog și cetățean. In: *Literatura și arta*. 2013, 18 aprilie (Nr 16), p 7.
5. MORARU, A. Un luptător pentru cauza românească: [Teodor Marșalcovschi]. In: *Literatura și arta*. 2008, 17 aprilie (Nr 16), p. 4.

CZU [821.135.1.09-1"20"(092) +78]

POEZIE ȘI MUZICĂ

POETRY AND MUSIC

Elena ȚURCAN¹ [ORCID:0000-0002-5278-2564]

Abstract: *This article is about the artistic-didactic seminar "Music, poetry, human voice - multitude of poses", dedicated to the young poet and performer Laura Mogorean, a student at the „George Enescu” National University of Arts in Iași.*

Keywords: *Mogorean Laura, poetry, music, creation, consciousness, harmony*

În perioada 30-31 martie 2023, la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți s-au desfășurat lucrările seminarului artistico-didactic internațional „Muzică, poezie, voce umană – multitudine de ipostaze”. Evenimentul a inclus și integrat în programul său lansarea de carte a tinerei poete Laura Mogorean, studentă la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, un recital de muzică jazz și pop, susținut de soții Mihaela Loredana, lector la Universitatea Națională de Arte

„George Enescu” din Iași și Cristian Gârlea, profesor asociat la Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Elevi, studenți, dar și admiratori ai artei muzicale și poetice au avut ocazia să afle informații interesante despre generații de muzicieni, profesori și artiști consacrați.

Organizatorii evenimentului: Catedra de Arte și Educație artistică din cadrul Facultății de Științe ale Educației, Psihologie și Arte; Universitatea Națională de Arte „George Enescu” Iași, Laboratorul Științific Psihopedagogia și Filosofia artei; Biblioteca Științifică a USARB, dr. Mihaela Loredana Gârlea, dr. Cristian Garlea, dr. Lilia Granețki, dr. Tatiana Bularga, directoarea Bibliotecii Științifice Lina Mihaluța, bibliotecara principală Elena ȚURCAN.

La eveniment au evoluat: chitaristul Victor Granețki, masteranda Irina Jozefina Vizitiu, masteranda Maria Serjant, studenta Vitalina Belonoșca.

Pentru a înțelege mai bine creația Laurei Mogorean, facem referire la numele Laura, care este de origine latină și are semnificația de laur.

„Datorită impactului și rezonanței puternice, numele Laura are semnificația de înțelepciune, curaj,

¹ Bibliotecară principală, Biblioteca Științifică USARB: elturcan@gmail.com

victorie și încredere” [1].

Dacă este așa, apoi putem constata că Laura Mogorean a obținut succese în tot ce și-a propus. Este o tânără poetă și interpretează născută în satul Pîrlița, raionul Fălești, Republica Moldova. A fost crescută de bunica sa, pentru că mama luase drumurile străinătății pentru a le ajuta să se întrețină. Pasionată de artă, încă din copilărie, a găsit refugiul în versuri și rime. În prezent studiază la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași.

Pentru a înțelege versurile tinerei poete (ideile, sentimentele, emoțiile), trebuie să ne punem în mișcare imaginația, gândirea, glasul interior al ființei noastre.

Doamne, poezia mea,

Îi blestem cuvântul ...

Textele înțelepciunii spun că atunci când se amplifică dorința de a cunoaște tainele lumii, de a crește spiritual, energiile telurice capătă un sens ascendent, devenind forța motrică ce va hrăni procesul de autoperfecționare, deoarece aici, la nivelul pământului, aici la autori se naște cuvântul, aici își are rădăcina orice stare de creștere. Atunci când rădăcina este intens și armonios dinamizată se eliberează o gigantică energie, care va ascensiona ferm de-a lungul măduvei pomului, până la crengi, frunze, fruct. Pământul este sediul energiei esențiale, centru vital, regenerativ. „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesata era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut, și fără El nu s-a făcut din ce s-a făcut” [2]. Fructul aici este cartea Laurei *Să purtăm același dor. Mi s-a pus pată pe suflet - Poezia*. – Chișinău : Bestseller, 2023. – 87 p. – ISBN 978-9975-77-335-5.

Pentru Laura Mogorean poezia este o lume creată de ea: „Din cuvânt cu cuvânt apare poezia mea. Am zidit o emoție vie între două coperti. Poeme, gânduri, cugete, toate la un loc și niciuna separată. Aici sunt eu și umbra mea, noi purtăm acest fir de la prima literă până la ultimul punct. Căutam o lume de care aveam nevoie, pe lângă cea în care trăiesc zi de zi, am căutat și am găsit-o aici, în poezie. M-am îmbătat cu toată sensibilitatea ei, încât nu mai pot să mă mai trezesc și nici nu vreau. De mic copil îmi

doream să pot zbura. Astfel am ales să scriu pentru că nu pot zbura. Lumea este un haos, doar dacă noi înșine suntem un haos. Lumea poate fi cosmos, doar dacă cosmos suntem noi înșine. Noi suntem lumea și lumea suntem noi” [3].

Conceptul de armonie va fi reluat prin regăsire sau revelare a sinelui și fondul afectiv, generat de aceste imagini, se concentrează în versul:

Când lumea setea-și potolea -

Eu imi potoleam gândul.

Universul se recrează mereu, este viu, are o continuă metamorfoză, de aceea este firească prezența principiilor primordiale. Dorința de a crea este mult prea puternic implementată la nivelul sufletului, pentru a fi înăbușită. Din acest motiv, mulți maeștri în artă depășesc obstacole uriașe, pentru a permite impulsului lor creator să se manifeste în mod natural. Istoria artei și literaturii cunoaște o mulțime de exemple. Versurile Laurei, odată în plus, demonstrează adevărul acestei afirmații:

De-ași sti că lacrimile mele

În cânt s-ar preschimba
Ca să-ți alin durerea –
O viață ași cânta

Tot ceea ce avem a fost scris, compus, pictat în rai, înainte de a fi scrise pe Pământ. Oamenii de cultură consideră că au inspirație, dar mai corect ar fi să spună că e vorba de filtrare. Toate temele majore, toate combinațiile de note și acorduri au fost create în rai, înainte ca compozitori și poeții să le absoarbă și să le filtreze prin mințile lor – prin sufletele lor – prin dor și să le pună pe portative. Muzica, poezia nu au drept menire simpla plăcere, dar destinații cu mult mai înalte – poate un catharsis emoțional. Exact acesta este motivul pentru care muzica sferelor cerești este disponibilă în tot universul!

Muzica și poezia create în sferile universului sunt transmise și absorbite permanent de către intelectualii de pe pământ, pentru ca sentimentele de acolo să să fie trăite și exprimate aici. Energia cinetică vindecă sufletul, iar efectul de undă propagată este un benefici al întregului univers.

Laura Mogoreanu nu este numai autoare de versuri, dar și o interpretă cu emoții deosebite. Posedă o voce plăcută, o ținută superbă scenică-o contopire totală a poeziei cu muzica... chiar și în diferite limbi! Astazi am cunoscut-o și pe interpreta Laura Mogoreanu...

*Mi-a fost dor de tine iară
Ca un zbor de primăvară
Ca un tril de ciocârlie
Dor mi-a fost, mi-a fost doar mie...*

Eul din versuri simbolizează tema iubirii și naturii, drumul spre conștiință. Sunt diferite corpurile fizice, gândurile, religia, educația, dar duhul sfânt este unul și același în fiecare din noi... Este o exprimare, în esență, a unității - lumea ca univers al conștiinței, ca formă superioară a raționalismului.

Poezia și muzica sunt acele vibrante magnetice care aprind în suflet flacăra credinței dinamice și regeneratoare, setea inepuizabilă după divin. Stilul înaripat și profunzimea duhovnicească a mesajului poetic și muzical, creat de persoane spirituale alese, e plasează în univers.

Considerăm că poezia Laurei Mogorean este rază din lumina menită să ne lumineze pe noi toți, nu în zădar autoarea remarcă:

*Am pus mâna pe vis
Visează Laura și îndeplinește-ți toate visurile!*

La manifestare, a fost prezentată expoziția *Profesionalism, creativitate, originalitate*, cu documente care au subliniat importanța colaborării științifice dintre Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți și Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, o prietenie de zeci de ani, care a înregistrat frumoase succese.

Seminarul artistico-didactic a integrat diverse activități precum lansare de carte, două Masterclass, recital de jazz și

pop, dezbateri. Cu o mulțime de surprize superbe și descoperiri artistice, seminarul a constituit un prilej extraordinar de comunicare a colegilor, generațiilor de muzicieni, profesori, artiști, elevi, studenți, admiratori ai artei muzicale și poetice. Comunitatea academică USARB a adus sincere felicitări organizatorilor și partenerilor evenimentului, pentru un rezultat ce a remarcat, odată în plus, importanța educației artistice în societatea contemporană.

Referințe bibliografice:

1. *Semnificațiile numelui Laura* [online] [citată 2023-03-29]. Disponibil: <https://secretulnumerelor.ro/semnificatia-numelui-laura/>.
2. *Sfânta Evanghelie după Ioan* [online] [citată 2023-03-29]. Disponibil: <http://www.bibliaortodoxa.ro/noul-testament/35/ioan>.
3. *Cartea „Să purtăm același dor” de Laura Mogorean* [online] [citată 2023-03-29]. Disponibil: <https://www.bestseller.md/sa-purtam-acela-i-dor.html>.

CZU 02(498)“19”(092)Regneală M.

MIRCEA REGNEALĂ - BIBLIOLOG ȘI PROFESOR

MIRCEA REGNEALĂ - BIBLIOLOGIST AND PROFESSOR

Lilia UCRAINET¹ [ORCID: 0000-0003-2547-0423]

Abstract: *The article reflects prodigious contributions of Mircea Regneală (1943-2023), the well known Romanian bibliologist in the development of Romanian bibliography: managerial activity, scientific research. On the occasion of his 80th birthday, the works signed by Mircea Regneala owned by the USARB Scientific Library are reviewed.*

Keywords: *Mircea Regneala, librarianship, BŞ USARB, collection, library*

La 30 noiembrie 1943, în localitatea Boholț, județul Brașov, România, se naște Mircea Regneală, care, peste ani, avea să devină unul dintre cei mai cunoscuți bibliologi români de la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea. În anul 1967, a absolvit Facultatea de Limbă și Literatură Română de la Universitatea din București, iar în 1977 a obținut doctoratul în Filologie cu teza „UNESCO și bibliologia”.

La începutul carierei sale 1967 - 1978, a activat ca profesor în învățământul de cultură generală. Între anii 1979 - 1982, unda destinului a cotit spre

Biblioteca Centrală Universitară din București (BCU), unde îndeplinește funcția de redactor și bibliotecar. Între anii 1990 - 2002, a fost director general adjunct la BCU, iar din 2003 până în 2010 a exercitat funcția de director general al acestei biblioteci.

Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București

Paralel, a îndeplinit funcția de șef al Catedrei de Biblioteconomie și Știința Informării la Universitatea din București (2004-2012).

Activitatea științifică în domeniul biblioteconomiei a fost prodigioasă. Mircea Regneală a contribuit la finalizarea restaurării clădirii Fundației Universitare „Carol I”, la finalizarea proiectului de restaurare și extindere a corpului central al Bibliotecii Centrale Universitare din București.

În acest local, au fost reluate Con-ferințele Fundației, la care erau susținute prelegeri de nume importante ale științei și culturii românești, derulate programe ce susțin modernizare bibliotecilor de facultate, în colaborare cu Universitatea din București.

S-a implicat activ la crearea și dezvoltarea *Asociației Bibliotecarilor din Învățământ - România* (ABIR), care a fost înființată în 1990 și transformată, în 2007, în *Asociația Bibliotecarilor din România* (ABR). Între anii 1990 -1998, a fost secretar general al acestei

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, liliaucrainet@gmail.com

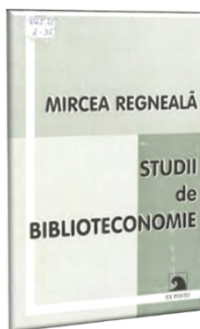
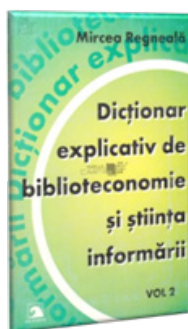

asociații și, respectiv, președintele acesteea (din 1998 până prezent). La fel, a coordonat programul editorial al ABIR/ABR, în cadrul căruia erau publicate numeroase lucrări de specialitate, precum și o revistă tematică, de nivel academic - *Buletin ABIR* (din 2005, *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*). M. Regneală a contribuit esențial la înființarea *Federației Asociațiilor de Bibliotecari din România*, fiind și președintele acesteia (1999 - 2007). A fost membru al Consiliului Național al Bibliotecilor din Învățământ (1998 - 2006) și al Comisiei Naționale a Bibliotecilor (2002 - 2009).

Pe plan internațional, a reprezentat biblioteconomia românească în calitate de membru al unor organisme profesionale precum:

- Comitetul permanent pentru educație al Federației Internaționale a Asociațiilor și Instituțiilor de Biblioteci (IFLA) (1990-1998);
- Asociația Europeană pentru instruire și cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării (EUCLID), fiind printre membrii fondatori;
- Biroul European al Asociațiilor de Informare și Documentare a Bibliotecilor (EBLIDA);
- Liga Bibliotecilor Europene de Cercetare (LIBER).

În anul 2007, Ministerul Educației i-a acordat *Diploma de merit pentru promovarea culturii românești*. Mircea Regneală a publicat articole în domeniul biblioteconomic în reviste și în volume de studii, cărți, articole de opinie, recenzii etc., fiind recunoscut drept unul dintre cercetătorii de vârf ai biblioteconomiei românești ai ultimelor trei decenii. Printre temele recurente în scrierile sale se regăsesc: *istoria bibliotecilor și biblioteconomiei românești, modernizarea serviciilor de bibliotecă, evoluția profesiei de bibliotecar, legislația de bibliotecă, copyrightul, învățământul biblioteconomic, asociațiile profesionale românești și internaționale și terminologia de specialitate*.

Colecția Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB) deține, aproximativ 37 de lucrări, articole, studii, interviuri în care depistăm tipul de responsabilitate intelectuală și socială al lui Mircea Regneală:

- autor sau coautor
- coordonator
- redactor

- alcătuitor
- traducător
- recenzent
- prefățător

Un număr impunător de articole semnate de Mircea Regneală regăsim în Revista de specialitate *Biblioteca*. Rev. de bibliologie și șt. Informării.

Mircea Regneală este membru al comitetului onorific (împreună cu Lidia Kulikovski) al Revistei [Bibliouniversitas@ABRM.md](mailto: Bibliouniversitas@ABRM.md): revista bibliotecilor din învățământ și specializate din Republica Moldova.

În Centrul de informare și cercetare bibliografică al BȘ a USARB, alături de volumele *Dicționar de biblioteconomie și știința informării: englez-român*, *Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării: în 2 vol.*, *Vocabular de biblioteconomie și știința informării*, se regăsesec și Volumele 1-3 ale lucrării științifice fundamentale **Tratat de biblioteconomie**, editată la București: Editura ABIR, între anii 2013 - 2017 (ediție provizorie), coordonator: Mircea Regeală. Această publicație a fost concepută sub forma unui tratat și cuprinde aspectele esențiale ale biblioteconomiei și științei informării, servește drept instrument de informare și învățare, în același timp, conținând din cele mai noi cercetări din domeniu.

În *Introducere*, coordonatorul lucrării, profesorul Mircea Regneală menționează „claritatea ideilor, având mereu în atenție că un tratat este o carte de învățatură de nivel

înalt, care expune principiile unui domeniu dezvoltat sub toate aspectele sale de bază și care trebuie scrisă pe înțelesul tuturor, atât al celor familiarizați cu terminologia din domeniul informării și documentării, cât și al celor care iau acum contact cu literatura de specialitate”.

Cea de a doua ediție a *Tratatului de Biblioteconomie* a fost lansată de către Asociația Bibliotecarilor din România, la cea de-a XXXII-a Conferință Națională, Suceava, în perioada 31 august – 2 septembrie 2022. Tratatul este structurat în cinci volume (ultimul fiind editat în anul 2022), fiecare volum e dedicat principalelor direcții din domeniul biblioteconomiei. La începutul fiecărui capitol, este prezentat un sumar al problemelor care vor fi dezvoltate în

cuprinsul lui, astfel, cititorul să poată alege conținutul necesar.

Actuala ediție a fost complet revizuită, cu informații actualizate în toate zonele de interes ale biblioteconomiei contemporane, vechile texte fiind, parțial, îmbogățite sau chiar scrise din nou, păstrând uneori doar titlul din ediția veche.

Din informațiile actualizate menționăm: *Biblioteca 3.0*, *Depozite instituționale*, *Consortiile de achiziție a resurselor electronice de informare științifică*, *Metadate în context cultural*, *Memoria locală în bibliotecile publice*, *Noi roluri ale bibliotecilor de cercetare privind știința participativă și datele de cercetare*, *EBLIDA*, *WIPO* și alte teme de actualitate în domeniu.

Prin activitatea sa, Mircea Regneală a contribuit substanțial la dezvoltarea limbajului și terminologiei biblioteconomice, a diversificat metodele de aplicare și cercetare științifică și, totodată, a susținut și stimulat capacitățile și abilitățile bibliotecarilor.

Referințe bibliografice:

1. BĂRAN, Gabriela. *OMAGIEREA PROFESORULUI MIRCEA REGNEALĂ – 70 DE ANI DE VIAȚĂ* [online] [citată 17 mai 2023]. Disponibil: <https://abr.org.ro/omagierea-profesorului-mircea-regneal-70-de-ani-de-via/>
2. *Biblioteconomia românească la început de secol XXI : omagiu profesorului Mircea Regneală la 70 de ani*. Coord. de Robert CORAVU, Elena TÎRZIMAN. Constanța: Ex Ponto, 2013. 302 p. ISBN 978-606-598-283-3 [print]. Disponibil: <https://zenodo.org/record/3604057#.ZGXjVHZBw2w>
3. CORAVU, Robert. *Opera biblioteconomică a profesorului Mircea Regneală. Bibliografie tematică* [online] [citată 11 mai 2023]. Disponibil: https://www.academia.edu/5265329/Biblioteconomia_românească_la_început_de_secol_XXI_omagiu_profesorului_Mircea_Regneală_la_70_de_anii
4. *Profesorul Mircea Regneală. Schiță Biografică* [online] [citată 17 mai 2023]. Disponibil: https://www.academia.edu/5265329/Biblioteconomia_românească_la_început_de_secol_XXI_omagiu_profesorului_Mircea_Regneală_la_70_de_anii
5. *Tratat de biblioteconomie* [online] [citată 25 mai 2023]. Disponibil: <https://abr.org.ro/tratat-de-biblioteconomie-2/>

CZU 02(478)“19”(092)Tlehuci F.

**UN NUME EMBLEMATIC ÎN BIBLIOTECONIMIA MOLDOVEI
ÎN MEMORIAM: FAINA TLEHICI – 100 de ani**

*ÎN MEMORIAM: FAINA TLEHICI - AN EMBLEMATIC NAME
IN MOLDOVAN LIBRARIANSHIP*

Tatiana POGREBNEAC¹ [ORCID: 0000-0003-1534-8168]

Abstract: *The article is devoted to the 100th Anniversary of the birth of Faina Tlehuci (1962-2001), Director of Scientific Library of USARB, a symbolic name in Moldovan librarianship. The transformations and achievements of University Library, judiciously managed and with passion by Mrs. Tlehuici, known in Moldova and far beyond its borders, are reviewed.*
Keywords: *Faina Tlehuci, librarianship, USARB Scientific Library, library management, document collections, users*

Anul 2023 este pentru Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți anul comemorării Dnei Faina Tlehuci, Directoarea Bibliotecii în anii 1962-2001, legendă a biblioteconomiei Moldovei, care ar fi împlinit în acest an 100 de ani.

Preluând timona Bibliotecii fostului Institut Pedagogic din Bălți, Faina Tlehuci și-a dedicat inteligența, spiritul, energia și priceperea pentru constituirea bibliotecii de succes a unei instituții de învățământ superior, care avea să devină cunoscută pe tot teritoriul Uniunii Sovietice.

A posedat o cultură generală menținută creativ pe tot parcursul vieții, formare profesională în cea mai prestigioasă instituție (din acele timpuri) din țară – Institutul de Cultură din Moscova. Formarea profesională individuală a continuat-o permanent. Era la curent cu toate noutățile profesionale, ținea mereu mâna pe pulsul activității Bibliotecii, provocând și entuziasmând la schimbări ritmice toată echipa pe care o conducea. Și-a păstrat individualitatea pe tot parcursul muncii.

A participat la numeroase manifestări științifice cu prezentări despre activitatea Bibliotecii, a realizat vizite și stagii în mai multe biblioteci ale instituțiilor superioare din Uniunea Sovietică, apoi în unele țări din Europa, studiind metodele avansate de activitate, a elaborat și a participat la diverse proiecte, training-uri și concursuri, fiind câștigătoare a unora din ele. Este autoarea a mai bine de 70 de lucrări.

A lăsat moștenire culturii Moldovei una dintre cele mai reprezentative biblioteci cu o clădire originală și o colecție enciclopedică de excepție.

S-a născut în Basarabia, dar își începe activitatea pe meleaguri mult departe de baștină, în Uzbekistan, unde și-a găsit refugiu în anii celui de al Doilea Război Mondial. A muncit cu pasiune și dăruire în calitate de bibliotecară, conducătoare de

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, tatianapogrebneac@gmail.com

pionieri, brigadieră la combinatul regional de producție din Taşkent.

Dorul de patrie o readuce în Moldova, în anul 1949, angajându-se ca bibliotecară și educatoare la Casa de copii din Bălți. Patima și atașamentul Fainei Tlehuci pentru carte se manifestă plener la Biblioteca orașenească pentru copii, unde cultivă acestora pasiune și dragoste pentru carte, timp de 10 ani, fiind șefa sălii de lectură, unde se montau expoziții atractive, se promovau activități interesante și captivante.

Calitățile profesionale ale Dnei Faina Tlehuci înfloresc multicolor și multi-aspectual, începând cu anul 1962, când este angajată ca Directoare a Bibliotecii Institutului Pedagogic din Bălți. Despre contribuțiile, transformările întreprinse de Dumneaei pentru prosperarea Bibliotecii s-a scris, s-a vorbit mult: articole, comunicări, interviuri..., cele mai valoroase, fără de care o bibliotecă de succes a unei instituții superioare de învățământ nu poate exista, fiind următoarele:

- constituirea și dezvoltarea unei colecții ordonate și calitative de documente, criteriile de selecție fiind raportate la planurile și programele de instruire. Se achiziționau multe documente din toate domeniile științelor destinate formării culturii universale a utilizatorilor. Se conclucra coerent cu editurile de carte, se colabora cu profesorii instituției, se realizau abonări la cele mai prestigioase ediții seriale din țară și nu numai...;

- formarea unui sistem informațional ireproșabil, care permitea cititorilor să obțină răspuns rapid și de calitate la toate solicitările: diversitatea cataloagelor, colecția de referințe (enciclopedii, dicționare, bibliografii...), calculatoare;

- inițierea cursului de cultură a informației, numit pe la mijlocul anilor '60 ai sec. 20 „Bazele culturii informaționale”, care se promova pentru studenții an. I și III;

- deschiderea a două săli de lectură, unde era concentrată cea mai solicitată și actuală literatură.

- organizarea unei echipe performante, garantul succesului în activitate;

- organizarea diverselor activități pentru a promova importanța lecturii, interesul pentru ea: expoziții, sinteze bibliografice, discuții, conferințe literare, reviste orale, lansări de carte, întâlniri cu personalități celebre...

În anii '70-'80 se formase un sistem bibliotecar-pedagogic, care înregistra rezultate admirabile în sporirea prestigiului lecturii, atât pentru procesul didactic, cât și pentru cultura generală. Sistemul a trezit interes enorm, fiind studiat și aplicat în mai multe biblioteci din Uniunea Sovietică. Mulți bibliotecari se deplasau din locuri îndepărtate ale țării, pentru a lua act de activitatea Bibliotecii. Prezentăm dor câteva din sugestiile, impresiile vizitatorilor:

- Мы ознакомились с работой Вашей библиотеки и считаем, что коллектив библиотеки проводит большую работу по воспитанию студенчества, большую методическую помощь оказывает преподавательскому составу. Книжный фонд библиотеки отлично укомплектован и полностью обеспечивает учебный процесс. Мы очень благодарны Фаине Аркадьевне и всему коллективу за теплый прием и оказанную помощь (*сотрудники Арзамаского пединститута 19 апреля 1975*). (*Am luat act de activitatea Bibliotecii Dumneavoastră și credem că personalul face un lucru enorm pentru educația studenților, oferind asistență metodologică necesară personalului didactic. Fondul de carte este bine completat și asigură pe deplin procesul educațional. Suntem foarte recunoscători Dnei Faina și întregii echipe pentru primirea călduroasă și asistența oferită*) (*angajații Institutului Pedagogic Arzamas 19 aprilie 1975*).

- Посетив библиотеку вашего института, ознакомившись с работой, считаем что коллектив творчески решает все вопросы теории и практики библиотечной работы. Очень многое из вашего опыта хотелось применить в работе нашей библиотеки. Выражаем сердечную благодарность всему коллективу во главе с Фаиной Аркадьевной. (colțrudnici bibliotecu ped. ин-та г. Баку, 10 декабрь 1980) (*În urma familiarizării cu munca asiduă a echipei Bibliotecii, credem că ea rezolvă în mod creativ toate problemele de teorie și practică ale muncii într-o bibliotecă științifică. Am dori să aplicăm o mare parte din experiența Dumneavoastră în activitatea bibliotecii noastre. Exprimăm sincera mulțumire întregii echipe, condusă de Dna Faina*) (salariați ai Bibliotecii Institutului Pedagogic din Baku, 10 decembrie 1980).

- Большое спасибо за Ваш труд, добросовестность и желание поделиться опытом. Я провела в стенах вашей библиотеки четыре дня и не переставала удивляться тому, что Вы делаете. Во всем чувствуется высокая квалификация, организованность и любовь к работе. Уезжаю с чувством оромного удовлетворения и очень беспокоюсь, смогу ли я как следует рассказать о вашей работе своим сослуживцам (гл. библиотекарь Библиотеки Харьковского института радиэлектроники, 25 марта 1982) (*Vă mulțumesc foarte mult pentru munca, conștiinciozitatea și dorința de a vă împărtăși experiența. Am petrecut patru zile în spațiile Bibliotecii Dvs și n-am încetat să fiu surprinsă de ceea ce faceți. În orice activitate se simte o înalta calificare, organizare și dragoste pentru muncă. Plec cu un sentiment de mare satisfacție și sunt îngrijorată de faptul, dacă voi putea transmite colegilor mei despre toate cele văzute în Biblioteca de la Bălți*) (Bibliotecar principal al Institutului de Radioelectronică din Harkov, 25 martie 1982)

- O mare bucurie și desfătare pentru orice român sau străin este să vizitezi și să studiezi în acesată bibliotecă, gândită de un adevărat bibliotecar. Considerăm că Moldova are un model european prin această bibliotecă. Cinste tuturor bibliotecarilor care muncesc în acest lăcaș cultural (salariați ai Bibliotecii Universitare din Iași).

Punctul culminant, apogeul activității Dnei Faina Tlehucu s-a afirmat în construcția unei clădiri separate a bibliotecii. Pentru reușită în edificarea noii biblioteci, au fost deschise multe uși ale oficialilor, care păreau ferecate, au fost scrise multe demersuri, scrisori cu argumentări, explicații, dovezi. A participat la proiectarea clădirii, a supravegheat lucrările de execuție, a prescripțiilor tehnice...

Anul 1986 a fost un an de bucurie și sărbătoare pentru întreaga comunitate academică și națională. Noua clădire a bibliotecii și-a deschis ușile pentru toți doritorii de carte și informație.

Un eveniment deosebit a fost transferul colecției bibliotecii. A durat vreo câteva luni, au participat cu drag profesorii și studenții Institutului.

Pentru proiectarea tehnologiilor funcționale ale Bibliotecii, directorul Faina Tlehuci a fost premiată cu o Diplomă specială a Uniunii Arhitecților din Moldova.

Evaluările Bibliotecii la nivel republican și unional consemnau cele mai distinse aprecieri. Aniversările Bibliotecii erau celebrate la cel mai înalt nivel, cu prezența echipei manageriale ale instituției, ale profesorilor și studenților selecți.

Schimbările sociale din anii 90 au influențat și activitatea Bibliotecii. Erau situații foarte tensionate. Problema cea mai stringentă, care cerea intervenții rapide, era lipsa literaturii în limba română în colecția Bibliotecii. Penuria financiară pentru achiziții era mereu actuală. Și aici, energia inepuizabilă a Dnei Directoare salvează situația, inițiind

legături cu instituții, organizații, asociații, persoane particulare din România. Nu trecuse mult timp și donațiile de carte din România soseau cu regularitate. În mod deosebit, am fost susținuți de Asociația Pro Basarabia și Bucovina (Filiala Galați, secretar, inginerul Radu Moțoc), cu care colaborăm până în prezent. Asociația a sponsorizat și unele programe de automatizare a Bibliotecii

Dnul Radu Moțoc ne bucură și în prezent cu articole care conțin informații inedite despre istoria Basarabiei și a Bucovinei, istoria artelor, personalități celebre române.

Dacă am face o caracteristică de sinteză a Directoarei Faina Tlehuci, am aduce în prim plan cuvintele unei personalități proeminente în biblioteconomia Uniunii Sovietice și Rusiei, pentru care Dna Faina Tlehuci nutrea o admirație deosebită, considerând-o „bibliotecar și director ideal” – Vera Alexandrovna Artisevici, directoarea Bibliotecii Universității din Saratov:

«Директор библиотеки должен иметь организаторский талант, сметливость, быструю реакцию, ему надо уметь работать с людьми, заботиться о повышении их квалификации, их духовном росте». („Directorul bibliotecii trebuie să aibă talent organizatoric, inteligență, reacție rapidă, trebuie să fie capabil să lucreze cu oamenii, să aibă grijă să le îmbunătățească abilitățile profesionale și spirituale”).

Reflectând asupra cuvintelor de mai sus, ne întrebăm: oare n-a fost Dna Faina Tlehuci un manager din cei mai iscusiți, mai ingenioși și cu reacții fulger la tot ce ridica Biblioteca pe o treaptă mai înaltă? Oare n-a fost Dumneaei persoana care a contribui prin carte și informație la formarea specialiștilor de forță, n-a pus mare preț pe echipa Bibliotecii, pe desăvârșirea ei continuă?

Acest articol ne determină să spunem DA, repetat de multe ori.

Afirmăm, cu siguranță, că și bibliotecarii din citatele celebre concordează cu personalitatea pe nume Faina Tlehuci: *Fiecare bibliotecar este, într-o oarecare măsură, un arhitect. Acesta își construiește colecția sub forma unui labirint în interiorul căruia cititorul trebuie să își croiască un drum, să se descopere pe sine însuși și să trăiască (Michel Melot, bibliotecar și istoric francez); A fi bibliotecar nu înseamnă să fii neutru, ori pasiv, ori să aștepti o întrebare. Înseamnă să fii agentul schimbărilor pozitive, radicale în cadrul comunității tale (R. David Lankes, biblioteconomist american).*

În Bibliotecă de azi, își continuă activitatea salariați care au cunoscut-o pe Dna Faina Tlehuci, au lucrat zi de zi alături de ea, păstrându-i frumoase amintiri:

AMINTIRI. CONSEMĂRI

Valentina TOPALO

Portretul Doamnei Tlehuci în cuvinte

În memoria breslei de bibliotecari, o personalitate trebuie să îndeplinească un sumum de trăsături și calități foarte bune de manager, să reprezinte un model pentru întreg colectivul și comunitatea academică. O asemenea personalitate a fost Faina Tlehuci, Directoarea Bibliotecii Institutului Pedagogic de la Bălți sau cum o numeau colegii de lucru „ȘEFA”.

Doamna Tlehuci avea o neistovita dragoste de carte, de utilizator. În Rapoartele de activitate ale Bibliotecii, nota simplu și uman: „...ne dorim mai multe cărți din România,

nu ajung..., avem nevoie de computeré... de conexiune Internet...." Doamna Tlehuca a fost bibliotecară în gândire, pătimeasă a conversației cu colegii, arbitru, prin intuiție și delicatețe, pentru succesul sau eșecul fiecărui coleg. Era omenoasă și de o sofisticată sinceritate, comunica în formele cele mai lesne de acceptat. Unul din episoadele cheie pentru definirea ca Directoare a Bibliotecii Științifice, a fost Construirea Edificiului Nou al Bibliotecii. Nu pot să uit un moment, când unul din muncitori s-a plâns că nu le ajung materiale de construcție ca să termine o porțiune de lucru. Cu firea ei de persoană dinamică, a consolat muncitorul și, în măsura posibilităților ei, a rezolvat problema.

Mai avea o patimă – lubea trandafirii imenși de culoarea sângelui. A fost romantică, semăna cu un personaj dintr-o colecție de cărți, era dornică de viață, plină de speranțe. Din timpul celor douăzeci de ani, cât am muncit alături, au rămas în memorie ani cu momente bune, calde, cu râsul zgomotos pe figură și gesturi de Doamnă-semne, după cum aveam să judec mai târziu, ale unui fel de interior plin, în care descopeream permanent ceva nou.

La 23 februarie 2023 sărbătorim 100 de ani de la nașterea Fainei Tlehuca, ziua în care conectăm prezentul cu trecutul personalității Doamnei, cu toate schimbările, tendințele și tehnologiile. Punea preț pe tehnologiile informaționale, care asigurau succesul bibliotecii viitorului. Numai grație lor, BȘ a USARB putea să rămână relevantă mulți ani înainte. A posedat abilități naturale de leadership, dezvoltându-le permanent, slujind cu înalt profesionalism, responsabilitate și devotament bibliotecomia națională și universală.

Igor Afatin: Когда я устроился на работу, директор библиотеки, Фаина Аркадиевна, участвовала непосредственно в строительстве нового здания, что отражено в документах по строительству. Новая библиотека, в те времена, была оснащена современными системами автоматизации такими как: пневмопочта, грузовые лифты, грузонесущий конвейер, селекторная связь. В начале 90-х годов, в библиотеке появились компьютеры, программное обеспечение AIBSMARC, операционная система novell netware. Это все была заслуга Фаины Аркадиевны, так как это все надо было продвигать. Как она говорила «каждый документ это ноги». Она была строгим и очень требовательным руководителем по отношению к сотрудникам, но, с другой стороны, всегда отстаивала их интересы. (*Când m-am angajat la serviciu, directoarea Bibliotecii era mereu ocupată cu construcția noii clădiri a Bibliotecii, momente reflectate în documentele respective. Noua clădire a Bibliotecii era dotată cu sisteme de automatizare avansate pentru acele timpuri: poșta pneumatică, ascensoare, transportoare... La începutul anilor 90, în Bibliotecă apar calculatoare, software AIBSMARC, sistemul de operare novell netware. Toate aceste schimbări trebuiau promovate. Dna directoare repeta necontenit „fiecare document trebuie să aibă picioare”. A fost o directoare severă, exigentă față de angajați, dar în același timp apăra și ocrotea interesele lor în mai multe instanțe).*

Elena Scurtu: Am înțeles din primele clipe de angajare la Bibliotecă, că directoarea ei este o persoană deosebită, exigentă față de sine și de salariați. Am fost repartizată în sala de lectură, o sală cu multe locuri de studiu, cu o colecție impunătoare din toate domeniile. Nu aveam studii în biblioteconomie și nu mă orientam chiar bine în primele zile. După o servire de efort a mai multor cititori, mă așezasem puțin să-mi revin și, exact în acel moment, intră Dna Directoare, care mi-a dat o povață pentru

toată viața: „să te odihnești pur și simplu este pierdere de timp. De ce să nu pui mâna pe o carte, să afli ceva nou și atunci ai să te simți și odihnită și informată”.

Era dedată absolut lucrului și o cerea și de la angajați. Nu suporta abateri de la activitate: discuții în servicii cu tematică neprofesională, pe teritoriul Institutului cu profesori..., punea preț pe creativitate, controla permanent echipa, dacă este la curent cu noutățile profesionale.

Dacă nu realiza sarcinile preconizate pentru ziua de lucru, se reținea după orele de program. Pe la orele 19.00, 22.00, ferestrele biroului directoarei erau încă luminate.

Se bucura de mare autoritate în comunitatea instituției superioare bălțene. În cabinetul ei, erau mereu prezenți profesori, absolvenți, musafiri, încât de multe ori nu puteam rezolva unele probleme urgente de serviciu.

Primul obiect vizitat de oaspeții instituției superioare bălțene era Biblioteca Științifică. Administrația se mândrea mult cu clădirea și realizările Bibliotecii.

Era o persoană carismatică, care molipsea pe cei din jur cu energia și spiritualitatea ei. Profesorii din Universitate glumeau pe seama noastră: „Voi veți rezista la toate schimbările - școala Dnei Tlehuci”.

Am învățat de la Dumneaei devotamentul profesional, calitatea și disciplina muncii.

Pe cât de severă și exigentă la serviciu, pe atât de binevoitoare și generoasă extra lui. Puteai conta pe ajutorul ei în circumstanțe diferite: probleme familiale, de sănătate, financiare...

Dacă ar fi toți angajații din țară așa cum a fost Dna Faina Tlehuci, am fi prosperat demult în toate direcțiile și perspectivele.

Ana Nagherneac: E foarte bine când în viață ai norocul să întâlnești oameni care îți arată prețuire și suport, te ajută să crești atât ca profesionist, cât și ca om. Am fost o norocoasă, deoarece în activitatea mea profesională am întâlnit așa oameni. Cu o deosebită plăcere, deosebesc, printre ei, o Doamnă de o educație aleasă, ținută sobră, mereu degajată și bine documentată – directoarea Bibliotecii Științifice, Doamna Faina Tlehuci, care vorbea o limbă română corectă, fapt mai puțin obișnuit pe acele timpuri (anii 80 ai sec. 20), urbea fiind rusificată).

Îmi străduie mereu în memorie un episod (au existat mult mai multe: unele haioase altele mai puțin, dar toate îmi trezesc amintiri de neuitat) chiar din primele zile ale angajării mele la BȘ. Era luna august din îndepărtatul an 1986, anul în care Biblioteca era transferată într-un edificiu nou, „Casa Albă”, cum îi plăcea adesea Doamnei Directoare să o numească. Am fost profund impresionată de faptul cum a procedat Doamna Directoare, salvând cartea românească de la pieire. Pe la mijlocul anilor 60 ai sec. 20, a fost lansată o directivă de „sus”, care interzicea lectura cărților în limba română din anumite motive politice, considerate periculoase. Doamna Directoare s-a opus acestei directive, salvând astfel un lot impunător de carte românească ascunzându-l mai departe de „ochii celor curioși”.

Dna Tlehuci s-a remarcat prin viziune și competență, prin erudiția și farmecul personal, prin continuitate, consecvență și rigoare, prin încredere și generozitate. Se deosebea prin inventivitate, printr-un sentiment foarte dezvoltat al onoarei, al corectitudinii al moralei, al lucrului bine făcut.

Marina Șulman: Я окончила филфак Московского педагогического университета. После приезда из Москвы начала работать в библиотеке нашего

университета. Заведовала Фаина Аркадьевна Тлехуч. Как соседка она была любезна и услужлива. В быту скромна и непритязательна. Работу свою любила так, что забывала поесть. Когда у кого-либо из сотрудников случалась беда, Фаина Тлехуч могла отпустить с работы, пыталась, в меру своих сил, утешить и помочь. Во время войны она потеряла отца. Чудом нашла больную мать, которую сумела приютить и вылечить.

Возможно, у меня ностальгия, но, кажется, что во времена директорства Фаины Аркадьевны, к сотрудникам библиотеки, университетское сообщество относилось с большим уважением и снисходительностью. Связи между профессорами и библиотекарями были теснее и прочнее. Нередко, жёны и дети преподавателей работали в нашей библиотеке. Многие знали о том, что труд библиотекаря нелёгок, а зарплата невелика. Сочувствовали и охотно поддерживали нас. *(După reîntoarcerea de la studii (Institutul Pedagogic din Moscova), mi-am început activitatea la Biblioteca Institutului Pedagogic din Bălți, directoarea ei fiind amabila și binevoitoara vecină, Faina Arcadieвна Tlehucii. Modul ei de viață era modest, fără mari pretenții. Își iubea lucru la maxim, uitând și de masă. Ținea la salariații Bibliotecii, ajutându-i în momente de neplăceri, necazuri. În timpul războiului și-a pierdut tatăl, printr-o minune a găsit-o pe mama bolnavă, pe care a adăpostit-o și a vindecat-o. Poate că sunt cuprinsă de nostalgie, dar cred că în timpul pe când Faina Arcadieвна era directoară, atitudinea comunității universității față de bibliotecă și bibliotecari era mult mai binevoitoare. Eram susinuți în toate pornirile noastre.*

Tatiana Pogrebneac: Aveam vreo doi ani și ceva când am cunoscut-o pe Faina Arcadieвна (cum o numeam pe atunci), pășind împreună cu mama pragul biroului ei. M-a luat în brațe și mi-a dăruit o carte cu povești și cu desene foarte frumoase. Am învățat cu ea să citesc mai apoi. Eram mereu prezentă în bibliotecă (mama mea era angajata ei) și, fiind copil, mă dădeam distracțiilor: alergări, strigăte... Întâlnindu-mă, Dna Faina nu mă dojenea, dar mă ruga să alerg și să-mi exprim emoțiile mai încet, fiindcă mă află în bibliotecă, unde trebuie să fie o liniște completă. Am fost în preajma Dumneaei când am fost elevă și studentă.

Informație despre Dna Faina Tlehuci găsim în mai multe surse: Enciclopedia Femei din Moldova (1999); în Calendarul Național (2003); Deținători ai titlului de Doctor Honoris Causa și membrii de Onoare ai Senatului Universității „Alec Russo” din Bălți (2008), în ziare și reviste, în materiale ale manifestărilor științifice, în multe documente consacrate Bibliotecii, Universității și biblioteconomiei naționale. Din 2013 (luna februarie) până în 2020, Biblioteca Universității bălțene a organizat conferințe științifice, consacrate aniversărilor Dnei Faina Tlehuci

Meritele Dnei Faina Tlehuci au fost apreciate la justa valoare. S-a învrednicit de următoarele titluri onorifice: Om Emerit al Culturii, Eminent al Invățământului Public din R.S.S.M., Eminent al Culturii din U.R.S.S. Este decorată, cu medalia „Meritul Civic” (1995).

Doamna Directoare Faina Tlehuci a fost un „agent al schimbărilor”, care a înscris o pagină faimoasă în istoria Bibliotecii Științifice a Universității „Alec Russo” din Bălți și în biblioteconomia Moldovei.

Dumnezeu s-o aibă în paza lui!

Referințe bibliografice:

1. CRISTIAN, Elena. Omagiu Doamnei Faina Tlehuci – prin cartea cu autograf și dedicații = Homage to Mrs. Faina Tlehuci through book with autograph and dedications. In: *Faina Tlehuci – 90 de ani de la naștere : colloquia bibliothecariorum*. Bălți, 2013, pp. 41-45 [print]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/1101>
2. HARCONIȚA, Elena. Faina Tlehuci în istoria biblioteconomiei = Faina Tlehuci in the history of Library science. In: *Faina Tlehuci – 90 de ani de la naștere : colloquia bibliothecarius*. Bălți, 2013, pp. 11-17 [print]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/>
3. *Opinii și sugestii: cartea musafirilor Bibliotecii: 1969-2023*.
4. POPA, Iulius. Bibliofil la rang de stat, Faina Tlehuci. In: *Literatura și arta*. 2013, 10 octombrie, (nr. 41), p. 2.
5. RĂU, Alexe. Efectul nordului în biblioteconomie. In: *Magazin bibliologic*. 2005, nr. 3-4, pp. 5-6. ISSN 1857-1476 [print]. Disponibil: <http://moldlis.bnrm.md/handle/123456789/1559>
6. TOPALO, Valentina. Un nume pentru istoria bibliotecilor = A name for the library's history. In: *Faina Tlehuci – 90 de ani de la naștere : colloquia bibliothecarius*. Bălți, 2013, pp. 24-26 [print]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/1123>
7. ȘPITALNIC, Sara. *Evreii în literatura, arta și știința Moldovei* : Îndreptar. Chișinău, 1995. 382 p.

CZU 027.7(478)**DEZVOLTAREA RESURSELOR INFORMAȚIONALE: ACHIZIȚII ȘI ACCES***DEVELOPMENT OF INFORMATION RESOURCES: ACQUISITIONS AND ACCESS***Elena CRISTIAN¹** [ORCID: 0000-0002-6365-7013]

Abstract: *The article presents information about the development of the collections of the USARB Scientific Library, which contributes to the informational and documentary assurance of study and research programs, covering the professional training and scientific research needs of users from Balt: researchers, students, master's students, doctoral students and other categories of users.*

Keywords: *USARB Scientific Library, acquisitions, donations, collection management, access to collections, modern information technologies*

Biblioteca Științifică a USARB are misiunea de a contribui la dezvoltarea învățământului universitar prin satisfacerea deplină a necesităților informaționale complexe ale studenților, cadrelor didactice, cercetătorilor și altor categorii de utilizatori prin constituirea, dezvoltarea, organizarea, conservarea și comunicarea colecțiilor deținute, asigurarea și garantarea accesului la resursele informaționale (tipărite și electronice), în corespundere cu misiunea și valorile BȘ a USARB.

Activitatea Bibliotecii Științifice a USARB, privind dezvoltarea și asigurarea accesului la resursele informaționale anual se concentrează pe:

- Dezvoltarea colecțiilor și asigurarea accesului la resurse informaționale care satisfac interesele de cercetare, studiu, informare, documentare, educare și recreere ale utilizatorilor, în concordanță cu misiunea, scopul și obiectivele Bibliotecii Științifice a USARB.
- Excelența colecțiilor – construirea colecțiilor relevante, integrarea diverselor resurse electronice, alinate la profilul USARB.
- Diversitate în dezvoltarea colecțiilor de resurse informaționale prin achiziții, schimb interbibliotecar național și internațional, donații, proiecte și activități editoriale proprii.
- Dezvoltarea catalogului online partajat pe platforma ALEPH, catalogarea/indexarea resurselor informaționale curente prin înregistrarea elementelor bibliografice, a indicilor CZU și a celorlalte elemente de identificare a resurselor achiziționate, conform standardelor internaționale specifice activității de catalogare și indexare (ISBD, CZU).
- Asigurarea accesului la colecții bogate de documente, baze de date, servicii documentare, de informare bibliografică, bibliometrice, de comunicare, socializare și formare.
- Gestionarea documentelor – în operațiunile de inventariere, în circulația documentelor, exploatarea și punerea în valoare a colecțiilor, schimbul și cooperarea – cataloagele colective, politicile de achiziție, de selecție și casare.
- Asigurarea securității și condițiilor de păstrare a resurselor informaționale.

¹Șefă serviciu, Biblioteca Științifică a USARB, elena.cristian12@gmail.com

L E G EA cu privire la biblioteci, nr. 160 din 18.08.2017 Capitolul V PATRIMONIUL DE BIBLIOTECĂ, Articolul 30. Dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă, evidențiază că:

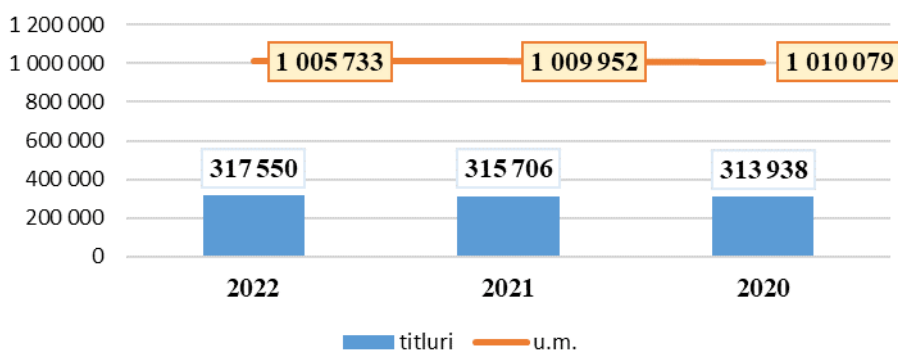
1. Colecțiile de bibliotecă se constituie în corespundere cu tipul bibliotecii, identitatea culturală și lingvistică a comunității, interesele și cerințele utilizatorilor de bibliotecă și includ diferite categorii de documente pe suport de hârtie sau în format digital.
2. Colecțiile de bibliotecă se constituie și se dezvoltă prin achiziționare, abonare, transfer, schimb interbibliotecar național și internațional, precum și prin donații, depozit legal și digitizare.
3. Bibliotecile sunt obligate să-și dezvolte colecțiile de documente prin achiziționarea de titluri din producția editorială curentă, precum și prin completarea retrospectivă.

Colecțiile BȘ a USARB constituie un adevărat tezaur științific și didactic, se diversifică în corespundere cu programul procesului de învățământ, planurile de studii și interesele utilizatorilor, și la data de **01.01.2023** constituie **1 005 733 u.m., în 317 550 titluri, 57 limbi.**

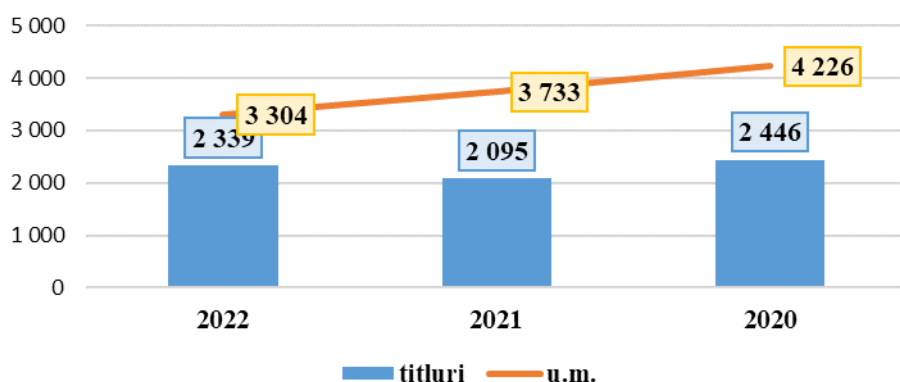
Dezvoltarea colecțiilor bibliotecii universitare este un proces continuu, care se realizează în timp. Constituirea și dezvoltarea colecțiilor este una din cele mai importante activități bibliotecare direct proporționale cu creșterea și diversificarea lor pe diverse suporturi informaționale.

Annual Biblioteca achiziționează, în mediu 4 000 u.m / 2 500 titluri și abonează peste 50 titluri de publicații în serie.

Evoluția anuală a colecției Bibliotecii Științifice a USARB 2022-2020

Analiza comparativă a achizițiilor de documente (2022-2020)

Completarea colecțiilor Bibliotecii Științifice a USARB se realizează în concordanță cu planurile și programele de studiu, cu tematica cercetărilor științifice. Selecția documentelor pentru achiziție se face, în primul rând, conform profilului de completare, fiind luate în calcul necesitățile de studiu ale studenților, cadrelor didactice, de continuitate a colecțiilor, de valoarea autorilor ș.a. Biblioteca colaborează cu catedrele universitare, propune, analizează, sintetizează informațiile și solicitarea șefilor de catedră, cadrelor didactice, pentru a achiziționa cele mai noi ediții în domeniile de studii, cercetare, documentare, interes.

Anual în bibliotecă se realizează procesul de casare a documentelor, fie din cauza uzurii fizice, fie a obsolescenței informației pe care o conțin. Colecțiile sunt supuse periodic unui proces de înnoire prin achiziție, sau alte metode complementare și de casare în vederea menținerii unui caracter atractiv, fiabilității informaționale, dar și din considerente materiale (spațiu), peste 3 000 u.m. în peste 100 de titluri.

În procesul de achiziții, selecție a documentelor sunt implicați și utilizatorii, care, au posibilitatea de a completa formularul online „Propuneri pentru achiziții” http://libruniv.usarb.md/index.php?option=com_content&view=article&id=1576&Itemid=192&lang=ro, pe pagina web a Bibliotecii, indicând documente pe care le consideră utile și necesare în procesul de studii.

Structura achizițiilor 2022-2020

	2022		2021		2020	
	U.m./tit.	Valoarea	U.m./tit.	Valoarea	U.m./tit.	Valoarea
Documente pe suport fizic (total)	3 108 (62 %) / 2 143 (71 %)	313 725, 19 lei	3 480 (63 %) /1 842 (61 %)	417 773,22 lei	4 121 (68%) 2341 (66%)	589 868,61 lei
Documente pe suport electronic (total)	196 /196	00,00 lei	253 /253	00,00 lei	105/105	00,00 lei
Baza de date EBSCO	Acces la 12 daze de date	40 200,00 lei	Acces la 12 daze de date	38 900,00	Acces la 11 daze de date	38 600,00 lei
Achiziții prin cumpărare, cărți	486 /382	99 996,00 lei	330 /306	94 535,00 lei	345/448	99 885,00 lei
Achiziții prin cumpărare, publicații seriale	363 volume	61 755,87 lei	700 volume	116 211,80 lei	447 volume	63 111,42 lei
Achiziții prin donații	2 259	145 838,32 lei	2 450	207 026,42 lei	3 226	388 272,19 lei

Schimb interbibliotecar	61	6 135,00 lei	169	16 842,00	27	3 389,00 lei
Fond de schimb	41	5 238,36	10	1 218,48	51	5 216,73 lei

Structura achizițiilor per categorii de documente 2022-2020

An	Cărți	Publ. seriale	Doc. grafice	Doc. de muzică tipărită	Doc. pe suport electronic	Manu-scrise Teze	(CD-ROM, DVD)	Alte
2022	1 662 50 %	519 16 %	4 0,12 %	6 0,18 %	196 6 %	885 26,8 %	21 0,6 %	11 0,3%
2021	1 712 47 %	881 23 %	4 0,10 %	30 0,8 %	253 6 %	848 23 %	1 0,02 %	4 0,1 %
2020	2 562 62%	750 18%	53 1,3%	11 0,3%	105 3%	703 17%	19 0,5%	4 0,1%

Conform tipurilor de documente, anii 2022-2020, în colecțiile bibliotecii s-au adăugat:

- documente științifice – 8 242 u.m (74 %)
- documente didactice – 1 628 (15 %)
- beletristică – 1 288 u.m. (11 %).

Achiziții per limbi 2022 – 2020

Anii	În limba rom.	În limba minor. naționale	În limbi străine	Altele
2022	2 214 (67%)	318 (9,6%)	762 (23%)	10 (0,4%)
2021	2 609 (69%)	450 (12,8%)	666 (18%)	8 (0,2%)
2020	2 598 (61%)	583 (13%)	918 (21,5%)	22 (0,5%)

Principala preocupare a bibliotecilor universitare este de a satisface nevoile de informare și studiu ale utilizatorilor. Indicatorii relaționali în 2022-2020, la capitolul achiziții per utilizator, în mediu a fost procurat per titlu - 0,45, per u.m - 0,70.

Procurări resurse informaționale per utilizator 2022-2020

	2022	2021	2020
Achiziții u.m	3 304	3 733	4226
Achiziții titluri	2 339	2 095	2 445
Prețul mediu al unei cărți prin cumpărare	206,00 lei	287,00 lei	222,00 lei
Prețul mediu al unui abonament	1 404,46 lei	1 495,00 lei	820, 00 lei
Recepționate per titlu utilizator	0,37	0,29	0,37
Recepționate per titlu utilizator activ	0,46	0,47	0,48
Recepționate per u.m utilizator	0,53	0,51	0,64
Recepționate per u.m.utilizator activ	0,65	0,84	0,84

Schimbul național și internațional de publicații reprezintă o sursă importantă de dezvoltare a colecțiilor. Pe această cale colecțiile Bibliotecii, în anul 2022, s-au îmbogățit cu 27 titl./ 61 u.m. (cărți și publicații seriale) în valoare de 6 135,00 lei. Unii dintre *cei mai fideli parteneri* sunt Bibliotecile universitare din:

- Suceava, Universitatea „Ștefan cel Mare”
- Cluj-Napoca, Universitatea „Lucian Blaga”
- Craiova, Universitatea din Craiova,
- Iași, Universitatea de Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad”
- Iași, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” etc.

Biblioteca Științifică a USARB asigură acoperirea informațional-documentară a proceselor educaționale, științifice și oferă acces și la documente electronice, baze de date proprii și [baze de date online](#) (naționale/internaționale), la care are acces gratuit sau abonament: 107/5 baze de date internaționale, naționale, locale cu acces la 188 676 e-reviste și 1 991 410 e-cărți.

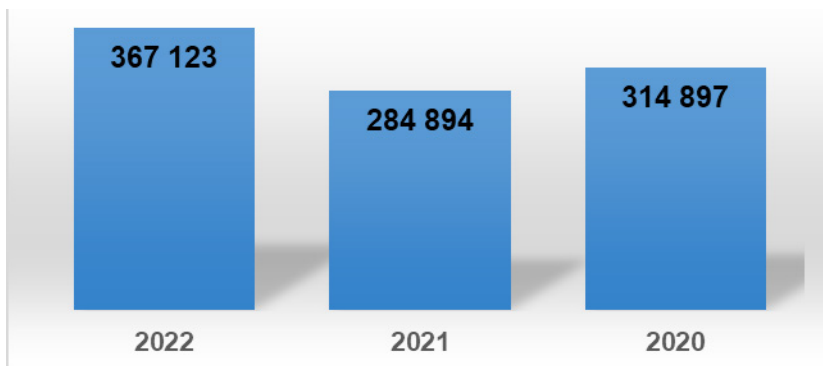
Sarcina principală a bibliotecii este de a selecta, a achiziționa, a menține și a **asigura accesul la resursele documentare** pentru utilizatorii reali și potențiali, după cum se menționează în *Politica de dezvoltarea a colecțiilor BȘ USARB*.

Serviciile infobibliotecare, anual, sunt oferite la peste **5 000 utilizatori activi** (studenți la zi, cu frecvență redusă, masteranzi, doctoranzi, elevi, cadre didactice, colaboratori, utilizatori externi), care intră în spațiile Bibliotecii de circa **130 000 ori** și **împrumută circa 400 000 u.m**

Biblioteca Științifică a USARB, în anul 2022 a oferit spre consultare în sălile de lectură și a împrumutat la domiciliu 367 123 sau 72% din planul preconizat 508 700 u.m., în creștere cu 22% (82 229 u.m.) față de anul 2021 (284 984 u.m.), indicele de lectură constituind 73 documente, iar în medie 82.

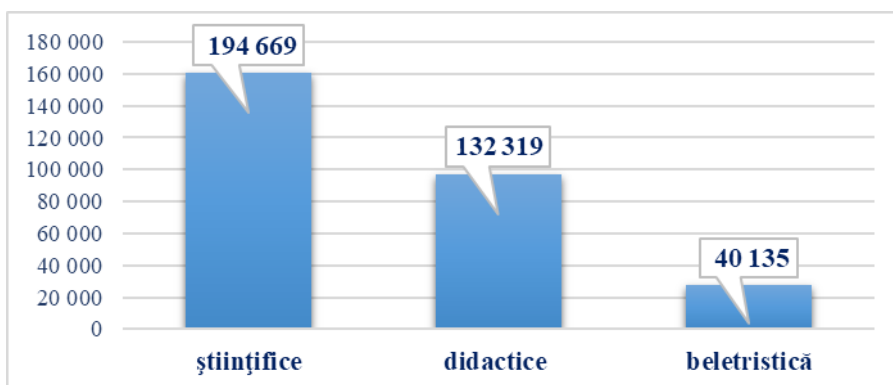

Dinamica împrumuturilor anii 2022 – 2020

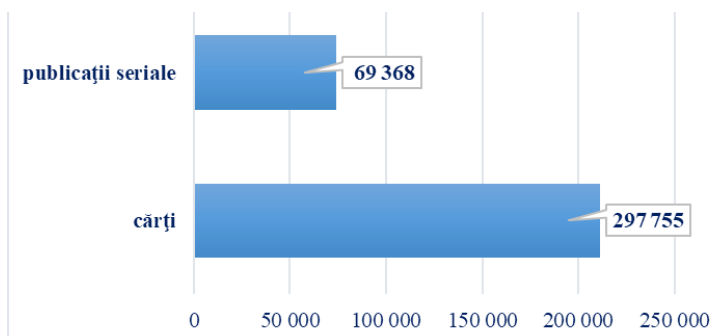
Ponderea cea mai mare a tranzacțiilor de împrumut după genul documentului, în anul 2022, îi revine documentelor științifice și didactice:

Împrumut gen document în anul 2022

Biblioteca Științifică a USARB oferă și pune la dispoziție utilizatorilor o varietate de publicații seriale, documente tipărite, cărți.

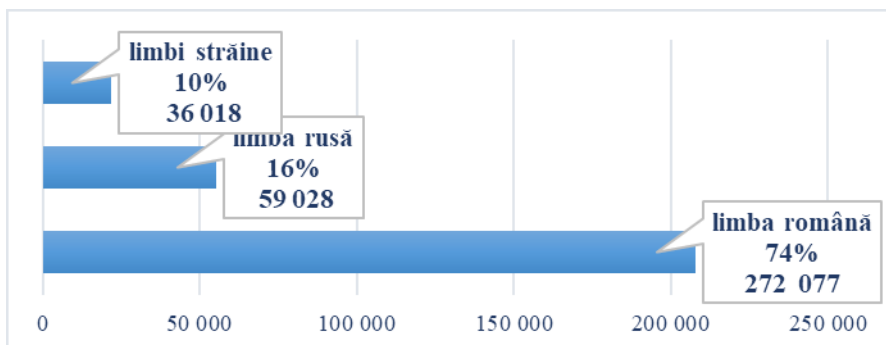
Împrumut tip document în anul 2022

Conform consultării documentelor după limbi, ponderea revine documentelor în limba română – 74%, urmate de documentele în limba rusă – 16% și limbi străine - 10%.

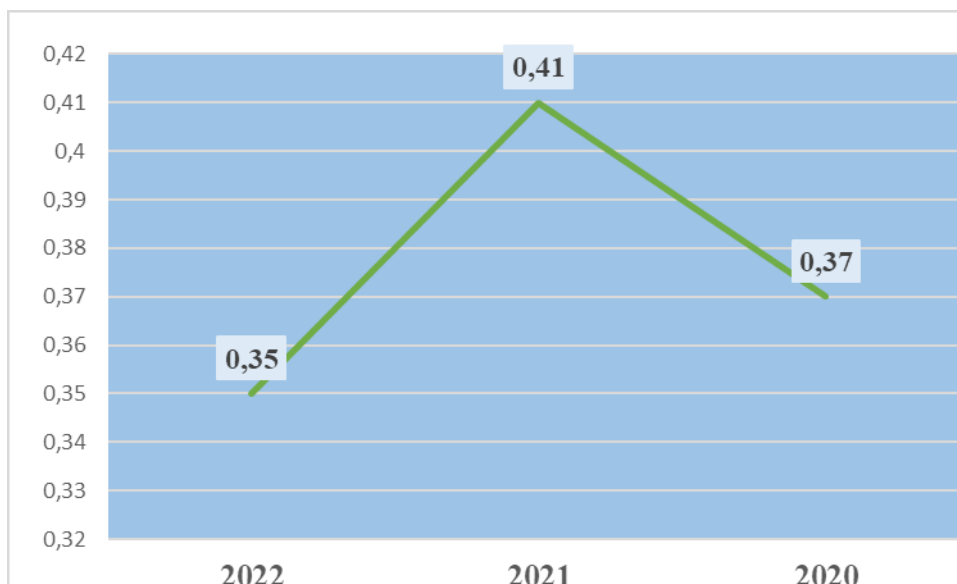
Împrumut per limbi în anul 2022

Utilizatorii Bibliotecii Științifice USARB au acces liber și la **11 colecții naționale și internaționale** integrate în structura bibliotecii, ca una din sursele principale în asigurarea accesului la documentele bibliotecilor din țară și din alte țări ale lumii. Diversitatea colecțiilor servește drept bază documentară pentru cercetările cadrelor didactice, licențiaților, masteranzilor, doctoranzilor în diverse domenii de activitate. Colecțiile integrate numără **17 457 u. m.**

În colecțiile Bibliotecii Științifice a USARB sunt integrate și **11 colecții particulare care cuprind 40 230 u.m.**, colecționate de-a lungul timpului, unele documente având statut de unicat, organizate în acces liber în Secția de Relații cu publicul.

Rata de circulație a colecțiilor 2022-2020

În anul 2022, a fost asigurat accesul la baza de date **EBSCO Publishing** www.libruniv.usarb.md, ce oferă, la rândul ei, acces la 12 baze de date. Aceste baze de date dețin un conținut academic multidiscplinar, specializat pe un anumit domeniu sau enciclopedic și cuprind articole din publicații periodice (rezumate și/sau full text), cărți, referințe citări, rapoarte, cercetări, studii de piață, studii de caz, imagini și hărți.

Serviciul de publicare online a lucrărilor comunității acadmice este realizat prin dezvoltarea **Repozitoriul Instituțional ORA USARB** <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/> și **Bibliotecii Digitale** <http://tinread.usarb.md:8888/jspui/>.

Conform datelor publicate de Google Analytics Repoziitoriul Instituțional ORA USARB a fost accesat, în anul 2022, de 653 189 utilizatori ce au realizat 661 124 sesiuni afișate fiind 75 173 de pagini. Lunile de top pentru această perioadă fiind luna noiembrie și luna mai cu 63 315 și respectiv 69 485 sesiuni.

Resursa informațională disponibilă pentru utilizatori, Biblioteca Digitală, un serviciu online care arhivează curriculum-urile universitare și conținuturi create de autori din afara instituției, în anul 2022, (date generate de Google Analytics), a fost accesată de 21 656 utilizatori prin 23 087 sesiuni, afișate fiind 28 388 de pagini. Conform propriei statistici (SOLR Statistics pentru DSpace) în perioada 01.01.2022 - 31.12.2022 au fost efectuate 339 436 de căutări.

Curriculum

Biblioteca Științifică a USARB asigură acoperirea informațional-documentară a proceselor educaționale și științifice prin utilizarea, în acest scop, a posibilităților oferite de tehnologiile informaționale moderne, extinderea accesului utilizatorilor la informație, integrarea în spațiul informațional global, oferirea accesului la baze de date științifice. BŞ a USARB își orientează politica în sensul achiziționării bazelor de date științifice pentru crearea colecțiilor digitale, venind astfel în întâmpinarea cerințelor de informare și cercetare.

Resurse	accesări 2022	accesări 2021	accesări 2020
INTERNET	18 915	14 832	17 054
EBSCO	955	1 662	930
Catalog on-line	14 170	13 378	13 887
SpringerLink	713	493	1 070
R4L	991	603	951
OPOCE	915	553	978
Baze de ONU	512	189	434
eIFL	229	147	159
Cambridge journals	146	88	136
e-LIBRARY.ru	975	639	633
OpenEdition	184	103	206

SAGE	96	69	125
T&F	37	47	92

Dezvoltarea resurselor informaționale reprezintă una din cele mai importante activități de bibliotecă și constituie un domeniu de bază al managementului. Calitatea colecțiilor Bibliotecii Științifice a USARB este apreciată după relevanța necesităților de studiu și cercetare științifică, după numărul de utilizatori și circulația documentelor în bibliotecă. Atât documentele tradiționale, cât și cele electronice, contribuie la satisfacerea necesităților informaționale ale utilizatorilor. Studiile sociologice demonstrează opțiunea actuală a omenerii de a accesa informația științifică pentru diverse necesități, cu precădere, de pe ecran, dar preponderența plăcerii lecturii de loasir rămâne cartea tipărită.

Referințe bibliografice:

1. L E G E cu privire la biblioteci, nr. 160 din 18.08.2017. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2017, nr. 301-315, pp.141-147.
2. *Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2020 - 2022*. Univ. de Stat „Alecă Russo”, Bibl. Șt., Centrul Managerial. Coord. L. MIHALUȚA (red.). Red. M. STAVER. Bălți, 2020-2022.
3. *Politica de dezvoltarea a colecțiilor BȘ USARB* [online] [citată 30 iunie 2023]. Disponibil: http://libruniv.usarb.md/images/pdf/strategii_politici/Politica_DC-USARB.pdf

CZU 02(498+478)

DARURI DE ZECI DE MII DE CĂRȚI ROMÂNEȘTI DE LA ASOCIAȚIA CULTURALĂ „PRO BASARABIA ȘI BUCOVINA”, FILIALA „COSTACHE NEGRI”, GALAȚI, ROMÂNIA

GIFTS OF TENS OF THOUSANDS GIFTS OF ROMANIAN BOOKS FROM THE CULTURAL ASSOCIATION „PRO BASSARABIA AND BUCOVINA”, „COSTACHE NEGRI” BRANCH, GALAȚI, ROMANIA

Elena CRISTIAN

Svetlana CECAN¹ [ORCID:0000-0001-8690-8172]

Abstract: *The article reflects the collaboration between Scientific librarians of USARB with the Cultural Association “Pro Bessarabia and Bucovina”, “Costache Negri” Branch, Galați, Romania, which contributed to development and the growth of Romanian collection, the promotion of cultural activities, as well as the sponsorship of the library automation, etc.*

Keywords: *Pro Bessarabia and Bucovina Cultural Association, Galați Branch, Romania, USARB Scientific Library, book donations, collaborative relationships, scientific, didactic, cultural events*

Din istoria Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina

- Data exactă a înființării Asociației este 27 noiembrie 1950, Paris, grație patrioților Nicolae Dianu și Mihai Nicolau (secretar) și prof. univ. bucovinean Grigore Nandriș, care i-a dat titlul semnificativ Asociația Pro Basarabia și Bucovina.

- În anii 1961-1965, Asociația a funcționat în Bruxelles și era condusă cu multă pricepere de d-na Maria Valeria Abras. În această perioadă, Asociația avea un președinte, un comitet de conducere și ducea o activitate organizată, ținând ședințe periodice programate.

- După anul 1965, urmează o perioadă în care Asociația nu-și mai face simțită prezența.

- Nicolae Lupan (1921-2017) a fost liderul Asociației Culturale „Pro Basarabia și Bucovina”, cu sediul la Bruxelles și Paris (1975-2008) și a condus Asociația Mondială Pro Basarabia și Bucovina cu filiale în peste 20 de țări, a luptat pentru revenirea Basarabiei și nordului Bucovinei în componența României. În anul 1990, președinte al Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costache Negri” din Galați a fost ales preotul Igor Jechiu, originar din comuna Mârzești, jud. Orhei, Basarabia, secretar, ing. Radu Moțoc, care au obținut rezultate remarcabile în conducere.

- La 19 martie 1992, preotul Igor Jechiu a decedat subit. În locul regretatului pr. Igor Jechiu, la Galați, a fost ales un nou președinte, d-nul dr. Chiril Baranețchi.

- Marian Clenciu este actualul președinte al Asociației Pro Basarabia și Bucovina.

Pentru mai multe informații despre această asociație, care a funcționat în multe țări, putem găsi în lucrarea lui Radu Moțoc, secretar, ing., *ASOCIAȚIA CULTURALĂ PRO BASARABIA ȘI BUCOVINA Filiala Costache Negri Galați* (2021) <http://libruniv.usarb.md/images/pdf/blog/asotiatia-pro-basarabia.pdf>

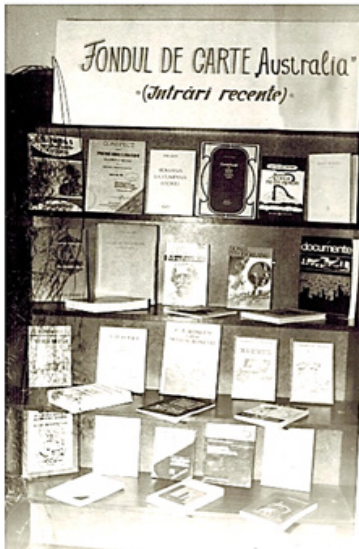
Vă propunem în continuare, informații despre istoria de colaborare a Bibliotecii Științifice USARB cu Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costache Negri” Galați, din anul 1992 până în prezent.

Relațiile de cooperare a BȘ a USARB cu Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați, președinte, preot Igor P. Jechiu și secretar, inginer Radu Moțoc, au început prin scrisoarea din 18.02.1992 cu informații despre ofertele Asociației în completarea colecției BȘ cu carte în limba română „... vă aducem la cunoștință vestea că similar cu fondul de carte Galați, deschis de noi la Biblioteca Națională din Chișinău și Cernăuți, am hotărât să deschidem la Dvs un asemenea fond care va fi alimentat periodic.

... Vă rugăm să ne precizați profilul facultăților pentru a ne orienta asupra ariei de selecție a cărților”. Referințe mai detaliate despre scrisoarea în cauză și colaborare cu Asociația, găsim în articolul *O cunoștință epistolară trecută într-o frumoasă colaborare*, Elena Harconița, revista *Confluente Bibliologice* nr 1-2, 2007.

În acești ani, cu ajutorul Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați, în colecțiile BȘ a USARB au intrat peste 33 600 volume în valoare de circa 1,6 milioane de lei (100 000 euro): 30 643 cărți, 2 335 reviste; 227 documente electronice CD, DVD. Concomitent, Biblioteca a fost dotată cu antenă parabolică, televizor color; în universitate a fost susținut procesul de creare a laboratorului de paleografie.

Procesul de colaborare a creat emoții frumoase, impresii deosebite, despre care dna Elena Harconița, directoarea BȘ, spunea: „N-am să uit niciodată nici eu, nici colegii mei, acele câteva zile din decembrie anul 1992, când prietenii noștri din Galați ne-au adus acea bogăție. Fiecare carte am ținut-o în mână și nu-mi venea a crede că noi sântem proprietarii unei bogății la care am visat, dar nu mi-am închipuit că acest vis o să se îplinească”. Și Faina Tlehuci a constatat atunci, că „Deocamdată, Asociația Dumneavoastră e unicul izvor ce ne oferă posibilitatea de-a ne îmbogăți fondurile cu publicații în limba romană”. „Între timp bogatele stocuri de carte de referințe, științifică, istorică, lingvistică, literatură și critică literară, carte rară treceau și treceau Prutul, fiind selectate de neobositul Radu Motoc din Biblioteca Națională din România, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca „V. A. Urechia” din Galați, Universitatea Dunărea de Jos, editurile Humanitas,

Magazin Istoric, Uniunea Compozitorilor și Muzicienilor din România, Institutul de Psihologie a Academiei Române, Institutul Cultural Român, alte instituții și multe persoane particulare. În fiecare an au fost perfectate pentru BȘ a USARB abonamente la publicații periodice de Biblioteca Națională și Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București. Colecții de prestigioase reviste *Viața Românească*, *Convorbiri literare*, *Revista Fundațiilor Regale*, ce constituie o istorie vie a literaturii române, sunt valorificate și astăzi în cercetările științifice ale studenților, cadrelor didactice bălțene” (Elena Harconița. *Colloquia bibliothecarius*, ed. a 1-a, 23 febr. 2013. Bălți).

Conform unui bun obicei, specifică R. Moțoc, Asociația comunică, de fiecare dată, conducerii BȘ a USARB propunerile de activități și sponsorizări, fapt înregistrat în mai multe documente ale Bibliotecii. Prezentăm în continuare câteva pasaje din scrisoarea directoarei Fainei Tlehuci cu nr. 160/2 din 11.12.1992, adresată redactorului șef Cristian Crăciun: „Mult stimat domn, în perioada de 9-12 decembrie a.c., am avut deosebită plăcere să avem musafiri, delegația Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați, care ne-au adus vestea îmbucurătoare despre inaugurarea Fondului de carte Australia, finanțat de Dvs. Am primit prin intermediul Asociației copiile scrisorilor expediate de d-nul Victor Jechiu din 22.09.1992, prin care transmite suma de 320 \$ și scrisoarea Asociației Românilor din Australia din 28.10.1992 și un check în valoare de 740 USD. Din aceste fonduri au fost achiziționate, pentru început, un număr de 848 de volume, în valoare de 100.000 de lei. Printre volumele donate sunt cărți de istorie, literatură clasică română, dicționare, probleme generale ce vor fi utilizate intens de catedrele universitare și de studenți în cadrul procesului de învățământ și cercetare științifică. Vă mulțumim din suflet pentru sprijinul financiar și moral pe care îl acordați în această perioadă dificilă de tranziție a Universității noastre, care întâmpină dificultăți de documentare (manuale și bibliografie românească). În mod deosebit, mulțumim celor

care au inițiat Fondul de carte Australia: d-lui Victor Jechiu și dnei Veronica Gonța. Cărțile au fost expuse la raft cu acces liber într-o expoziție și prezentate cititorilor, trezind un interes deosebit. Anexăm și o fotografie a acestei expoziții. Cu deosebită stimă și grațitudine, Rectorul Universității Alecu Russo - N. Filip, Directoarea Bibliotecii Universitare - Faina Tlehuci”.

Ani de-a rândul, colete cu cărți continuau să vină la adresa Bibliotecii Științifice, astfel, după patru ani, doamna directoare consemna: „În câțiva ani, Fondul de carte Galați a ajuns la un număr de 12 937 ex. de cărți și reviste și dacă azi Biblioteca deține 192 000 de cărți în limba română, ceea ce constituie 16,8% din tot fondul Bibliotecii, meritul acesta îl datorăm prietenilor noștri devotați din Galați”. În următorii ani au urmat să vină donații de cărți, reviste, înregistrări audio, CD-uri, echipament tehnic: calculator pentru cabinetul de paleografie din cadrul Facultății Filologie, un fax

pentru universitate – toate colectate cu discernământ de pasionatul Radu Moțoc, descendent din marea familie a lui Ivanco Moțoc (1460 - 1520), din care a făcut parte Mitropolitul Varlaam (1590 - 1657).

Merită a fi prezentată, cu mai multe detalii, prezența în Biblioteca Universității a revistei „Magazin istoric”, fapt marcat de Dna Faina Tlehuci în scrisoarea nr. 26 din 29.01 1997, adresată domnului Cristian Popișteanu: „Confirmăm primirea revistelor Magazin Istoric: 1991 – câte 3 ex. – februarie – decembrie, 1992 – câte 3 ex. – ianuarie – decembrie, 1993 – câte 3 ex. – ianuarie – decembrie, 1994 – câte 3 ex. – ianuarie – decembrie, 1995 – câte 3 ex. – ianuarie – septembrie, 1995 – câte 5 ex. – octombrie, noiembrie și decembrie, 1996 – câte 5 ex. – ianuarie, februarie, martie, 1996 – câte 3 ex. – ianuarie – decembrie. Donațiile, pe care ați avut plăcerea să ne oferiți, își găsesc citorii în Biblioteca noastră, servind drept sursă de studiu a Istoriei României și

universale. Împreună cu toți beneficiarii noștri vă mulțumim mult pentru sprijinul pe care ni l-ați acordat. Cu deosebită grațitudine și respect, Directoarea Bibliotecii - Faina Tlehuci”.

Printre cele mai importante acțiuni de colaborare deosebită și de lungă durată între Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți și Biblioteca Științifică USARB menționăm:

- În Biblioteca Științifică USARB a fost formată Colecția „Radu Moțoc” și Colecția „Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați”, documentele fiind localizate prin toate secțiunile și centrele bibliotecii.

- Elena Harconița, Elena Scurtu, Valentina Topalo au primit Bursa „Preot Igor Jechiu” acordată de către Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați, pentru documentare în bibliotecile din România.

- Bibliografele Dora Caduc și Valentina Topalo au participat la Conferința Asociației cu participarea filialelor din țară, organizată la Galați, în perioada 25-26 septembrie 1993.

- Incepând cu anul 1995, Asociația devine cel mai mare susținător financiar în omagierea șefilor de promoții de la toate Facultățile Universității bălțene, susține deschiderea Atheneului universitar.

- În anul 1995, la invitația Bibliotecii Științifice o delegație din Galați, din care făcea parte dr. Chiril Baranețchi, Paul Păltănea, Mihai Cojocarul și Radu Moțoc, au vizitat BȘ a USARB. Doamnele Faina Tlehuci și Elena Harconița le-au prezentat gălățenilor valorile patrimoniale și culturale din bibliotecă.

- Constituirea fondului de carte Australia (1992), donație de la d-nul Victor Jechiu și d-na Veronica Gonța.

- În anul 2005, în colaborare cu Universitatea Dunărea de Jos din Galați, indică Radu Moțoc, am selectat un număr de volume editate la Universitate, pe care le-am donat Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Domnul rector Nicolae Filip a răspuns cu un mesaj de mulțumire, prin care confirmă primirea celor 105 titluri de cărți editate la Galați. Scrisoarea este semnată și de d-na dir. a Bibliotecii, Elena Harconița. Cunoscând disponibilitatea morală a Universității Dunărea de Jos pentru a ajuta Basarabia, zice R. Moțoc, am apelat pentru a procura mai multe cursuri editate la Galați spre a fi donate Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Printr-un proces-verbal semnat de Radu Moțoc și de

d-na ing. Rodica Georgescu, șefa departamentului Editare-Multiplicare, în data de 4.10.2005, am primit 113 cursuri, pe care le-am expediat la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

- O altă donație de carte oferită de Asociația noastră Universității din Bălți, ne comunică Radu Moțoc, cuprinde 12 volume din domeniul financiar bancar, management juridic, tehnici și operațiuni bancare, legislația calității și alte cărți din domeniul limbii române, precum Limba română contemporană. Acest lot este suplimentat de o colecție a revistei Memoria cu nr. 40-50, anii 2002-2005. Am mai adăuga și colecția Arhiva Genealogică, cu numerele 1-2 din 1997 și 1-2 din 1998. Aceste cărți au fost primite de bibliotecă prin confirmarea dir. Elena Harconița, care pune și ștampila pe semnătură.

- Timp de trei ani (2007-2010), vizitatorii Bibliotecii au admirat expoziția

de litografii și gravuri „Domnitori și principii ai Țărilor Române”, din colecția Bibliotecii „V. A. Urechia” și din albumul „Domnitori români” al lui Nicolae Iorga, editat în anul 1930, ce conținea portrete și lucrări care nu întotdeauna apăreau în enciclopedii și cărți de istorie. Mai târziu, Biblioteca primește în dar expoziția *Vechi gravuri din sec. XV-XVI Ex-librisuri de Epocă*, realizată cu multă pasiune de Radu Moțoc, fapt afirmat de Elena Harconița în articolul *Danii de cărți în două decenii de colaborare cu Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina Filiala C. Negri din Galați*. (Colloquia bibliothecarius, ed. a 1-a, 23 febr. 2013. – Bălți).

- În anul 2009, a fost expediat un lot de cărți, care a fost semnalat printr-o scrisoare adresată dnei Elena Harconița: „În baza buneii colaborări, care datează de peste 18 ani, Asociația noastră a selectat un lot de cărți de la prestigioasa editură Humanitas, care se încadrează în categoria cărților educative, de cultură generală. Am selectat și un lot de cursuri de la Universitatea Dunărea de Jos, ținând cont de profilul facultăților de la Universitatea din Bălți. Lotul conține un număr de 306 exemplare. Cu deosebită stimă, secretar, ing. Radu Moțoc”

- În ultimii ani, prin intermediul lui Radu Moțoc au fost direcționate spre Bălți cărți din biblioteci particulare, unicate care nu se mai reeditează, dar, mai cu seamă, manuale și cursuri pentru învățământul la distanță de la Departamentul respectiv al Universității Dunărea de Jos din Galați.

Prezenta comunicare se referă doar la unele aspecte ale colaborării de peste 30 de ani, dintre Biblioteca Științifică a USARB și Asociația Culturală „Pro Basarabia și Bucovina”, Filiala „Costache Negri”, Galați. În arhivă de documente a BȘ se păstrează și fotografii ce reflectă relațiile de colaborare prietenească cu această asociație..

Administrația Bibliotecii a inaugurat, la 23 februarie 2013, Colloquia Bibliothecariorum Faina Tlehuți, în memoria directoarei (1962-2001) Bibliotecii Științifice a USARB. La acest eveniment remarcabil, care a înregistrat 8 ediții, au fost invitați membrii comunității academice și profesionale din țară și de peste hotare, toți cei care au cunoscut-o sau care au lucrat alături de distinsa biblioteconomistă Faina Tlehuți. Inginerul Radu Moțoc, membrul de Onoare al Senatului USARB, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina „Costache Negri” din Galați a fost, ca de obicei, prezent la toate edițiile cu un omagiu respectuos, dedicat Doamnei care „a reușit să pună o amprentă durabilă pe relații umane, în special pe cele profesionale”.

Colecția „Radu Moțoc”, cuprinde documente din domeniul științelor umane, sociale, reale, literare, hărți, atlase, portrete, gravuri, ilustrații, cărți poștale, fotografii etc., o parte din ele localizate în Colecția de Documente Rare a BȘ a USARB. Din categoria exemplarelor marcate prin ex-libris se înscriu și cărțile lui Radu Moțoc, reprezentând adevărate valori bibliofile: Dicționar invers (București, 1957); Sadoveanu, Mihail. Dimineți de iulie (București, 1927); Vlădescu, G. M. Moartea fratelui meu (București, 1934), etc., care au pe coperta interioară eticheta: ex-libris Moțoc Radu; Ex-libris: Fond de carte donație Asociația Culturală Pro –Basarabia și Bucovina Fil. Galați, Biblioteca Moțoc; Ex-libris: Asociația Culturală Pro –Basarabia și Bucovina Filiala Galați; Ex-libris: „Biblioteca ing. Radu Moțoc”. etc., ca semn de proprietate, inginer Radu Moțoc secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costache Negri” Galați.

Și astăzi, ing. Radu Moțoc ne oferă donații de documente, cărți, publicații seriale,

enciclopedii, dicționare albume de cărți poștale, beletristică, CD, care completează colecțiile BȘ a USARB, solicitate frecvent de către utilizatorii din mediul universitar. La fel, o serie de articole, semnate de către d-nul Moțoc pentru revistele *Confluente bibliologice* și *Artă și educație artistică de la Universitatea din Bălți*.

Donațiile de carte au fost și sunt valorificate, promovate în cadrul activităților științifice, didactice, editoriale, colocvii, conferințe, expoziții tradiționale, online, media, videospoturi etc. Recent, la **Ziua Națională de Sensibilizare privind Bibliotecile**, cu genericul „Biblioteca Ta - Progresul Tău” și Ziua Bibliotecarului în Republica Moldova a fost elaborată și prezentată expoziția online: ***Izvorul nobleții și educația dragostei de lectură a utilizatorilor Bibliotecii Științifice USARB***, http://www.libruniv.usarb.md/index.php?option=com_allvideoshare&view=video&Itemid=231&slg=pro-basarabia-2023&lang=ro, care conținea documente din colecția Bibliotecii Științifice a USARB despre colaborarea Bibliotecii cu Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costache Negri” din Galați, pagini din istoria acestei Asociații, inițierea relațiilor de colaborare culturală a Fainei Tlehuci, directoarea Bibliotecii Științifice a USARB cu Preotul Igor Jechiu, originar din com. Mârzești, jud. Orhei, Basarabia, cu Inginerul Radu Moțoc, secretarul ACPBB, Filiala Galați, Membru de Onoare al Senatului Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, cu Chiril Baranețchi, doctor în științe medicale, Președintele ACPBB, Filiala „C. Negri” din Galați (anii 1992-1999), originar din com. Văratec, județul Bălți (anii de viață 1914-1999). Expoziția a oferit informații despre memorabilele vizite ale gălățenilor la Biblioteca Universitară, documente din fondul de carte Galați, Fondul de carte „Australia”, Colecția editurii Humanitas, Donația Bibliotecii Naționale a României, Colecția de Carte Rară, Cărți din Biblioteca Profesorului Ion Cîrlan, documente audiovizuale cu înregistrări de excepție.

Grație frumoaselor relații de colaborare, Biblioteca a beneficiat de cărți, echipament, deosebit de necesar pentru studiu și cercetare. BȘ a USARB este deosebit de recunoscătoare pentru donații, prin bunăvoința și străduința Asociației Culturale Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați, secretar ing. Radu Moțoc, membrul de Onoare al Senatului USARB, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „Costache Negri” din Galați, pentru ajutor și aduce sincere mulțumiri pentru contribuție la dezvoltarea colecțiilor bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. *Asociația culturală Pro Basarabia și Bucovina Filiala Costache Negri Galați* [online]. [S. l.], 2021. 272 p. Disponibil: <http://libruniv.usarb.md/images/pdf/blog/asotiatia-pro-basarabia.pdf>
2. HARCONIȚA, Elena. Danii de cărți în 2 decenii de colaborare cu Asociația Culturală Pro - Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați. In: *Colloquia Bibliothecariorum „Faina Tlehuci - 90 de ani de la naștere”*, ed. a 1-a, 23 febr. 2013. Bălți. 2013, pp. 33-40. ISBN 978-9975-931-89-2 [print]. Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/1100/6/Harconita_coloquia.pdf
3. HARCONIȚA, Elena. O cunoștință epistolară trecută într-o frumoasă colaborare. In: *Confluente Bibliologice*. 2007, nr. 1-2, pp. 99-103. ISSN 1857-0232 [print]. Disponibil: <http://www.libruniv.usarb.md/xXx/reviste/confbib/confbib.html>

Anna NAGHERNEAC

60

60 de ani este vârsta când omul lasă în urma sa pagini întregi cu fapte, realizări, victorii, dar mai are timp pentru a transpune în viață noi proiecte, noi preconizări, noi prevederi.

Anotimpul în care s-a născut doamna Ana Nagherneac este cel mai frumos anotimp al anului, când se întâlnesc cele mai calde culori care ne bucură sufletul.

Ana Nagherneac a înscris, ani și ani, o pagină remarcabilă în cartea cu numele „Biblioteca Științifică a USARB – templu cunoștințelor acumulate de secole”, în care sunt consemnate cu majuscule dragostea ei pentru carte și dragostea pentru oameni, ambele formând un duet extraordinar, care asigură dezvoltarea socială și personală.

Este o persoană empatică, deschisă, cu spiritul echipei, simțul umorului. Inteligența, sensibilitatea, sinceritatea, generozitatea sunt sursele care influențează și inspiră colegii spre o activitate creativă, ingenioasă. Este apreciată la cel mai înalt nivel de colegi, se bucură de respectul și stima utilizatorilor.

Ana Nagherneac a reușit să abordeze cu pasiune tainele meseriei, să exploreze, să persevereze, descoperind secretele și trecând peste multiplele bariere, dăruind maximal din fenomenalul potențial fizic și intelectual. Pe parcursul a celor 37 ani de activitate la Biblioteca Științifică a USARB a demonstrat vocație și calitate de bibliotecar înăscut, impulsiv și aducând contribuții însemnate în aria de dezvoltare a bibliotecii, promovând cartea, informațiile și cunoștințele. În portofoliul personal a inserat peste 140 de lucrări, bibliografii/biobibliografii, antologii, anuare, cataloage, contribuții științifice ale cadrelor didactice și bibliotecarilor USARB, în colecțiile: *Facultas Biography-USARB, Bibliographia Universitas, Personalități universitare bălțene, Scriitori și universitari, Vesigia Semper Adora, etc.*

În carieră profesională: a lucrat cu cartea, una din cele mai fascinante și valoroase invenții ale omului, care deschide lumi necunoscute, a căutat, informat, prezentat, promovat, consultat, organizat, cercetat, alcătuit, redactat, obținut un număr nelimitat de mulțumiri din partea utilizatorilor. Bibliografiile și biobibliografiile alcătuite vor ține piept timpului, rămânând mereu solicitate.

În calitate de membru al grupurilor de profil „Descrierea analitică”, „Fișierul de autoritate: Vedete de Subiect”, „Cultura informației”, organizează și prezintă expoziții informative și tematice pentru studenți, cadre didactice în cadrul programelor Zilele Informării, Zilele Catedrelor, Zilele Bibliografiei, Zilele Bibliotecii, Consiliul Facultății, Salonul Editorial *Universitaria*. Inițiază/promovează servicii moderne de informare bibliografică: fișa DSI – Diseminarea selectivă a informației și SDC. Organizează *Lunarul studenților de la ciclul I de instruire, a masteranzilor și doctoranzilor în Bibliotecă*, oferă consultații individuale și de grup în vederea prezentării referințelor bibliografice la tezele de an/licență/master/doctor.

Munca și meritele doamnei Nagherneac sunt recunoscute prin decernarea Diplomelor: în semn de apreciere și recunoștință pentru efortul depus la pregătirea *dosarului de Evaluare a Bibliotecii Științifice USARB în anul 2022, Diploma Ministerului Educației, Diploma ABRM, Premiul Mare, premiile de gradul I, II, III, în cadrul Concursului Național al Asociației Bibliotecarilor din RM „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și știința informării”, titlul de Cel mai bun Bibliotecar al anului 2008 din Republica Moldova.*

Cartea vieții Dnei Ana Nagherneac este frumoasă, are o familie fericită, solidară, unde găsește înțelegere și susținere, cu care se poate mândri cu adevărat.

Toți cei care Vă cunosc, doresc ca carul cu multă sănătate să poposească în pragul casei voastre pentru mult timp, reprezentând garantul succeselor și realizărilor viitoare.

Familia Bibliotecii Științifice a USARB își urează mulți-mulți ani plini de evenimente și momente pozitive. Fiecare zi din viață să vă fie deplină, desăvârșită, cu inspirație spre noi creații. Să trăiești clipa triumfului cât mai des. Să treci cu optimism și dragoste de viață clipele indezirabile. Grijiile care se vor ivi să fie numai din cele plăcute. Să rămâi mereu tânără, frumoasă, captivată de bine și admirabilă. Tradiționalul românesc La mai mult și la mai mare reproduce doleanțele colegilor de a te avea mulți ani înainte printre ei, mereu zâmbind, muncind cu ardoare și dăruire.

La mulți ani!

Svetlana 50 CECAN

Stimată Doamnă Svetlana CECAN, la ceas aniversar, cu bucurie și recunoștință, Vă adresăm cele mai cordiale felicitări cu prilejul împlinirii a 50 de ani! Această cifră rotundă marchează o jumătate de secol de viață, plină de experiențe, învățăminte și amintiri prețioase.

Aceasta este o vârstă semnificativă, un moment în care privim înapoi cu recunoștință și înainte cu entuziasm pentru ceea ce ne rezervă viitorul.

Absolventă a Facultății *Pedagogie și psihologie*, specialitatea *Pedagogia învățământului primar și pedagogia preșcolară*, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, în anul 2005 și-a unit destinul cu Biblioteca Științifică a USARB, integrându-se cu multă responsabilitate în noua activitate, manifestând temeinice cunoștințe și capacități pedagogice, creativitate, consecvență, comunicabilitate. Activează cu multă pasiune, inspirație, devotament în Serviciul Organizarea și conservarea colecțiilor, mai apoi în Serviciul Dezvoltarea și prelucrarea resurselor informaționale, oficiul Organizarea și conservarea colecțiilor, astăzi Secția Dezvoltarea resurselor informaționale, oficiul Organizarea și conservarea colecțiilor.

Munca dedicată în domeniul bibliotecii, în special, gestionarea resurselor informaționale din oficiul *Organizarea și conservarea colecțiilor* reprezintă o comoară neprețuită, unde fiecare pagină și fiecare document, îngrijit și păstrat, reflectă pasiunea și devotamentul față de cunoaștere. Îngrijind cu pasiune colecția de carte rară a Bibliotecii Științifice a USARB ați scris mai multe articole, unde fiecare cuvânt transmite nu doar informații, dar și emoție, pasiune pentru subiectul abordat, fiind o modalitate minunată de a împărtăși bogăția colecției cu publicul, de a trezi curiozitatea, aprecierea pentru aceste comori literare.

În anul 2018 a participat la Programul de recalificare profesională la Specialitatea: *Biblioteconomie, asistență informațională și arhivistică*, Centrul de Formare Continuă al Universității de Stat din Moldova cu susținerea tezei de recalificare. Agenda profesională a sporit cu obținerea gradului întâi de calificare în anul 2016. Este autoarea a 30 articole publicate în revista *Confluente Bibliologice*, Slideshare. Este membru al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, al Clubului BiblioSpiritus. Dovedind multă curiozitate profesională, a participat întotdeauna la acțiuni de instruire, acumulând noi cunoștințe.

Activitatea doamnei Svetlana Cecan a fost apreciată cu *Diploma* Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova pentru rezultate remarcabile în activitatea profesională, abnegație, muncă creativă, *Diploma de grațitudine* – în semn de apreciere și recunoștință pentru profesionalism și cu ocazia aniversării a 75 de ani de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, *Diplomă de mulțumire* acordată de Ministerul Educației al Republicii Moldova, Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți și *Diplomă de gradul I* acordată grupului de autori: Lina Mihaluța, Elena Cristian, Svetlana Cecan, pentru lucrarea CARTE CU AUTOGRAF ȘI DEDICAȚII.

Cu ocazia împlinirii a 50 de ani vă dorim să vă înconjoare dragostea celor dragi, să vă bucurați de momente frumoase alături de familia și prieteni. Fie ca această aniversare să fie doar începutul unei noi etape pline de realizări, sănătate, fericire și iubire. Să trăiți atâtea ani câți cititori per an are Biblioteca și să aveți atâtea bani câte exemplare de carte inserează toată colecția Bibliotecii.

La mulți ani cu sănătate și bucurii, iar următoarele decenii să vă aducă numai momente minunate și împliniri pe măsura!

La mulți ani!

Echipa Bibliotecii Științifice a USARB!

Musafirii Bibliotecii

05-09-2023

Un grup de profesori și elevi de la Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Iași, însoțiți de Anatol MORARU, directorul Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” din cadrul USARB, în vizită la Biblioteca Științifică USARB.

14-09-2023

Reprezentanții Școlii de toamnă EUROLAN-2023, organizată de către Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, în parteneriat cu mai multe instituții din România, SUA și Republica Moldova, însoțiți de Mircea PETIC, dr., conferențiar universitar, în vizită la BȘ USARB.

06-09-2023

Oaspeți - experții internaționali din cadrul Proiectului „Sporirea transparenței, responsabilității și accesului la sistemul judiciar din și J. FREMONT, însoțiți de reprezentanții FDȘS USARB.

31-03-2023

Musafiri - profesorii Panos Panagiotis, Sitorengo Andreas de la Universitatea de West Attica, Grecia.

15-02-2023

Ana Efras, bibliotecar, secția colecție specială Carte Rară, Biblioteca universitară și Vasilie Efras, profesor de la Departamentul de geografie a Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava (USV). Musafirii au fost însoțiți prin spațiile Bibliotecii de directoarea Lina Mihaluța. Oaspeții au donat BȘ USARB o colecție de carte.

BARBAROȘ VERONICA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: barbarosv807@gmail.com,
[ORCID: 0000-0002-7207-4557]

CECAN SVETLANA - bibliotecară, Secția Dezvoltarea resurselor
informaționale
e-mail: svetlanacecan@gmail.com,
[ORCID: 0000-0001-8690-8172]

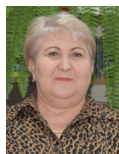
CRISTIAN ELENA - șefă serviciu, Secția Dezvoltarea resurselor
informaționale
e-mail: elena.cristian12@gmail.com
[ORCID: 0000-0002-6365-7013]

HARCONIȚA ELENA - Directoarea Bibliotecii Științifice a USARB (2001-
2020)
e-mail: elena.harconita@mail.ru,
[ORCID: 0000-0002-6449-7488]

IULIC MARGARITA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: ritaiulic1@gmail.com,
[ORCID: 0000-0002-4702-2368]

MIHALUȚA LINA - directoare a Bibliotecii Științifice a USARB
e-mail: aculina12@mail.ru
[ORCID: 0000-0001-5833-3690]

MOȚOC RADU – inginer, Galați, România,
e-mail: motoc.radu@yahoo.com

NAGHERNEAC ANNA - bibliotecară principală, Centrul de Informare și
cercetare bibliografică
e-mail: ana.nagherneac@gmail.com,
[ORCID: 0000-0002-8300-0748]

POGREBNEAC TATIANA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: tatianapogrebneac@gmail.com,
[ORCID: 0000-0003-1534-8168]

PURICI ALIONA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: puricialiona47@gmail.com
[ORCID: 0000-0002-4790-861X]

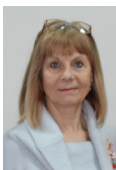
SECRIERU VASILE - Preot, Găvănoasa, Cahul

STAVER MIHAELA - bibliotecară principală, Centrul
e-mail: staver.mihaela@gmail.com
[ORCID: 0000-0001-7068-205X]

TOPALO VALENTINA - bibliotecară principală, Centrul Manifestări
culturale
e-mail: valeandrew@gmail.com
[ORCID: 0000-0001-6359-7666]

ȚURCAN ELENA - bibliotecară principală, Secția de Relații cu publicul
e-mail: elturcan@gmail.com.
[ORCID: 0000-0002-5278-2564]

UCRAINEȚ LILIA - bibliotecară, Secția Dezvoltarea resurselor
informaționale
e-mail: liliaucrainet@gmail.com.
[ORCID: 0000-0003-2547-0423]

VACARCIUC VALENTINA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: valentinavacarciuc62@gmail.com.
[ORCID: 0000-0002-9950-5257]

ZADAINOVA SNEJANA - bibliotecară, Secția de Relații cu publicul
e-mail: snejanazadainova@gmail.com.
[ORCID: 0000-0002-6418-6874]